

Kirje

20.4.2022

VN/12316/2019
VN/12316/2019-TEM-325

Jakelun mukaan

Täydennyslausuntopyyntö kunnille: luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kaivoslain muuttamisesta

Johdanto

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kaivoslain muuttamisesta on ollut lausuntokierroksella 3.3.-12.4.2022. Valitettavasti kunnat ovat jääneet epähuomiossa pois lausuntopyynnön jakelulistalta. Lausuntokierroksesta tiedotettiin myös eri kanavien kautta, ja osa kunnista onkin toimittanut lausunnon hallituksen esitysluonnoksesta. Työ- ja elinkeinoministeriö haluaa kuitenkin vielä erikseen kohdistaa lausuntopyynnön kunnille lausuntoajalle 20.4.-18.5.2022. Pyydämme lausumaan asiasta, mikäli katsotte, että kaivoslakiin esitettävät muutokset koskettavat kuntaanne.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kaivoslakia.

Esitys perustuu pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman strategiseen kokonaisuuteen ”Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuisuuden turvaava Suomi” ja sen tavoitteeseen 8 ”Parannetaan kaivosten ympäristönsuojelua”. Tässä esityksessä tavoitteena on esittää sellaisia ympäristönsuojelua parantavia säännöksiä, jotka liittyvät kaivoslain ja työ- ja elinkeinoministeriön toimialaan.

Esityksessä on myös vastattu kaivolaki Nyt -kansalaisaloitteesta eduskunnan kirjelmässä annettuihin huomioihin. Lisäksi kaivosviranomaisen lupatoimintaa tarkennettaisiin myös asetustasolla, tämän vuoksi on esitetty valtuuksia antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä.

Esityksessä ehdotetaan paikallisen hyväksyttävyyden ja vaikuttamismahdollisuuksien parantamiseksi, että kaivoslupan myöntämisen edellytyksenä on kunnan hyväksymän kaava. Muun muassa paikallisen hyväksyttävyyden ja vaikuttamismahdollisuuksien parantamiseksi esityksessä ehdotetaan lisäksi muiden elinkeinon huomioon ottamista nykyistä vahvemmin kaivoslain mukaisessa lupaharkinnassa. Esityksessä ehdotetaan kiinteistön omistajan aseman parantamiseksi ja alueen asukkaiden kokemien haittojen vähentämiseksi tiukennuksia malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista koskeviin edellytyksiin, muun muassa maanomistajien suostumuksen edellyttämistä, kun malminetsintä lupa on ollut voimassa kymmenen vuotta. Lisäksi esityksessä ehdotetaan tiedonsaantioikeuksien parantamista vuosittain pidettävillä avoimilla yleisötilaisuuksilla. Varaussääntelyyn esitetään useita muutoksia, muun muassa varausaluetta koskevan veronluonteinen maksun käyttöönottoa ja varausajan lyhentämistä.

Ympäristönsuojelun tason parantamiseksi kaivoslain mukaisessa sääntelyssä esityksessä ehdotetaan muutosesityksiä, joiden tarkoituksena on huomioida maisemalliset ja ympäristölliset

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Työ- ja elinkeinoministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 32
00023 Valtioneuvosto

Aleksanterinkatu 4
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1606 2160
+358 9 1606 2160

kirjaamo.tem@gov.fi
www.tem.fi

sekä luonnon monimuotoisuuteen liittyvät kysymykset entistä vahvemmin kaivoslain mukaisessa lupaharkinnassa. Esityksessä ehdotetaan myös muutoksia kaivoslain mukaisiin yleisiin periaatteisiin muun muassa, että kaivostoiminnan kaikissa vaiheissa toiminnanharjoittaja hyödyntää kaikki alueella tavatut kaivosmineraalit, jotka ovat toiminnanharjoittajalle teknistaloudellisesti hyödynnettävissä. Lisäksi esitys sisältää tarkennuksia viranomaisten neuvontavelvollisuuteen liittyvään sääntelyyn ja ilmoitusmenettelyä kiinteistön omistajan suostumuksella toteuttavalle malminetsinnälle. Esityksessä ehdotetaan tiukennuksia kaivoslain mukaiseen vakuussääntelyyn ja muutoksia kaivostoiminnan lopettamista koskevaan sääntelyyn siten, että kaivoksen vaiheittainen sulkeminen otetaan huomioon kaivostoiminnan aikana entistä paremmin ja kaivoksen lopullinen sulkeminen toteutetaan vastuullisesti.

Ympäristönsuojelun tason parantamiseksi hallituspuolueet ovat sopineet lisäksi malminetsintää koskevasta kiellosta kansallis- ja luonnonpuistoissa sekä valtion muilla luonnonsuojelualueilla sallitun malminetsinnän edellytysten tiukentamisesta. Nämä ehdotukset tulevat sisältymään luonnonsuojelulakia koskevaan hallituksen esitysluonnokseen.

Esityksessä ehdotetaan muutoksia saamelaisten oikeuksia alkuperäiskansana koskeviin säännöksiin, muun muassa täsmennyksiä luvan hakijan selvitysvelvollisuuteen. Lisäksi esityksessä ehdotetaan tiedottamista ja osallistumista koskevien säännösten osalta paliskuntien aseman yhdenmukaistamista.

Lain toimivuuden parantamiseksi esityksessä ehdotetaan muutoksia luvan siirtoa koskevaan sääntelyyn, kaivospanttietojen julkisuutta koskevaan sääntelyyn, kaivostoimitusta koskevaan sääntelyyn ja hallintopakkosääntelyyn.

Lupaviranomaisten voimavarojen osalta kaivosviranomaiselle tullaan vuoden 2023 valtion talousarvioon esittämään tarvittavia resursseja.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan x.x.2022.

Tausta

Nykyinen kaivoslaki (621/2011) tuli voimaan 1.7.2011. Lain soveltamisesta ei ole vielä kattavia kokemuksia kaivostoiminnan osalta. Yhtään voimassa olevan kaivoslain nojalla annettua uutta kaivoslupaa ei ole vielä edennyt kaivostoimintaan asti. Voimassa olevan kaivoslain soveltaminen viranomaisessa on toistaiseksi pääosin rajoittunut malminetsintää, kullanhuuhdonta ja toimivien kaivosten lupien muuttamista tai lainmukaista täydentämistä koskeviin päätöksiin ja valvontaan.

Työ- ja elinkeinoministeriö aloitti 15.10.2019 kaivoslain uudistamishankkeen (tiedot Hankeikkunassa: https://tem.fi/hankkeet-ja-saadossalvaimistelu_tunnuksella_TEM090:00/2019). Taustalla on edellä mainitut hallitusohjelman kirjaukset. Hankkeessa huomioidaan myös selvityshenkilön arviointi kaivostoimintaa ohjaavasta lainsäädännöstä sekä Kaivoslaki Nyt –kansalaisaloitteen eduskuntakäsittelyn yhteydessä esille nostetut näkökohdat. Hallitusohjelma ei edellytä kaivoslain kokonaisuudistusta vaan hallitusohjelman edellyttämiä muutoksia kaivoslakiin on mahdollista tehdä voimassa olevan kaivoslain yksittäisiä säännöksiä tarkistamalla. Kaivoslakiin ehdotettuja muutoksia on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä virkatyönä vuosina 2020–2022.

Elinkeinoministeri Mika Lintilä asetti 13.2.2020 hankkeen tueksi työryhmän, joka koostuu keskeisimmistä kaivosalan sidosryhmistä; ympäristöministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, valtiovarainministeriö, Saamelaiskäräjät, Lapin liitto, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes, Geologian tutkimuskeskus, Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Suomen Kuntaliitto ry, Paliskuntain yhdistys, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK, Suomen luonnonsuojeluliitto ry, Kaivosteollisuus ry. Työryhmän puheenjohtajana toimii työ- ja elinkeinoministeriön edustaja ja varapuheenjohtajana ympäristöministeriön edustaja. Työryhmän kokousaineistot ja muu valmistelussa käytetty materiaali on julkaistu työ- ja elinkeinoministeriön kaivoslakihankkeen sivuilla. (<https://tem.fi/kaivoslakityoryhman-kokousaineistot>).

Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on ympäristönsuojelun tason parantaminen, kaivosten toimintaedellytysten varmistaminen sekä paikallisen hyväksyttävyyden ja vaikuttamismahdollisuuksien parantaminen. Lisäksi esityksellä parannetaan lupamenettelyjen toimivuutta.

Vastausohjeet vastaanottajille

Halutessanne voitte vastata alkuperäisessä lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin (liitteenä). Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää kuntia erityisesti kiinnittämään huomiota vaatimukseen kuntakaavoituksesta kaivosluvan edellytyksenä, maakuntakaavan merkitykseen kaivosaluetta ympäröivän alueen suunnittelussa ja varausjärjestelmää koskeviin muutosesityksiin.

Lausunto pyydetään toimittamaan sähköpostitse osoitteeseen kirjaamo.tem@gov.fi. Sähköpostiin pyydetään laittamaan viitteeksi diaarinumeron VN/12316/2019.

Kaikki annetut lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä sekä valtioneuvoston Hankeikkunassa.

Aikataulu

Lausunnot pyydetään toimittamaan työ- ja elinkeinoministeriön kirjaamoon viimeistään keskiviikkona 18.5.2022.

Valmistelijat

Lisätietoja asiasta antaa johtava asiantuntija Eeva-Maija Puheloinen, kaivosylitarkastaja Riikka Altonen ja hallitusneuvos Tuula Manelius.

Sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi(at)gov.fi.

Teollisuusneuvos

Sampsa Nissinen

Johtava asiantuntija

Eeva-Maija Puheloinen

Liitteet

HE luonnos 03032022 lausuntoversio.pdf
Lagförslag (lisätty 10.3.2022).pdf
Propositionens huvudsakliga innehåll (lisätty 10.3.2022).pdf
Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys -osio (lisätty 17.3.22).pdf
Alkuperäisessä lausuntopyynnössä esitetty kysymykset.docx

Jakelu

Akaan kaupunki
Alajärven kaupunki
Alavieskan kunta
Alavuden kaupunki
Asikkalan kunta
Askolan kunta
Auran kunta
Enonkosken kunta
Espoon kaupunki
Euran kunta
Eurajoen kunta
Evijärven kunta
Forssan kaupunki
Haapajärven kaupunki
Haapaveden kaupunki
Hailuodon kunta
Halsuan kunta
Haminan kaupunki
Hangon kaupunki
Harjavallan kaupunki
Hartolan kunta
Hattulan kunta

Hausjärven kunta
Heinolan kaupunki
Heinäveden kunta
Helsingin kaupunki
Hirvensalmen kunta
Hollolan kunta
Humppilan kunta
Hyrynsalmen kunta
Hyvinkään kaupunki
Hämeenkyrön kunta
Hämeenlinnan kaupunki
lin kunta
Iisalmen kaupunki
Iitin kunta
Ikaalisten kaupunki
Ilmajoen kunta
Ilomantsin kunta
Imatran kaupunki
Ingå kommun / Inkoon kunta
Isojoen kunta
Isonkyrön kunta
Janakkalan kunta
Joensuun kaupunki
Jokioisten kunta
Joroisten kunta
Joutsan kunta
Juuan kunta
Juupajoen kunta
Juvan kunta
Jyväskylän kaupunki
Jämijärven kunta
Jämsän kaupunki
Järvenpään kaupunki
Kaarinan kaupunki
Kaavin kunta
Kajaanin kaupunki
Kalajoen kaupunki
Kangasalan kaupunki
Kangasniemen kunta
Kankaanpään kaupunki
Kannonkosken kunta
Kannuksen kaupunki
Karijoen kunta
Karkkilan kaupunki
Karstulan kunta
Karvian kunta
Kaskisten kaupunki - Kaskö stad
Kauhajoen kaupunki
Kauhavan kaupunki
Kauniaisten kaupunki
Kaustisen kunta
Keiteleen kunta
Kemin kaupunki
Kemijärven kaupunki
Keminmaan kunta
Kimitoöns kommun / Kemiönsaaren kunta
Kempeleen kunta
Keravan kaupunki
Keuruun kaupunki
Kihniön kunta
Kinnulan kunta
Kirkkonummen kunta
Kiteen kaupunki
Kittilän kunta
Kiuruveden kaupunki
Kivijärven kunta
Kokemäen kaupunki

Kokkolan kaupunki
Kolarin kunta
Konneveden kunta
Kontiolahden kunta
Korsnäs kommun
Kosken TI kunta
Kotkan kaupunki
Kouvolan kaupunki
Kristinestad stad / Kristiinankaupunki
Kronoby kommun / Kruunupyyn kunta
Kuhmon kaupunki
Kuhmoisten kunta
Kuopion kaupunki
Kuortaneen kunta
Kurikan kaupunki
Kustavin kunta
Kuusamon kaupunki
Kyyjärven kunta
Kärkölän kunta
Kärsämäen kunta
Laihian kunta
Laitilan kaupunki
Lapinjärven kunta
Lapinlahden kunta
Lappajärven kunta
Lappeenrannan kaupunki
Lapuan kaupunki
Laukaan kunta
Lemin kunta
Lempäälän kunta
Leppävirran kunta
Lestijärven kunta
Lieksan kaupunki
Liedon kunta
Limingan kunta
Liperin kunta
Lohjan kaupunki
Loimaan kaupunki
Lopen kunta
Loviisan kaupunki
Luhangan kunta
Lumijoen kunta
Larsmo kommun / Luodon kunta
Luumäen kunta
Malax kommun / Maalahden kunta
Marttilan kunta
Maskun kunta
Merijärven kunta
Merikarvian kunta
Miehikkälän kunta
Mikkelin kaupunki
Muhoksen kunta
Multian kunta
Muonion kunta
Korsholms kommun / Mustasaaren kunta
Muuramen kunta
Mynämäen kunta
Myrskylän kunta
Mäntsälän kunta
Mänttä-Vilppulan kaupunki
Mäntyharjun kunta
Naantalin kaupunki
Nakkilan kunta
Nokian kaupunki
Nivalan kaupunki
Nousiaisten kunta
Nurmeksien kaupunki

Nurmijärven kunta
Närpes stad / Närpiön kaupunki
Orimattilan kaupunki
Oripään kunta
Oriveden kaupunki
Oulaisten kaupunki
Outokummun kaupunki
Padasjoen kunta
Paimion kaupunki
Paltamon kunta
Pargas stad / Paraisten kaupunki
Parikkalan kunta
Parkanon kaupunki
Pedersöre kommun / Pedersören kunta
Pelkosenniemen kunta
Pellon kunta
Perhon kunta
Pertunmaan kunta
Petäjäveden kunta
Pieksämäen kaupunki
Pielaveden kunta
Jakobstad stad / Pietarsaaren kaupunki
Pihtiputaan kunta
Pirkkalan kunta
Polvijärven kunta
Pomarkun kunta
Porin kaupunki
Pornaisten kunta
Porvoon kaupunki
Posion kunta
Pukkilan kunta
Punkalaitumen kunta
Puolangan kunta
Puumalan kunta
Pyhtään kunta
Pyhäjoen kunta
Pyhäjärven kaupunki
Pyhännän kunta
Pyhärannan kunta
Pälkäneen kunta
Pöytyän kunta
Raahen kaupunki
Raseborgs stad / Raaseporin kaupunki
Raisio kaupunki
Rantasalmen kunta
Ranuan kunta
Rauman kaupunki
Rautalammin kunta
Rautavaaran kunta
Rautjärven kunta
Reisjärven kunta
Riihimäen kaupunki
Ristijärven kunta
Rovaniemen kaupunki
Ruokolahden kunta
Ruoveden kunta
Ruskon kunta
Rääkkylän kunta
Saarijärven kaupunki
Sallan kunta
Salon kaupunki
Sastamalan kaupunki
Sauvon kunta
Savitaipaleen kunta
Savonlinnan kaupunki
Savukosken kunta
Seinäjoen kaupunki

Sievin kunta
Siikaisten kunta
Siikajoen kunta
Siikalatvan kunta
Siilinjärven kunta
Simon kunta
Sipoon kunta
Siuntion kunta
Sodankylän kunta
Soinin kunta
Someron kaupunki
Sonkajärven kunta
Sotkamon kunta
Sulkavan kunta
Suomussalmen kunta
Suonenjoen kaupunki
Sysmän kunta
Säkylän kunta
Taipalsaaren kunta
Taivalkosken kunta
Taivassalon kunta
Tammelan kunta
Tampereen kaupunki
Tervon kunta
Tervolan kunta
Teuvan kunta
Tohmajärven kunta
Toholammin kunta
Toivakan kunta
Tuusniemen kunta
Tuusulan kunta
Tyrnävän kunta
Ulvilan kaupunki
Urjalan kunta
Utajärven kunta
Utsjoen kunta
Uuraisten kunta
Nykarleby stad / Uusikaarlepyy
Uudenkaupungin kaupunki
Vaaan kunta
Vaasan kaupunki
Valkeakosken kaupunki
Vantaan kaupunki
Varkauden kaupunki
Vehmaan kunta
Vesannon kunta
Vesilahden kunta
Vetelin kunta
Vieremän kunta
Vihdin kunta
Viitasaaren kaupunki
Vimpelin kunta
Virolahden kunta
Virtain kaupunki
Ylitornion kunta
Ylivieskan kaupunki
Ylöjärven kaupunki
Ypäjän kunta
Ähtärin kaupunki
Äänekosken kaupunki
Huittisten kaupunki
Inarin kunta
Enontekiön kunta
Tornion kaupunki
Oulun kaupunki
Hankasalmen kunta
Lahden kaupunki

Turun kaupunki
Vörå kommun / Vöyrin kunta
Pudasjärven kaupunki

Tiedoksi

-

VN/12316/2019-TEM-325

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Puheloinen Eeva-Maija 911836557

2022-04-20

Nissinen Sampsa 91189734A

2022-04-20

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaivoslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kaivoslakia.

Esitys perustuu pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman strategiseen kokonaisuuteen ”Hii-lineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi” ja sen tavoitteeseen 8 ”Parannetaan kaivosten ympäristönsuojelua”. Tässä esityksessä tavoitteena on esittää sellaisia ympäristönsuojelua parantavia säännöksiä, jotka liittyvät kaivoslain ja työ- ja elinkeinoministeriön toimialaan.

Esityksessä on myös vastattu kaivolaki Nyt -kansalaisaloitteesta eduskunnan kirjelmässä annettuihin huomioihin. Lisäksi kaivosviranomaisen lupatoimintaa tarkennettaisiin myös asetustasolla, tämän vuoksi on esitetty valtuuksia antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä.

Esityksessä ehdotetaan paikallisen hyväksyttävyyden ja vaikuttamismahdollisuuksien parantamiseksi, että kaivoslupan myöntämisen edellytyksenä on kunnan hyväksymän kaava. Muun muassa paikallisen hyväksyttävyyden ja vaikuttamismahdollisuuksien parantamiseksi esityksessä ehdotetaan lisäksi muiden elinkeinojen huomioon ottamista nykyistä vahvemmin kaivoslain mukaisessa lupaharkinnassa. Esityksessä ehdotetaan kiinteistön omistajan aseman parantamiseksi ja alueen asukkaiden kokemien haittojen vähentämiseksi tiukennuksia malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista koskeviin edellytyksiin, muun muassa maanomistajien suostumuksen edellyttämistä, kun malminetsintälupa on ollut voimassa kymmenen vuotta. Lisäksi esityksessä ehdotetaan tiedonsaantioikeuksien parantamista vuosittain pidettävillä avoimilla yleisötilaisuuksilla. Varaussäätelyyn esitetään useita muutoksia, muun muassa varausaluetta koskevan veronluonteinen maksun käyttöönottoa ja varausajan lyhentämistä.

Ympäristönsuojelun tason parantamiseksi kaivoslain mukaisessa sääntelyssä esityksessä ehdotetaan muutosesityksiä, joiden tarkoituksena on huomioida maisemalliset ja ympäristölliset sekä luonnon monimuotoisuuteen liittyvät kysymykset entistä vahvemmin kaivoslain mukaisessa lupaharkinnassa. Esityksessä ehdotetaan myös muutoksia kaivoslain mukaisiin yleisiin periaatteisiin muun muassa, että kaivostoiminnan kaikissa vaiheissa toiminnanharjoittaja hyödyntää kaikki alueella tavatut kaivosmineraalit, jotka ovat toiminnanharjoittajalle teknistaloudellisesti hyödynnettävissä. Lisäksi esitys sisältää tarkennuksia viranomaisten neuvontavelvollisuuteen liittyvään sääntelyyn ja ilmoitusmenettelyä kiinteistön omistajan suostumuksella toteuttavalle malminetsinnälle. Esityksessä ehdotetaan tiukennuksia kaivoslain mukaiseen vakuussäätelyyn ja muutoksia kaivostoiminnan lopettamista koskevaan sääntelyyn siten, että kaivoksen vaiheittainen sulkeminen otetaan huomioon kaivostoiminnan aikana entistä paremmin ja kaivoksen lopullinen sulkeminen toteutetaan vastuullisesti.

Esityksessä ehdotetaan muutoksia saamelaisten oikeuksia alkuperäiskansana koskeviin säännöksiin, muun muassa täsmennyksiä luvan hakijan selvitysvelvollisuuteen. Lisäksi esityksessä ehdotetaan tiedottamista ja osallistumista koskevien säännösten osalta paliskuntien aseman yhdenmukaistamista.

Lain toimivuuden parantamiseksi esityksessä ehdotetaan muutoksia luvan siirtoa koskevaan sääntelyyn, kaivospanttitietojen julkisuutta koskevaan sääntelyyn, kaivostoimitusta koskevaan sääntelyyn ja hallintopakkosääntelyyn.

Lupaviranomaisten voimavarojen osalta kaivosviranomaiselle tullaan vuoden 2023 valtion talousarvioon esittämään tarvittavia resursseja.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan x.x.2022.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	5
1 Asian tausta ja valmistelu	5
1.1 Tausta	5
1.2 Valmistelu	6
2 Nykytila ja sen arviointi.....	8
2.1 Toimialan nykytilan kuvaus.....	8
2.2 Kaivoslaki	10
2.2.1 Yleistä	10
2.2.2 Kaivossääntelyn perusratkaisuista	10
2.2.3 Etsintätyö	11
2.2.4 Varausjärjestelmä.....	12
2.2.5 Malminetsintä.....	15
2.2.6 Kaivostoiminta	19
2.2.7 Kaivoslain mukaiseen toimintaan liittyvät vakuudet	22
2.2.8 Kunnan asema kaivoslain mukaisessa lupamenettelyssä	26
2.2.9 Kiinteistön omistajan ja muiden asianosaisten tiedonsaantioikeus	28
2.2.10 Luvan siirtäminen.....	29
2.2.11 Saamelaisten oikeudet alkuperäiskansana.....	31
2.2.12 Poronhoidon huomioiminen kaivoslain mukaisissa lupamenettelyissä.....	33
2.3 Suhde muuhun lainsäädäntöön.....	33
2.3.1 Ympäristönsuojelulaki	33
2.3.2 Vesilaki	34
2.3.3 Laki eräistä naapuruussuhteista.....	34
2.3.4 Luonnonsuojelulaki.....	35
2.3.5 Erämaalaki	37
2.3.6 Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelyistä	37
2.3.7 Laki eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta	38
2.3.8 Maankäyttö- ja rakennuslaki	39
2.3.9 Maastoliikennelaki	39
2.3.10 Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta	40
2.3.11 Patoturvallisuuslaki	40
2.3.12 Ydinenergialaki	40
2.3.13 Kiinteistönmuodostamislaki.....	41
2.3.14 CETA-sopimus.....	41
3 Tavoitteet	41
3.1 Hallitusohjelmakirjaukset ja niiden toimeenpano	41
3.2 Eduskunnan kirjelmä Kaivoslaki Nyt –Lakialoitteesta kaivoslakin muuttamiseksi ..	46
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	48
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	48
4.1.1 Lain tarkoituksen täsmentäminen.....	48
4.1.2 Tiedonsaantioikeuden parantaminen	48
4.1.3 Kiinteistön omistajan suostumuksella toteutettavan malminetsinnän valvonta	48
4.1.4 Varaussääntelyn muuttaminen	49

4.1.5 Malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisen edellytysten tarkistaminen.....	49
4.1.6 Malminetsintäluvan voimassaolon jatkaminen poikkeustilanteessa	50
4.1.7 Vakuussäätelyn kehittäminen.....	50
4.1.8 Paliskuntien yhdenmukainen asema.....	51
4.1.9 Saamelaisten oikeudet alkuperäiskansana.....	51
4.1.10 Kaavoitus kaivostoiminnan edellytyksenä	51
4.1.11 Hakijalle asetettavat vähimmäisvaatimukset ja muutokset luvan siirtoa koskevaan säätelyyn.....	51
4.1.12 Teknistaloudellisesti hyödyntämiskelpoisten kaivosmineraalien luvittaminen	51
4.1.13 Panttioikeuksia koskevien tietojen julkisuus.....	52
4.1.14 Kaivosrekisteri	52
4.1.15 Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen	52
4.1.16 Muiden elinkeinojen huomioiminen lupaharkinnassa.....	52
4.1.17 Ympäristönsuojelun tason parantaminen	52
4.1.18 Kaivostoiminnan lopettamista koskevat säännökset	53
4.1.19 Viranomaisten neuvontavelvollisuuteen liittyvä säätely	53
4.1.20 Päätöksen täytäntöönpano muutoksenhausta huolimatta	53
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	54
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	54
4.2.2 Vaikutukset viranomaisiin	57
4.2.3 Ympäristö- ja ilmastovaikutukset	58
4.2.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset	58
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	61
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	61
5.1.1 Kaivosluvan ja ympäristöluvan yhteensovittaminen.....	61
5.1.2 Malminetsinnän mahdolliset rajoittamistarpeet	61
5.1.3 Siirron saajalle asetettavat vaatimukset.....	62
5.1.4 Varaussäätely	62
5.1.5 Kaivoslain rakenteen selventäminen.....	63
5.1.6 Intressivertailu.....	63
5.1.7 Korvauksen haitankärsijöille.....	65
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailta käytetyt keinot	65
6 Lausuntopalaute.....	70
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	70
8 Lakia alemman asteinen säätely	104
9 Voimaantulo	105
10 Toimeenpano ja seuranta	106
11 Suhde muihin esityksiin.....	106
11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	106
11.2 Suhde talousarvioesitykseen	107
12 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys	107
LAKIEHDOTUS	108
kaivoslain muuttamisesta	108
LIITE	134
RINNAKKAISTEKSTI.....	134
kaivoslain muuttamisesta	134

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Nykyinen kaivoslaki (621/2011) tuli voimaan 1.7.2011. Työ- ja elinkeinoministeriö asetti yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa 1.3.2019 selvityshenkilön selvittämään ja arvioimaan kaivoslain toimivuutta suhteessa laissa asetettuihin tavoitteisiin sekä kaivoslain ja kaivostoimintaan kohdistuvan muun keskeisen lainsäädännön välisen suhteen toimivuutta. Selvityksen tuloksena syntyi analyysi lainsäädännön toimivuudesta ja soveltamisesta sekä esitykset jatko-toimenpiteiksi. (Kaivostoimintaa ohjaavan lainsäädännön arviointi, työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2019:44; <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161678>).

Pääministeri Marinin hallituksen ohjelman strateginen kokonaisuus ”Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi” sisältää useita kaivoslainsäädännön uudistamiseen liittyviä kirjauksia. Niiden tavoitteeksi on todettu kaivosten ympäristönsuojelun parantaminen ja keinoiksi seuraavat:

”Kaivoslainsäädäntö uudistetaan. Uudistuksen lähtökohtana on ympäristönsuojelun tason parantaminen, kaivosten toimintaedellytysten varmistaminen sekä paikallisen hyväksyttävyyden ja vaikuttamismahdollisuuksien parantaminen. Kunnille säädetään oikeus päättää kaavoituksella, onko kaivostoiminta mahdollista kunnan alueella. Parannetaan kaivosalueen ja kaivoksen vaikutusalueen kiinteistön- ja maanomistajien asemaa ja tiedonsaantioikeutta. Otetaan merkittävissä kaivoshankkeissa nykyisen lainsäädännön edellyttämällä tavalla alkuperäiskansojen oikeudet huomioon. Parannetaan kaivosluvan ja ympäristöluvan yhteensovittamista. Otetaan huomioon suunnitellun kaivoksen ympäristövaikutukset mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Malmin uraanipitoisuuden huomioonottamista kaivoshankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnissa kehitetään. Kehitetään vakuussäätelyä siten, että ympäristölliset vastuut hoidetaan kaikissa tilanteissa. Lainsäädännön piiriin otetaan myös merenpohjan mineraaleihin kohdistuva kaivostoiminta. Selvitetään malminetsintäoikeuden lupaprosesseja, käytänteitä ja mahdollisia rajoittamistarpeita luonnonsuojelualueilla.” Hallitusohjelman liitteen pöytäkirjamerkinnässä on lisäksi todettu: Säädetään maanomistajan lupa malminetsinnän jatkoluvan edellytykseksi.

Esityksen valmisteluun on osaltaan vaikuttanut myös eduskunnan vastaus Kaivoslaki Nyt –kansalaisaloitteeseen (KAA 7/2019 vp). Eduskunnan kirjelmässä (EK 40/2020 –KAA 7/2019) eduskunta hyökkäsi lakiesityksen mutta hyväksyi seuraavat lausumat:

1. Eduskunta edellyttää, että hallitus ottaa huomioon kaivoslainsäädännön uudistamisessa talousvaliokunnan mietinnössään aloitteesta esiintuomat näkökohdat ja hallitusohjelman tavoitteiden toteuttamisen.
2. Eduskunta edellyttää, että hallitus huomioi kaivosmineraalien luonteen ainutkertaisina luonnonvaroina, joiden hyödyntämisestä yhteiskunnan tulee saada kohtuullinen korvaus ja edellyttää hallitusohjelman mukaisen kaivosveroselvityksen ripeää ja huolellista toteutusta niin, että eduskunnalle jää riittävästi aikaa toteuttaa kaivosverotusta koskevat lainsäädäntöuudistukset kuluvalle hallituskaudella.

3. Eduskunta edellyttää, että hallitus resursoi laadukkaan lupavalmistelun takaamiseksi kaivosten luvitusta käsittelevät viranomaiset riittävästi ja huolehtii valmisteluun liittyvän tiedon avoimuudesta.

4. Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa kaivostoimintaa ohjaavalla lainsäädännöllä nykyistä selkeämmin muille elinkeinoille ja asumiselle tärkeiden tai luontoarvoiltaan korvaattomien alueiden suojelun sekä varmistaa korvauskäytäntöjen oikeudenmukaisuuden haittojen kärsijöille.

5. Eduskunta edellyttää, että hallitus ottaa huomioon kaivoslain uudistuksen valmisteluaikaudella CETA-sopimuksen vaikutukset valmistelulle asetettuihin tavoitteisiin.

Talousvaliokunta esitti mietinnössään (TaVM 7/2020 vp KAA 7/2019) huomioita seuraavista kansalaisaloitteesta ehdotetuista aiheista: valtauseriaatteen luopuminen, kaivosten verotus ja kaivostoimintaan kohdistuvat maksut, vakuusjärjestelmä ja rahastointi, intressivertailu, kaivoslain lupajärjestelmä, kuntien rooli ja kaavoituksen merkitys, Kanadan sekä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välillä tehdyn laaja-alaisen talous- ja kauppasopimuksen (CETA-sopimuksen) vaikutukset kaivoslainsäädäntöön, alkuperäiskansojen oikeudet, kaivostoiminnan merkitys ja vaikutukset muihin elinkeinoihin sekä ympäristövaikutusten ja biodiversiteetin näkökulma.

1.2 Valmistelu

Työ- ja elinkeinoministeriö aloitti 15.10.2019 kaivoslain uudistamishankkeen (tiedot Hankeikkunassa: <https://tem.fi/hankkeet-ja-saadostvalmistelu> tunnuksella TEM090:00/2019). Taustalla on edellä mainittu hallitusohjelman kirjaukset. Hankkeessa huomioidaan myös selvityshenkilön arviointi kaivostoimintaa ohjaavasta lainsäädännöstä sekä Kaivoslaki Nyt –kansalaisaloitteen eduskuntakäsittelyn yhteydessä esille nostetut näkökohdat. Hallitusohjelma ei edellytä kaivoslain kokonaisuudistusta vaan hallitusohjelman edellyttämiä muutoksia kaivoslakiin on mahdollista tehdä voimassa olevan kaivoslain yksittäisiä säännöksiä tarkistamalla. Kaivoslakiin ehdotettuja muutoksia on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä virkatyönä vuosina 2020–2021.

Elinkeinoministeri Mika Lintilä asetti 13.2.2020 hankkeen tueksi työryhmän, joka koostuu keskeisimmistä kaivosalan sidosryhmistä: ympäristöministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, valtiovarainministeriö, Saamelaiskäräjät, Lapin liitto, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes, Geologian tutkimuskeskus, Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Suomen Kuntaliitto ry, Paliskuntain yhdistys, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK, Suomen luonnonsuojeluliitto ry, Kaivosteollisuus ry. Työryhmän puheenjohtajana toimii työ- ja elinkeinoministeriön edustaja ja varapuheenjohtajana ympäristöministeriön edustaja. Työryhmän toimikausi oli 1.2.2020 - 30.11.2020. Kaivoslain valmistelua päätettiin jatkaa 11.1.2021, minkä vuoksi myös valmistelua tukevan työryhmän toimikautta jatkettiin 31.12.2021 saakka. Työryhmän toimikautta päätettiin 17.12.2021 jatkaa edelleen siihen saakka, kunnes hallituksen esitys kaivoslain uudistamisesta on annettu eduskunnalle, kuitenkin enintään 31.5.2022 saakka. Kaivoslakityöryhmän kokoonpanosta tehdyn kantelun johdosta on oikeuskansleri antanut ratkaisun, jonka mukaan asiassa ei ollut perusteltua syytä epäillä työ- ja elinkeinoministeriön tai ministeri Lintilän menetelleen asiassa lainvastaisesti tai ylittäneen harkintavaltansa (OKV/1453/10/2020).

Työryhmän tarkoituksena oli käsitellä hallituksen esityksen laatimiseen liittyviä keskeisiä asioita sekä seurata myös muiden hallinnonalojen vastuulla olevien, kaivosten toimintaan liittyvien, hallitusohjelman mukaisten uudistusten etenemistä. Työryhmä kokoontui 15 kertaa (hel-

mikuun 2022 loppuun mennessä). Työryhmä kuuli toimikautensa aikana tutkijoita, asiantuntijoita ja sidosryhmien edustajia esimerkiksi Helsingin yliopistosta, Suomen ympäristökeskuksesta ja viidestä eri kansanliikkeestä. Koronatilanteesta johtuen työryhmän kokoukset järjestettiin pääsääntöisesti etäkokouksina.

Työryhmän kokousaineistot ja muu valmistelussa käytetty materiaali on julkaistu työ- ja elinkeinoministeriön kaivoslakihankkeen sivuilla välittömästi kokousten jälkeen (<https://tem.fi/kaivoslakityoryhman-kokousaineistot>).

Kaivoslain uudistamishankkeen aikana työ- ja elinkeinoministeriö järjesti vuonna 2020 kaksi avointa kuulemistilaisuutta, joissa käsiteltiin kaivoslain muutostarpeita ja esitykseen sisältyviä keskeisiä muutoksia. Vuoden 2021 syksyllä järjestettiin kuulemistilaisuus, jossa esiteltiin esitysluonnoksen keskeistä sisältöä ja vaikutusten arviointia. Kuulemistilaisuuksista syntynyt aineisto on soveltuvin osin otettu huomioon esityksen valmistelussa. Koronatilanteesta johtuen kuulemistilaisuudet järjestettiin etäyhteydellä ja niissä oli satoja osallistujia. Kuulemistilaisuuksien tallenteet ja muu materiaali on julkaistu työ- ja elinkeinoministeriön kaivoslakihankkeen sivuilla (<https://tem.fi/kaivoslakiuudistus/keskustelutilaisuudet>).

Työ- ja elinkeinoministeriö sekä saamelaiskäräjät ovat käyneet saamelaiskäräjälain (974/1995) 9 §:n mukaiset neuvottelut. Neuvotteluja käytiin lokakuussa 2020 ja marras-joulukuussa 2021. Eduskunnalle toimitetaan taustatiedoksi saamelaiskäräjien neuvotteluita varten toimittama materiaali sekä neuvottelujen pöytäkirjat.

Lainvalmistelutyön tueksi työ- ja elinkeinoministeriö on teettänyt kaksi selvitystä. Kaivoslain mukaisen vakuuden kattavuudesta tilattiin selvityksen kaivoslain vakuussäätelystä. Selvitys valmistui 17.4.2020 ja sen teki Ramboll Finland Oy (Kaivoslain mukaisten vakuuksien kattamat lopetus- ja jälkitoimet, työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2020:41; <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162443>). Toinen selvitys teetettiin varausmekanismin toimivuudesta ja sen kehittämismahdollisuuksista. Selvitys valmistui 14.6.2021 ja sen teki asianajotoimisto Hannes Snellman Oy (Selvitys kaivoslain mukaisen varausmekanismin toimivuudesta, työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2021:42; <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163223>).

Talousvaliokunta piti Kaivoslaki Nyt –kansalaisaloitteesta antamassa mietinnössään perusteltuna selvittää intressivertailun käyttöönottoa kaivoslain uudistamisen yhteydessä. Valtioneuvoston yhteisenä selvitys- ja tutkimushankkeena selvitetään intressivertailua kaivoslupaprosessin osana. Tutkimusta tekevät Ramboll Finland Oy, Geologian tutkimuskeskus GTK, Erkki Hollo ja Lakiasiantainmisto - law office Aimo Guttorm. Hankkeen tulokset valmistuvat vuoden 2022 alussa. Tutkijat ovat esitelleet hankkeen etenemistä ja tutkimustuloksia kolmesti kaivoslakityöryhmän kokouksissa vuoden 2021 ja 2022 aikana. Työryhmä kutsutaan myös selvityksen julkistamistilaisuudessa maaliskuussa 2022. [Lisätään linkki tutkimuksen tuloksiin, kun ne on julkaistu.] Intressivertailua ja sitä koskevaa tutkimusta on käsitelty tarkemmin luvussa 5.1.6.

Esityksen laatimisessa on käytetty hyväksi Suomen mineraaliklusterin kilpailukyky- ja vaikutavuustutkimuksen tuloksia. Kyseessä on valtioneuvoston tutkimus- ja selvitystoiminnan hankkeena (VN TEAS) toteutettu tutkimus <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162142>.

Toimialaa kuvaavien tietojen keräämisessä on hyödynnetty työ- ja elinkeinoministeriön julkaisemaa, tuoreinta kaivosteollisuuden toimialaraporttia <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163279>.

Lausuntokierros hallituksen esityksestä järjestettiin ajalla [xx.xx—xx.xx.2021] lausuntopalvelu.fi-palvelussa. Lausuntoa pyydettiin seuraavilta tahoilta: [täydennetään]

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Toimialan nykytilan kuvaus

Geologisesti Suomi kuuluu Fennoskandian kilpialueeseen, joka on otollinen alue mineraali-esiintymille. Suomessa on edellytykset taloudellisesti ja teknisesti hyödyntämiskelpoisille kaivosmineraali-esiintymille, sillä geologisen potentiaalin lisäksi Suomi tunnetaan turvallisena ja vakaana toiminta- ja investointiympäristönä, jossa on alan osaamista, palveluja ja toimiva infrastruktuuri. Valtion omistama, ja Geologian tutkimuskeskuksen (GTK) hallinnoima, julkinen geologinen tietoaaineisto, jota kerätään kaivoslain nojalla kaikilta toimijoilta, antaa hyvät lähtökohdat kallioperän tutkimiselle.

Suomen kallioperästä hyödynnetään kultaa, hopeaa ja perusmetalleja. Litiumin louhinta on käynnistymässä lähivuosina. Yleisimpiä louhittavia teollisuusmineraaleja ovat apatiitti, kalkkikivi, talkki ja vuolukivi. Malminetsintä kohdistuu edellä mainittujen lisäksi koboltin, raudan, timanttien, platinametallien sekä eräiden harvinaisempien metallien tutkimiseen.

Lainsäädännössä malminetsintä ja kaivostoiminta rajoitettiin kotimaisen teollisuuden yksinoikeudeksi vuoteen 1994 asti. Euroopan talousaluetta koskevan sopimuksen voimaantulon yhteydessä lainsäädännöstä poistettiin ulkomaalaisrajoitukset. Malminetsinnän ja kaivostoiminnan harjoittajat ovat nykyisin pääosin pörsseissä noteerattujen kansainvälisten yhtiöiden tytäryhtiöitä tai sivuliikkeitä. Kotimaisista toimijoista merkittävimpiä ovat Outokumpu-konserni, jolla on Kemin kromikaivos, sekä Nordkalk Oy, jolla on useita kalkkikaivoksia. Valtion historiallisesti keskeinen rooli toimialalla on kaventunut ja näyttäytyy lähinnä Suomen Malmijalostus Oy:n omistuksen kautta. Geologian tutkimuskeskuksen toimintaa on suunnattu uudelleen, ja laitoksen aiemmin merkittäviä malminetsintäpanostuksia on määrätietoisesti supistettu.

Euroopan Unioni on viime vuosina havahtunut mineraalien kauppapoliittisen roolin vahvistumiseen ja EU:n merkittävään riippuvuuteen tuontiraaka-aineista. EU pyrkii erilaisin toimin varmistamaan eurooppalaisen teollisuuden raaka-aineiden saantia niin EU:n sisältä kuin kolmansista maista. Mineraaleilla on keskeinen rooli niin Suomen kuin Euroopankin kunnianhimoisten ja välttämättömien ilmastotavoitteiden ja vihreän siirtymän mahdollistajana.

Maailman taloustilanteen vaihtelut heijastuvat voimakkaasti raaka-aineiden kysyntään ja hintaan, ja malminetsintäkiinnostukseen. Viime vuosina erityisesti sähköistymisen tuomat raaka-ainetarpeet ovat heijastuneet eräiden raaka-aineiden kysynnän vahvana kasvuna. Malminetsintään on Suomessa käytetty vuosittain noin 35–80 miljoonaa euroa ja toimijoiden lukumäärä on ollut noin 50. Vuonna 2020 toimijoiden lukumäärä oli 61 ja he käyttivät malminetsintään 68 miljoonaa euroa. Merkittävän osan alkuvaiheen malmitutkimuksista tekevät riskirahoituksella toimivat pienet etsintäyhtiöt. Kaivostoimintaa harjoittavat yhtiöt ostavat näiltä niin sanotuilta junioriyhtiöiltä lupaavia tutkimuskohteita ja kehittävät niitä edelleen, ja käynnistävät mahdollisesti varsinaisen kaivostoiminnan. Malminetsintää harjoitetaan koko maassa, mutta sen painopiste on Keski-Lapissa.

Varausilmoituksia on jätetty vuosittain 50–100 kappaletta. Vuonna 2020 ilmoituksia tehtiin 92, ja varausten kattama pinta-ala oli noin 41 500 km². Voimassaolevien malminetsintäalueiden kokonaispinta-ala oli vuoden 2020 lopussa noin 2 000 km², näistä Lapissa 1 400 km². Hake-musvaiheessa on malminetsintälupia vajaan 4 500 km²:n verran. [Päivitetään vuoden 2021 tilastot.]

Vuonna 2020 Suomessa raportoitiin louhintaa 45 kaivokselta, joista yhdeksän on metallimalmikaivoksia ja 36 teollisuusmineraalikaivoksia. Kahdessa metallimalmikaivoksessa, Pyhäsalmi ja Kylvälahti, toiminta on päättynyt, ja käynnissä on sulkemistoimet. Kolme kaivosta, Kevitsa Sodankylässä, Terrafame Sotkamossa ja Siilinjärven kaivos, vastaavat yli 80 %:sta Suomen kokonaislouhintamäärästä.

Louhintamäärällä tai malmivarojen perusteella mitattuna Suomessa on viisi suurta kaivosta: Kemin kromikaivos, Kittilän kultakaivos sekä Kevitsan ja Terrafamen perusmetallikaivokset ja Siilinjärven apatiittikaivos. Muut kaivokset ovat selvästi pienempiä tuotannoltaan ja kooltaan.

Kaivosteollisuus ja malminetsintä työllistävät noin 5 500 henkilöä. Alan liikevaihto oli vuonna 2020 noin 2 miljardia euroa. Vaikka kaivosteollisuuden merkitys Suomen kansantaloudessa on suhteellisen pieni, se on merkittävä raaka-ainetoimittaja tärkeille teollisuudenaloille, metsä- ja metalli- ja kemianteollisuudelle, jotka ovat riippuvaisia mineraalisista raaka-aineista. Kaivosteollisuuden ympärille on kehittynyt monipuolinen jatkojalostus, kone- ja laitevalmistus sekä palvelutoimintaa, jonka tuotteista valtaosa menee vientiin.

Suomalainen teollisuus on kotimaisesta kaivostuotannosta huolimatta hyvin riippuvainen useiden mineraalisten raaka-aineiden tuonnista. Vuonna 2020 metallimalmirikasteiden tuonnin arvo oli lähes nelinkertainen niiden viennin arvoon nähden. Metallimalmirikasteita tuotiin Suomeen yhteensä 3,8 miljoonaa tonnia, 1 801 miljoonan euron arvosta. Metallimalmirikasteita vietiin 0,273 miljoonaa tonnia, 458 miljoonan euron arvosta.

Vuonna 2021 valmistuneen kiertotalouden strategisen ohjelman yhtenä tavoitteena on raaka-aineiden käytön vähentäminen, kierrätyksen lisääminen ja korvaavien raaka-aineiden kehittäminen. Kaivosten jättejakeet muodostavat merkittävän osan Suomen vuotuisesta kokonaisjättemäärästä. Arvokkaiden raaka-aineiden talteenotto kaivosjätteestä on yksi tunnistetuista, mutta alihyödynnetyistä raaka-ainereserveistä. Näiden reservien tutkimuksella voidaan tarkemmin määritellä niihin sisältyvät raaka-aineet ja niiden määrät sekä hyötykäytön pullonkaulat ja kustannukset. Oikein kohdistetulla tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnalla luodaan uusia ja kestävämpiä ympäristöratkaisuja kaivostoimintaan sekä vastataan esimerkiksi kriittisten raaka-aineiden tarpeisiin kierrätyslähteistä.

Kaivostoiminnan käytössä olevien kaivospiirien ja kaivosalueiden yhteispinta-ala on tällä hetkellä alle 0,1 prosenttia Suomen maapinta-alasta.

Kaivostoiminta muuttaa aina ympäristöä. Toiminta kestää yleensä vuosikausia, jopa vuosikymmeniä. Ympäristövaikutukset ovat toiminnan aikaisia, mutta ne ovat mahdollisia myös toiminnan päättymisen jälkeen. Vaikutukset kohdistuvat pääosin hankkeen lähialueelle. Suoria ympäristövaikutuksia ovat muun muassa melu, pöly ja sivutuotteiden varastointi. Kaivos muuttaa alueen maisemakuvaa ja luonnonolosuhteita erityisesti silloin, kun toimintaa harjoitetaan avolouhintana. Ympäristövaikutusten laajuuteen ja laatuun vaikuttavat hankkeen sijainti ja koko, käytettävä louhint- ja jalostustekniikka sekä hyödynnettävä mineraali- tai malmityyppi. Toiminnan suunnittelulla, toiminnanaikaisella jatkuvalla sulkemisella ja huolella suunnitelluilla sulkemistoimilla ympäristöllisiä vaikutuksia voidaan minimoida. Tehtyjen sulkemistoimien tarkoituksenmukaisuus ja toimivuus varmistetaan alueen jälkivalvonnalla ja tarvittaessa tehtävillä korjaavilla toimenpiteillä.

2.2 Kaivoslaki

2.2.1 Yleistä

Kaivoslaki sääntelee kallioperässä olevien kaivosmineraalien sekä kahden kivilajin etsintää ja hyödyntämistä, kullanhuuhtontaa valtion omistamalla alueella ja näihin liittyvän toiminnan lopettamista sekä kaivostoimitusta.

Lakia on muutettu sen voimassaoloaikana kymmenen kertaa lähinnä teknisluonteisten tai yleislakeihin tehtyjen muutosten vuoksi. Kaivoslakiin tehtyjen korjausten lisäksi muutoksia on tehty kullanhuuhtontaa koskevaan sääntelyyn sekä malminetsintää ja kaivostoimintaa koskevaan sääntelyyn tavoitteena sujuvoittaa kaivoslain mukaisia viranomaismenettelyitä. Viimeisimpänä muutoksia tehtiin tiedoksianto- ja muutoksenhakua koskeviin säännöksiin hallinnon yleislakien muutosten johdosta (966/2020).

Lain soveltamisesta ei ole vielä kattavia kokemuksia kaivostoiminnan osalta ja käynnissä oleva kaivostoiminta perustuu pitkälti aiempaan kaivoslakiin (503/1965). Yhtään voimassa olevan kaivoslain nojalla annettua uutta kaivoslupaa ei ole vielä edennyt kaivostoimintaan asti. Voimassa olevan kaivoslain soveltaminen viranomaisessa on toistaiseksi pääosin rajoittunut malminetsintää, kullanhuuhtontaa ja toimivien kaivosten lupien muuttamista tai lain mukaista täydentämistä koskeviin päätöksiin ja valvontaan.

Kaivoslaissa tarkoitettuna kaivosviranomaisena toimii Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), joka valvoo kaivoslain noudattamista sekä ratkaisee varausilmoituksia, malminetsintälupia ja kullanhuuhtontalupia sekä kaivoslupia ja kaivosturvallisuuslupia koskevat asiat. Valtioneuvosto ratkaisee kaivosaluelunastuslupa-asian ja uraanin tai toriumin tuottamista koskevan kaivoslupa-asian. Kaivoslain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluvat työ- ja elinkeinoministeriölle.

Kaivostoimintaa koskevalle sääntelylle on ominaista erilaisten intressien yhteensovittaminen. Kaivoslain mukainen lupaharkinta on oikeusharkintaa, jolloin lupa on myönnettävä hakijalle, mikäli hakija osoittaa luvan myöntämisen edellytysten täyttyvän eikä luvan myöntämiselle ole laissa säädettyä estettä. Kaivoslain mukainen lupaharkinta mahdollistaa luvan myöntämisen yksittäistapauksessa laissa säädetystä esteestä huolimatta, jos este on mahdollista poistaa lupamääräyksillä tai pienentämällä alueen kokoa. Kaivoslain säännösten joustavuuden taustalla on hankkeiden erilaisuus. Lainsäädännössä on varauduttava soveltamistilanteiden monimuotoisuuteen ja sellaisiin tilanteisiin, jollaisia ei käytännössä vielä ole esiintynyt.

Kaivostoimintaan vaikuttaa olennaisesti myös muu lainsäädäntö, etenkin ympäristönsuojelulaki (527/2014) ja muu ympäristö- ja turvallisuussääntely, kuten luonnonsuojelulaki (1096/1996), vesilaki (587/2011), patoturvallisuuslaki (494/2009) ja vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettu laki (390/2005). Ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa vaativia toimintoja ovat kaivostoiminta, malmien ja mineraalien rikastamot sekä muu kuin ilmoituksenvarainen koneellinen kullankaivu. Merkittävä asema on myös ympäristövaikutusten arvioimista ja kaavoitusta koskevilla säädöksillä ja niihin perustuvilla menettelyillä ja ratkaisuilla. Kaivostoiminnan kannalta merkittävää on myös verolainsäädäntö ja yritystukia koskevat linjaukset.

2.2.2 Kaivossääntelyn perusratkaisuista

Kaivosmineraalien omistus on mahdollista järjestää usealla eri tavalla. Kallioperän mineraalien voidaan katsoa kuuluvan ensinnäkin valtiolle, jolloin valtiolla on vapaus valita taho, kenelle

hyödyntämisoikeus myönnetään. Oikeus raaka-aineiden hyödyntämiseen voidaan katsoa kuuluvan toisaalta maanomistajan oikeuteen, jolloin niiden hyödyntäminen edellyttää maanomistajan suostumusta. Kolmas tapa ratkaista oikeus kaivostoiminnan harjoittamiseen on käyttää valtausjärjestelmää, joka suosii omistusoikeudesta riippumatta kaivosmineraalien löytäjää. Eri maissa valittuihin ratkaisuihin on vaikuttanut geologian lisäksi kiinteistöoikeudellinen lähestymistapa, käsitys valtion omistusoikeudesta sekä raaka-aineiden hyödyntämisessä vallinneet suuntaukset.

Suomen kaivoslain perusratkaisut pohjautuvat niin kutsuttuun valtausjärjestelmään, jossa etuoikeus esiintymän hyödyntämiseen on kiinteistön omistuksesta riippumatta esiintymän löytäjällä. Voimassa olevaan sääntelyyn on vaikuttanut muun muassa Suomen kaivoslainsäädännön historialliset perinteet. Suomessa löytäjän oikeus esiintymän hyödyntämiseen on pysynyt periaatteellisesti muuttumattomana vuoden 1723 jälkeen ja sitä on noudatettu myös kaivoslainsäädäntöä uudistettaessa vuosina 1932, 1943, 1965 ja 2011. Valitun perusratkaisun on arvioitu turvaavan parhaiten malminetsinnän ja kaivostoiminnan edellytykset.

Kaivoslain mukaiseen toimintaan ja lupa-asioiden käsittelyyn sovelletaan kaivoslain rinnalla muuta soveltuvaa lainsäädäntöä. Esimerkiksi etsintätyön ja malminetsinnän osalta toiminnalle asettaa reunaehdoja niin kaivoslain säännökset ja niiden perusteella annetut lupamääräykset kuin muusta lainsäädännöstä johtuvat rajoitteet. Varsinainen kaivostoiminta edellyttää useita eri lakien nojalla annettuja lupia ja viranomaispäätöksiä. Nykyisen lainsäädännön perusvalintoihin kuuluva kaivoslain ja muun kaivostoimintaa koskevan lainsäädännön välinen työnjako on muun muassa kuulemisten perusteella jäänyt kansalaisille epäselväksi. Laki eräiden ympäristöllisten lupamenettelyiden yhteensovittamisesta (784/2019) tuli voimaan 1.9.2020. Lain mukaan on mahdollisuus lupamenettelyiden vapaaehtoiseen yhteensovittamiseen silloin kun on kyse kaivoslain 9 §:n mukaisesta malminetsintäluvasta, 16 §:n mukaisesta kaivosluvasta ja 22 §:n mukaisesta kullanhuuhtontaluvasta. Jos hankkeen toteuttaminen edellyttää ympäristönsuojelulain mukaisen ympäristöluvun, vesilain mukaisen luvan tai maa-aineslain (555/1981) mukaisen aineiden ottamisluvan, lupahakemuksen käsittely voidaan hakijan pyynnöstä sovittaa yhteen seuraavia lupia koskevien hakemusten kanssa. Laista saatujen kokemusten perusteella arvioidaan tulisiko yhteensovittaminen tehdä pakolliseksi.

Hallitusohjelma tai valtioneuvoston teettämät selvitykset eivät edellytä muutoksia kaivossääntelyn perusratkaisuihin. Myöskään Kaivoslaki Nyt –kansalaisaloitteeseen annettu eduskunnan vastaus tai talousvaliokunnan asiasta antama mietintö eivät edellytä edellä kuvattuihin kaivossääntelyn perusratkaisuihin muutoksia.

2.2.3 Etsintätyö

Kaivoslain 7 §:n mukaan jokaisella on toisenkin alueella oikeus kaivosmineraalien löytämiseksi tehdä geologisia mittauksia ja havaintoja sekä ottaa vähäisiä näytteitä, jos toimenpiteistä ei aiheudu vahinkoa eikä vähäistä suurempaa haittaa tai häiriötä (*etsintätyö*). Julkisuudessa etsintätyö ja 9 §:n mukainen kaivosviranomaisen antamaan lupaan perustuva malminetsintä (*malminetsintälupa*) sekoittuvat usein. Malminetsintälupaa tarvitaan silloin kun malminetsintää ei voida suorittaa etsintätyönä tai kiinteistönomistaja ei ole antanut siihen suostumustaan, tai jos kyseessä on 9 §:n 2 momentin mukainen tilanne. Malminetsintäluvalla on etsintälupaa huomattavasti laajemmat oikeusvaikutukset.

Etsintätyötä koskeva kielto aiheuttaa vahinkoa tai vähäistä suurempaa haittaa tai häiriötä tarkoittaisi käytännössä kieltoa aiheuttaa taloudellista tai muuta vahinkoa esimerkiksi maaperälle, kallioperälle tai kasvillisuudelle sekä tarpeetonta haittaa tai häiriötä esimerkiksi poronhoidolle tai muulle elinkeinolle taikka muulle maankäytölle. Etsintätyönä voidaan pitää geologisten

muodostumien ja kallioperän rakenteiden kartoitusta kartta-aineiston perusteella, kaukokartoitusmenetelmin, geofysikaalisin mittauksin ja geologisin maastohavainnoin, aiheuttamatta vahinkoa taikka tarpeetonta haittaa tai häiriötä.

Etsintätyötä koskevien kieltojen takia malminetsintää ei voi suorittaa etsintätyönä.

Maaperästä ja kallioperästä tehtävän vähäisen näytteenoton sallittavuutta pykälän nojalla on arvioitava tapauskohtaisesti. Näytteenotto saattaa edellyttää maapeitteen poistamista tai kuopan kaivamista, mutta tällaiset tutkimuspaikat on mahdollista ennallistaa siten, että havaittavaa vahinkoa ei jää. Sen sijaan iskuporakalustolla tai kairauskoneella tehtävä näytteenotto taikka kairauskoneella tehtävät tutkimuskaivannot ja -ojat eivät pykälän mukaan ole mahdollisia.

Etsintätyötä koskevat samat liikkumis- ja muut yleiset rajoitukset kuin jokamiehenoikeuksia, eikä etsintätyöllä voida rajoittaa muuta jokamiehenoikeuteen perustuvaa toimintaa.

Etsintätyössä on noudatettava kaivoslain 3 §:ssä mainittuja lakeja kuten luonnonsuojelulakia, ympäristönsuojelulakia ja poronhoitolakia (848/1990). Etsintätyössä ei saa liikkua moottoriajoneuvolla tieverkoston ulkopuolella ilman alueen omistajan tai haltijan lupaa.

Etsintätyössä on noudatettava muun muassa luonnonsuojelualueita koskevia rajoituksia geologisesta tutkimuksesta, malminetsinnästä ja alueella liikkumisesta. Luonnonsuojelulain 13 §:n nojalla kansallispuistossa ja luonnonpuistossa ei saa vahingoittaa maa- tai kallioperää. Yksityisillä luonnonsuojelualueilla etsintätyössä on noudatettava aluetta koskevia erityismääräyksiä.

Etsintätyötä koskevassa 7 §:n 2 momentissa on lueteltu alueet, joilla etsintätyötä maan pinnalla ei saa tehdä.

Etsintätyöstä vastaavan on ennen 7 §:n 1 momentissa tarkoitetun vähäisen näytteenoton aloittamista tehtävä kaivoslain 8 §:n mukainen kirjallinen ilmoitus etsintätyön kohteena olevaan alueeseen kuuluvan kiinteistön omistajalle ja haltijalle, jonka etua tai oikeutta asia saattaa koskea. Ilmoituksessa on esitettävä etsintätyöstä vastaavan yhteystiedot, etsintäalueen tiedot ja näytteenottoa koskeva suunnitelma. Suunnitelman tulee sisältää tiedot käytettävistä välineistä ja menetelmistä, näytteenoton aikataulusta ja tutkimuksen kohteena olevasta kaivosmineraalista.

Vähäistä näytteenottoa arvioidaan tapauskohtaisesti, mutta pääsääntönä on pidettävä, että siitä ei saa jäädä havaittavaa vahinkoa maastoon.

2.2.4 Varausjärjestelmä

Voimassa oleva kaivoslaki sisältää lupamenettelystä erillisen varausjärjestelmän, joka mahdollistaa tietyn rajatun alueen varaamisen malminetsintäluvan valmistelua varten. Varauksen oikeusvaikutukset ulottuvat ainoastaan varaajan etuoikeuteen hakea varausilmoituksen voimassaolon aikana malminetsintä lupaa varatulle alueelle. Varaus itsessään ei siten oikeuta varaajaa suorittamaan malminetsintää varausalueella. Varauksen tarkoituksena on luoda varaajalle edellytykset malminetsintäluvan huolellista valmistelua varten ja ehkäistä tarpeettoman suuret malminetsintäalueet, eikä siihen liittyvää sääntelyä ole asiallisesti pidettävä luvanvaraisuuteen rinnastettavana sääntelynä.

Varausilmoitukseen perustuva etuoikeus on voimassa, kun varausilmoitus on tehty kaivoslaissa säädetyllä tavalla eikä varauksen hyväksymiselle ole laissa säädettyä estettä.

Voimassa olevan sääntelyn mukaan varausilmoituksessa on esitettävä selvitys varaajasta ja alueesta, jota etuoikeuden varaus koskee eli varausalueesta. Lisäksi varausilmoituksessa on esitettävä mitä kaivosmineraaleja varaaja otaksuu varausalueella olevan sekä varaajan ehdotus varausalueen nimeksi. Koska varauksen tarkoituksena on varmistaa etuoikeus malminetsintälupahakemuksen tekemiseen, tulee varausilmoituksessa olla riittävän tarkka suunnitelma malminetsintälupahakemuksen valmistelusta ja selvitys valmisteluresursseista.

Varausilmoituksen alueellisista esteistä säädetään kaivoslailla, mutta huomattavasti väljemmin kuin esimerkiksi malminetsintäluvan alueellisista esteistä. Voimassa olevan kaivoslain mukaisina varauksen alueellisina esteinä pidetään lähinnä myönnettyjä kaivoslain mukaisia lupia, aikaisemmin vireille tulleita varausilmoituksia ja lupahakemuksia. Koska varauksen vaikutukset rajoittuvat malminetsintäluvan hakemista koskevaan etuoikeuteen eikä varaus oikeuta malminetsintään, ei voimassa olevaa kaivoslakia säädettäessä katsottu tarpeelliseksi jättää varausalueen ulkopuolelle muita alueita kuten alueita, joille lähtökohtaisesti ei voida myöntää malminetsintälupaa.

Voimassa olevan sääntelyn mukaan kaivosviranomaisen on hyväksyttävä varaus, jos varausilmoitus täyttää sille laissa säädetyt edellytykset eikä hyväksymiselle ole laissa säädettyä estettä. Kaivosviranomaisen on kuitenkin hylättävä varaus, jos on painavia perusteita epäillä, että varausalueen laajuuden johdosta tai muista syistä varaajalla ei ole edellytyksiä tai ilmeisesti tarkoitustaan hakea malminetsintälupaa. Varauspäättös voi olla voimassa enintään kaksikymmentäneljä kuukautta siitä, kun varausilmoitus on tehty.

Voimassa oleva sääntely edellyttää kaivosviranomaisen harkitsemaan tapauskohtaisesti varauspäättöksen voimassaoloa. Kaivosviranomaisen on varauspäättöksen voimassaolon pituutta harkitessaan otettava huomioon erityisesti tutkimussuunnitelman laadintaan ja muihin malminetsintälupahakemuksen valmisteleviin toimenpiteisiin tarvittava aika. Merkitystä on myös muilla ilmoituksen käsittelyn yhteydessä ilmenneillä seikoilla, kuten sillä, onko varaajalla tarkoitus tehdä 7 §:ssä tarkoitettua etsintätyötä ja sellaista muuta malminetsintää, johon ei 9 §:n nojalla vaadita lupaa. Lisäksi viranomaisen on harkinnassa otettava huomioon muun muassa yleiselle ja yksityiselle edulle aiheutuvien haittojen rajoittaminen ja vähentäminen.

Jos varausalue on poikkeuksellisen laaja, tulee kaivosviranomaisen yleisen ja yksityisen edun turvaamiseksi määrätä varauspäättöksen voimassaolo selvästi enimmäisvoimassaoloaikaan lyhyemmäksi, ellei varausilmoituksen hylkäämiselle ole lain mukaisia perusteita.

Varauspäättös annetaan tiedoksi julkisella kuulutuksella. Julkisesta kuulutuksesta säädetään hallintolaissa. Lisäksi kaivosviranomaisen on huolehdittava, että ne kunnat joiden aluetta varauspäättös koskee julkaisevat viipymättä tiedon varauspäättöksestä kunnan ilmoituksena. Kunnan ilmoituksista säädetään kuntalain 108 §:ssä.

Kaivosviranomaisen on toimitettava varauspäättös varaajalle. Kaivosviranomaisen on lisäksi julkaistava tieto päätöksestä ainakin yhdessä päätöksessä tarkoitettulla varausalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä ja tarvittaessa sellaisessa sanomalehdessä, josta alueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajien ja haltijoiden voidaan otaksua parhaiten saavan tiedon asiasta. Tarkoituksena on, että tieto varauksesta saavuttaa kaikki alueen kiinteistöjen omistajat ja haltijat.

Varauspäättöstä ei ole mahdollista siirtää. Varauksen siirtomahdollisuutta ei ole pidetty perusteltuna muun muassa siitä syystä, että varausilmoituksen käsittelyyn ei liity perusteellista lupamenettelyn kaltaista selvitystä, vaan varauspäättös perustuu lähinnä varaajan ilmoittamiin tietoihin.

Kaivoslain 162 §:ssä säädetään muutoksenhausta kaivosviranomaisen päätökseen. Pykälän mukaan kaivosviranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin laissa oikeudenkäytöstä hallintoasioissa (808/2019, hallintoprosessilaki) säädetään. Varausilmoituksen johdosta tehty varauspäättös, on se sitten myönteinen tai kielteinen, sisältää oikeudenkäytöstä hallintoasioissa annetun lain 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun ratkaisun, joten päätös on valituskelpoinen. Valittamista varauspäätöksestä ei ole kielletty kaivoslain 162 §:ssä tai missään muussakaan säännöksessä. Koska kaivoslain 165 §:ssä ei säädetä tarkemmin valitusoikeudesta varauspäätösten osalta, määräytyy valitusoikeus hallintoprosessilain mukaisesti.

Hallintoprosessilain 7 §:n mukaan hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa ja se, jonka valitusoikeudesta laissa erikseen säädetään. Viranomaisen saa hakea muutosta valittamalla myös, jos valittaminen on tarpeen viranomaisen valvottavana olevan yleisen edun vuoksi.

Kaivoslaissa tai sen esitöissä ei ole eritelty niitä tahoja, joiden oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun varauspäättös välittömästi vaikuttaa. Ottaen huomioon varauksen oikeusvaikutukset, valitusoikeus voidaan katsoa olevan ainakin varaajalla sekä samalle alueelle sijoittuvan luvan haltijalla tai samalle alueelle sijoittuvan hakemuksen jättäneellä hakijalla.

Varaus antaa varaajalle etuoikeuden malminetsintälupaan mutta lupauksena malminetsintäluvan myöntämiseksi varausta ei voida perustellusti pitää; malminetsintäluvan myöntämisen edellytykset ja esteet harkitaan aina erikseen ja tapauskohtaisesti, kun malminetsintää koskeva lupasia on saatettu vireille kaivosviranomaisessa. Edellä selostetun vuoksi varausilmoitusta käsiteltäessä ei arvioida mahdollisen malminetsinnän vaikutuksia sen varalta, että varaaja saattaisi varausaluetta koskevan malmimalminetsintälupahakemuksen vireille. Vastaavasti edellä selostetun vuoksi varausilmoituksen käsittelyn yhteydessä ei harkita mahdollisen kaivoksen vaikutuksia.

Korkein hallinto-oikeus on ratkaisussaan KHO:2013:179 todennut, että varauspäättös antaa etuoikeuden malminetsintälupaan. Lisäksi malminetsintäluvan, kullanhuuhtontaluvan ja kaivosluvan myöntäminen ei ole mahdollista alueella, josta on tehty hyväksyttävä varausilmoitus. Muita oikeusvaikutuksia hyväksyttävän varausilmoituksen tekemisellä ja varauspäätöksellä ei ole. Varauspäättös ei anna oikeutta malminetsintään. Varaajan oikeus etsintätöihin perustuu varauspäätöksestä riippumatta kaivoslain 7 §:ään tai kiinteistönomistajan kaivoslain 9 §:ssä tarkoitettuun suostumukseen. Malminetsintä on toteutettavissa vain mainituista lainkohdista ilmenevissä rajoissa ja niissä säädetyn edellytyksin. Koska varauspäättös ei oikeuta malminetsintään, se ei vaikuta poronhoidon harjoittamiseen tai poronhoidon harjoittamisoikeuteen sen enempää paliskuntien kuin yksittäisten poronhoitajien kannalta. Valittajilla ei ollut valitusoikeutta asiassa.

Varausilmoituksista on tehty valituksia hallinto-oikeuteen (20/0196/3, 22.10.2020 ja 21/0009/3, 4.2.2021), mutta on jättänyt valitukset tutkimatta. Itä-Suomen hallinto-oikeus on antanut 22.10.2020 varauksen oikeusvaikutuksia koskevan ratkaisun (20/0196/3). Hallinto-oikeus toteaa, että varaus ei anna oikeutta minkäänlaiseen malminetsintään vaan malminetsintä perustuu kaivoslain 7 §:ään tai 9 §:n mukaiseen kiinteistönomistajan suostumukseen. Hallinto-oikeus katsoo, että tähän nähden varauspäätöksellä ei ole vaikutusta metsänhoitoon, maatalouteen, virkistyskäyttöön tai luontoarvoihin. Hallinto-oikeus katsoi, että varauspäätöksellä ei ole sellaisia oikeudenkäytöstä hallintoasioissa annetun lain 7 §:n 1 momentissa tarkoitettuja välittömiä vaikutuksia valittajien oikeuteen tai etuun maanomistajina luontoarvoista huolestuneina henkilöinä, että heillä olisi valitusoikeus asiassa. Itä-Suomen hallinto-oikeus totesi päätöksessään 21/009/3 annettu 4.2.2021 että ko. varauspäätöksellä ei ole sellaisia hallintoprosessilain 7 §:n 1 momentissa tarkoitettuja välittömiä vaikutuksia valittajien oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun.

kuntina, alueen maanomistajina, seurakuntana tai muutoin luontoarvoista huolestuneina henkilöinä, että valittajilla olisi valitusoikeus asiassa. Tässä päätöksessä hallinto-oikeus arvioi lisäksi oliko asianomaisilla kunnilla valitusoikeus viranomaisena niiden valvottavana olevien kuntien- ja kaupungin lakisääteisten tehtävien hoitamiseen, että valitusoikeus varausilmoituksen hyväksymistä koskevassa asiassa olisi tarpeen kuntien tehtävien toteuttamiseksi. Hallinto-oikeus katsoi, että valittajilla ei ole valitusoikeutta ja jätti varaukset tutkimatta.

2.2.5 Malminetsintä

Kaivosmineraalit muodostavat kallioperässä harvinaisia ja satunnaisesti sijaitsevia esiintymiä. Esiintymällä tarkoitetaan sellaista kallioperässä olevaa kaivosmineraalien rikastumaa, jolla on osoitettua tai mahdollista taloudellista arvoa kaivostoiminnan kohteena.

Esiintymän paikallistaminen ja hyödyntämiskelpoisuuden selvittäminen edellyttävät malminetsintää, joka vaatii erityisosaamista ja merkittäviä taloudellisia resursseja. Toiminta sisältää myös huomattavia taloudellisia riskejä. Kaivoslain mukaisella malminetsinnällä tarkoitetaan kaivosmineraaleja sisältävän esiintymän paikallistamiseen ja tutkimiseen käytettäviä geologisia, geofysikaalisia ja geokemiallisia tutkimuksia sekä näytteenottoa esiintymän koon ja laadun selvittämiseksi.

Ottaen huomioon toiminnanharjoittajalta vaadittavan erityisosaamisen, taloudelliset resurssit ja toimintaan liittyvät huomattavat riskit (esiintymän löytymisen, sen teknisen hyödynnettävyyden ja toiminnan edellyttämien lupien ja niiden ehtojen), Suomen kaivoslain lupajärjestelmä on järjestetty siten, että yksityisillä toimijoilla on malminetsintään asianmukainen kannuste [täydennetään].

Voimassa olevassa kaivoslaissa on valtausjärjestelmän piirteitä; etuoikeus esiintymän hyödyntämiseen on kiinteistön omistuksesta riippumatta esiintymän löytäjällä. Tällä kaivoslain perusratkaisulla on katsottu parhaiten turvattavan malminetsinnän ja kaivostoiminnan edellytykset. Suomessa löytäjän oikeus esiintymän hyödyntämiseen on pysynyt periaatteellisesti muuttumattomana vuoden 1723 jälkeen, ja sitä on noudatettu myös kaivoslainsäädäntöä uudistettaessa vuosina 1932, 1943, 1965 ja 2011. Malminetsintäluvan ei kuitenkaan voida katsoa perustavan luvanhaltijan malmin- etsintätutkimuksia koskeville investoinneille sellaista suojaa, jonka perusteella luvanhaltijalla olisi ehdoton ja rajoittamaton oikeus kaivoslupaan.

Edellä kuvatun perusratkaisun lisäksi yksityisrahoitteisen malminetsinnän edellytyksinä voidaan pitää ennakoitavissa olevia ja läpinäkyviä lupamenettelyitä, viranomaistoiminnan luotettavuutta, lupien pysyvyyttä ja siirrettävyyttä sekä malminetsintäluvan tuottamaa etuoikeutta muihin toiminnanharjoittajiin nähden hakea kaivoslupaa esiintymän hyödyntämiseksi.

Kaivoslain 9 §:n mukaan malminetsintään on oltava kaivosviranomaisen lupa (malminetsintälupa), jos malminetsintää ei voida toteuttaa 7 §:n mukaan etsintätyönä tai jos kiinteistön omistaja ei ole antanut siihen suostumustaan.

Malminetsintäluvan nojalla toiminnanharjoittajalla on oikeus toisenkin maalla suorittaa geologista tutkimusta ja kartoitusta hyödyntämiskelpoisen esiintymän paikallistamiseksi. Luvanhaltija voi varsin vapaasti suunnitella malminetsintäalueella tapahtuvan tutkimustoiminnan. Sallittuja toimenpiteitä olisivat sen mukaan kuin luvassa tarkemmin määrätään malminetsinnän kannalta välttämättömät toimenpiteet, mutta toimenpiteistä ei saa aiheutua kohtuudella vältettävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta.

Malminetsijä voi myös sopia kiinteistön omistajan kanssa malminetsinnästä mutta toimintaan vaaditaan kuitenkin erillinen malminetsintälupa, jos toiminnasta voi aiheutua haittaa ihmisten terveydelle tai yleiselle turvallisuudelle, haittaa muulle elinkeinotoiminnalle taikka maisemallisten tai luonnonsuojeluarvojen heikentymistä tai, jos malminetsintä kohdistuu uraania tai toriumia sisältävän esiintymän paikallistamiseen ja tutkimiseen.

Koska malminetsintälupa tuo haltijalleen etuoikeuden hakea luvan voimassaolon aikana kaivoslupaa luvan käsittämälle alueelle, on toiminnanharjoittajilla tähän etuoikeuteen perustuva kannuste hakea malminetsintälupaa, vaikka kaivoslain nojalla malminetsintää voisi harjoittaa myös pelkällä maanomistajan luvalla. Tämän kannusteen kautta suunniteltua toimintaa arvioidaan eri viranomaisen taholta ja erilaiset ympäristölliset ja muut näkökulmat huomioiden, ja asettaen sille asianmukaiset reunaehdot ja rajoitukset.

Malminetsintäluvan nojalla tapahtuvasta malminetsinnästä ja muusta malminetsintäalueen käytöstä ei saa aiheutua haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle, olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle, merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, harvinaisten tai arvokkaiden luonnonesiintymien olennaista vahingoittumista tai merkittävää maisemallista haittaa.

Malminetsintään liittyvät erityispiirteet ja tilanteet vaihtelevat tapauskohtaisesti, joten malminetsintäluvassa annettavat määräykset voivat huomattavasti poiketa toisistaan. Lupamääräyksiä on mahdollista antaa esimerkiksi malminetsintätutkimuksista aiheutuvien haittojen välttämiseksi tai rajoittamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä sekä yleisen turvallisuuden varmistamiseksi tarpeellisista seikoista. Malminetsintää kuten muutakin kaivostoimintaa linjaavat lain 1 §:n linjaukset.

Malminetsintäluvassa annettavat määräykset

Kaivoslain 51 §:ssä säädetään malminetsintäluvassa annettavista määräyksistä. Pykälän 1 momentin mukaan malminetsintäluvassa on ensinnäkin määrättävä malminetsintäalueen sijainti ja rajat. Lähtökohtana sijainnin ja rajojen määrittämisessä on lupahakemus. Haettua aluetta on kuitenkin mahdollista pienentää kaivoslain 45 §:n nojalla, jos luvan myöntämisen esteen poistaminen edellyttää sitä.¹

Pykälän 2 momentissa säädetään malminetsintäluvassa yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettavista tarpeellisista määräyksistä. Lupamääräykset voivat olla erityyppisiä ja tapauskohtaisesti asetettavia velvoitteita tai rajoituksia. Malminetsintään liittyvät erityispiirteet ja tilanteet vaihtelevat tapauskohtaisesti, joten malminetsintäluvassa annettavat määräykset voivat huomattavasti poiketa toisistaan.

Kaivosviranomaisen tulee lupamääräyksiä harkitessaan ottaa huomioon lähinnä tutkimussuunnitelman mukaisen malminetsinnän luonne ja vaikutukset kokonaisuudessaan, malminetsintäalueen ominaisuudet ja tekniset mahdollisuudet toteuttaa vaaditut toimenpiteet.

¹ Kaivoslain 45 §:ssä säädetään lupaharkinnan perusteista. Pykälän mukaan malminetsintälupa, kaivoslupa ja kullanhauhdontalupa tulee myöntää, jos hakija osoittaa, että kaivoslaissa säädetty edellytykset täyttyvät eikä luvan myöntämiselle ole laissa säädettyä estettä. Lupaharkinta on siten pohjimmiltaan oikeusharkintaa. Pykälän toisen lauseen mukaan lupa voidaan kuitenkin laissa säädetystä esteestä huolimatta myöntää, jos este on mahdollista poistaa lupamääräyksillä tai pienentämällä alueen kokoa.

Pykälän 2 momentin mukaan malminetsintäluvassa on annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset. Määräykset on annettava:

- malminetsintätutkimusten ajankohdista ja menetelmistä sekä malminetsintään liittyvistä laitteista ja rakennelmista, [jolloin määräysten yksityiskohtaisuutta on tarpeen arvioida ottaen huomioon suunnitelluista toimenpiteistä aiheutuvien vahinkojen, haittojen ja häiriöiden laatu ja laajuus sekä tutkimuksen kohteena olevaan alueeseen liittyvät muut käyttötarkoitukset];
- poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella;
- sen varmistamiseksi, ettei luvassa tarkoitettulla toiminnalla vaaranneta saamelaisten asemaa alkuperäkansana saamelaisten kotiseutualueella ja kolttien kolttalain mukaisia oikeuksia koltta-alueella;
- tutkimustöitä ja -tuloksia koskevasta selvitysvastavuudesta, [jonka osalta tarkoituksena on, että kaivosviranomainen tarkentaisi kaivoslain 14 §:ssä säädettyä vastavuutusta muun muassa selvitysvastavuuden ajankohdan sekä tehtyjen tutkimustöiden ja tulosten kuvauksen osalta];
- jälkitoimenpiteistä ja ajankohdasta, jolloin jälkitoimenpiteitä koskeva ilmoitus on viimeistään tehtävä. [Kohdan tarkoituksena on, että kaivosviranomainen tarkentaisi kaivoslain 15 §:ssä säädettyä vastavuutusta muun muassa alueen kunnostamista, siistimistä ja luonnonmukaiseen tilaan saattamista koskevista toimenpiteistä sekä kaivosviranomaiselle toimitettavan tutkimustyöselostuksen ja tietoaaineiston sisällöstä ja esitystavasta];
- kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmasta ja sen noudattamisesta;
- vastavuudesta ilmoittaa tutkimustöistä asianomaiselle toimialallaan yleistä etua valvovalle viranomaiselle;
- malminetsintäalueen koon pienentämisen aikataulusta. [Kyseinen lupamääräys on tarpeen erityisesti silloin, kun malminetsintäalue on suuri tai siihen kohdistuu muita alueiden käyttötarpeita];
- vastuudesta kaivoslain 10 luvun mukaisesti;
- muista malminetsintää ja malminetsintäalueen käyttöä koskevista seikoista sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu tässä laissa kiellettyä seurausta. [Lupamääräyksiä on mahdollista antaa esimerkiksi malminetsintätutkimuksista aiheutuvien haittojen välttämiseksi tai rajoittamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä sekä yleisen turvallisuuden varmistamiseksi tarpeellisista seikoista];
- muista yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja luvan edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

Lupamääräysten sisältöä ohjaa lain 1 §:n tavoitesäännös, jonka mukaan lain tarkoituksen toteuttaminen edellyttää yleisten ja yksityisten etujen turvaamista ottaen erityisesti huomioon kaivos-toiminnan harjoittamisen edellytykset, kiinteistöjen omistajien ja yksityisten haitankärsijöiden

oikeusasema, toiminnan vaikutukset ympäristöön ja maankäyttöön sekä luonnonvarojen säästävää käyttöä. Lisäksi lain 1 §:n tavoitesäännös edellyttää muun muassa sitä, että toiminnasta aiheutuvat haitat ja vahingot vähennetään ja torjutaan.

Malminetsintäluvan voimassaoloajan pituuteen liittyvä harkinta

Kaivoslain 60 §:ssä säädetään malminetsintäluvan määräaikaaisuudesta. Pykälän mukaan malminetsintälupa on voimassa enintään neljä vuotta päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Kaivosviranomaisen on malminetsintäluvan voimassaoloajan pituutta harkitessaan otettava huomioon erityisesti tutkimussuunnitelman toteuttamiseksi tarpeellinen aika sekä yleiselle tai yksityiselle edulle aiheutuvien vahinkojen ja haittojen rajoittaminen ja vähentäminen.

Voimassa olevan kaivoslain mukaan malminetsintälupa voidaan myöntää aluksi enintään neljäksi vuodeksi. Kaivosviranomaisen on malminetsintäluvan voimassaoloajan pituutta harkitessaan otettava huomioon erityisesti tutkimussuunnitelman toteuttamiseksi tarpeellinen aika ja yleiselle tai yksityiselle edulle aiheutuvien vahinkojen ja haittojen rajoittaminen ja vähentäminen.

Voimassaoloajan pituutta koskevan harkinnan lisäksi kaivoslaki antaa kaivosviranomaiselle laajan harkintavallan malminetsintäluvassa yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettavista tarpeellisista määräyksistä. Kaivosviranomainen voi antaa lupapäätöksessä erilaisia ehtoja ja rajoituksia malminetsintään ja muista malminetsintäalueen käyttöön liittyvistä seikoista sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu kaivoslaissa kiellettyä seurausta.

Malminetsintälupa raukeaa määräajan päättyessä mutta luvan voimassaoloa on kuitenkin mahdollista jatkaa enintään kolme vuotta kerrallaan siten, että lupa on voimassa yhteensä enintään viisitoista vuotta.

Malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksenä on, että malminetsintä on ollut tehokasta ja järjestelmällistä. esiintymän hyödyntämismahdollisuuksien selvittäminen edellyttää jatkotutkimuksia, luvanhaltija on noudattanut kaivoslaissa säädettyjä velvollisuuksia samoin kuin lupamääräyksiä ja ettei voimassaolon jatkamisesta aiheudu kohtuutonta haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle.

Luvan voimassaolon jatkaminen edellyttää, ettei toiminnasta aiheudu kohtuutonta haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle, esimerkiksi kiinteistön omistajan tai kunnan alueen kehittämistä koskeville suunnitelmille. Säännöksen tarkoituksena on estää malminetsinnän pitkittymisestä aiheutuvat kohtuuttomat haitat yleiselle ja yksityiselle edulle.

Kumotun kaivoslain nojalla valtausoikeuden enimmäisvoimassaoloaika oli yhteensä kahdeksan vuotta. Käytännössä kuitenkin osoittautui, että esiintymän hyödyntämiskelpoisuuden selvittäminen ja kaivoslupahakemuksen huolellinen valmistelu vaativat enemmän aikaa. Tämä johti siihen, kaivospiirimääräystä haettiin usein malminetsinnän ollessa vielä kesken ja vain sen varmistamiseksi, että malminetsintää on mahdollista jatkaa kaivosoikeuden nojalla. Tätä pidettiin epätoivottavana kehityksenä, mistä johtuen malminetsintäluvan voimassaoloaikaa nostettiin merkittävästi vuoden 2011 kaivoslain kokonaisuudistuksen yhteydessä samalla kun puutteellisia jätetyiltä hakemuksilta evättiin niiden aiemmin antama etuoikeus, joka nyt muodostuu vasta hakemuksen ollessa täydellinen lukuun ottamatta erikseen mainittuja, myöhemmin toimitettavia ympäristöselvityksiä.

Malminetsintäalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille maksetaan vuotuista malminetsintäkorvausta, jota voidaan pitää hyvityksenä kiinteistön omistajan omaisuuteen kohdistuvasta rajoitetusta käyttöoikeudesta. Malminetsintäkorvauksen suuruus kiinteistöä kohti 20 euroa hehtaarilta. Malminetsinnän tehostamiseksi sekä sen estämiseksi, että alueita pidetään tarpeettomasti malminetsintäluvan käsittämistä alueina, nousee malminetsintäkorvauksen suuruus porrastetusti neljän vuoden jälkeen 30 euroon, seitsemännen vuoden jälkeen 40 euroon ja kymmenennen vuoden jälkeen 50 euroon. Jos malminetsintäalueella on useita kiinteistöjen omistajia, kunkin osuus malminetsintäkorvauksesta on jaettava siinä suhteessa kuin heillä on osuutta malminetsintäalueeseen.

Malminetsinnän aikana aiheutetut haitat, kuten kaadetut puut, korvataan täysimääräisenä eikä korvausvelvollisuutta ole muutoinkaan rajattu.

2.2.6 Kaivostoiminta

Kaivoslain 16 § edellyttää, että kaivoksen perustamiseen ja kaivostoiminnan harjoittamiseen on oltava kaivoslupa.

Kaivoslupa oikeuttaa hyödyntämään kaivosalueella tavatut kaivosmineraalit, kaivostoiminnassa sivutuotteena syntyvän orgaanisen ja epäorgaanisen pintamateriaalin, ylijäämäkiven ja rikastushiekan (*kaivostoiminnansivutuote*) ja muut kaivosalueen kallio- ja maaperään kuuluvat aineet siltä osin kuin niiden käyttö on tarpeen kaivostoimintaan kaivosalueella.

Kaivoslain 19 §:n mukaan kaivosalueen on oltava yhtenäinen alue, ja sen tulee suuruudeltaan ja muodoltaan olla sellainen, että turvallisuutta, kaivostoiminnan sijoittamista ja kaivostekniikkaa koskevat vaatimukset täyttyvät. Kaivosalue ei saa olla suurempi kuin mitä kaivostoiminta välttämättä edellyttää ottaen huomioon kysymyksessä olevan esiintymän laatu ja laajuus.

Kaivoksen apualueeksi voidaan määrätä sellainen kaivostoiminnan kannalta välttämätön kaivosalueen vieressä sijaitseva alue, joka on tarpeen teitä, kuljetuslaitteita, voima- tai vesijohtoja, viemäreitä, vesien käsittelyä tai riittävään syvyyteen maan pinnasta louhittavaa kuljetusväylää varten.

Kaivosalueen ja kaivoksen apualueen sijainti on suunniteltava siten, että niistä ei aiheudu kaivostoiminnan kokonaiskustannukset huomioon ottaen kohtuudella vältettävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta.

Kaivoslain 47 §:n mukaan esiintymän tulee olla kooltaan, pitoisuudeltaan ja teknisiltä ominaisuuksiltaan hyödyntämiskelpoinen. Tämän edellytyksen täyttymisen hakijan tulee osoittaa kaivoslupahakemuksessa.

Pykälän 2 momentti asettaa kaivosalueelle ja kaivoksen apualueelle alueellisia esteitä. Säännöksen mukaan kaivosalue ja kaivoksen apualue eivät saa sijaita alueella, jolle ei 46 §:n 1 momentin 1–5 kohdan mukaan voida myöntää malminetsintälupaa eikä kullanhuhdontalupaa.

Näitä kaivoslain 46 §:n 1 momentin 1–5 kohdan tarkoittamia alueita ovat kaivoslain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetut alueet, kaivoslain 9 §:n 4 momentissa tarkoitetut alueet, aiemmin malminetsintäalueena ollut alue ennen kuin malminetsintäluvan raukeamisesta tai peruttamisesta on kulunut kaksi vuotta luvan viimeisestä voimassaolopäivästä lukien, aiemmin kaivosalueena ollut alue ennen kuin kaksi vuotta on kulunut kaivostoiminnan lopettamispäätöksen lainvoimaiseksi tulemistä edeltäneestä päivästä ja alue, joka kuuluu malminetsintäalueeseen, kaivos-

alueeseen tai kullanhuuhdonta-alueeseen tai josta on tehty varausilmoitus 44 §:ssä säädetyllä tavalla.

Kaivoslupa voidaan kuitenkin myöntää 46 §:n 1 momentin 1–4 kohdassa tarkoitettusta esteestä huolimatta, jos 46 §:n 2 momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät eli jos asiassa toimivaltainen viranomainen tai laitos taikka asianomainen oikeudenhaltija antaa tähän suostumuksensa tai, jo kaivosalue ei muutoin ole mahdollista 19 §:n mukaisesti toteuttaa ja kyseinen alue ei ole 7 §:n 2 momentin 1 tai 2 kohdassa taikka 9 §:n 4 momentissa tarkoitettu alue.

Kaivoslain 47 §:n 4 momentin mukaan kaivosalueen ja kaivoksen apualueen suhde muuhun alueiden käyttöön tulee olla selvitetty. Kaivostoiminnan tulee perustua maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaiseen oikeusvaikutteiseen kaavaan taikka kaivostoiminnan vaikutukset huomioon ottaen asian tulee olla muutoin riittävästi selvitetty yhteistyössä kunnan, maakunnan liiton ja elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen kanssa. Kaavan oikeusvaikutuksista säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa.

Kaivoslupan myöntäminen perustuu voimassa olevan lain mukaan kokonaisvaltaiseen tarkasteluun, jossa erilaisia hyötyjä, menetyksiä ja haittoja arvioitaisiin sekä pyrittäisiin sovittamaan yleiset ja yksityiset edut yhteen. Sen vuoksi esimerkiksi mekaanisista esteiden tarkastelusta on luovuttu kaivoslupaharkinnassa ja kaivoslupa voidaankin eräistä esteistä huolimatta myöntää, jos asiassa toimivaltainen viranomainen tai laitos taikka asianomainen oikeudenhaltija antaa suostumuksensa luvan myöntämiselle.

Kaivoslain 48 §:ssä säädetään kaivoslupan myöntämisen esteistä. Pykälän mukaan lupaa ei saa myöntää, jos on painavia perusteita epäillä, että hakemuksen käsittelyn yhteydessä ilmenneistä syistä hakijalla ei ole edellytyksiä tai ilmeisesti tarkoitustakaan huolehtia kaivostoiminnan aloittamisesta, taikka hakija on aikaisemmin olennaisesti laiminlyönyt tähän lakiin perustuvia velvollisuuksia. Laiminlyöntien olennaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon erityisesti laiminlyöntien suunnitelmallisuus, niiden kesto ja toistuvuus sekä laiminlyönneistä aiheutuneiden vahinkojen määrä.

Kaivoslupan hakijan tulee 34 §:n mukaisesti esittää hakemuksessaan riittävän yksityiskohtainen ja luotettava suunnitelma, jonka perusteella lupaviranomaisen on mahdollista arvioida, että hakijalla on tarvittavat edellytykset ja myös tarkoitus ryhtyä kaivostoimintaan tai ainakin huolehtia kaivostoiminnan aloittamisedellytysten olennaisesta paranemisesta. Säännöksen tarkoituksena on erityisesti estää kaivoslupahakemuksen hyväksyminen, jos hakemus on tehty keinotekoisuutarkoituksessa tai jos sen tavoitteena on säilyttää esiintymän hyödyntämisoikeus hakijan hallinnassa ja samalla estää muiden toimijoiden mahdollisuudet esiintymän jatkokehittämiseen.

Kaivoslupan hakijan tulee lupahakemuksessaan erityisesti selvittää kaivostoiminnan toteuttamisen mahdollistava rahoitussuunnitelma, kaivostoiminnan aloittamiseksi toteutetut ja vireillä olevat toimenpiteet (esimerkiksi muun lain nojalla vaadittavia lupia koskevat hakemukset) sekä kaivosalueen ja kaivoksen apualueen hallinnan saamiseksi tekeillä olevat järjestelyt. Lupaviranomainen arvioisi kaivoslupan myöntämisen esteitä hakemuksessa esitettyjen selvitysten, hyödyntämisen edellyttämien teknisten ja taloudellisten toimenpiteiden sekä hakijan aiemman, vastaavia hankkeita koskevan kokemuksen perusteella.

Pykälän 1 momentin nojalla kaivoslupan myöntämiselle olisi myös este, jos luvan hakija olisi olennaisesti laiminlyönyt kaivoslakiin perustuvia velvollisuuksia, esimerkiksi jälkitoimenpiteitä tai korvauksia koskevan velvollisuuden. Laiminlyöntien olennaisuutta arvioitaessa on noudatettava suhteellisuusperiaatetta ja muita hallinnon oikeusperiaatteita.

Pykälän 2 momentin mukaan kaivoslupaa ei saa myöntää, jos kaivostoiminta aiheuttaa vaaraa yleiselle turvallisuudelle, huomattavia vahingollisia ympäristövaikutuksia tai heikentää merkittävästi paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloja eikä vaaraa tai vaikutuksia voida lupamääräyksin poistaa.

Säännöksessä on kyse yleisarvioinnista, esimerkiksi arvokkaan maisema-alueen tuhoutumisesta tai alueiden tulemisesta elinkelvottomaksi, mutta ei yksityiskohtaisesta terveyshaittojen tai muusta ympäristön pilaantumisen arvioinnista, joka tehdään ympäristönsuojelulain ja vesilain nojalla. Säännöksen nojalla vaaran aiheuttamista yleiselle turvallisuudelle, erittäin merkittävien vahingollisten ympäristövaikutusten aiheuttamista tai paikkakunnan asutus- ja elinkeino-olojen erittäin merkittävää heikentämistä ei voida pitää hyväksyttävänä, vaikka kaivoshanke toteutessaan toisi huomattavaa hyötyä kaivostoiminnan harjoittajalle sekä taloudellisten ja työllisyysvaikutusten kautta yleiselle edulle.

Kaivoslupan lupamääräyksistä

Kaivoslain 52 §:ssä säädetään kaivosluvassa annettavista määräyksistä. Pykälän mukaan kaivosluvassa on määrättävä muodostettavan kaivosalueen ja kaivoksen apualueen sijainti ja rajat ottaen huomioon, mitä 19 §:ssä² ja 47 §:ssä säädetään.

Kaivosalueen ja kaivoksen apualueen sijainnin ja rajojen määräytymisen lähtökohta on lupahakemus. Alueiden sijaintiin tai rajoihin on kuitenkin mahdollista tehdä sellaisia muutoksia, jotka ovat 47 §:n 2 momentti tai muu kaivoslain säännös huomioon ottaen tarpeellisia, esimerkiksi siirtää kaivosalueen rajoja. Tällaisessa harkinnassa erityisesti tulee huomioida lain 19 §:n 3 momentin säännön, jonka mukaan kaivosalueen ja kaivoksen apualueen sijainti on suunniteltava siten, että niistä ei aiheudu kaivostoiminnan kokonaiskustannukset huomioon ottaen kohtuudella vältettävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta. Säännös täydentää 45 §:n säännöstä, jonka nojalla lupaharkinnassa olisi mahdollista tarvittaessa pienentää alueen kokoa.

Pykälän 3 momentissa säädetään yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettavista tarpeellisista määräyksistä. Säännöksen mukaan määräyksiä tulee antaa seuraavista asioista:

- kaivostoiminnasta aiheutuvien haitallisten vaikutusten välttämiseksi tai rajoittamiseksi sekä ihmisten terveyden ja yleisen turvallisuuden varmistamiseksi. [Lupamääräys liittyy kiinteästi kaivoslupan haltijalle 18 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa säädettyyn velvollisuuteen. Lupamääräyksissä on annettava kaivostoimintaa koskevat velvoitteet ja rajoitukset, joilla varmistetaan, että kaivostoiminnasta ei aiheudu huomattavaa haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle taikka kohtuudella vältettävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta. Luvanhaltija voidaan myös velvoittaa huolehtimaan muun muassa alueella liikkuvan väestön turvallisuudesta];

² Kaivosalueen on oltava yhtenäinen alue, ja sen tulee suuruudeltaan ja muodoltaan olla sellainen, että turvallisuutta, kaivostoiminnan sijoittamista ja kaivostekniikkaa koskevat vaatimukset täyttyvät. Kaivosalue ei saa olla suurempi kuin mitä kaivostoiminta välttämättä edellyttää ottaen huomioon kysymyksessä olevan esiintymän laatu ja laajuus. Kaivosalueen ja kaivoksen apualueen sijainti on suunniteltava siten, että niistä ei aiheudu kaivostoiminnan kokonaiskustannukset huomioon ottaen kohtuudella vältettävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta.

- toimenpiteistä, joilla varmistetaan, että kaivostoiminnassa ei harjoiteta ilmeistä kaivosmineraalien tuhlausta taikka kaivoksen mahdollista tulevaa käyttöä ja louhimistyötä ei vaaranneta tai vaikeuteta;
- esiintymän hyödyntämisen laajuutta ja tuloksia koskevasta selvitysvelvollisuudesta;
- poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella;
- sen varmistamiseksi, ettei luvassa tarkoitettulla toiminnalla vaaranneta saamelaisten asemaa alkuperäiskansana saamelaisten kotiseutualueella ja kolttien kolttalain mukaisia oikeuksia koltta-alueella;
- kaivostoiminnan lopettamiseen liittyvästä vakuudesta 10 luvun mukaisesti sekä muista lopettamiseen liittyvistä ja lopettamisen jälkeisistä velvollisuuksista;
- lupamääräysten tarkistamiseen liittyvien selvitysten toimittamiseen asetettavasta määräajasta;
- muista kaivoslupan nojalla tapahtuvaa toimintaa koskevista seikoista sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu tässä laissa kiellettyä seurausta;
- muista yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja luvan edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

Lupamääräysten sisältöä ohjaa lain 1 §:n tavoitesäännös, jonka mukaan lain tarkoituksen toteuttaminen edellyttää yleisten ja yksityisten etujen turvaamista ottaen erityisesti huomioon kaivostoiminnan harjoittamisen edellytykset, kiinteistöjen omistajien ja yksityisten haitankärsijöiden oikeusasema, toiminnan vaikutukset ympäristöön ja maankäyttöön sekä luonnonvarojen säästävä käyttö. Lisäksi lain 1 §:n tavoitesäännös edellyttää muun muassa sitä, että toiminnasta aiheutuvat haitat ja vahingot vähennetään ja torjutaan.

Lupaviranomaisen tulisi lupamääräyksiä harkitessaan ottaa huomioon lähinnä kaivostoiminnan luonne ja vaikutukset kokonaisuudessaan, kaivostoiminnan vaikutusalueen ominaisuudet ja tekniset mahdollisuudet toteuttaa vaaditut toimenpiteet.

Kaivostoimintaan liittyvät erityispiirteet ja tilanteet vaihtelevat tapauskohtaisesti, joten kaivosluvassa annettavat määräykset voivat poiketa toisistaan.

Kaivoslupaharkinnassa tulisi huomioida lopuksi, se, että kaivostoiminta edellyttää aina ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa. Siten tarvittavat määräykset ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä, kaivannaisjätteen jätealueesta ja sen jälkihoidosta sekä kaivannaisjätteistä, kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmasta ja sen noudattamisesta annetaan ympäristöluvassa eikä kyseisiä määräyksiä tule antaa kaivosluvassa.

2.2.7 Kaivoslain mukaiseen toimintaan liittyvät vakuudet

Kaivoslain mukainen vakuussäätely

Kaivoslain perusteella määrättävällä vakuudella katetaan laissa erikseen määritellyt korvaukset ja toiminnan päättymiseen liittyvät lopetus- ja jälkitoimenpiteet tilanteissa, joissa toiminnanharjoittaja ei itse pysty maksukyvyttömyyden vuoksi niitä hoitamaan.

Lähtökohtana on kuitenkin pidettävä sitä, että toiminnanharjoittaja itse vastaa hankkeesta sen koko elinkaaren ajan ilman, että vakuuteen jouduttaisiin maksukyvyttömyyden, toiminnanharjoittajan katoamisen tai muun syyn vuoksi turvautumaan, ja vakuus palautuu aikanaan toiminnanharjoittajalle.

Malminetsintä- ja kullanhuuhtontaa koskeva vakuus

Kaivoslain 107 §:n mukaan malminetsintäluvan ja kullanhuuhtomisluvan saajan on asetettava vakuus mahdollisen vahingon ja haitan korvaamista sekä jälkitoimenpiteiden suorittamista varten. Malminetsinnän aiheuttamia korvattavia vahinkoja ja haittoja ovat muun muassa omaisuuden vahingoittuminen tai käytön estyminen taikka omistusoikeuteen perustuvan varallisuusarvoisen edun menettäminen, mukaan lukien omaisuuden siirtäminen ja toisenlaiseksi muuttaminen sekä kiinteistön tai investointien arvon aleneminen. Myös metsäautotien vahingoittuminen olisi korvattava. Korvattavia vahinkoja ja haittoja olisivat myös erityisiin käyttöoikeuksiin, esimerkiksi rasite- ja nautinto-oikeuksiin, liittyvät menetykset. Lisäksi ansiomenetykset, esimerkiksi porotalouden tai muun luvallisen ansiotoiminnan harjoittamisen vaikeutuminen tai estyminen, olisi korvattava. Vahinkona tai haittana ei kuitenkaan korvattaisi jokamiehenoikeuteen perustuvaa virkistysarvojen menettämistä tai niiden huononemista. Pykälän tarkoittamia jälkitoimenpiteitä ovat malminetsintäalueen saattaminen yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, väliaikaisten rakennelmien ja laitteiden poistaminen, alueen kunnostaminen ja siistiminen sekä alueen saattaminen mahdollisimman luonnonmukaiseen tilaan.

Lähtökohtaisesti malminetsinnän osalta jälkitoimenpiteet eivät ole laajuudeltaan ja laadultaan merkittäviä, jolloin 107 §:n nojalla määrätty vakuus ei myöskään yleensä ole määrältään merkittävä.

Kaivoslain 107 §:n mukaan vakuutta ei ole tarpeen asettaa, jos vakuuden asettamista on pidettävä tarpeettomana toiminnan laatu ja laajuus, toiminta-alueen erityispiirteet, toimintaa varten annettavat lupamääräykset ja luvan hakijan vakavaraisuus huomioon ottaen. Mikäli vakuus on malminetsinnän osalta tarpeen, se on määrättävä malminetsintä-aluekohtaisesti. Korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjaratkaisun KHO 9.4.2018 taltio 1629 mukaan vakuus on määrättävä asetettavaksi koskemaan kutakin yksittäistä malminetsintälupaa ja malminetsintäaluetta, yhden luvanhaltijakohtaisen vakuuden asemesta.

Malminetsintälupaan sisältyvän vakuuden määrää asetettaessa kaivosviranomaisen on erityisesti arvioitava 15 §:ssä säädettyjen velvoitteiden hoitamisesta aiheutuvat kustannukset sekä 103 §:ssä tarkoitetun vahingon ja haitan todennäköisyys.

Kaivostoiminnalle asetettava vakuus

Kaivoslain 108 §:ssä säädetään kaivosluvan haltijan vakuudesta kaivostoiminnan lopetus- ja jälkitoimenpiteitä varten. Kaivoslupaan liittyvä vakuus on aina määrättävä ja sen asettaminen on kaivostoiminnan aloittamisen edellytys.

Kaivoslain 108 §:n mukaan kaivosluvan haltijan on asetettava kaivoslain 15 luvussa säädettyjen lopetus- ja jälkitoimenpiteitä varten vakuus. Vakuuden tulee olla riittävä ottaen huomioon kaivostoiminnan laatu ja laajuus sekä toimintaa varten annettavat lupamääräykset.

Kaivoslain 109 §:n 2 momentin mukaan vakuuden suuruutta on tarvittaessa tarkistettava, kun kaivoslupaa tarkistetaan 62 §:n mukaisesti taikka malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuhdontalupaa muutetaan 69 §:n mukaisesti tai lupien voimassaoloa jatketaan 61, 63 tai 65 §:n mukaisesti.

Kaivoslain 110 §:n nojalla kaivosviranomaisen tulee vapauttaa vakuus, kun luvanhaltija on täyttänyt asianomaiset velvoitteet. Vakuus on mahdollista vapauttaa myös osittain.

Kaivostoiminnalle asetettavan vakuuden kattavuus

Kaivoslain 108 §:ssä on sen perustelujen mukaan lähdetty siitä, että ympäristönsuojelulain mukainen vakuus kattaa lähinnä rikastushiekka-aitaiden, sivukivialueiden ja vastaavien jätehuoltoalueiden sulkemiskustannukset, kun taas kaivosluvan vakuus kattaisi muut kaivostoiminnan lopettamiseen ja jälkihoitoon tarvittavat toimenpiteet.

Kaivoslain 15 luvussa säädettyjä lopetus- ja jälkitoimenpiteitä, joita varten vakuuden määrää asetettaessa lupaviranomaisen olisi erityisesti arvioitava 143, 144 ja 150 §:ssä säädettyjen velvoitteiden hoitamisesta aiheutuvat kustannukset:

- 143 §:n mukainen velvollisuus saattaa kaivosalue ja kaivoksen apualue yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, huolehtia edellä mainituiden alueiden kunnostamisesta, siistimisestä ja maisemoinnista sekä suorittaa kaivosluvassa ja kaivosturvallisuusluvassa erikseen määrätyt toimenpiteet; sekä
- 144 §:n mukainen velvollisuus poistaa alueilta kaivoksesta louhitut kaivosmineraalit sekä maan pinnalla olevat rakennukset ja rakennelmat.
- 150 §:n mukaan toiminnanharjoittajan vastuu kaivosluvassa annettujen määräysten tai kaivostoiminnan lopettamispäätöksessä annettujen määräysten mukaisesti kaivosalueen ja kaivoksen apualueen seurannasta sekä tarvittavista korjaavista toimenpiteistä ja niiden kustannuksista jatkuu kaivostoiminnan päättyttyä. Pykälä antaa kaivosviranomaiselle mahdollisuuden antaa määräyksiä tarvittavista korjaavista toimenpiteistä.

Huomion arvoisena kaivoslain mukaisen vakuussääntelyn osalta on pidettävä sitä, että kaivostoiminnasta aiheutuvat vahingot ja haitat arvioidaan kaivoslain 8 luvun mukaisessa kaivostoimituksessa eikä kaivosvakuus siten kata edellä mainittuja vahinkoja ja haittoja. Tähän perusasetelmaan ei esitetä muutosta.

Kaivoslain 110 §:ssä säädetään vakuudesta suoritettavista kustannuksista. Säännöksen mukaan vakuudesta voidaan suorittaa ne kustannukset, jotka ovat tarpeen kaivoslaissa säädettyjen tai asianomaisessa luvassa määrättyjen velvoitteiden suorittamiseksi eli kaivostoiminnan osalta kaivoksen lopetus- ja jälkitoimenpiteiden suorittamiseksi.

Ympäristönsuojelulain mukainen vakuussääntely

Ympäristönsuojelulain mukaan ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan on oltava ympäristölupa. Ympäristönsuojelulain liitteen 1 taulukon 2 kohdan 7 a) mukainen kaivostoiminta edellyttää aina ympäristölupaa.

Ympäristöluvassa annetaan ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi lupamääräyksiä muun muassa päästöistä, jätteistä ja niiden synnyn ja haitallisuuden vähentämisestä sekä toiminnan

lopettamisen jälkeisistä toimista, kuten alueen kunnostamisesta ja päästöjen ehkäisemisestä. Jos toimintaan sisältyy jätteiden hyödyntämistä tai käsittelyä, on toiminnanharjoittajan asetettava riittävä vakuus asianmukaisen jätehuollon varmistamiseksi. Se kattaa muun muassa rikastushiekka-altaiden, sivukivialueiden ja vastaavien jätehuoltoalueiden sulkemiskustannukset tilanteissa, joissa kaivostoiminnan harjoittaja ei itse pysty niitä hoitamaan.

Kaivannaisjätteet ja jätealueet jätteineen, rakenteineen ja päästöineen kuuluvat jätelain ja ympäristönsuojelulain jätevakuuksien soveltamisalaan lukuun ottamatta kaivannaisjätteisiin liittyvät rakenteita, kuten mastoja, antennoja ja aitoja. Jätealueiden päästöt ja niiden vesistövaikutukset kuuluvat lähtökohtaisesti ympäristönsuojelulain soveltamisalaan.

Kaivostoiminnalle asetettavan vakuuden kattamat toimenpiteet – nykytilan arviointi

Työ- ja elinkeinoministeriön teettämän selvityksen mukaan useissa tapauksissa kaivoslain nojalla vaaditut vakuudet on määritetty kattamaan vain ne minimitoimenpiteet, jotka ovat tarpeen kaivosalueen aitaamiseksi ja ulkopuolisten pääsyn estämiseksi. Etenkin viranomaispalautteessa on tullut esille näkemys vakuuksien yleisestä riittämättömyydestä. Jos kaivoslain 108 §:n mukainen lopetus- ja jälkitoimenpiteiden vakuus luvassa mitoitetaan liian suppeaa käyttötarkoitusta silmällä pitäen, esimerkiksi vain aitaamiseen ja muihin vastaaviin välittömiin turvallisuustoimiin, kaivoslain alkuperäinenkin tavoite- ja vaatimustaso ei toteudu. Kaivoslain 108 §:ssä on sen perustelujen mukaan lähdetty siitä, että ympäristönsuojelulain mukainen vakuus kattaa lähinnä rikastushiekka-altaiden, sivukivialueiden ja vastaavien jätehuoltoalueiden sulkemiskustannukset, kun taas kaivoslupan vakuus kattaisi muut kaivostoiminnan lopettamiseen ja jälkitoimintaan tarvittavat toimenpiteet (erikseen säänneltyä ydinjätehuoltoa lukuun ottamatta). Kaivoslupaan liittyvän vakuuden määrää asetettaessa lupaviranomaisen on kaivoslain 108 §:n perustelujen mukaan erityisesti arvioitava lain 143, 144 ja 150 §:ssä säädettyjen velvoitteiden hoitamisesta aiheutuvat kustannukset. Kaivoslain tavoitteena ja tarkoituksena ollut välitöntä turvallisuutta laajempi vakuuden käyttöala ei tällä hetkellä näytä käytännössä aina toteutuvan.

Kaivoslain mukaisen vakuuden osalta on huomioitava, että kaivoslain nojalla määrätyllä vakuudella voidaan kattaa vain sellaisia kustannuksia, jotka seuraavat niistä kaivoslain velvoitteista, jotka on nimenomaisesti säädetty vakuuden piiriin kuuluvaksi. Toiseksi on huomioitava, että vakuudesta ei voida kattaa sellaisia kustannuksia, jotka johtuvat toimista, joista säädetään muussa lainsäädännössä. Toisin sanoen esimerkiksi arvioitaessa kaivosvakuuden suuruutta, tulee ottaa huomioon, että vakuudella ei voida kattaa toiminnasta aiheutuvia vahinkoja tai haittoja eikä muusta lainsäädännöstä, kuten ympäristönsuojelu- tai kemikaaliturvallisuuslaista, johtuvia lopettamistoimenpiteitä.

Kaivoslain nojalla suoritetaan kaivoslain yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisia toimenpiteitä, ei muiden lakien soveltamisalaan ja muiden lupa- ja valvontaviranomaisten toimivaltaan kuuluvia toimenpiteitä. Myös vakuus asetetaan kaivoslain nojalla tarpeellisille toimenpiteille, ei ympäristönsuojelu- ja jätelakien, kemikaaliturvallisuuslain, patoturvallisuuslain, vesilain tai muun lain mukaisille toimenpiteille. Koska ympäristönsuojelulain nojalla vaadittava vakuus kattaa kaivosalueen jätealueiden asianmukaisen jätehuollon, seurannan, tarkkailun ja toiminnan lopettamisessa tai sen jälkeen tarvittavien toimien varmistamiseksi ja kaivannaisjätteen jätealueen vakuuden on katettava myös kustannukset, jotka aiheutuvat jätealueen vaikutusalueella olevan, kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmassa tarkemmin määritetyn maa-alueen kunnostamisesta tyydyttävään tilaan, ei kyseisiin velvoitteisiin liittyviä kustannuksia ole tarpeen ottaa huomioon kaivoslupaan liittyvää vakuutta asetettaessa.

Jotta kaivosvakuuden kattamia toimenpiteitä on mahdollista arvioida, tulee määritellä se velvoitteiden joukko, jotka kuuluvat kaivosvakuuden piiriin. Kaivostoiminnalle asetettavan vakuuden tulisi kattaa seuraavat velvoitteet:

- kaivosalueen ja kaivoksen apualueen saattaminen yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon
- kaivosalueen ja kaivoksen apualueen kunnostaminen
- kaivosalueen ja kaivoksen apualueen siistiminen
- kaivosalueen ja kaivoksen apualueen maisemointi
- kaivosluvassa ja kaivosturvallisuusluvassa määrättyjen toimenpiteiden suorittaminen
- kaivoksesta louhittujen kaivosmineraalien poistaminen
- maan pinnalla olevien rakennusten ja rakennelmien poistaminen.

Kaivoslain mukaisen vakuuden osalta on syytä huomata, että vakuuden määrään vaikuttaa merkittävästi louhintatapa ja kaivosalueelle sijoitetut kaivoksen toiminnot.

Kaivoslain mukaisesti kaivosviranomaisen antaa lopettamispäätöksessä tarpeelliset määräykset lopettamistoimenpiteiden täydentämisestä määräajassa sekä kaivosalueen ja kaivoksen apualueen seurannasta. Kaivostoiminnan harjoittaja vastaa kaivostoiminnan päättymisen jälkeen kaivostoiminnan lopettamispäätöksessä annettujen määräysten mukaisesti kaivosalueen ja kaivoksen apualueen seurannasta ja korjaavista toimenpiteistä ja niiden kustannuksista. Vakuudella katettavat lopulliset kustannukset ovat tiedossa vasta kaivoslain 146 §:n mukaisen lopputarkastuksen jälkeen ja viimeistään 147 §:n mukaisessa kaivostoiminnan lopettamispäätöksessä.

Ympäristöministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön kaivosten vakuuksia koskevan kehittämissuunnitelmassa on tunnistettu sääntelyn olevan puutteellinen vesienhallinnan osalta. Voimassa oleva vakuussääntely ei kata kaikkia olennaisia vesijakeita, kuten esimerkiksi avolouhosten ylivuotovesiä. Syksyllä 2021 on aloitettu kaivosten jätevakuuksien laajentamista koskeva selvitys osana valtioneuvoston tutkimus- ja selvitystoimintaa. Hankeen tulokset saadaan syksyllä 2022, minkä perusteella voidaan valmistella tarvittavia muutoksia lainsäädäntöön.

2.2.8 Kunnan asema kaivoslain mukaisessa lupamenettelyssä

Suomi jakaantuu perustuslain 121 §:n 1 momentin mukaan kuntiin, joiden hallinnon tulee perustua kunnan asukkaiden itsehallintoon. Perustuslainvoimaisesti suojattu kunnallinen itsehallinto merkitsee kuntalaisille kuuluvaa oikeutta päättää kuntansa hallinnosta ja taloudesta.

Voimassa oleva kaivoslaki pyrkii turvaamaan kuntien vaikuttamismahdollisuudet, jotta malmienetsintää ja erityisesti kaivostoimintaa koskevassa päätöksenteossa on mahdollista ottaa huomioon kunnan pitkän aikavälin kehittämisen kannalta tärkeitä näkökohtia. Lupaharkinnassa etenkin kaavoitus ja muu kunnan kehittämisen kannalta keskeinen alueiden käytön suunnittelu huomioidaan.

Kuntien vaikuttamismahdollisuuksien näkökulmasta erityisesti kaivoslain 46 §:n 1 momentin 6 ja 7 kohta sekä kaivoslain 47 §:n 4 momentti ovat erityisessä asemassa. Kaivoslain 46 §:n 1

momentin 6 kohdan mukaan malminetsintälupaa ja kullanhuuhtontalupaa ei saa myöntää alueelle, jossa luvan mukainen toiminta vaikeuttaisi oikeusvaikutteisen kaavan toteuttamista. Momentin 7 kohdan mukaan malminetsintälupaa ja kullanhuuhtontalupaa ei saa myöntää alueelle, jonka osalta kunta vastustaa luvan myöntämistä kaavoituksesta johtuvasta tai muusta alueiden käyttöön liittyvästä pätevistä syistä, jollei luvan myöntämiselle ole erityistä syytä. Pykälän yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan 6 kohdassa viitattujen oikeusvaikutteisten kaavojen tapaan myös maakuntakaavat voidaan ottaa huomioon. Pykälän sanamuoto mahdollistaa tapauskohtaisen harkinnan ottaen huomioon toisaalta kaava ja sen kaavamerkinnot sekä toisaalta hakemuksen mukaan alueelle suunnitellun toiminnan.

Säännöstä tulkittaessa on huomioitava myös pykälän 1 momentin 6 kohdan yksityiskohtaiset perustelut, joiden mukaan malminetsintäluvan mukainen toiminta ei useimmissa tapauksissa ole sellaista, että sen voitaisiin katsoa vaikeuttavan oikeusvaikutteisen kaavan toteuttamista. Tilanne on kuitenkin toinen, jos tarkoituksena on tehdä koelouhintaa taikka laajuudeltaan tai vaikutuksiltaan sitä vastaavia toimenpiteitä taikka toiminta on suunniteltu asemakaava-alueelle.

Pykälän yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan 7 kohdan mukaan alueiden käyttöön liittyvillä päteillä syillä tarkoitettaisiin lähinnä vireillä olevaa kaavoitusta, jossa alueelle on suunniteltu käyttötarkoitus, jota malminetsintä tai kullanhuuhtonta vaikeuttaisi. Kunta saattaa vastustaa toimintaa myös esimerkiksi luvan mukaisen toiminnan kanssa yhteen sopimattomalla, jo käynnistettäväksi suunnitellulla tai muulla maankäyttötarpeella taikka erityisillä luonto- ja kulttuuriarvoilla. Säännöstä on tarkoitettu tulkittavan siten, että tällaiselle päteille syyille annettaisiin keskeinen merkitys päätöksenteossa. Tulkinnessa olisi toisaalta otettava huomioon, että malminetsintäluvan voimassaoloaika voidaan tarvittaessa rajoittaa siten, ettei luvasta aiheudu haittaa tai häiriötä alueiden käyttöön liittyvän pätevien syyn kannalta. Ehdotuksen ei voida katsoa sisältävän kunnalle yleistä kielto-oikeutta malminetsintään. Erityisenä syynä voitaisiin pitää lähinnä tärkeää yleiseen etuun liittyviä perusteita, esimerkiksi yhteiskunnan raaka-ainehuoltoon tai alueelliseen kehittämiseen liittyviä malmivarojen kartoitustarpeita.

Malminetsintäluvan myöntämisen esteitä ja edellytyksiä tarkasteltaessa on huomioitava se, että malminetsintälupaa koskevassa harkinnassa ei arvioida mahdollisen kaivostoiminnan vaikutuksia alueiden käyttötarpeille sen varalta, että malminetsintä johtaisi kaivostoiminnassa hyödyn-tämiskelpoisen esiintymän paikallistamiseen. Käytännössä kyseisten seikkojen arvioiminen on jo lähtökohtaisesti mahdotonta, sillä mahdollisen kaivostoiminnan vaikutuksia alueiden käyttötarpeille ei voida arvioida ilman malminetsinnän toteuttamista. Malminetsinnän avulla toiminnanharjoittajat keräävät tietoa mahdollisen esiintymän muodosta, sijainnista ja ominaisuuksista, joiden selvittäminen on edellytys sille, että kaivoksen teknisiä ratkaisuja ja toteutusvaihtoehtoja olisi mahdollista suunnitella ja tätä kautta arvioida kaivostoiminnan vaikutuksia.

Kaivoslain 47 §:n 4 momentin mukaan kaivosalueen ja kaivoksen apualueen suhde muuhun alueiden käyttöön tulee olla selvitetty. Kaivostoiminnan tulee perustua maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen oikeusvaikutteiseen kaavaan taikka kaivostoiminnan vaikutukset huomioon ottaen asian tulee olla muutoin riittävästi selvitetty yhteistyössä kunnan, maakunnan liiton ja elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen kanssa. Pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että myös maakuntakaava voi usein olla riittävä. Kaivoslain 47 §:n 4 momentti perusteluineen vaikuttaisi asettavan kunnan hyväksymän asemakaavan ja yleiskaavan, maakuntaliiton hyväksymän maakuntakaavan sekä maankäyttöön liittyvän, kunnan, maakunnan liiton ja elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen tekemän selvityksen, toistensa vaihtoehtoiksi.

2.2.9 Kiinteistön omistajan ja muiden asianosaisten tiedonsaantioikeus

Kaivoslaki sisältää useita kaivosviranomaiselle tai toiminnanharjoittajalle suunnattuja ilmoitus- ja tiedottamisvelvollisuuksia.

Etsintätyöstä vastaava on velvollinen ennen 7 §:ssä tarkoitetun näytteenoton aloittamista tehtävä kirjallinen ilmoitus etsintätyön kohteena olevaan alueeseen kuuluvan kiinteistön omistajalle ja haltijalle, jonka etua tai oikeutta asia saattaa koskea.

Malminetsintäluvan haltijan on ilmoitettava kirjallisesti malminetsintäalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille ja muille oikeudenhaltijoille etukäteen kaikista maastotöistä, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa tai haittaa, sekä väliaikaisista rakennelmista.

Malminetsintäluvan haltijan on tehtävä kirjallinen ilmoitus malminetsintäalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille ja muille oikeudenhaltijoille, kun malminetsinnän jälkitoimenpiteet on saatettu loppuun.

Kullanhuuhtojen on ilmoitettava kirjallisesti alueen hallinnasta vastaavalle viranomaiselle tai laitokselle etukäteen kaikista maastotöistä, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa tai haittaa.

Kaivosviranomaisen on tiedotettava kullanhuuhdonta-alueen lopputarkastuksesta alueen hallinnasta vastaavalle viranomaiselle tai laitokselle.

Lupaviranomaisen on tiedotettava malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhdentalupaa koskevasta hakemuksesta kuuluttamalla siitä vähintään 30 päivän ajan ilmoitustaulullaan sekä asianomaisten kuntien ilmoitustauluilla. Kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai ilmoittaminen on muutoin ilmeisen tarpeetonta.

Lupahakemusta koskevasta kuulutuksesta on annettava erikseen tieto niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee. Jos hakemuksesta on tiedotettava yli kolmellekymmenelle tiedossa olevalle henkilölle tai kun henkilöiden lukumäärää ei tiedetä, voidaan asiasta tiedottaa ilmoittamalla siitä sellaisessa sanomalehdessä, josta vastaanottajan voidaan otaksua parhaiten saavan tiedon.

Yhteisen alueen järjestäytymättömälle osakaskunnalle tiedotetaan hakemuksesta antamalla siitä tieto yhteisäluelain (758/1989) 26 §:n 4 momentissa tarkoitetulle edustajalle. Jollei tällaista edustajaa ole nimetty, tieto toimitetaan jollekin osakkaalle ja hakemuksesta tiedotetaan lisäksi 1 momentin mukaisesti kuulutuksella sanomalehdessä.

Lupaviranomaisen on annettava kaivosalueenastuslupaa koskevasta hakemuksesta erikseen tieto kaivosalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille ja haltijoille.

Jos hakemuksesta on annettava tieto yhteisen alueen järjestäytymättömälle osakaskunnalle, tiedotetaan hakemuksesta antamalla siitä tieto yhteisäluelain 26 §:n 4 momentissa tarkoitetulle edustajalle. Jollei tällaista edustajaa ole nimetty, tieto toimitetaan jollekin osakkaalle ja hakemuksesta tiedotetaan lisäksi 1 momentin mukaisesti kuulutuksella sanomalehdessä.

Lupaviranomaisen on toimitettava jäljennös lupapäätöksestä niille, jotka ovat tätä erikseen pyytäneet.

Lupaviranomaisen on ilmoitettava päätöksen antamisesta niille, jotka ovat tehneet muistutuksen asiassa tai ovat ilmoitusta erikseen pyytäneet, sekä niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee. Jos päätöksestä on ilmoitettava yli kolmellekymmenelle tiedossa olevalle henkilölle tai kun henkilöiden lukumäärää ei tiedetä, sovelletaan vastaavasti, mitä lupahakemuksesta tiedottamisesta 40 §:n 2 momentissa säädetään. Jos päätöksestä on annettava tieto yhteisen alueen järjestäytymättömälle osakaskunnalle, sovelletaan, mitä lupahakemuksesta tiedottamisesta 40 §:n 3 momentissa säädetään. Jos muistutuskirjelmässä on useita allekirjoittajia, riittää, että jäljennös päätöksestä toimitetaan tai tieto sen antamisesta ilmoitetaan muistutuksen ensimmäiselle allekirjoittajalle.

Lupaviranomaisen on huolehdittava, että kunnat, joiden alueita päätös koskee, julkaisevat viipymättä tiedon päätöksestä siten kuin julkisista kuulutuksista annetussa laissa säädetään. Lupaviranomaisen on lisäksi julkaistava tieto päätöksestä ainakin yhdessä päätöksessä tarkoitetun toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai sen julkaiseminen on muutoin ilmeisen tarpeetonta.

Lupaviranomaisen on toimitettava kaivosalueenastuslupaa koskevasta päätöksestä jäljennös kaivosalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille.

Lupaviranomaisen on huolehdittava, että tieto päätöksestä julkaistaan noudattaen, mitä lupapäätöksestä tiedottamisesta 58 §:n 6 momentissa säädetään.

Malminetsintäluvan, kaivoslupan ja kullanhuuhtontaluvan voimassaolon jatkamista, muuttamista ja peruuttamista sekä kaivosalueenastuslupan voimassaolon jatkamista ja raukeamista koskeva asia on käsiteltävä noudattaen vastaavasti, mitä tässä laissa säädetään asianomaista lupaa koskevasta lupamenettelystä, lupaharkinnasta sekä lupapäätöksestä ja sen voimassaolosta.

Malminetsintäluvan siirron saaja on velvollinen viipymättä ilmoittamaan asiasta kirjallisesti malminetsintäalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille ja kaivoslupan siirron saaja kaivosalueeseen kuuluvien kiinteistön omistajille.

Kaivosviranomaisen on julkaistava tieto päätöksestä ainakin yhdessä päätöksessä tarkoitetun toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä.

Kaivosviranomaisen on julkaistava tieto päätöksestä ainakin yhdessä päätöksessä tarkoitetulla varausalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä ja tarvittaessa sellaisessa sanomalehdessä, josta alueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajien ja haltijoiden voidaan otaksua parhaiten saavan tiedon asiasta.

2.2.10 Luvan siirtäminen

Malminetsintälupaan ja kaivoslupaan liittyvien varallisuus oikeudellisten näkökohtien vuoksi kaivoslain nojalla myönnettyt luvat ovat siirtokelpoisia. Varauspäätöstä ei ole mahdollista siirtää. Lupahakemus on rekisteriteknisesti mahdollista siirtää mutta kaivosviranomainen ei voi antaa asiasta päätöstä. Tähän luvan siirtoa koskevaan perusasetelmaan ei esityksessä ehdoteta muutosta.

Kaivoslain nojalla myönnettyjä lupia ei voi siirtää ilman kaivosviranomaisen lupaa. Siirron hyväksymistä varten luvanhaltijan on haettava luvan siirtoa tekemällä asiasta hakemus kaivosviranomaiselle.

Siirron hyväksymiseen liittyvän sääntelyn lähtökohtana on, että siirron saajan tulee täyttää vastaavat vaatimukset kuin luvanhaltijalta kaivoslain mukaan edellytetään.

Kaivoslain 31 §:ssä säädetään luvan hakemisesta ja hakijoista. Säännöksen mukaan malminetsintä lupaa, kaivos lupaa ja kullanhuuhdontalupaa saa hakea elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain (122/1919) 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettu luonnollinen henkilö, joka on täysi-ikäinen, ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei holhoustoimesta annetun lain (442/1999) nojalla ole rajoitettu sekä oikeushenkilö. Kaivoslain 31 §:ssä säädettyjen edellytysten lisäksi kaivoslain yleisten periaatteiden nojalla (lähinnä kaivoslain 6 §:n 1 momentin 1–3 kohdat) edellyttävät, että toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden käytössä olevaa tarpeellista asiantuntemusta ja muutoin riittäviä edellytyksiä, riittävää selvyyttä toiminnan vaikutuksista sekä vahinkojen ja haitallisten vaikutusten ehkäisemis- ja vähentämismahdollisuuksista ja, että toiminnan turvallisuudesta huolehditaan tarpeellisilla toimenpiteillä ja tällöin otetaan huomioon tekniikan kehittyminen.

Uraanin ja toriumin tuottamista koskevan erityissääntelyn vuoksi kyseisiä mineraalien tuottamista koskevan kaivosluvan siirron saajalla tulee lisäksi olla ydinenergialain mukainen lupa kaivostoimintaan, koska ydinenergialain nojalla luvat eivät ole siirrettävissä.

Hakemuksessa on esitettävä siirron kannalta tarpeellinen ja luotettava selvitys siirron saajasta sekä siirron käsittelyn kannalta muut merkitykselliset seikat. Hakemukseen on liitettävä tarvittavat viranomaisen todistukset, rekisterinotteet ja vastaavat asiakirjat, joilla varmennetaan hakemuksessa esitetyt tiedot ja siirron saajan suostumus.

Kaivosasetuksen 32 §:n mukaan luvan siirtoa koskevana hakemukseen tulee liittää siirronsaajan virkatodistus tai kaupparekisteriote, selvitys siirronsaajan asiantuntemuksesta, teknisestä suoriutuvuudesta ja taloudellisesta kyvystä harjoittaa lupaan perustuvaa toimintaa sekä selvitys siirronsaajan käytössä olevan henkilöstön ammatillisesta pätevyydestä.

Luvan siirtoon liittyvä harkinta on kaivoslaille ominaiseen tapaan oikeusharkintaa eli kaivosviranomaisen on hyväksyttävä luvan siirto, jos siirron saaja täyttää edellä mainitut edellytykset ja viranomaiselle on toimitettu asian ratkaisemin kannalta tarpeelliset selvitykset.

Kaivosviranomainen voi hylätä malminetsintä luvan ja kullanhuuhdontaluvan siirtoa koskevan hakemuksen 46 §:n 1 momentin 8 kohdassa mainituin perustein sekä kaivosluvan siirtoa koskevan hakemuksen 48 §:n 1 momentissa mainituin perustein. Edellä viitatuissa lainkohdissa on kyse kyseisiin lupiin liittyvistä ehdottomista luvan myöntämisen esteistä. Yhteenvetona voidaan todeta, että kaivosviranomaisen on hylättävä luvan siirtoa koskevan hakemuksen, jos on painavia perusteita epäillä siirron saajan edellytyksiä tai tarkoitusta ryhtyä luvan mukaiseen toimintaan taikka, kun kyse on kaivosluvasta, huolehtia kaivostoiminnan aloittamisesta. Kaivosviranomainen voi myös hylätä luvan siirtoa koskevan hakemuksen, jos siirron saaja on aikaisemmin olennaisella tavalla laiminlyönyt kaivoslakiin perustuvia velvollisuuksia.

Kaivoslain 74 §:ssä säädetään luvan siirtoa koskevan päätöksen antamisesta ja sitä koskevasta tiedottamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan päätöksen antamisessa noudatetaan julkipanomenettelyä mutta voimassa oleva laki noudattaa kumotun kaivoslain voimassa ollessa omaksuttua käytäntöä, jossa siirron saaja oli velvoitettu tiedottamaan asiasta siirron kohteena olevan alueen kiinteistöjen omistajille. Voimassa olevan kaivoslain mukana malminetsintä luvan ja kaivosluvan siirron saaja ovat velvoitettuja ilmoittamaan siirrosta luvassa tarkoitettuun malminetsintä alueeseen tai kaivosalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille.

Kaivosviranomaisen antamaan luvan siirtoa koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintoprosessilaissa säädetään. Hallintoprosessilain 7 §:n mukaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Viranomaisen saa hakea muutosta valittamalla myös, jos valittaminen on tarpeen viranomaisen valvottavana olevan yleisen edun vuoksi. Hallinto-oikeuden antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kaivosviranomaisen on hyväksyessään luvan siirron arvioitava, onko vakuuden lajia tai suuruutta tarkistettava, sekä tehtävä asianomaisiin lupamääräyksiin tarvittavat muutokset.

2.2.11 Saamelaisien oikeudet alkuperäiskansana

Saamelaisilla alkuperäiskansana on perustuslain 17 §:n 3 momentin perusteella oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Säännöksellä turvataan kielellisten oikeuksien ohella muun muassa sellaisten saamelaisten kulttuurimuotoon kuuluvien perinteisten elinkeinojen kuin poronhoidon, kalastuksen ja metsästyksen harjoittamista (HE 309/1993 vp, PeVL 29/2004 vp ja 21/2007 vp). Lisäksi saamelaisilla on perustuslain 121 §:n 4 momentin perusteella saamelaisien kotiseutualueella kieltään ja kulttuuriaan koskeva itsehallinto sen mukaan kuin lailla säädetään. Säännöstä toteuttaa laki saamelaiskäräjistä. Saamelaisien oikeuteen alkuperäiskansana liittyvän poronhoidon edellytysten turvaamisen kannalta on keskeinen merkitys poronhoitolain 2 §:n 2 momentin kiellolla, jonka mukaan erityisellä poronhoitoalueella maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle.

KP-sopimuksen 27 artiklan mukaan kansallisiin, uskonnollisiin ja kielellisiin vähemmistöihin kuuluvilta henkilöiltä ei saa muun ohessa kieltää oikeutta yhdessä muiden ryhmänsä jäsenten kanssa nauttia omasta kulttuuristaan. Artiklassa tarkoitettu kulttuurikäsitys kattaa myös saamelaiskulttuuriin olennaisena osana kuuluvan poronhoidon sekä kalastuksen.

KHO:n ratkaisukäytännön (KHO 1999:14) mukaan KP-sopimus, perustuslain 17 §:n 3 momentti ja poronhoitolain 2 §:n 2 momentti on otettava huomioon kaivoslainsäädännön mukaisia viranomaispäätöksiä tehtäessä.

Voimassa olevan kaivoslain 1 §:n nojalla lain tavoitteena on turvata saamelaisien oikeudet alkuperäiskansana ja yhteensovittaa laki kolttalain tavoitteiden kanssa.

Saamelaiskäräjille ilmoitetaan kaivoslain 12 §:n nojalla etukäteen malminetsintäalueen ja 27 §:n nojalla kullanhuhdonta-alueen maastotöistä, 15 §:n nojalla malminetsintäalueen jälkitoimenpiteistä sekä 30 §:n nojalla kullanhuhdonta-alueen ja 146 §:n nojalla kaivosalueen loppu-tarkastuksesta.

Voimassa olevan kaivoslain 38 §:ssä säädetään asian selvittämisestä saamelaisien kotiseutualueella. Säännöksen nojalla kaivosviranomaisen olisi muun muassa velvollinen yhteistyössä saamelaiskäräjien kanssa selvittämään luvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat vaikutukset saamelaisien oikeuden kannalta alkuperäiskansana sekä harkitsemaan haittojen vähentämiseksi ja estämiseksi tarvittavat toimenpiteet. Säännöstä sovelletaan myös silloin, kun saamelaisien kotiseutualueen ulkopuolella on tarkoitus toteuttaa hankkeita, jolla on huomattava merkitys saamelaisien oikeuden kannalta alkuperäiskansana.

Soveltamiskäytäntöä kaivoslain 38 §:n mukaisesta yhteistyövelvoitteesta on saatu KHO:n ratkaisussa KHO:2021:83, jonka johtopäätöksenä todetaan seuraavaa: Kun otettiin huomioon kysymyksessä olevan hankkeen luonne ja maastotoimenpiteiden pienimuotoisuus sekä hankkeesta

aiheutuva melko vähäinen maastoliikenne, niitä hankkeen vaikutuksia, jotka yhdessä muiden hankkeiden kanssa tulisivat kohdistumaan saamelaisten oikeuksiin alkuperäiskansana ja erityisesti saamelaiskulttuuriin olennaisesti liittyvään poronhoitoon, oli selvitetty kaivoslain 38 §:ssä tarkoitettulla tavalla riittävästi. Yhteistyömenettelyssä oli myös luotu sellaiset olosuhteet, että saamelaisilla alkuperäiskansana oli ollut KP-sopimuksen 27 artiklaa koskevan käytännön edellyttämä todellinen mahdollisuus osallistua lupamenettelyyn yhteisymmärryksen saavuttamiseksi ja siten, että YK:n alkuperäiskansojen oikeuksia käsittelevä julistus oli otettu samalla huomioon asianmukaisella tavalla.

Voimassa olevan kaivoslain 50 §:ssä on säädetty luvan myöntämiselle ehdoton este, jos luvan mukainen toiminta:

- 1) yksin tai yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueiden muiden käyttömuotojen kanssa olennaisesti heikentäisi saamelaisten kotiseutualueella edellytyksiä harjoittaa perinteisiä saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria;
- 2) heikentäisi olennaisesti kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja koltta-alueella;
- 3) aiheuttaisi erityisellä poronhoitoalueella huomattavaa haittaa poronhoidolle.

Pykälä omalta osaltaan turvaa saamelaisten oikeudet perustuslain edellyttämällä tavalla.

Voimassa olevan kaivoslain 51, 52 ja 54 §:n nojalla kaivosviranomaisen on annettava tarpeelliset lupamääräykset poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella ja sen varmistamiseksi, ettei luvassa tarkoitettulla toiminnalla vaaranneta saamelaisten asemaa alkuperäiskansana saamelaisten kotiseutualueella ja kolttien kolttalain mukaisia oikeuksia koltta-alueella.

Voimassa olevan kaivoslain 58 §:ssä säädetään, miten lupapäätöksestä tiedotetaan saamelaiskäräjille.

Saamelaiskäräjien vireillepano-oikeudesta säädetään kaivoslain 159 §:ssä ja valitusoikeudesta 165 §:ssä.

Edellä mainittujen säännösten lisäksi saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana turvaavat voimassa olevan kaivoslain yleiset haitankärsijöiden asemaa koskevat säännökset.

Voimassa olevan kaivoslain 12, 15, 27, 30, 38, 50—52, 54, 58, 146, 159 ja 165 §:n säännökset on sovitettu yhteen kolttalain tavoitteiden kanssa.

Voimassa olevan kaivoslain 12, 15, 27, 30, 38, 50—52, 54, 58 ja 146 §:n säännökset on sovitettu yhteen poronhoitolain 2 §:n 2 momentissa säädetyn, erityistä poronhoitoaluetta koskevan rajoituksen kanssa.

Voimassa olevaa sääntelyä voidaan kokonaisuudessaan pitää riittävänä ottaen huomioon perustuslain 17 §:n 3 momentissa saamelaisille turvattu asema alkuperäiskansana ja KP-sopimuksen 27 artikla.

2.2.12 Poronhoidon huomioiminen kaivoslain mukaisissa lupamenettelyissä

Poronhoitolaissa (848/1990) säädetään poronhoitoalueesta, joka kattaa noin kolmanneksen Suomen pinta-alasta. Poronhoidon harjoittaminen on poronhoitolaissa säädetyin rajoituksin sallittua poronhoitoalueella maan omistus- tai hallintaoikeudesta riippumatta.

Suomessa poroja voivat omistaa poronhoitoalueella pysyvästi asuvat Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kansalaiset sekä paliskunnat. Eri alueiden poronomistajat, eli osakkaat, muodostavat paliskuntia, jotka ovat pinta-aloiltaan ja poromääriltään erikokoisia poronhoitoyksiköitä, jotka vastaavat poronhoidosta omalla alueellaan.

Poronhoitolain 2 §:n 2 momentissa tarkoitettut valtion maat muodostavat erityisesti poronhoitoon tarkoitettua aluetta (jäljempänä *erityinen poronhoitoalue*), jolla maata ei saa käyttää siten, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle.

Kaivoslaissa on pyritty sovittamaan kaivoslain sääntelemä toiminta poronhoidon kanssa ja poronhoitoa koskeva sääntelyn kanssa yhteen, johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi. Sen lisäksi, että kaivoslain mukaiseen toimintaan sovellettava muun keskeisen lainsäädännön lisäksi poronhoitolakia, sisältää kaivoslaki erityissääntelyä, joilla poronhoitoa elinkeinon harjoittavien oikeudet on pyritty erilaisissa lupamenettelyissä huomioimaan ja turvaamaan.

Kaivoslain säännökset poronhoidon huomioon ottamisesta ja paliskuntien erimuotoisesta osallisuudesta kaivoslain mukaisissa lupamenettelyissä koskevat vain poronhoitolain mukaisen poronhoitoalueen pohjoisosaa eli poronhoitolain 2 §:n 2 momentin mukaista erityistä poronhoitoaluetta.

2.3 Suhde muuhun lainsäädäntöön

2.3.1 Ympäristönsuojelulaki

Ympäristönsuojelulaki (527/2014) on ympäristön pilaantumisen torjunnan yleislaki. Lakia sovelletaan toimintaan, josta aiheutuu tai saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista. Lakia sovelletaan myös toimintaan, josta syntyy jätettä, sekä jätteen hyödyntämiseen ja käsittelyyn.

Ympäristönsuojelulain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluu lain 21 §:n mukaan ympäristöministeriölle. Ympäristönsuojelulain mukaisia, kaivostoimintaa ohjaavia viranomaisia ympäristöministeriön lisäksi ovat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja aluehallintovirasto. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ohjaa ja edistää ympäristönsuojelulaissa tarkoitettujen tehtävien hoitamista alueellaan, valvoo näiden säännösten noudattamista sekä käyttää osaltaan ympäristönsuojelun yleisen edun päätösvaltaa ympäristönsuojelulain mukaisessa päätöksenteossa. Aluehallintovirasto toimii valtion ympäristölupaviranomaisena. Lisäksi se käsittelee sen toimialaan kuuluvat ilmoituksenvaraista toimintaa koskevat asiat.

Ympäristönsuojelulain 27 §:n 1 momentin mukaan ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan, josta säädetään liitteen 1 taulukossa 1 (*direktiivilaitos*) ja taulukossa 2, on oltava lupa (*ympäristölupa*). Ympäristönsuojelulain liitteen 1 taulukon 2 kohdan 7 a alakohdan mukaan kaivostoiminta ja muu kuin liitteen 4 kohdassa 3 tarkoitettu ilmoituksenvarainen koneellinen kullankaivuu edellyttää ympäristölupaa ja b alakohdan mukaan malmin tai mineraalin rikastamo edellyttää ympäristölupaa.

Ympäristöluvassa annetaan ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi lupamääräyksiä muun muassa päästöistä, päästöraja-arvoista, päästöjen ehkäisemisestä ja rajoittamisesta sekä päästöpaikan sijainnista, jätteistä ja niiden määrän ja haitallisuuden vähentämisestä sekä toiminnan lopettamisen jälkeisestä alueen kunnostamisesta ja päästöjen ehkäisemisestä sekä muista toiminnan lopettamisen jälkeisistä toimista (52 §). Jos toimintaan sisältyy jätteen käsittelytoimintaa, on toiminnanharjoittajan asetettava riittävä vakuus asianmukaisen jätehuollon, seurannan, tarkkailun ja toiminnan lopettamisessa tai sen jälkeen tarvittavien toimien varmistamiseksi (59 §).

Kaivostoimintaan sovelletaan muun ympäristönsuojelulaissa säädetyn lisäksi lain 111–115 §:n säännöksiä kaivannaistoiminnan jätehuollosta. Ympäristöluvassa annettava tarpeelliset määräykset kaivannaisjätteistä sekä toimintaa koskevasta jätehuoltosuunnitelmasta ja sen noudattamisesta. Kaivannaisjätteen jätealueen luvassa on annettava tarpeelliset määräykset jätealueen perustamisesta, hoidosta, käytöstä poistamisesta ja jälkihoidosta sekä määräykset suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan kaivannaisjätteen jätealueen sisäisestä pelastussuunnitelmasta.

Ympäristönsuojelulain 16 §:ssä säädetään maaperän pilaamiskiellosta ja 17 §:ssä pohjaveden pilaamiskiellosta. Näitä ehdottomia kieltoja on suoraan ympäristönsuojelulain nojalla noudatettava myös muussa kaivoslakiin perustuvassa toiminnassa kuin kaivostoiminnassa.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/21/EY kaivannaisteollisuuden jätehuollosta ja direktiivin 2004/35/EY muuttamisesta (kaivannaisjätedirektiivi) vuodelta 2006 edellytti jäsenvaltioita laatimaan päivitettävän luettelon käytöstä poistetuista ja hylätyistä kaivannaisjätealueista, jotka aiheuttavat vakavaa haittaa ympäristölle tai joista voi aiheutua lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä vakava uhka ihmisten terveydelle tai ympäristölle. Luettelo on päivitetty Suomessa viimeksi tammikuussa 2020. Kaivoksia on hylätty ja suljettu aikaisemmin menetelmillä, jotka eivät vastaa nykyajan ympäristö- ja turvallisuusvaatimuksia, jolloin muuan muassa kaivannaisjätealueelta ympäristöön kulkeutuvat vedet ovat aiheuttaneet ongelmia. Riskiä aiheuttavista kohteista on saatu kokonaiskuva, kohdekohtaiset selvitykset on käynnistetty ja alueita kunnostetaan tarpeen mukaan riskiperusteisesti.

2.3.2 Vesilaki

Kaivoskohteiden rakentaminen, kaivos- ja rikastustoiminta sekä kaivosten jälkihoitotoimenpiteet edellyttävät lähes poikkeuksetta myös veden käyttöä, vesistörakentamista, veden johtamista ja kuivatusta, jätevesien käsittelyä sekä pohja- ja pintavesien suojelunäkökohtien huomioon ottamista. Vesi ja vesien käyttö tai veden rajaaminen liittyvät kaivostoiminnassa joko raaka-aineisiin, kuljetusvälineisiin taikka jätteisiin.

Vettä ja vesien käyttöä sekä veden rajaamista koskevat edellytykset otetaan huomioon ympäristönsuojelulain nojalla, kun kyse on pilaantumisesta tai sen riskistä.

Vesitalousasiat ja niihin liittyvät käyttöoikeus- ja korvausasiat käsitellään vesilain mukaan. Malminetsintä voi edellyttää vesilain mukaista lupaa esimerkiksi silloin, jos malminetsinnässä on tarkoitus suorittaa koelouhintaa. Myös koneellinen kullanhuuhtonta voi edellyttää vesilain mukaista lupaa.

2.3.3 Laki eräistä naapurisuhteista

Kaivostoiminta saattaa aiheuttaa sellaista rasisitusta naapurikiinteistölle, josta säädetään eräistä naapurisuhteista annetussa laissa. Lain 17 §:n mukaan kiinteistöä, rakennusta tai huoneistoa ei saa käyttää siten, että naapurille, lähistöllä asuvalle tai kiinteistöä, rakennusta tai huoneistoa

hallitsevalle aiheutuu kohtuutonta räsituksu ympäristölle haitallisista aineista, noesta, liasta, pölystä, hajusta, kosteudesta, melusta, tärinästä, säteilystä, valosta, lämmöstä tai muista vastaavista vaikutuksista. Arvioitaessa räsituksen kohtuuttomuutta on otettava huomioon paikalliset olosuhteet, räsituksen muu tavanomaisuus, räsituksen voimakkuus ja kesto, räsituksen syntymisen alkamisajankohhta sekä muut vastaavat seikat.

Ympäristönsuojelulain 27 §:n mukaan ympäristölupa vaaditaan toimintaan, josta saattaa aiheutua eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta räsitusta.

2.3.4 Luonnonsuojelulaki

Luonnonsuojelulaki (1096/1996) on ollut voimassa vuodesta 1997 alkaen. Lain päätavoite on luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen. Luonnonsuojelulailla turvataan Suomen luontoa ennen kaikkea rauhoittamalla luonnonsuojelualueita sekä suojelemalla luontotyyppejä ja eliölajeja. Lain avulla pyritään turvaamaan Suomen lajien ja luontotyyppien elinvoimaisuus, eli saattamaan niiden suotuisa suojelun taso.

Luonnonsuojelulailla säädetään luonnonsuojelualueista ja niiden perustamisedellytyksistä. Luonnonsuojelulain mukaisia luonnonsuojelualueita ovat kansallispuistot, luonnonpuistot ja muut luonnonsuojelualueet. Lisäksi luonnonsuojelulaki sisältää Natura 2000 -verkostoa koskevat erityissäännökset.

Luonnonsuojelulain 13 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella kaivoskivennäisten ottaminen tai maa- tai kallioperän vahingoittaminen on kielletty kansallispuistoissa ja luonnonpuistoissa. Geologisten tutkimusten ja malmien etsiminen edellä viitatuilla alueilla on sallittua ainoastaan alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen tai laitoksen luvalla (15 §:n 1 momentin 7 kohta).

Geologisten tutkimusten ja malminetsinnän sallittavuus aikaisemman luonnonsuojelulain (71/1923) nojalla perustetuilla luonnonsuojelualueilla riippuu alueen rauhoitusmääräyksistä. Kaivosmineraalien hyödyntäminen on kielletty useimmilla aikaisemman luonnonsuojelulain nojalla muodostetuilla suojelualueilla.

Muuhun valtion omistamalla alueella sijaitsevaan luonnonsuojelualueeseen sovelletaan, mitä luonnonsuojelulaissa säädetään kansallis- ja luonnonpuistosta.

Yksityiselle kuuluvalla alueella voidaan luonnonsuojelulain nojalla perustaa luonnonsuojelualue. Määräykset alueen luonnon suojelemisesta ja hoidosta annetaan luonnonsuojelualueen perustamispäätöksessä. Luonnonsuojelulain 24 §:n 4 momentin nojalla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen luonnonsuojelualueetta koskevista rauhoitusmääräyksistä, jos poikkeaminen ei vaaranna alueen perustamistarkoitusta ja on tarpeen alueen hoidon, käytön tai tutkimuksen kannalta.

Luonnonsuojelulain 10 luvun Natura 2000 -verkostoa koskevia säännöksiä sovelletaan kaikkien toimintaan, joka tapahtuu Natura 2000 -verkoston alueella tai jonka vaikutukset voivat ulottua Natura 2000 -verkoston alueelle. Luonnonsuojelulain 65 §:ssä säädettyä arviointivaatimusta ja lausuntomenettelyä sovelletaan sellaisiin hankkeisiin, jotka joko yksistään tai tarkasteluna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentävät niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkkoon. Jos arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa, että hanke merkittävästi heikentää Natura 2000 -verkkoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja, ei viranomainen saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen.

Luonnonsuojelulakia ja siihen perustuvaa suojelua on noudatettava kaivoslain mukaisessa päätöksenteossa ja muussa toiminnassa, josta on yksilöity viittaussäännös lain 3 §:ssä. Pykälän mukaan lupa- tai muuta asiaa ratkaistaessa ja muutoin tämän lain mukaan toimittaessa on noudatettava muun muassa luonnonsuojelulakia (1096/1996). Tämän osalta on huomattava, että viittaussäännöksen nojalla luonnonsuojelulain velvoitteet koskevat paitsi viranomaisia myös toiminnanharjoittajia. Säännös vastaa aineelliselta sisällöltään ympäristönsuojelulain 48 §:n 3 momenttia, vesilain 1 luvun 2 §:n 2 momenttia sekä maa-aineislain 1 §:n 2 momenttia.

Luonnonsuojelualueella on noudatettava, mitä erikseen on säädetty tai määrätty eikä kaivoslain nojalla annetulla päätöksellä ole mahdollista toisin määrätä. Myöskään kaivoslain mukaiset lupaviranomaiset eivät ole toimivaltaisia viranomaisia luonnonsuojelulain mukaisissa asioissa, jolloin kaivoslain mukaiset lupaviranomaiset eivät voi tehdä päätöksiä luonnonsuojelulain nojalla. Sen sijaan kaivoslain mukaisten lupaviranomaisten on päätöksenteossa huomioitava luonnonsuojelulain säännökset ja tarvittaessa antaa yksilöityjä lupamääräyksiä sen varmistamiseksi, ettei kaivoslain mukaisessa toiminnassa aiheudu kaivoslaista tai muusta laista, kuten luonnonsuojelulaista, johtuvaa kiellettyä seurausta. Luontotyyppien ja eliölajien suojelun osalta kaivoslain mukaisiin lupapäätöksiin liitetään toimenpiteitä rajaavia lupaehtoja tai ajallisia rajoituksia.

Kaivoslain 168 §:ssä säädetään päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta. Pykälän mukaan malminetsintälupaan tai kullanhuhdantalupaan perustuvat toimenpiteet saa aloittaa, kun siihen oikeuttava lupapäätös on lainvoimainen ja luvassa määrätty vakuus on asetettu. Jos asianomaisen toimenpiteen suorittaminen edellyttää muualla lainsäädännössä vaadittua lupaa, saa toimenpiteen kuitenkin aloittaa vasta, kun asianomainen lupapäätös on lainvoimainen tai toiminnan aloittamiseen on saatu oikeus asiassa toimivaltaiselta viranomaiselta.

Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, ettei esimerkiksi malminetsintää saa malminetsintäalueella aloittaa, joka sijaitsee luonnonsuojelulaissa tarkoitettulla luonnonsuojelualueella, ennen kuin luonnonsuojelulain mukainen lupa on lainvoimainen.

Biodiversiteettistrategia

Euroopan parlamentti hyväksyi 9 kesäkuuta 2021 päätöslauselmallaan vuoteen 2030 ulottuvan tekstin EU:n biodiversiteettistrategiasta - Luonto takaisin elämäämme, https://www.euro-parl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0277_FI.html. Biodiversiteettistrategia on Euroopan unionin pitkän aikavälin suunnitelma luonnon suojelemiseksi ja ekosysteemien rappeutumisen estämiseksi. Strategian keskiössä on luonnon ennallistamissuunnitelma. Biodiversiteettistrategian mukaan metsiä, maaperää ja kosteikkoja on ennallistettava ja kaupunkeihin on luotava viheralueita, jotta ilmastonmuutosta saadaan riittävästi hillittyä vuoteen 2030 mennessä.

Maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö teettivät Suomen ympäristökeskuksella (SYKE) ja Luonnonvarakeskuksella (LUKE) selvityksen, EU:n Biodiversiteettistrategian vaikutus Suomen kannalta <https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Selvitys>. Selvityksessä tuotettiin Suomelle taustatietoa EU:ssa käytävän strategian yksityiskohtien ja toimenpanon suunnitteluun, ja myös strategian tavoitteiden huomioimiseksi suunniteltaessa Suomen biodiversiteettistrategiaa. Selvityksessä on tarkasteltu Suomen lähtötilannetta suojelu- ja ennallistamistavoitteiden osalta sekä pyritty arvioimaan vaikutuksia siinä tapauksessa, että tavoitteet toteutettaisiin täysimääräisinä.

Ympäristöministeriön asettamassa hankkeessa (<https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=YM039:00/2021>) on tavoitteena laatia kansallinen biodiversiteettistrategia sekä toimintaohjelma. Strategia ja toimintaohjelma huomioivat YK:n luonnon monimuotoisuutta koskevan

yleissopimuksen osapuolikokouksessa asetettavat tavoitteet vuoteen 2030, EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteet sekä kansallisesti päätettävät tavoitteet. Tavoitteena on, että kansallinen biodiversiteettistrategia on valmis vuoden 2022 syksyllä. Strategiaa toteuttava toimintaohjelma käynnistyy pian tämän jälkeen. Työ on tarkoitus saada valmiiksi vuoden 2022 syksyllä. Strategialla tehostetaan luonnon monimuotoisuuden suojelua ja edistetään heikentyneiden ekosysteemien palautumista. Lisäksi toimenpiteiden ja vaikuttavuuden mitattavuutta kehitetään. Strategia ja toimintaohjelma kytketään osaksi kansainvälisiä sekä EU:ssa asetettuja tavoitteita.

2.3.5 Erämaalaki

Erämaalaisissa (62/1991) säädetään laissa perustetuista erämaa-alueista sekä erämaa-alueiden säilyttämisestä ja käytöstä. Erämaalaila perustettuja erämaa-alueita on 12, jotka ovat Metsähallituksen hoidossa. Erämaa-alueet eivät ole varsinaisia luonnonsuojelualueita, mutta kuuluvat Suomen Natura 2000 -verkostoon.

Erämaa-alueet on perustettu alueiden erämaaluonteen säilyttämiseksi, saamelaiskulttuurin ja luontaiselinkeinojen turvaamiseksi sekä luonnon monipuolisen käytön ja edellytysten kehittämiseksi. Erämaat toimivat merkittävänä virkistyskäytön kohteina ja niiden avulla ylläpidetään eränkäyntiperinteitä ja -kulttuuria. Toimintaa erämaissa ohjataan Metsähallituksen yhdessä alueen toimijoiden kanssa laatimilla, ympäristöministeriön vahvistamilla hoito- ja käyttösuunnitelmillä.

Erämaalain 2 §:n mukaan erämaa-alueiden säilyttämisessä ja käytössä on noudatettava, mitä erämaalaisissa säädetään. Tämän lisäksi on alueiden säilyttämisessä ja käytössä noudatettava, mitä muualla laissa säädetään. Lupa-asiaa ja muuta viranomaispäätöstä tehtäessä on myös noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla säädetään.

Erämaalain 4 §:n mukaan erämaa-alueeseen kuuluvaa valtion omistamaa maa-aluetta tai siihen kohdistuvaa käyttöoikeutta ei saa luovuttaa eikä antaa vuokralle ilman valtioneuvoston lupaa. Lupaa ei kuitenkaan tarvita käyttöoikeuden luovuttamiseen porotalouden, kalastuksen, metsästyksen tai keräilyn tarpeisiin 7 §:ssä mainitun hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti eikä alueen luovuttamiseen sellaista hanketta varten, joka on tarpeen puolustusvalmiuden tai rajavartiolaitoksen toiminnan kannalta.

Erämaalain 6 §:n mukaan kaivoslain mukaista kaivoslupaa ei saa myöntää erämaa-alueelle, ellei valtioneuvosto ole antanut siihen lupaa. Sen sijaan erämaalaki ei rajoita malminetsintälupaan perustuvaa malminetsintää erämaa-alueella mutta alueiden käyttöön vaikuttaa kuitenkin se, että erämaa-alueet kuuluvat pääosin Natura 2000 -verkostoon.

2.3.6 Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa (252/2017) säädetään hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä (jäljempänä YVA-menettely) selvitetään ja arvioidaan vuorovaikutteisesti ympäristöön merkittävästi vaikuttavien hankkeiden ympäristövaikutukset päätöksenteon perustaksi.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 3 §:n mukaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä arvioitavat hankkeet ja niiden muutokset on lueteltu lain liitteessä 1, jonka mukaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan muun muassa kaivosmineraalien louhintaan, paikalla tapahtuvaan

rikastamiseen ja käsittelyyn, kun kaivoksen pinta-ala on yli 25 hehtaaria, tai irrotettavan aineksen kokonaismäärä on vähintään 550 000 tonnia vuodessa. YVA-menettelyä sovelletaan aina myös asbestin louhintaan sekä uraanin tai toriumin louhintaan, talteenottoon, rikastamiseen ja käsittelyyn lukuun ottamatta laboratoriossa tai koerikastamossa tapahtuvaa pienimuotoista käsittelyä (2 kohdan c ja d alakohta).

Arviointimenettelyä sovelletaan lisäksi yksittäistapauksessa sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muuhunkin kuin 1 momentissa tarkoitettuun muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia. Tällöin päätöksen arviointimenettelyn soveltamisesta edellä mainitun kaltaiseen yksittäistapaukseen tekee elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 25 §:n mukaan viranomaisella ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja perustellun päätelmän sekä valtioiden rajat ylittäviin vaikutuksiin liittyvät 29 §:ssä tarkoitettujen kansainvälisten kuulemisten tulokset. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus, perusteltu päätelmä ja mahdolliset 29 §:ssä tarkoitettujen kansainvälisten kuulemisten tulokset on otettu huomioon.

Lain 26 §:n mukaan lupapäätökseen on sisällytettävä perusteltu päätelmä, ja siinä on asianmukaisesti otettava huomioon arviointiselostusta koskevien ja mahdollisten 29 §:ssä tarkoitettujen kansainvälisten kuulemisten tulokset. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus, perusteltu päätelmä ja mahdolliset 29 §:ssä tarkoitettujen kansainvälisten kuulemisten tulokset on otettu huomioon.

Kaivoslain 34 §:ssä säädetään lupahakemuksesta. Pykälän 3 momentin 2 kohdan mukaan lupahakemukseen on liitettävä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukainen ympäristövaikutusten arviointiselostus ja yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä.

Lain 56 §:n 2 momentin mukaan, jos hakemus koskee ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitettua hanketta, päätökseen on sisällytettävä yhteysviranomaisen tekemä perusteltu päätelmä. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten ympäristövaikutusten arviointiselostus, perusteltu päätelmä ja mahdolliset ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 29 §:ssä tarkoitettujen valtioiden rajat ylittäviin vaikutuksiin liittyvät kansainvälisten kuulemisten tulokset on otettu huomioon.

2.3.7 Laki eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta

Eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettu laki tuli voimaan 1.9.2020. Lain tavoitteena olisi sovittaa yhteen ja jouduttaa eräiden ympäristöön vaikuttavien hankkeiden lupamenettelyjen käsittelyä.

Lakia sovelletaan ympäristönsuojelulain, vesilain, maa-aineslain, kaivoslain, luonnonsuojelulain, maankäyttö- ja rakennuslain sekä vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain mukaisten lupa-asioiden käsittelyyn. Edellytyksenä lupa-asioiden käsittelyn yhteensovittamiselle on, että hankkeelle haetaan joko ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa, vesilain mukaista lupaa tai maa-aineslain mukaista lupaa aineiden ottamiseen. Ainakin yhden mainituista luvista tulisi olla mukana yhteen sovitettavassa lupakokonaisuudessa. Yhteensovittaminen voisi tulla sovellettavaksi, jos pääluvan lisäksi hankkeelle haetaan ainakin yhtä 1 momentin 1–4 kohdassa mainittua lupaa. Tällaisia lupia ovat luonnonsuojelulain 31 §:n, 48 §:n sekä 49 §:n 3 momentin mukainen lupa poikkeamiseen laji- tai luontotyyppisuojelusta, maankäyttö- ja rakennuslain 125 §:n mukainen rakennuslupa, 126 §:n mukainen toimenpide-

lupa, 127 §:n mukainen rakennuksen purkamislupa tai 128 §:n mukainen maisemätyölupa, kaivoslain 9 §:n mukainen malminetsintälupa, 16 §:n mukainen kaivoslupa tai 22 §:n mukainen kulanhuuhdontalupa taikka vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain 23 §:n mukainen lupa vaarallisen kemikaalin laajamittaiseen teolliseen käsittelyyn ja varastointiin tai 58 §:n mukainen lupa räjähteiden valmistukseen ja varastointiin.

Lupamenettelyjen yhteensovittamisen lähtökohtana on vapaaehtoisuus eikä lupa-asioita käsitellä yhdessä muuta kuin hakijan hakemuksesta.

Yhteensovittamistilanteista kaivoslain mukaisissa lupa-asioissa ei ole toistaiseksi kokemusta.

2.3.8 Maankäyttö- ja rakennuslaki

Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999) on alueiden suunnittelua, rakentamista ja käyttöä sääntelevä yleislaki, joka sisältää säännökset rakentamisesta ja siihen liittyvistä luvista.

Maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteena on järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen niin, että ne luovat edellytykset hyvälle elinympäristölle, edistää ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävästä kehityksestä, turvata kansalaisille osallistumismahdollisuus asioiden valmistelussa ja turvata suunnittelun laatu ja vuorovaikutteisuus, asiantuntemuksen monipuolisuus ja avoin tiedottaminen.

Maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään vaikutusten selvittämisestä kaavaa laadittaessa (9 §), kaavoitusmenettelyyn liittyvästä vuorovaikutuksesta ja viranomaisyhteistyöstä (62 ja 66 §) sekä kaavan vaihtoehtojen ja niiden vaikutusten raportoinnista kaavaselostuksessa (29, 40 ja 55 §). Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvittävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Jos kaivoshanke edellyttää kaavatarkastelua, tulevat kaavaa laadittaessa kaavan vaikutukset selvittäväksi maankäyttö- ja rakennuslaissa edellytetyllä tavalla.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO:2019:67 oli kyse tapauksesta, jossa yleiskaavan kehittämismerkintöihin sisältyi sanamuodoiltaan ehdottomia kaavamääräyksiä, joissa oli kielletty kaivostoiminnan harjoittaminen tietyillä alueilla. Korkein hallinto-oikeus totesi ratkaisussa, että kaivostoiminnan harjoittamisen edellytykset ratkaistiin kaivoslain ja tarvittaessa ympäristönsuojelulain mukaisissa lupamenettelyissä, joissa tuli arvioitavaksi muun ohella se, oliko kaivostoiminnalla sellaisia maankäytöllisiä vaikutuksia ja ympäristövaikutuksia, että sen sijoittaminen tietyille alueille ei ollut mahdollista. Näissä menettelyissä otettiin huomioon muun ohella toiminnan sijoituspaikalla voimassa olevan oikeusvaikutteisen kaavan sisältö. Yleiskaavassa maankäyttöä, kuten esimerkiksi kaivostoimintaa, ohjattiin lähtökohtaisesti osoittamalla alueita erilaisiin käyttötarkoituksiin. Yleiskaavan kehittämismerkintöihin sisällytettyjä kaivostoiminnan kieltäviä määräyksiä ei voitu pitää maankäyttö- ja rakennuslain 41 §:n 1 momentissa tarkoitettuina haitallisten ympäristövaikutusten estämistä tai rajoittamista koskevinä määräyksinä, sillä määräykset eivät välittömästi koskeneet ympäristövaikutuksia, vaan tietyn tyyppisen elinkeinotoiminnan kieltämistä. Mainitut kaavamääräykset olivat siten lainvastaisia.

2.3.9 Maastoliikennelaki

Maastoliikennelain (1710/1995) tarkoituksena on sen 1 §:n mukaisesti ehkäistä haittoja, joita luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinoille, yleiselle virkistyskäytölle tai muulle

yleiselle edulle taikka yksityiselle edulle aiheutuu moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämisestä maastossa ja moottorikelkkailureitillä, sekä edistää liikenneturvallisuutta. Maastoliikennelakia sovelletaan lain 2 §:n mukaan moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttämiseen maastossa ja moottorikelkkailureitillä.

Maastoliikennelain 4 §:n mukaan moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ei saa liikkua eikä sitä saa pysäyttää tai pysäköidä maastossa maa-alueella ilman maan omistajan tai haltijan lupaa. 2 momentin 9 kohdan mukaan lupaa ei kuitenkaan tarvita kaivoslaissa tarkoitetulla malminetsintä-alueella ja 30 metrin etäisyydellä sen rajasta eikä kaivoksen apualueella asianomaisessa malminetsintäluvassa tai kaivosluvassa tarkoitetun toiminnan kannalta välttämättömään liikkumiseen.

Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi kaivoslain 7 §:n mukaista etsintätyötä tehtäessä toimintaa harjoittavalla ei ole oikeutta liikkua moottorikäyttöisellä ajoneuvolla maastossa ilman maan omistajan tai haltijan lupaa.

2.3.10 Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta

Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden turvallisuudesta annettua lakia, jäljempänä *kemikaaliturvallisuuslaki*, sovelletaan muun ohella kaivosalueen räjähdetarastoihin ja kaivosten rikastamoissa tapahtuvaan vaarallisten kemikaalien käsittelyyn ja varastointiin.

2.3.11 Patoturvallisuuslaki

Patoturvallisuuslakia sovelletaan patoihin niihin kuuluvine rakennelmineen ja laitteineen riippumatta siitä, mistä aineesta tai millä tavalla pato on rakennettu tai mitä ainetta sillä padotetaan.

Kaivostoiintaan liittyvät maanpäälliset padot kuuluvat patoturvallisuuslain soveltamisalalle, kun taas maanalaisiin patoihin sovelletaan kaivoslain kaivosturvallisuutta koskevia säännöksiä. Patoturvallisuusviranomaisena toimii elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

2.3.12 Ydinenergialaki

Ydinenergialain 1 §:n tavoitesäännöksen mukaan ydinenergian käytön pitämiseksi yhteiskunnan kokonaisedun mukaisena ja erityisesti sen varmistamiseksi, että ydinenergian käyttö on ihmisen ja ympäristön kannalta turvallista eikä edistä ydinaseiden leviämistä, säädetään tässä laissa ydinenergian käytön yleisistä periaatteista, ydinjätehuollon toteuttamisesta, ydinenergian käytön luvanvaraisuudesta ja valvonnasta sekä toimivaltaisista viranomaisista. Ydinenergialakia sovelletaan sen 2 §:n mukaan muun muassa kaivos- ja malminrikastustoimintaan, jonka tarkoituksena on uraanin tai toriumin tuottaminen. Toimintaan vaadittaisiin ydinenergialain mukainen lupa, jonka myöntää ydinenergialain 16 §:n nojalla valtioneuvosto. Luvan myöntämisen edellytyksiä arvioitaessa tulisi tarkasteltavaksi paitsi ydinenergialain mukaisten turvallisuusvaatimusten täyttyminen myös se, että hanke on yhteiskunnan kokonaisedun mukainen.

Valtioneuvosto oli 6.2.2020 myöntänyt Terrafame Oy:lle ydinenergialain 21 §:n mukaisen luvan malminrikastustoimintaan, jonka tarkoituksena oli ottaa talteen yhtiön kaivoksesta louhitun nikkelimalmin sisältämää uraania. Yhtiölle oli lisäksi myönnetty lupa kaivos- ja malminrikastustoimintaan, jonka tarkoituksena oli käsitellä uraanin talteenottolaitoksella toisen yhtiön tehtaalla erotettua uraania enintään 10 tonnia. Korkein hallinto-oikeus kumosi valtioneuvoston päätöksen sillä perusteella, ettei kunta ollut ydinenergialain 21 §:n 4 momentin mukaisesti il-

maissut puoltavansa luvan myöntämistä valtioneuvoston päätöksessä tarkoitetulle muutetun hakemuksen mukaiselle toiminnalle. Koska laissa säädetty ehdoton edellytys luvan myöntämiselle puuttui, valtioneuvoston päätös oli tältä osin kumottava. (KHO:2021:87)

2.3.13 Kiinteistönmuodostamislaki

Kiinteistönmuodostamis- ja muista maanmittaustoimituksista säädetään kiinteistönmuodostamislainsa (554/1995). Kiinteistönmuodostamislaki on soveltamisalaltaan yleinen.

Kaivoslain 77 §:ssä säädetään kaivostoimituksesta.

2.3.14 CETA-sopimus

Suomi hyväksyi Kanadan sekä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välillä tehdyn laaja-alaisen talous- ja kauppasopimuksen (jäljempänä CETA-sopimus) 3.1.2019. CETA-sopimusta on sovellettu väliaikaisesti ennen sen voimaan tuloa 21.9.2017 alkaen. Väliaikainen soveltaminen ei kuitenkaan koske CETA-sopimuksen investointisuoja koskevaa osiota. Se astuu voimaan, kun kaikki EU:n jäsenvaltiot ovat sopimuksen ratifioineet.

Investointisuoja koskevan sopimusluvun 8 tarkoituksena on edistää ja suojata vastavuoroisesti investointeja varmistaen, että valtiot kohtelevat niitä reilusti. Sopimus sisältää kansallisen kohtelun (8.6 artikla) ja suosituimmuuskohtelun (8.7 artikla) vaatimukset. 8.9 artiklassa säädetään sijoituksista ja sääntelytoimenpiteistä (valtion oikeudesta säännellä) sekä 8.10 artiklassa säädetään sijoitusten kohtelusta (kohtuullisen ja oikeudenmukaisen kohtelun velvoite). CETA-sopimus painottaa erikseen valtion oikeutta antaa ympäristönsuojeluun tähtäävää sääntelyä. 8.12 artiklassa säädetään pakkolunastuksesta (pakkolunastuksen kieltäminen). CETA-sopimuksen sisältämä investointisuojajärjestelmä riidanratkaisuineen on ensimmäinen EU:n solmima uudemman tyyppinen investointisuojasopimus jo voimassaoleviin lukuisiin kahdenvälisten investointisuojasopimuksiin nähden.

3 Tavoitteet

3.1 Hallitusohjelmakirjaukset ja niiden toimeenpano

Esityksen tavoitteena on toteuttaa hallitusohjelman strategisen kokonaisuuden ”Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi” tavoitetta kaivosten ympäristönsuojelun parantamisesta, jonka keinoina mainitaan seuraavat:

”Kaivoslainsäädäntö uudistetaan. Uudistuksen lähtökohtana on ympäristönsuojelun tason parantaminen, kaivosten toimintaedellytysten varmistaminen sekä paikallisen hyväksyttävyyden ja vaikuttamismahdollisuuksien parantaminen.”

Tavoitteen saavuttamiseksi esityksellä toimeenpannaan hallitusohjelmassa tunnistettuja keinoja kaivoslainsäädännön uudistamiseksi siten, että hallitusohjelmaan kirjatut kaivoslainsäädännön uudistuksen lähtökohdat, *ympäristönsuojelun tason parantaminen, kaivosten toimintaedellytysten varmistaminen sekä paikallisen hyväksyttävyyden ja vaikuttamismahdollisuuksien parantaminen*, huomioidaan.

Esityksessä on edellä esitettyjen keinojen toimeenpanemisen osalta arvioitu erilaisia toteutusvaihtoehtoja edellä lueteltuihin lähtökohtiin nähden ja valittu parhaiten edellä mainitut lähtökohdat sekä hallitusohjelman keinot yhteen sovittava vaihtoehto. Toteutusvaihtoehtoja on käsitelty tarkemmin kohdassa 5.1.

Kaivostoimintaan liittyvän sääntelyn ja sen uudistamista koskevien tavoitteiden osalta hallituksen esityksessä on huomioitu, että kaivostoimintaa ja etenkin kaivosten ympäristöllisiä kysymyksiä säännellään kaivoslain lisäksi useiden muiden ympäristösäädösten, kuten ympäristönsuojelulain, vesilain, luonnonsuojelulain, maankäyttö- ja rakennuslain, ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain ja eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annetun lain kautta. Useasti ympäristöllisiä kysymyksiä koskevat aineelliset säännökset kaivostoiminnan osalta hajautuvat toimintaan soveltuvien säädösten kesken, eikä lakien systematiikasta johtuen tietyistä kysymyksistä ole tarkoituksenmukaisinta säätää kaivoslailla vaan pikemminkin kyseessä olevaa kysymystä laajemmin säätävällä lailla.

Kaivosten ympäristönsuojelun parantamista koskevan hallitusohjelman tavoitteen saavuttamiseksi hallitusohjelmassa on lueteltu seuraavat keinot:

- Kunnille säädetään oikeus päättää kaavoituksella, onko kaivostoiminta mahdollista kunnan alueella.
- Parannetaan kaivosalueen ja kaivoksen vaikutusalueen kiinteistön- ja maanomistajien asemaa ja tiedonsaantioikeutta.
- Otetaan merkittävässä kaivoshankkeissa nykyisen lainsäädännön edellyttämällä tavalla alkuperäiskansojen oikeudet huomioon.
- Parannetaan kaivosluvan ja ympäristöluvan yhteensovittamista.
- Otetaan huomioon suunnitellun kaivoksen ympäristövaikutukset mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.
- Malmin uraanipitoisuuden huomioonottamista kaivoshankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnissa kehitetään.
- Kehitetään vakuussääntelyä siten, että ympäristölliset vastuut hoidetaan kaikissa tilanteissa.
- Lainsäädännön piiriin otetaan myös merenpohjan mineraaleihin kohdistuva kaivostoiminta.
- Selvitetään malminetsintäoikeuden lupaprosesseja, käytänteitä ja mahdollisia rajoittamistarpeita luonnonsuojelualueilla.

Edellä lueteltujen hallitusohjelmassa tunnistettujen kaivoslainsäädännön uudistamiseen tähtäävien keinojen toimeenpaneminen edellyttää kaivoslain lisäksi myös muun kaivostoimintaan soveltuvan lainsäädännön uudistamista. Nyt käsillä oleva hallituksen esitys on siten yksi osa kaivoslainsäädännön uudistamista koskevaa kokonaisuutta.

Edellä kuvatut hallitusohjelmakirjaukset on huomioitu tai toimeenpantu tässä esityksessä alla esitetyin tavoin:

Kunnille säädetään oikeus päättää kaavoituksella, onko kaivostoiminta mahdollista kunnan alueella.

Esityksessä ehdotetaan, että voimassa olevaa maankäytön selvittämistä koskevaa edellytystä muutetaan siten, että kaivostoiminnan tulisi jatkossa perustua aina oikeusvaikutteiseen asema- tai yleiskaavaan.

Parannetaan kaivosalueen ja kaivoksen vaikutusalueen kiinteistön- ja maanomistajien asemaa ja tiedonsaantioikeutta.

Esityksessä ehdotetaan toiminnanharjoittajalle velvoitteeksi yleisölle avointen tilaisuuksien järjestämistä vuosittain kullanhuuhtonta-, malminetsintä- sekä kaivoslupien osalta. Tilaisuuksien tarkoituksena on lisätä toiminnan vaikutusalueen maanomistajien, yrittäjien ja asukkaiden tiedonsaantioikeutta sekä mahdollistaa avoin vuorovaikutus vaikutusalueen maanomistajien ja muiden toiminnan vaikutuspiirissä olevien tahojen sekä toiminnanharjoittajien välistä vuorovaikutusta.

Esityksessä ehdotetaan, että kaivosviranomaisen olisi osana kaivoslupahakemuksen käsittelyä järjestettävä yleisölle avoin tilaisuus, jonka tarkoituksena olisi lisätä hakemuksen kohteena olevan kaivostoiminnan vaikutusalueen maanomistajien, yritysten ja asukkaiden tiedonsaantioikeutta sekä mahdollistaa avoin vuorovaikutus vaikutusalueen maanomistajien ja muiden toiminnan vaikutuspiirissä olevien tahojen, hakijan ja kaivosviranomaisen välistä vuorovaikutusta.

Esityksessä ehdotetaan muutoksia lupamääräyksiä koskevaan sääntelyyn sekä kaivosluvan myöntämisen esteisiin, joiden tarkoituksena on parantaa kaivoksen vaikutusalueen maanomistajien asemaa.

Esityksen valmistelussa on otettu huomioon joulukuussa 2020 voimaan tullut kaivoslain muutos 966/2020, jolla yleislakien muuttumisen johdosta tehtiin tarkistuksia kaivoslain julkista kuuluttamista ja muutoksenhakua koskeviin säännöksiin (HE 8/2020).

Hallitusohjelma kirjaukseen liittyy myös hallitusohjelman liitteen 6 pöytäkirjamerkintä, jonka mukaan maanomistajan suostumus tulee säätää malminetsintäluvan voimassa olon jatkamisen edellytykseksi.

Esityksessä ehdotetaan, että malminetsintäluvan voimassa olon jatkamisen edellytyksenä olisi maanomistajan suostumus. Ehdotuksen tarkoituksena on parantaa malminetsintäalueen maanomistajien asemaa.

Otetaan merkittävässä kaivoshankkeissa nykyisen lainsäädännön edellyttämällä tavalla alkuperäiskansojen oikeudet huomioon.

Esityksessä ehdotetaan vahvistettavaksi hakijan velvollisuutta selvittää saamelaisten kotiseutualueelle sijoittuvien hankkeiden vaikutuksia saamelaisiin alkuperäiskansana ja saamelaisten perinteisille elinkeinoille aiheutuvien haittojen vähentämiseksi annettavia lupamääräyksiä. Lisäksi esityksessä esitetään muita saamelaisia alkuperäiskansana koskevia säännöstarkennuksia ja varauksista tiedottamista saamelaiskäräjille. Työ- ja elinkeinoministeriö sekä saamelaiskäräjät ovat käyneet ehdotuksesta saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaiset neuvottelut.

Parannetaan kaivosluvan ja ympäristöluvan yhteensovittamista ja otetaan huomioon suunnitellun kaivoksen ympäristövaikutukset mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi kaivoslakiin uusi säännös hakijan neuvonnasta. Säännös mahdollistaa ennakoneuvotteluun verrattavissa olevan menettelyn, jossa kaivosviranomaisen

voisi esimerkiksi kaivoslupahakemuksen käsittelyn yhteydessä järjestää tapaamisen, johon kutsuttaisi hakijan lisäksi muut hankkeeseen liittyvät toimivaltaiset viranomaiset. Muutos yhtenäistäisi kaivoslain ja ympäristönsuojelulain mukaisia lupamenettelyjä.

Kaivoslupan ja ympäristöluvan yhteensovittamisen parantamista koskevan hallitusohjelmakirjauksen osalta työ- ja elinkeinoministeriö sekä ympäristöministeriö ovat tunnistanee, että 1.9.2020 voimaan tullut laki eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta parantaa lupien yhteensovittamista eikä syvempää yhteensovittamista ole tarkoituksenmukaista toteuttaa ennen kuin edellä viitatus lain mukaisesta vapaaehtoisesti lupien yhteiskäsittelystä on saatu käytännön kokemuksen kautta enemmän tietoa ja ennen kuin yhteiskäsittelyn edellyttämät tietotekniset ratkaisut on asianmukaisesti selvitetty.

Muun muassa kaivosten ympäristövaikutusten arviointia säännellään ympäristövaikutusten arvioinnista annetulla lailla. Esityksessä ei ehdoteta muutoksia kyseiseen lakiin.

Malmin uraanipitoisuuden huomioonottamista kaivoshankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnissa kehitetään.

Ympäristövaikutusten arvioinnista annettua lakia sovelletaan muun muassa kaivosten ympäristövaikutusten arviointiin. Esityksessä ei ehdoteta muutoksia kyseiseen lakiin.

Valmistelussa on huomioitu Terrafame Oy:n uraanin talteenottoa koskevassa päätöksessä (6.2.2020) ollut valtioneuvoston lausuma, joka edellyttää, että kaivoslain uudistamisen yhteydessä hallitus valmistelee säännösehdotuksia, joiden tarkoituksena on varmistaa, että jatkossa lupaa haettaessa kaikki hakuhetkellä tiedossa olevat teknistaloudellisesti hyödyntämiskelpoiset mineraalit, kuten uraani, luvitetaan yhdellä kertaa. Esityksessä ehdotetaan, että toiminnanharjoittajan tulee osaltaan varmistaa, että kaikissa kaivostoiminnan vaiheissa hyödynnetään kaikki alueen tavatut kaivosmineraalit, jotka ovat teknistaloudellisesti hyödynnettävissä.

Kehitetään vakuussäätelyä siten, että ympäristölliset vastuut hoidetaan kaikissa tilanteissa.

Esityksessä ehdotetaan kaivoslain mukaisen vakuussäätelyn kehittämistä siten, että vakuuden piirissä olevat velvollisuudet ja toimenpiteet sekä vakuusharkinnassa huomioon otettavat seikat olisi nykyistä yksityiskohtaisemmin säännelty joko kaivoslain vakuuksia koskevista säännöksissä tai kaivoslain nojalla annettavassa asetuksessa. Esityksessä ehdotetaan lisäksi asetuksenantovaltuutusten lisäämistä lupapäätöksiä koskeviin säännöksiin, jotta valtioneuvoston olisi mahdollista antaa täsmentäviä säännöksiä lupapäätösten sisällöstä koskien erityisesti kaivoslain nojalla määrättäviä vakuuksia. Esityksessä ehdotetaan lisäksi kaivoslain mukaisen vakuuden kattavuuden laajentamista.

Lainsäädännön piiriin otetaan myös merenpohjan mineraaleihin kohdistuva kaivostoiminta.

Merenpohjan mineraaleja koskevan kirjauksen osalta uudistamishankkeen käynnistyessä on arvioitu, että merenpohjan mineraaleja koskeva sääntely on muusta kaivostoiminnasta erillinen itsenäinen sääntelykokonaisuutensa. Valmistelussa on otettu huomioon, että työ- ja elinkeinoministeriö selvittää meren- pohjan mineraaleihin kohdistuvaa sääntelyä, ja mahdolliset säännös- muutostarpeet arvioidaan erillisenä lainsäädäntöhankkeena. Nyt käsillä olevassa esityksessä ei siten ehdoteta muutoksia voimassa olevaan sääntelyyn merenpohjan mineraalien hyödyntämisestä.

Voimassa oleva sääntely merenpohjan mineraaleista löytyy Suomen talousvyöhykkeestä annetussa laissa, jonka mukaan valtioneuvosto voi antaa hakemuksesta suostumuksen hyödyntää talousvyöhykkeellä olevan merenpohjan ja sen sisustan luonnonvaroja sekä tehdä tällaiseen hyödyntämiseen tähtäävää tutkimusta tai suorittaa talousvyöhykkeellä muuta toimintaa, jonka tarkoituksena on vyöhykkeen taloudellinen hyödyntäminen (*hyödyntämisoikeus*). Työ- ja elinkeinoministeriön tiedossa ei ole toiminnanharjoittajien hankkeita, jotka tähtäisivät merenpohjan mineraalien hyödyntämiseen.

Selvitetään malminetsintäoikeuden lupaprosesseja, käytänteitä ja mahdollisia rajoittamistarpeita luonnonsuojelualueilla.

Eduskunta on 15.10.2020 antanut kirjelmän Kaivoslaki Nyt –kansalaisaloitteesta. Kirjelmään sisältyy lausuma, joka edellyttää, että hallitus ottaa huomioon kaivoslainsäädännön uudistamisessa talousvaliokunnan mietinnössään aloitteesta esiintuomat näkökohdat ja hallitusohjelman tavoitteiden toteuttamisen. Mietinnön mukaan käynnissä olevan luonnonsuojelulainsäädännön uudistamishankkeen yhteydessä tulee arvioida luonnonsuojelulain suhdetta kaivostoimintaan ja ottaa tässä yhteydessä huomioon kansalaisaloitteessa esiin tuodut näkökohdat, arvioida ehdotusten tarkoituksenmukaisuutta ja esittää tarkoituksenmukaisimpia ratkaisuja tavoitteiden toteuttamiseksi. Luonnonsuojelulain kokonaisuudistusta kerrotaan lyhyesti luvussa 11.1.

Ympäristönsuojelun tason parantaminen

Ympäristönsuojelun tason parantamiseksi kaivoslain mukaisessa sääntelyssä esityksessä ehdotetaan muutosesityksiä, joiden tarkoituksena on huomioida maisemalliset ja ympäristölliset sekä luonnon monimuotoisuuteen liittyvät kysymykset entistä vahvemmin kaivoslain mukaisessa lupaharkinnassa. Esityksessä ehdotetaan myös muutoksia kaivoslain mukaisiin yleisiin periaatteisiin muun muassa, että kaivostoiminnan kaikissa vaiheissa toiminnanharjoittaja hyödyntää kaikki alueella tavatut kaivosmineraalit, jotka ovat toiminnanharjoittajalle teknistaloudellisesti hyödynnettävissä. Lisäksi esitys sisältää tarkennuksia viranomaisten neuvontavollisuuteen liittyvään sääntelyyn ja ilmoitusmenettelyä kiinteistön omistajan suostumuksella toteuttavalle malminetsinnälle. Esityksessä ehdotetaan tiukennuksia kaivoslain mukaiseen vakuussääntelyyn ja muutoksia kaivostoiminnan lopettamista koskevaan sääntelyyn siten, että kaivoksen vaiheittainen sulkeminen otetaan huomioon kaivostoiminnan aikana entistä paremmin ja kaivoksen lopullinen sulkeminen toteutetaan vastuullisesti.

Kaivosten toimintaedellytysten varmistaminen

Edellä esitetyt muutosehdotukset eivät olennaisesti heikennä kaivosten toimintaedellytyksiä. Sääntelyyn kohdistuvat täsmennykset palvelevat myös toiminnanharjoittajia lisäämällä ennakoitavuutta.

Paikallisen hyväksyttävyyden ja vaikuttamismahdollisuuksien parantaminen

Esityksessä ehdotetaan paikallisen hyväksyttävyyden ja vaikuttamismahdollisuuksien parantamiseksi, että kaivosluvan myöntämisen edellytyksenä on kunnan hyväksymän kaava. Muun muassa paikallisen hyväksyttävyyden ja vaikuttamismahdollisuuksien parantamiseksi esityksessä ehdotetaan lisäksi muiden elinkeinojen huomioon ottamista nykyistä vahvemmin kaivoslain mukaisessa lupaharkinnassa. Esityksessä ehdotetaan kiinteistön omistajan aseman parantamiseksi ja alueen asukkaiden kokemien haittojen vähentämiseksi tiukennuksia malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista koskeviin edellytyksiin, muun muassa maanomistajien suostumuksen edellyttämistä, kun malminetsintälupa on ollut voimassa kymmenen vuotta. Lisäksi esi-

tyksessä ehdotetaan tiedonsaantioikeuksien parantamista vuosittain pidettävillä avoimilla yleisötilaisuuksilla. Varaussääntelyyn esitetään useita muutoksia, muun muassa varausaluetta koskevan veronluonteinen maksun käyttöönottoa ja varausajan lyhentämistä.

3.2 Eduskunnan kirjelmä Kaivoslaki Nyt –Lakialoitteesta kaivoslain muuttamiseksi

Eduskunta on 15.10.2020 antanut kirjelmän Kaivoslaki Nyt –kansalaisaloitteesta. Kirjelmä sisältää viisi lausumaa:

1. Eduskunta edellyttää, että hallitus ottaa huomioon kaivoslainsäädännön uudistamisessa talousvaliokunnan mietinnössään aloitteesta esiin tuomat näkökohdat ja hallitusohjelman tavoitteiden toteuttamisen.

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus huomioi kaivosmineraalien luonteen ainutkertaisina luonnonvaroina, joiden hyödyntämisestä yhteiskunnan tulee saada kohtuullinen korvaus ja edellyttää hallitusohjelman mukaisen kaivosveroselvityksen ripeää ja huolellista toteutusta niin, että eduskunnalle jää riittävästi aikaa toteuttaa kaivosverotusta koskevat lainsäädäntöuudistukset kuluvalle hallituskaudella.

3. Eduskunta edellyttää, että hallitus resursoi laadukkaan lupavalmistelun takaamiseksi kaivosten luvitusta käsittelevät viranomaiset riittävästi ja huolehtii valmisteluun liittyvän tiedon avoimuudesta.

4. Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa kaivostoimintaa ohjaavalla lainsäädännöllä nykyistä selkeämmin muille elinkeinoille ja asumiselle tärkeiden tai luontoarvoiltaan korvaamattomien alueiden suojelun sekä varmistaa korvauskäytäntöjen oikeudenmukaisuuden haittojen kärsijöille.

5. Eduskunta edellyttää, että hallitus ottaa huomioon kaivoslain uudistuksen valmisteluaikataulussa CETA-sopimuksen vaikutukset valmistelulle asetettuihin tavoitteisiin.

Lausumat on otettu huomioon esityksessä. Valmistelussa on lisäksi otettu huomioon talousvaliokunnan mietinnössä esille tuotu kanta, jonka mukaan kansalaisaloitteen tavoitteiden toteuttaminen ei edellytä valtauseriaatteesta luopumista.

Lausuman 2 osalta todettakoon, että verotukseen liittyvät asiat kuuluvat valtiovarainministeriön toimialaan eikä esitys siten sisällä mahdollista kaivosveroa koskevaa ehdotusta. Kaivosveron käyttöönottoa koskeva selvitys toteutetaan valtiovarainministeriön hankkeena.

Lausuman 3 osalta valmistelussa on otettu huomioon, että viranomaisten voimavaroja koskevat kysymykset ratkaistaan erikseen valtioneuvostossa ja eduskunnassa. Kaivosviranomaisen tehtäviä tarkennetaan kaivoslain nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa. Tarvittavat lisäresurssit arvioidaan ja varmistetaan siinä yhteydessä. Ympäristöviranomaisten voimavarat arvioi ympäristöministeriö.

Lausuman 4 osalta valmistelussa on otettu huomioon talousvaliokunnan mietinnössä tunnistettu kansalaisaloitteeseen sisältynyt tavoite rajata kaivostoiminnan ulkopuolelle arvokkaat luontoalueet. Mietinnön mukaan käynnissä olevan luonnonsuojelulainsäädännön uudistamishankkeen yhteydessä tulee arvioida luonnonsuojelulain suhdetta kaivostoimintaan ja ottaa tässä yhteydessä huomioon kansalaisaloitteessa esiin tuodut näkökohdat, arvioida ehdotusten tarkoituksenmukaisuutta ja esittää tarkoituksenmukaisimpia ratkaisuja tavoitteiden toteuttamiseksi. Esityksessä

on ehdotettu lisäyksiä kaivoslain lupamääräyksiin muiden elinkeinojen huomioon ottamista. Korvauskäytäntöjä on arvioitu kaivoslain uudistamisen valmistelun yhteydessä.

Lausuman 5 osalta valmistelussa on otettu huomioon Suomea sitovat kauppasopimukset ja niihin sisältyvät investointisuojaimekanismit sekä erilliset investointisuojaa koskevat sopimukset. Kysymyksestä on teetetty erillinen selvitys.

Lausuman 1 osalta valmistelussa on huomioitu seuraavat talousvaliokunnan mietinnössä esille tuodut näkökohdat:

Lupien siirtoa koskevan sääntelyn tarkistaminen

Tämän osalta viitataan esityksen kohtaan 4.1.12.

Louhintamaksun ohjausvaikutuksen selvittäminen

Valmistelussa on otettu huomioon talousvaliokunnan mietinnössä esitetty näkökulma, että louhintakorvauksen ohjausvaikutusta selvitetään osana kaivosveroa koskevaa selvitystä.

Vakuussääntelyn kehittäminen

Tämän osalta viitataan esityksen kohtaan 4.1.8.

Intressivertailun käyttöönoton selvittäminen

Talousvaliokunta on mietinnössään pitänyt perusteltuna, että intressivertailun käyttöönottoa selvitetään kaivoslain uudistamisen yhteydessä. Valtioneuvoston yhteisenä selvitys- ja tutkimushankkeena selvitetään intressivertailua kaivoslupaprosessin osana, kuten ylempänä on todettu (kohdassa 1.2 valmistelu sekä luvussa 5.1.6 Intressivertailu).

Tarkemmin intressivertailua on käsitelty esityksen kohdassa 5.1.6.

Teknistaloudellisesti hyödyntämiskelpoisten mineraalien samanaikainen luvittaminen

Tämän osalta viitataan esityksen kohtaan 4.1.13.

Lupien yhteensovittaminen

Tämän osalta viitataan esityksen kohtaan 5.1.1.

Maanomistajan suostumus malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksenä

Tämän osalta viitataan esityksen kohtaan 4.1.6.

Oikeusvaikutteinen kaava kaivostoiminnan edellytykseksi

Tämän osalta viitataan esityksen kohtaan 4.1.11.

Saamelaisten oikeuksia koskevien säännösten täsmentämistarpeiden selvittäminen

Tämän osalta viitataan esityksen kohtaan 4.1.9.

Poikkeustilanteiden ja kaivoksen osittaisen sulkemisen huomioiminen

Tämän osalta viitataan esityksen kohtiin 4.1.7, 4.1.8 ja 4.1.19.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

4.1.1 Lain tarkoituksen täsmentäminen

Kaivoslain tavoitesäännöstä ehdotetaan uudelleenmuotoiltavaksi siten, että lain tarkoitus kävisi siitä nykyistä paremmin ilmi.

Lisäksi tavoitesäännöstä ehdotetaan ajantasaistettavaksi siten, että lain tarkoituksen toteuttamiseksi tulisi ottaa erityisesti huomioon kaivostoiminnan harjoittamisen edellytysten, kiinteistöjen omistajien ja yksityisten haitankärsijöiden oikeusaseman ja toiminnan vaikutukset ympäristöön ja maankäyttöön lisäksi luonnon monimuotoisuus sekä luonnonvarojen säästävän käytön asemesta niiden kestävä käyttö.

4.1.2 Tiedonsaantioikeuden parantaminen

Esityksessä ehdotetaan otettavaksi käyttöön kaivosviranomaisen järjestämä avoin tilaisuus kaivoslupaa koskevasta lupahakemuksesta.

Malminetsintäluvan haltijan olisi järjestettävä vuosittain yleisölle avoin tilaisuus, jossa käytäisi läpi suoritettut tutkimustyöt, pääasialliset tutkimustulokset ja tutkimustöiden vaikutukset sekä tulevat tutkimustoimet. Kaivosluvan haltijan olisi järjestettävä vuosittain vastaavanlainen tilaisuus, jossa käytäisiin läpi esiintymän hyödyntämisen aikataulua, laajuutta, tuloksia ja kaivostoiminnan vaikutuksia.

Kaivosviranomaisen olisi järjestettävä yleisölle avoin tilaisuus vuosittain kullanhuuhdonnan osalta, joka käsittäisi koko kullanhuuhdontatoiminnan.

Esityksen valmistelussa on otettu huomioon joulukuussa 2020 voimaan tullut kaivoslain muutos 966/2020, jolla yleislakien muuttumisen johdosta tehtiin tarkistuksia kaivoslain julkista kuuluttamista ja muutoksenhakua koskeviin säännöksiin (HE 8/2020).

4.1.3 Kiinteistön omistajan suostumuksella toteutettavan malminetsinnän valvonta

Esityksessä ehdotetaan, että maanomistajan suostumuksella tehtävästä malminetsinnästä olisi aina ennen malminetsinnän aloittamista ilmoitettava kirjallisesti kaivosviranomaiselle.

Ilmoitus vahvistaisi kaivosviranomaisen mahdollisuuksia toteuttaa ennakkovalvontaa kiinteistön omistajan suostumuksella toteutettavan malminetsinnän osalta ja antaisi kaivosviranomaiselle nykyistä paremmat mahdollisuudet arvioida sitä, tulisiko malminetsinnästä vastaavan haakea malminetsinnän toteuttamista varten kaivoslain 9 §:n mukaisesti malminetsintälupaa.

4.1.4 Varaussäätelyn muuttaminen

Varausaluetta koskevan estesäätelyn osalta esityksessä ehdotetaan, että varausalue ei saisi sijaita kaivoslain 7 §:n 2 momentissa tai 9 §:n 4 momentissa tarkoitetuilla alueilla.

Lisäksi ehdotetaan uuden veron, varausmaksun, käyttöönottoa. Varaaja maksaisi valtiolle varausmaksua varausalueen pinta-alan perustuen 1 euroa hehtaarilta. Varausmaksun käyttöönotolla kannustetaan varaajaa rajaamaan varausalueen kokoa.

Esityksessä ehdotetaan varauspäättöksen voimassaoloajan lyhentämistä kahdestakymmenestä neljästä kuukaudesta kahteentoista kuukauteen. Erityisistä syistä varauspäättös voisi olla voimassa enintään kaksikymmentäneljä kuukautta.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi kaivoslakiin uusi varauspäättöksen sisältöä täsmentävä pykälä, joka edellyttäisi kaivosviranomaisesta osaltaan varmistamaan, että edellä viitattu lain 7 §:n 2 momentissa ja 9 §:n 4 momentissa tarkoitettua aluetta rajataan vahvistetun varausalueen ulkopuolelle. Varauspäättöksessä olisi selostettava varauksen tarkoitus ja vaikutukset ja perusteltava päätös mukaan lukien varaukselle myönnetty voimassaoloaika.

Lisäksi ehdotetaan, että varaajan tulisi tiedottaa varausalueen kuntaa tai kuntia sekä saamelaiskäräjiä ja kolttien kyläkokousta varausilmoituksen jättämisestä.

4.1.5 Malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisen edellytysten tarkistaminen

Tutkimussuunnitelman mukaisten toimenpiteiden toteutus

Voimassa olevan malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista koskeva sääntely edellyttäisi ehdotuksen mukaan muun ohella sitä, että malminetsintä on ollut tehokasta ja järjestelmällistä. Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisen edellytykseksi se, että luvanhaltija on toteuttanut, olennaisilta osin, lupaan perustuvassa lupahakemuksessa selostetun tutkimussuunnitelman mukaiset tutkimustoimenpiteet.

Kiinteistön omistajan suostumus

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksiä koskevaa säännöstä siten, että malminetsintäalueen maanomistajien suostumus olisi edellytys malminetsintäluvan voimassaolon jatkamiseksi silloin, kun malminetsintälupa on ollut voimassa vähintään kymmenen vuotta.

Esityksessä tarkoitettu malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista koskeva edellytys täyttyisi, kun suostumuksen olisivat antaneet ne alueen hallinnasta vastaavat viranomaiset tai laitokset tai kiinteistöjen omistajat, jotka omistavat vähintään puolet malminetsintäalueen kokonaispinta-alan käsittävistä kiinteistöistä.

Esityksen mukaan valtioneuvosto voisi hakemuksesta antaa puollon malminetsintäluvan voimassaolon jatkamiselle, jos riittävänä pidettävää suostumusta luvan voimassaolon jatkamiseksi ei olisi saatu ja toiminnanharjoittaja osoittaisi hankkeen olevan tärkeän yleisen tarpeen vaatima.

Toimintaan soveltuvan lainsäädännön noudattaminen

Esityksessä ehdotetaan, että malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista koskevassa harkinnassa edellytettäisiin, että hakija on noudattanut kaivoslain ohella myös muuta toimintaan sovellettavaa lainsäädäntöä, kuten luonnonsuojelulakia ja ympäristönsuojelulakia.

Vastaavaa muutosta ehdotetaan myös malminetsintäluvan myöntämisen esteitä koskevaan kaivoslain 46 §:ään, kaivosluvan myöntämisen esteitä koskevaan kaivoslain 48 §:ään sekä luvan siirtoa koskevaan 73 §:ään.

4.1.6 Malminetsintäluvan voimassaolon jatkaminen poikkeustilanteessa

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi malminetsintäluvan voimassaoloa koskien uusi pykälä, jonka mukaan kaivosviranomaisen voisi toiminnanharjoittajan hakemuksesta jatkaa malminetsintäluvan voimassaoloa, mikäli malminetsintä on luvan voimassa ollessa täytynyt ylivoimaisen esteen takia tai muista toiminnanharjoittajasta johtumattomista erityisistä syistä keskeyttää.

4.1.7 Vakuussäätelyn kehittäminen

Malminetsintälupa ja kullanhuuhdontalupa

Esityksessä ehdotetaan poistettavaksi vakuuden asettamista koskeva poikkeus.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi momentti, jonka mukaan kaivosviranomaisen voi malminetsintäluvassa päättää, että vakuutta ei tarvitse asettaa, mikäli malminetsintäluvan haltija on 31 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu valtion laitos.

Kaivosvakuuden kattavuus

Esityksessä ehdotetaan kaivosvakuutta koskevaa säännöstä tarkennettavaksi luettelemalla ne lopetus- ja jälkitoimenpiteet, jotka vakuuden tulee kattaa. Lisäksi vakuuden kattavuutta ehdotetaan laajennettavaksi poikkeavien olojen turvallisuustoimenpiteisiin ja maanomistajakorvauksiin yhden vuoden ajalta. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi asetuksenantovaltuutus, jolla vakuuden kattamista toimenpiteistä olisi mahdollista säätää tarkemmin.

Ehdotuksessa esitetään tarkennuksia lopettamis- ja jälkitoimenpiteitä koskeviin alueen kunnostamista koskevaan 143 §:ään, louhittujen kaivosmineraalien, rakennusten ja rakennelmien poistamista koskevaan 144 §:ään sekä seurantaa ja korjaavia toimenpiteitä koskevaan 150 §:ään, joilla voi olla vaikutuksia vakuuden kattavuuteen. Lisäksi esityksessä ehdotetaan lisättäväksi 143 §:ään asetuksenantovaltuutus, jotta tarkemmista kaivosalueen kunnostustoimenpiteistä olisi mahdollista säätää asetuksella.

Kaivosvakuuden tarkistaminen

Esityksessä ehdotetaan, että kaivosviranomaisen olisi tarkistettava omasta aloitteestaan vakuuden suuruus, jos toiminnan laatu ja laajuus tai toiminnasta aiheutuvat vaikutukset yleiseen turvallisuuteen, ihmisten terveyteen tai ympäristöön ovat luvan myöntämisen jälkeen muuttuneet siten, että vakuuden lajia tai suuruutta on tämän vuoksi tarpeen tarkistaa.

4.1.8 Paliskuntien yhdenmukainen asema

Esityksessä ehdotetaan osallistumisoikeuksien osalta poronhoidon huomioonottamista ja paliskuntien osallisuutta koskevien säännösten soveltamisalan laajentamista paliskuntien yhdenmukaisen aseman saavuttamiseksi koskemaan koko poronhoitoaluetta, ei vain erityistä poronhoitoaluetta. Tämän vuoksi muutoksia ehdotettaisiin malminetsintäalueen maastotöitä ja rakennelmia koskevaa ilmoitusmenettelyä koskevaan 12 §:ään, malminetsintäalueen jälkitoimenpiteitä koskevaan 15 §:ään, kullanhuhdonta-alueen maastotöitä koskevaa ilmoitusmenettelyä koskevaan 27 §:ään, kullanhuhdonta-alueen lopputarkastusta koskevaan 30 §:ään, lupapäätöksestä tiedottamisesta koskevaan 58 §:ään, varauspäätöksen antamista ja siitä tiedottamista koskevaan 75 §:ään sekä kaivostoiminnan lopputarkastusta koskevaan 146 §:ään.

4.1.9 Saamelaisten oikeudet alkuperäiskansana

Esityksessä ehdotetaan, että varauspäätöksestä tiedottamista koskevaa säännöstä tarkistetaan siten, että jäljennös varauspäätöksestä olisi toimitettava saamelaiskäräjille, jos varausalue sijoittuu saamelaisten kotiseutualueelle ja kolttien kyläkokoukselle, jos varausalue sijoittuu koltta-alueelle. Lisäksi jäljennös päätöksestä olisi toimitettava aina asianomaiselle paliskunnalle.

Esityksessä ehdotetaan vahvistettavaksi hakijan velvollisuutta selvittää saamelaisten kotiseutualueelle sijoittuvien hankkeiden vaikutuksia saamelaisiin alkuperäiskansana ja saamelaisten perinteisille elinkeinoille aiheutuvien haittojen vähentämiseksi annettavia lupamääräyksiä. Lisäksi esityksessä esitetään muita saamelaisia alkuperäiskansana koskevia säännöstarkennuksia.

4.1.10 Kaavoitus kaivostoiminnan edellytyksenä

Esityksessä ehdotetaan, että kaivostoiminnan tulisi perustua maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen oikeusvaikutteiseen yleiskaavaan tai asemakaavaan siirtymäsäännöksissä olevia poikkeuksia lukuun ottamatta.

4.1.11 Hakijalle asetettavat vähimmäisvaatimukset ja muutokset luvan siirtoa koskevaan sääntelyyn

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi uusi edellytys kaivosluvan myöntämiseksi: hakijalla tulisi olla käytettävissä haettuun lupaan perustuvaan toimintaan nähden tarpeellinen asiantuntemus ja muutoin riittävät edellytykset. Tätä luvan myöntämisen edellytystä sovellettaisiin myös siirron saajaan kaivoslain 73 §:n 1 momentin nojalla.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutosta luvan siirtoa koskevan hakemukseen. Esityksen mukaan siirron saajasta annettavan selvityksen lisäksi luvan siirtoa koskevassa hakemuksessa tulisi antaa luotettava selvitys siirron saajan suunnitelmasta toteuttaa lupaan perustuvaa toimintaa sekä selvitys siirron tarkoituksesta.

Esityksessä ehdotetaan, että luvan siirtoa koskeva ilmoitusvelvollisuus siirretään siirron saajalta kaivosviranomaiselle ja kaivosaluelunastusluvan siirrosta olisi tiedotettava luvanhaltijan ja siirron saajan lisäksi kaivosaluelunastusluvan kohteena olevien kiinteistöjen omistajia.

4.1.12 Teknistaloudellisesti hyödyntämiskelpoisten kaivosmineraalien luvittaminen

Esityksessä ehdotetaan, että kaivoslain yleisiä periaatteita koskevaan 6 §:ään lisätään nimenomainen säännös varmistamaan, että kaikissa kaivostoiminnan vaiheissa hyödynnetään kaikki

alueen tavatut kaivosmineraalit, jotka ovat teknistaloudellisesti hyödynnettävissä ja järjestetään myös muiden kaivosmineraalien hallinta asianmukaisesti.

4.1.13 Panttioikeuksia koskevien tietojen julkisuus

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi kaivoslakiin nimenomainen säännös, jonka nojalla panttioikeuksia koskevat tiedot olisivat julkisia.

4.1.14 Kaivosrekisteri

Esityksessä ehdotetaan kaivoslakiin lisättäväksi nimenomainen säännös kaivosviranomaisen pitämästä kaivosrekisteristä ja rekisteriin kirjattavista tiedoista sekä oikeudesta saada kaivosrekisteristä otteita.

4.1.15 Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

Pykälän muotoilua ehdotetaan muutettavaksi siten, että säännöksen mukaan kaivosviranomaisella on harkinnan asemesta velvollisuus rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemiseen. Lisäksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka nojalla kaivosviranomaisen tulisi valvoa, että annettua kieltoa tai määräystä noudatetaan.

4.1.16 Muiden elinkeinojen huomioiminen lupaharkinnassa

Esityksessä ehdotetaan kaivoslain 48 §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että edellä kielteisiä vaikutuksia paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloihin olisi mahdollista tarkastella itsenäisinä vaikutuksina sen sijaan, että kaivosluvan myöntämisen epääminen edellyttäisi edellä mainittujen kielteisten vaikutusten samanaikaista käsillä oloa.

Esityksessä ehdotetaan, että malminetsintäluvan ja kullanhuuhtontaluvan myöntämisen esteitä koskevaan kaivoslain 46 §:ään lisätään uusi luvan myöntämisen este. Ehdotuksen mukaan malminetsintä lupaa ja kullanhuuhtontalupaa ei saisi myöntää alueelle, jossa luvan mukainen toiminta aiheuttaa olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle.

Edellä mainittujen lupien myöntämistä koskevien esteiden tarkistamisen lisäksi esityksessä ehdotetaan, että malminetsintäluvassa olisi annettava tarpeelliset määräykset toimenpiteistä, joilla varmistutaan, muun muassa siitä, ettei malminetsinnästä ja muusta malminetsintäalueen käytöstä aiheudu olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle tai merkittävää maisemallista haittaa.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että kaivosluvassa annettavia lupamääräyksiä koskevaa säännöstä muutetaan siten, että kaivosluvassa olisi annettava tarpeelliset lupamääräykset puuston, muun kasvillisuuden säilyttämisestä, uusimisesta ja uusista istutuksista kaivostoiminnan aikana, joilla voidaan katsoa eräissä tilanteissa parantavan kaivoksen lähialueelle sijoittuvan muun elinkeinon asemaa. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että kaivosluvassa olisi annettava tarpeelliset lupamääräykset toimenpiteistä, joilla estetään paikkakunnan asutus- tai elinkeino-olojen merkittävä heikentyminen.

4.1.17 Ympäristönsuojelun tason parantaminen

Ympäristönsuojelun tason parantamiseksi esityksessä ehdotetaan muutoksia niin kaivos- kuin malminetsintäluvassa annettavia lupamääräyksiä koskevaan sääntelyyn.

Esityksessä ehdotetaan lain yleisiin periaatteisiin lisättäväksi, että vahingollisia ympäristövaikutuksia vältetään niin pitkälle kuin mahdollista ja kaivosmineraalien hallinta järjestetään asianmukaisesti.

Esityksessä ehdotetaan, että kaivosluvassa olisi annettava tarpeelliset lupamääräykset puuston, muun kasvillisuuden säilyttämisestä, uusimisesta ja uusista istutuksista kaivostoiminnan aikana, kaivosalueen toimintojen sijoittelusta ottaen huomioon luonnon monimuotoisuus ja muut ympäristövaikutukset sekä toimenpiteistä, joilla estetään huomattavien vahingollisten ympäristövaikutusten aiheutuminen. Kaivoslain tarkoitamiin ympäristövaikutuksiin lukeutuu voimassa olevan kaivoslain 5 §:n mukaisesti vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen, maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin, luonnon monimuotoisuuteen, yhdyskuntarakenteeseen, rakennuksiin, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että malminetsintäluvassa olisi annettava tarpeelliset määräykset toimenpiteistä, joilla varmistutaan, ettei malminetsinnästä ja muusta malminetsintäalueen käytöstä aiheudu haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle, merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, harvinaisten tai arvokkaiden luonnonesiintymien olennaista vahingoittumista, merkittävää maisemallista haittaa tai muuta merkittävää vahingollista ympäristövaikutusta. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että lupamääräyksiä malminetsintätutkimusten ajankohdista ja menetelmistä sekä malminetsintään liittyvistä laitteista ja rakennelmista annettaessa on otettava huomioon hyvät käytänteet malminetsinnästä aiheutuvien ympäristövaikutusten vähentämiseksi.

4.1.18 Kaivostoiminnan lopettamista koskevat säännökset

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi 120 §:ään kaivoslupan haltijan velvollisuudeksi kaivostoiminnan suunnittelussa ottaa huomioon kaivoksen vaiheittaisen sulkemisen mahdollisuus ja muutettavaksi kaivoslain 143 §:ää siten, että pykälän mukaiset alueen kunnostamiseen liittyvät toimenpiteet on toteuttava siten, että suljetusta kaivoksesta ei aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia ihmisten terveydelle tai ympäristölle. Kaivoslupan haltijan velvollisuuksiin esitetään lisättäväksi, että kaivoksen sulkemiseen liittyvät toimenpiteet toteutetaan siten, ettei suljetusta kaivoksesta aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia ihmisten terveydelle tai ympäristölle. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että alueen kunnostamista koskevan 143 §:n tarkoitamista toimenpiteitä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Osaltaan nämä lisäykset toteuttavat myös ympäristönsuojelun tason parantamista.

4.1.19 Viranomaisten neuvontavelvollisuuteen liittyvä sääntely

Kaivoslakiin ehdotetaan lisättäväksi hallintolain 8 §:n ja 23 §:n 2 momentin mukaista neuvontavelvollisuutta täsmentävä uusi säännös, joka vastaisi sisällöltään ympäristönsuojelulain 39 a §:ää.

Kaivoslain lupahakemuksen täydentämistä koskevan 36 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, joka olisi hallintolain 22 §:ää täydentävä säännös, jonka mukaan viranomaisen olisi perusteltava, miksi hakijalta pyydetyt lisäselvitykset ovat asian ratkaisemisen kannalta tarpeen.

4.1.20 Päätöksen täytäntöönpano muutoksenhausta huolimatta

Esityksessä ehdotetaan malminetsintäluvassa lisäämistä 169 §:n soveltamisalaan siten, että kaivosviranomaisen voisi 1 momentin nojalla hakijan pyynnöstä myös malminetsintä lupaa koskevassa päätöksessä määrätä, että luvassa yksilöityihin toimenpiteisiin voitaisiin valituksesta huolimatta ryhtyä lupapäätöstä noudattaen.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset kansantalouteen

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman yhtenä tavoitteena on kaivosten toimintaedellytysten varmistaminen. Esitetyillä muutoksilla ei arvioida olevan merkittäviä kansantaloudellisia muutoksia. Kaivostoiminnan kansantaloudelliset vaikutukset riippuvat paljolti raaka-aineiden kansainvälisestä kysynnästä riippuvasta hintakehityksestä. Kuitenkin, jos esitetyt muutokset erityisesti yhdessä muiden kaivostoimintaan kohdistuvien hallituksessa valmisteilla olevien lainmuutosten kanssa vähentävät investointihalukkuutta, voi vaikutus myös kansantaloudellisesti olla merkittävä.

Vaikutukset julkiseen talouteen

Varausmaksun käyttöönotto tulisi tuottamaan arviolta 1-2 miljoonaa euroa vuodessa varausmaksutuloja maksun ohjausvaikutuksesta riippuen.

Kaivosveroa koskevaa hallitusohjelmakirjausta toteuttava hanke on käynnissä valtiovarainministeriössä ja on kaivoslain uudistamisesta erillinen hanke.

Vaikutukset yrityksiin

Tässä tarkastellaan nimenomaisesti kaivoslain muutoksen vaikutuksia yritystoimijoihin. On kuitenkin lisäksi tärkeää huomata, että vaikutuksia kaivosalan yrityksiin on myös samanaikaisesti valmisteilla olevilla muilla laeilla ja hankkeilla: maankäyttö- ja rakennuslaki, luonnonsuojelulaki, ympäristönsuojelulaki, toissijaisiin ympäristövastuisiin liittyvät muutokset sekä kaivosveron käyttöönotto.

Vaikutukset yrityksiin kohdistuvaan sääntelytaakkaan

Esityksellä on kaivostoimialan kokoon nähden merkittäviä sääntelytaakkavaikutuksia. Muutokset lisääisivät alan yrityksiin kohdistuvaa kustannusrasitusta ennen kaikkea kaivosviranomaisen lupamaksujen kallistumisen kautta. Esityksellä arvioidaan olevan koko yritys kentälle vuosittain hieman alle 500 000 euron ja viiden vuoden siirtymäaikana kertaluontoisesti muutaman sadan tuhannen euron lisäys yrityksiin kohdistuvaan suoraan sääntelytaakkaan. Yhtä yritystä kohden sääntelytaakka kasvaa vuosittain keskimäärin noin 10 000 euron arvosta. Arviointi on toteutettu työ- ja elinkeinoministeriön Sääntelytaakkalaskuria hyödyntäen. Yhtä yritystä kohden suorat vaikutukset ovat taloudellisesti huomattavia, useita tuhansia euroja vuodessa.

Enemmistö arvioidusta sääntelytaakan kasvusta, hieman yli 400 000 euroa vuodessa, selittyy kahdella tekijällä: lupamaksujen nousulla ja kuntakaavoitusvelvoitteella. Muita huomionarvoisia sääntelytaakkaa lisääviä muutoksia ovat velvoitteet järjestää kuulemistilaisuuksia, varaajan velvoite rajata varausalue entistä tarkemmin ja vakuussääntelyn laajennus.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on arvioinut, että lakimuutos edellyttää lisää viranomaistyötä, minkä kustannukset katetaan kaivostoimijoilta kerättävillä lupamaksuilla. Lisäksi lupien käsittelyaika voi kasvaa, mikä lisää yritysten kustannuksia, sekä pidentää epävarmuusaikaa. Lupamaksujen arvioidaan nousevan yhteensä 200 000 euron arvosta vuosittain.

Vaatus kaivostoiminnan perustumisesta yleis- tai asemakaavaan aiheuttaa taloudellisia kustannuksia niille toimintaansa laajentaville kaivostoimijoille, joilla on tähän saakka ollut vain maakuntakaavaan perustuvaa kaivostoimintaa. Kustannuksia syntyy yleiskaavan edellyttämien lisäselvitysten hankinnasta kaivosalueen muutosten yhteydessä. Nämä kustannukset voivat olla melko merkittäviä ennen kaikkea niissä tilanteissa, joissa kaivos sijaitsee useamman kunnan alueella. Kaivosteollisuus ry on työ- ja elinkeinoministeriön pyynnöstä selvittänyt Suomessa tällä hetkellä toimivien kaivosten kaavoitustilannetta. Selvityksessä on tunnistettu yhteensä kahdeksan kaivosta, jotka ovat kaavoitettu vain maakuntakaavalla ja joiden voidaan olettaa vielä tulevaisuudessa potentiaalisesti laajentavan kaivostoimintaansa. Näiden kaivosten kaivosalueiden yhteenlaskettu pinta-ala on arviolta noin 6 900 ha, mikä on noin 40 prosenttia tuotannossa olevien kaivosalueiden ja -piirien pinta-alasta. Arviossa oletetaan, että ilman lakimuutosta tämä osuus säilyisi jatkossakin ennallaan, joskin asiaan vaikuttaa myös valmisteilla oleva maankäyttö- ja rakennuslain uudistus. Kustannukset koskevat kuitenkin vain muutoksia nykyiseen kaivosalueeseen. Muutoksen arvioidaan lisäävän vuosittain yritysten sääntelytaakkaa reilulla 200 000 eurolla.

Velvoite järjestää kuulemistilaisuuksia malminetsinnän ja kaivostoiminnan osalta on myös huomionarvoinen taakkatekijä. Tämän osalta kyseessä ei ole useimmille toimijoilla kokonaan uusi asia, vaan vastaavia tilaisuuksia on jo tähän saakka järjestetty jonkin verran. Kuitenkaan kaikki toimijat eivät toistaiseksi ole järjestäneet näitä tilaisuuksia vuosittain, mikä olisi uuden lain mukainen vaatimus.

Velvollisuuden rajata varausalue aiempaa tarkemmin arvioidaan aiheuttavan useimmille varauksille kohtuullisessa määrin lisätyötä kartan laatimisessa.

Kaivoslupan haltijan vakuusvaatimusten laajeneminen aiheuttaa alan toimijoille suoria taloudellisia kustannuksia vakuuksien rahoituskustannusten muodossa. Nämä summat säilyisivät kuitenkin kohtuullisen pieninä verrattuna ympäristövakuuksien aiheuttamiin kustannuksiin. Suurin osa näistä kustannuksista liittyy nykyisten kaivosalueiden vakuuksien tarkistamiseen viiden vuoden siirtymäaikana.

Edellä mainittujen seikkojen lisäksi vähäisiä sääntelytaakkavaikutuksia aiheutuu muun muassa luvan siirron edellytyksenä olevan luottavan selvityksen laajentamisesta.

Suorien sääntelytaakkavaikutusten lisäksi esityksellä on merkittäviä luonteeltaan epäsuoria sääntelykustannusvaikutuksia kaivostoimijoille. Maanomistajan suostumuksen edellytys malminetsinnän jatkamiseksi 10 jälkeen lisää yritysten hallinnollista rasitetta ja voi tapauskohtaisesti heikentää malminetsintää harjoittavan yrityksen neuvotteluasemaa suhteessa maanomistajaan. Velvoite tarkoittaa yrityksille kustannuksia niin suostumusten hallinnoinnin osalta kuin maanomistajan kanssa käytävien neuvotteluiden osalta. Erityisen raskas velvoite on niille yrityksille, joiden malminetsintäalueella on kymmeniä tai jopa useita satoja eri maanomistajia. Lisäksi velvoite lisää malminetsintää harjoittavien yritysten liiketoimintariskiä.

Vaikutukset Suomeen kohdistuviin investointeihin

Ehdotettavassa lakimuutoksessa on useita tekijöitä, jotka heikentävät kaivosalan investointivarmuutta. Maanomistajan suostumuksen edellytys malminetsinnän jatkamiseksi 10 jälkeen on selkeä epävarmuustekijä, mikä lisää suoraan investointiriskiä ja heikentää ennakoitavuutta. Lupamenettelyyn liittyvien valitusten voidaan arvioida lisääntyvän, ja oikeuskäsittelyiden lisääntyminen lisää niin ikään investointiriskiä ja voi pidentää lupien käsittelyaikoja. Taloudellisia kustannuksia kaivosalan toimijoille aiheutuu varausmaksuista, vakuuksien kasvattamisesta sekä

hallinnollisen taakan kasvusta. Lupaprosessin keston piteneminen voi myös heikentää investointien kannattavuutta. Epävarmuutta voi luoda myös mahdollisesti lakimuutoksen myötä lisääntyvä kuntapäätöksenteossa tapahtuva kaivostoiminnan vastustus, mikä voi näkyä esimerkiksi kaavoitusprosessin pitkittymisenä tai siten, ettei kaavoitus mahdollista kaivostoimintaa tutkitun malmiesiintymän alueella. Lupaprosessin pitkittyminen voi heikentää potentiaalista kannattavuutta, ja siten vähentää investointihalukkuutta. Lisäksi investointiriskiä aiheuttavat lupien myöntämisen edellytysten tiukkeneminen.

Fraser-instituutin laatiman selvityksen mukaan (Annual Survey of Mining Companies 2020) kaivos- ja malminetsintäinvestointien kokonaishoukuttelevuudessa Suomi oli vuonna 2020 sijalla 10 maailmanlaajuisesti. Kallioperän mineraalipotentiaalin osalta Suomen sijoitus on kuitenkin merkittävästi heikompi (sija 21.). Suomen korkeaa sijoitusta houkuttelevuusindeksissä selittääkin sääntely-ympäristö (policy), joka arvioitiin maailman 3. houkuttelevammaksi. Yhtenä osatekijänä selvityksessä on todettu kaivoslainsäädännön ennakoitavuus ja lupamenettelyjen sujuvuus. Nyt ehdotettavat muutokset heikentävät olennaisesti lupaprosessin ennakoitavuutta ja sujuvuutta, mikä todennäköisesti johtaa Suomen kokonaishoukuttelevuuden heikkenemiseen kaivos- ja malminetsintäinvestointien kohteena.

Suomeen on 2000-luvun aikana kohdistunut vuosittain 30–90 miljoonan euron arvosta investointeja malminetsintään ja useiden satojen miljoonien edestä kaivostoimintaan. Säädösmuutoksen vaikutukset Suomeen kohdistuviin investointeihin voivat siis helposti liikkua useissa kymmenissä miljoonissa euroissa vuosittain.

Malminetsintäinvestointeihin vaikuttava erityiskysymys on varauksista jatkossa perittävät maksut. Varausmaksujen kokonaissumman arvioidaan olevan vuosittain 1–2 miljoonaa euroa riippuen siitä, miten paljon maksu pienentää varausalueiden kokoa. On tiedossa, että ulkomaiset toimijat ovat varanneet tarpeettoman suuria alueita varmistaakseen oman investointirahoituksen. Osittain tämä ilmiö johtuu siitä, ettei muualla maailmassa tunneta suomalaista varausjärjestelmää, eivätkä rahoittajat aina ymmärrä sen oikeudellista merkitystä. Varauksista perittävät maksut jossain määrin heikentävät investointien kannattavuutta, mutta ne myös karsivat pois tapauksia, joissa varausjärjestelmää väärinkäytetään rahoituksen hankkimistarkoituksessa. Tämä voi parantaa investointien kohdentumista sellaisille toimijoille, jotka myös kykenevät hyödyntämään investointivaroja tehokkaasti. Tältä osin muutos voi siis edesauttaa talouskasvua.

Vaikutukset muihin elinkeinoihin kuin kaivostoimintaan ja malminetsintään

Lakiesityksen vaikutukset muihin elinkeinoihin kuin kaivostoimintaan ja malminetsintään arvioidaan kokonaisuutena melko vähäisiksi. Esityksellä on kuitenkin tunnistettu olevan vähäisiä vaikutuksia matkailuun ja poronhoitoon, mahdollisesti myös tuulivoimatuotantoon. Lisäksi esitys jossain määrin edesauttaa uuden yritystoiminnan perustamista suljetulle kaivosalueelle.

Matkailuun, poronhoitoon ja tuulivoimantuotantoon lakiesitys vaikuttaa pääasiassa kolmea eri kautta. Ensiksi, kaavapäätösvallan siirto kuntaan mahdollistaa paikallisten elinkeinojen vahvemman huomioimisen kaavapäätöksenteossa. Toiseksi, lakiesityksessä ehdotetaan malminetsintäluvan myöntämisen edellytykseksi, ettei malminetsinnästä aiheudu asetettavat lupamääräykset ja malminetsintäalueen sijainti huomioon ottaen olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle. Käytännössä tämä voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että malminetsintä ajoitetaan niin, että siitä olisi mahdollisimman vähän haittaa muulle maankäytölle. Kolmanneksi lakiesityksessä kaivosluvan myöntämisen edellytyksenä olisi, ettei esitys heikennä merkittävästi asutusta elinkeino-olosuhteita.

Esityksen mukaan kaivostoiminnan harjoittajan on kaivoksen suunnittelussa ja rakentamisessa sekä kaivostoiminnassa otettava huomioon alueen käyttö kaivostoiminnan loputtua. Kaivosalueilta voidaan edellyttää aiempaa kattavampaa maisemointia ja jälkimaaisemointia. Alueen käyttö muuhun elinkeinotoimintaan kaivoksen sulkemisen jälkeen voi jossain määrin helpottua sikäli, kun säännös ohjaa esimerkiksi tarvittaessa säilyttämään kaivosalueen rakennukset ja infrastruktuuri käyttökelpoisina.

Vaikutukset kilpailuun

Vaikka muutoksista aiheutuukin kaivosalan toimijoille merkittäviä kustannuksia, voivat ne jossain määrin tasapainottaa alan sisäistä kilpailua. Sääntelyn tiukkeneminen karsii alalta pois epäluotettavia toimijoita, minkä voidaan katsoa olevan sääntöjä noudattavien toimijoiden etu. Varausmaksun arvioidaan vähentävän malminetsintätoiminnan kannalta tarpeettoman laajojen varausten tekoa, mikä edesauttaa muiden yritysten kilpailuasemaa. Toisaalta varaussääntelyn tiukkeneminen voi jossain määrin kasvattaa malminetsintäalueiden kokoa.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisiin

Valtion viranomaiset

Ehdotus ei sisällä muutoksia viranomaisten välisiin toimivaltasuhteisiin. Työ- ja elinkeinoministeriön tehtävät säilyisivät voimassa olevan lain mukaisina, sen tehtävänä on kaivoslain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen. Kaivosviranomaisena toimisi edelleen Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), joka valvoo kaivoslain noudattamista sekä hoitaa muut sille laissa osoitetut tehtävät esimerkiksi kaivoslaissa säädettyjen lupien myöntämisen.

Esitetyt muutokset lisäävät viranomaisresurssien tarvetta. Ne myös vaativat kaivosviranomaiselta entistä perusteellisempaa ja laajempaa osaamista sekä tietopohjaa malminetsinnän- ja kaivostoiminnan aiheuttamista tapauskohtaisista ympäristö- ja ilmastovaikutuksista sekä resursseja perehtyä niihin. Tämän riskin pienentämiseksi kaivos- ja ympäristöviranomaiset voisivat tehdä yhteistyötä.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) tehtävät lisääntyisivät lupamenettelyihin ehdotettujen muutosten vuoksi merkittävästi. [Täydennetään arvion osalta]

Esitetyt muutokset edistäisivät lupien yhteensovittamisen mahdollisuutta.

Vaikutukset kuntien viranomaisiin

Ehdotus, jonka mukaan kaivostoiminta perustuu oikeusvaikutteiseen kuntakaavaan voi lisätä kuntien tehtäviä, sillä kaivostoiminnan huomioon ottaminen kaavan laatimisen yhteydessä on osa normaalia kaavoitusprosessia. Osa kaivoksista perustuu jo nykyisin kuntakaavaan, osa puolestaan maakuntakaavaan.

Jos kaivostoimintaa varten alueelle tulee laatia kuntakaava tai hakea muutosta voimassa olevaan kaavaan, lisää kuntakaavaa koskeva edellytys viranomaistyötä kunnassa, erityisesti jos kunta puoltaa kaivostoiminnan aloittamista kunnan alueella. Myös kaavoitukseen liittyvät mahdolliset muistutukset ja valitukset vaativat kunnilta resursseja. Ehdotus parantaa kuitenkin kuntien asemaa oman alueensa toiminnan suunnittelussa ja muutoinkin paikallista hyväksyttävyyttä.

4.2.3 Ympäristö- ja ilmastovaikutukset

Esityksellä voidaan nähdä olevan myönteisiä ympäristö- ja ilmastovaikutuksia, mutta vaikutukset ovat verrattain vähäisiä. Kaivostoimintaa sääntelevät kaivoslain lisäksi useat muut lait, joista esimerkiksi ympäristönsuojelulaki on kaivostoiminnan ympäristövaikutusten kannalta keskeinen.

Uudistuksessa keskeisenä kaivostoiminnan ympäristö- ja ilmastovaikutusten kannalta voidaan nähdä kunnan vaikutusvaltaan osuvat muutokset sekä malminetsintä- että kaivoslupamenettelyyn tehtävät muutokset. Myönteisiä ympäristö- ja ilmastovaikutuksia voi olla ensinnäkin sillä, että kaivostoiminnan tulee jatkossa aina perustua maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen yleiskaavaan tai asemakaavaan, jossa kaivosalueen ja kaivoksen apualueen sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön on selvitetty. Kaavoitus mahdollistaa maankäytön ristiriitojen sovittamisen sekä tarkoituksenmukaisen toimintojen sijoittelun, mikä voi vaikuttaa myös toiminnasta aiheutuviin ympäristö- ja ilmastovaikutuksiin.

Myönteisiä ympäristövaikutuksia voi myös olla ehdotetulla muutoksella malminetsintäluvan nojalla tapahtuvan malminetsinnän kiellettyjä seurauksia koskevaan säännökseen. Säännöksen aseman voidaan nähdä selkiytyvän ja lisäksi niiden kiellettyjen seurauksien määrän kasvavan, joita luvan nojalla tapahtuvasta malminetsinnästä ei saisi aiheutua. Myönteisiä ympäristövaikutuksia voidaan nähdä myös ehdotuksella, jonka mukaan lupamääräyksiä malminetsintätutkimusten ajankohdista ja menetelmistä sekä malminetsintään liittyvistä laitteista ja rakennelmista annettaessa on otettava huomioon hyvät käytänteet malminetsinnästä aiheutuvien ympäristövaikutusten vähentämiseksi.

Lisäksi kaivoslain soveltamisalaan liittyviä myönteisiä ympäristö- ja ilmastovaikutuksia voi olla esimerkiksi kaivosluvassa annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettavia lupamääräyksiä koskevilla lisäyksillä, jotka koskevat tarpeellisia määräyksiä esimerkiksi puuston, muun kasvillisuuden säilyttämisestä, uusimisesta ja uusista istutuksista kaivostoiminnan aikana, kaivosalueen toimintojen sijoittelusta ottaen huomioon luonnon monimuotoisuus ja muut ympäristövaikutukset sekä sellaisista toimenpiteistä, joilla estetään huomattavien vahingollisten ympäristövaikutusten aiheutumista ja paikkakunnan asutus- tai elinkeino-olojen merkittävä heikentymistä.

Esitykseen sisältyvillä lupamääräysten antamisella voidaan vaikuttaa myönteisesti ympäristöön muodostuvasta soveltamiskäytännöstä riippuen.

4.2.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Vaikutukset kansalaisten asemaan

Malminetsintä ja kaivostoiminta kiinnostavat kansalaisia yhä enemmän. Kansalaiset ovat perustaneet järjestöjä keskustelualustaksi ja vaikuttamisvälineeksi alueelleen suunnitteilla olevaa kaivostoimintaan liittyen. Uudet viestintävälineet ovat mahdollistaneet nopean tiedonkulun kansalaisille ja myös kansalaisten kesken. On entistä tärkeämpää, että kansalaisille saadaan nopeasti ja mahdollisimman aikaisessa vaiheessa luotettavaa tietoa heidän alueilleen suunnitteilla olevasta tai käynnissä olevasta kaivostoiminnasta.

Kaivoslain lupamenettelyihin liittyvää tiedottamista on parannettu muun muassa ehdotetuilla tiedotustilaisuuksilla ja ilmoitusvelvollisuuksilla. Tämä parantaa maanomistajien, alueen elinkeinonharjoittajien ja sidosryhmien tiedonsaantimahdollisuuksia vireillä olevista hankkeista

mahdollisimman varhaisessa ja lisää reagointi- ja seurantamahdollisuuksia sekä suunniteltuihin että käynnissä oleviin hankkeisiin. On tärkeää kansalaisvaikuttamisen kannalta, että maanomistajilla ja muilla kansalaisilla on helposti saatavissa viranomaistietoa. Tiedonsaantia parantavat edellä mainittujen lisäksi kaivosrekisteriin, kaivostoimitukseen (jolla on vaikutusta kiinteistörekisterin tietosisältöön) ja panttioikeuksien julkisuuteen ehdotetut muutokset.

Kansalaiset pitävät selvitysten mukaan kaivostoimintaan liittyviä esimerkiksi kiinteistöjen arvoon vaikuttavia pitkiä epävarmuusaikoja raskaina. Esityksellä on tarkoitus lyhentää muun maussa varauksen voimassaoloaikaa ja pienentää varattavaa aluetta, ja näin vähentää alueen maanomistajien ja muiden asukkaiden tuntemaa epävarmuutta. Esityksellä voi tältä osin olla paikoin vaikutuksia esimerkiksi kesämökkien myyntiarvoon siltä osin, kun mahdolliset kaivosvaraukset ovat voineet heikentää alueen houkuttelevuutta ostajien silmissä.

Kaavoitus kaivostoiminnan edellytyksenä parantaa kansalaisten, kunnan asukkaiden mahdollisuutta vaikuttaa kaivostoiminnan sijoittumiseen kunnan alueelle. Tarkoituksena on lisätä paikallista hyväksyttävyyttä.

Maanomistajiin kohdistuvia vaikutuksia on esityksen ehdotetuilla muutoksilla malminetsintäalueen maanomistajien suostumuksella malminetsinnän jatkamiselle, kun malminetsintälupa on ollut voimassa vähintään kymmenen vuotta, ja kaivosvakuuden ulottamisesta maanomistajakorvauksiin. Ensin mainittu lisää maanomistajan mahdollisuuksia vaikuttaa malminetsinnän jatkumiseen kiinteistöllään, vaikkakaan yksittäisellä maanomistajalla ei olisi suoraa oikeutta kieltää malminetsintää (suostumukseksi katsotaan vähintään puolen malminetsintäalueen kiinteistöjen omistajien suostumus). Maanomistajille merkityksellisiä ovat myös varausmekanismiin ja tiedonsaantimahdollisuuksiin liittyvät muutokset, kuten yllä esitetty.

Vaikutukset alkuperäiskansojen oikeuksiin

Esityksellä vahvistetaan saamelaisten oikeuksia alkuperäiskansana parantamalla tiedonsaantia ja sitä kautta oikea-aikaisia vaikutusmahdollisuuksia lisäämällä. Hakijan selvitysvastuuta saamelaiskulttuuriin kohdistuvista vaikutuksista terävöitetään.

Vaikutukset kaivosalueen turvallisuuteen

Kaivosalueiden turvallisuuteen liittyy olennaisena osan alueen sulkeminen turvallisesti ja alueen jälkiseuranta. Turvallisuuden voidaan katsoa parantuvan, kun alueen sulkemistoimiin kohdistuvaa vakuutta täsmennetään, jolloin toimenpiteet ovat yksilöidympiä ja myös näiden alueen sulkemiseen liittyvien ratkaisujen jälkiseurantaan varataan rahaa toiminnanharjoittajan varattomuuden varalle.

Riskitilanteiden muodostumista saattaa vähentää se, että kaivosten toiminnasta ja suunnitelmista kerrotaan vuosittain, jolloin kaivosalueen mahdollisten riskipaikkojen ja vaaraa aiheuttavien toimintojen sijainnista on parempi käsitys.

Vaikutukset aluekehitykseen

Kaivostoiminta on Suomessa toimiala, joka kohdentuu hyvin voimakkaasti Pohjois- ja Itä-Suomen harvaan asutuille alueille. Malminetsintää harjoitetaan Suomen maakunnista huomattavissa määrin lähinnä Lapissa, Pohjois-Karjalassa, Keski-Pohjanmaalla ja Pohjois-Savossa, sekä näistäkin ylivoimainen enemmistö tapahtuu Lapissa. Louhintamäärillä mitattuna Suomen suurimmat tällä hetkellä toiminnassa olevat kaivokset sijaitsevat Lapissa (Boliden Kevitsa Mining

Sodankylässä), Kainuussa (TerraFame Sotkamossa ja Kajaanissa) sekä Pohjois-Savossa (Yara Suomi Siilinjärvellä). Malminetsintään ja kaivostoimintaan kohdistuvat taloudelliset rasitteet ja mahdollinen investointien väheneminen kohdistuvat siis voimakkaasti näille alueille.

Kaivuu- ja louhintatoiminnan liikevaihdolla sekä henkilöstömäärällä tarkasteltuna (Kunnittainen toimipaikkatilasto 2019, Tilastokeskus) kaivostoiminnalla on suurin alueellinen merkittävyys Lapissa, jossa toimita muodostaa hieman yli 3 prosenttia yrityssektorin liikevaihdosta ja henkilöstöstä, mikä tarkoittaa noin 1 300 henkilötyövuotta ja vajaan puolen miljardin euron liikevaihtoa vuosittain. Toiseksi suurin merkittävyys alalla on Kainuussa ja kolmanneksi suurin Pohjois-Pohjanmaalla. On huomioitava, että varsinkin näillä alueilla, mutta myös maanlaajuisesti kaivostoiminnan merkitys työllisyydelle ja taloudelle on paljon laajempi: kaivokset työllistävät välillisesti myös runsaasti muita toimijoita. Kaivostoimintaan ja sen tarvitsemat, muun muassa ravitsemuspalvelut työllistävät myös alueen vähemmän koulutettua väestöä.

Ne alueet, joilla malminetsintää tai kaivostoimintaa harjoitetaan, ovat taloudellisesti verrattain heikkoja. Bruttokansantuote henkeä kohden jää Kainuussa ja Pohjois-Karjalassa noin 60 prosenttiin Uudenmaan tasosta, Pohjois-Pohjanmaalla 63 prosenttiin, Pohjois-Savossa 65 prosenttiin, sekä Lapissa ja Keski-Pohjanmaalla noin 70 prosenttiin.

Mikäli lakimuutoksen seurauksena malminetsintään ja kaivostoimintaan kohdistuvat investoinnit vähenevät, voi sillä olla melko suuria vaikutuksia Pohjois- ja Itä-Suomen talouteen sekä kunnille että yrityssectorille. Suurimmat vaikutukset kohdistunevat malminetsintään, mikä tarkoittaa sitä, että kielteiset aluetalousvaikutukset kohdistuisivat ensisijaisesti Lappiin. Toisaalta esityksellä vahvistetaan maanomistajien asemaa nimenomaisesti näillä vastaavilla alueilla.

Vaikutukset työllisyyteen ja työelämään

Esitetyistä muutoksista johtuva malminetsinnän investointien väheneminen vaikuttaisi suoraan työllisyyteen malminetsinnän kannalta kiinnostavilla alueilla sekä malminetsintäyhtiöiden suoraan työllistämän henkilöstön kautta että yhtiöiden käyttämien palveluiden kautta. Pidemmällä aikajänteellä malminetsinnän väheneminen saattaisi vaikuttaa kaivosten elinikään ja sitä kautta kaivosten työllistävään vaikutukseen. Esitetyt muutokset eivät aiheuttaisi niin merkittäviä muutoksia toimien kaivosten toimintaedellytyksiin, että niillä nähtäisiin olevan suoria työllisyysvaikutuksia.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusvaikutukset

Esityksellä ei puututa yksittäisten kansalaisten tai eri sukupuolten tai muiden ryhmien asemaan ja toimintaan yhteiskunnassa. Siten ehdotuksella ei ole vaikutuksia perusoikeuksiin ja oikeusturvan parantamiseen. Välillisesti myönteisiä vaikutuksia on edellä mainituilla tiedonkulkuun ehdotetuilla parannuksilla.

Vaikutukset CETA-sopimukseen

CETA-sopimuksen takaama suoja vastaa pitkälti myös Suomen sisäisen oikeusjärjestyksen ja eurooppaoikeuden mukaista suojan tasoa. Esitys ei sisällä sellaisia syrjiviä, yllättäviä tai kohutuuttomia muutoksia, jotka olennaisesti muuttavat riskiä valtion korvausvastuusta CETA-sopimuksen perusteella. Ehdotetulla kaivoslain muutoksella korostettaisiin kuntakaavoituksen merkitystä kaivosluvan myöntämisen edellytyksenä. Tältäkin osin ehdotetut muutokset eivät itessään vaikuttaisi olevan CETA-sopimuksen vastaisia.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Hallitusohjelman kirjaus kaivostoiminnan edellytysten varmistamisesta on keskeisessä roolissa hallitusohjelman muita kirjauksia toimeenpantaessa. Kaivostoiminnan toimintaedellytysten varmistaminen ja mahdollisten muutosten vaikutukset kaivostoimialaan ovat keskiössä pohdittaessa vaihtoehtoja, joilla edellä mainittua hallitusohjelman pöytäkirjamerkintää olisi mahdollista panna toimeen.

5.1.1 Kaivosluvan ja ympäristöluvan yhteensovittaminen

Nykyisen lainsäädännön perusvalintoihin kuuluva kaivoslain ja muun kaivostoimintaa koskevan lainsäädännön ja lupien välinen työnjako. Kaivoslaki sisältää elinkeino-oikeudellisten elementtien rinnalla myös ympäristöllisiä ja maankäytöllisiä aineksia, vaikka luonnonsuojelua ja kaivoksen päästöjä koskeva sääntely lupamenettelyineen onkin muussa lainsäädännössä, kuten ympäristönsuojelu- ja luonnonsuojelulaisissa.

Jakautuneen lainsäädännön malli sekä lupien vapaa aikajärjestys voivat aiheuttaa asianosaisille jossain määrin epäselvyyttä. Esitystä valmisteltaessa ei ole kuitenkaan esitetty sellaista selvää rakenneratkaisua kaivostoiminnan sääntelyyn, joka antaisi perusteen muuttaa nykyistä jakautuneen lainsäädännön mallia.

Eräs vaihtoehto järjestelmän selkeyttämiseksi olisi jättää kaivoslakiin vain elinkeino-oikeudelliset, lunastukselliset ja turvallisuuteen liittyvät osat. Ratkaisu edellyttäisi kuitenkin jonkin muun lain, käytännössä ympäristönsuojelulain ja sen lupajärjestelmän, soveltamisalan laajentamista kaivosasioissa, mitä ympäristönsuojelulain systematiikka huomioiden ei ole pidettävä perusteltuna ratkaisuna.

Vaihtoehtoina on esitetty myös kaivoslain ja ympäristönsuojelulain mukaisten lupamenettelyiden yhteensovittamista tai lupien hakemista tai myöntämistä koskevan edellytyssuhteen säätämistä, joka edellyttäisi ympäristönsuojelulain mukaisen luvan hakemista tai myöntämistä joko samanaikaisesti kaivosluvan kanssa tai siten, että kaivosluvan myöntämisen edellytys olisi hankkeelle myönnetty ympäristölupa. Lupien yhteensovittamista ja edellytyssuhteita on arvioitu esityksen valmistelussa. Näiden osalta on todettava, että 1.9.2020 voimaan astuneen yhteensovittamislain mukaisesta lupien yhteensovittamisesta ei toistaiseksi ole kokemusta eikä esitystä valmisteltaessa ympäristöhallinnolla ollut käytössä sellaisia tietoteknisiä ratkaisuja, joiden perusteella edellä viitatus lain mukaista yhteensovittamista syvempää integraatioita olisi perusteltua ehdottaa. Arvioitaessa lupien välistä edellytyssuhdetta on huomioitava ympäristönsuojelulain mukaisen luvan valmisteluun tarvittava aika sekä se, että ympäristönsuojelulain mukaisen luvan hakemuksessa käytetään malminetsinnästä saatavia tietoja. Ottaen huomioon malminetsintäluvan määräaikaaisuuden, lupien välisen edellytyssuhteen luominen edellyttäisi erillisen malminetsintä lupaa seuraavan varausjärjestelmän luomista, joka turvaisi malminetsijän etuoikeuden hakemuksen kohteena olevaan esiintymään. Tällaisen erillisen varausjärjestelmän luomista ei kuitenkaan ole pidetty tarkoituksenmukaisena, mistä johtuen nykyiseen sääntelyratkaisuun ei esitetä muutosta.

5.1.2 Malminetsinnän mahdolliset rajoittamistarpeet

Valmistelun yhteydessä on tuotu esille useita ehdotuksia, joiden tarkoituksena on ollut luonnonsuojelulain ja kaivoslain säännösten yhteen sovittaminen nykyistä paremmin.

Eräänä ehdotuksena on esitetty erillisen säännöksen lisäämistä kaivoslakiin, joka säätäisi ilmoitusvelvollisuudesta Metsähallitukselle aina silloin, jos kaivoslain mukainen etsintätyö tai toiminta kohdistuu luonnonsuojelualueelle. Esiitettyä ehdotusta ei ole pidetty perusteltuna sisällyttää nyt käsillä olevaan esitykseen, sillä voimassa oleva lainsäädäntö toteuttaa jo ehdotettua ilmoitusvelvollisuutta. Esimerkiksi kaivoslain 8 §:n mukaan etsintätyöstä vastaavan on ennen 7 §:ssä tarkoitetun näytteenoton aloittamista tehtävä kirjallinen ilmoitus etsintätyön kohteena olevaan alueeseen kuuluvan kiinteistön omistajalle ja haltijalle, jonka etua tai oikeutta asia saattaa koskea.

Mikäli malminetsintää on tarkoitus harjoittaa ilman malminetsintälupaa, tulee asiasta sopia maanomistajan kanssa eli luonnonsuojelualueiden osalta Metsähallituksen kanssa. Mikäli malminetsintälupaa haetaan luonnonsuojelualueelle, pyytää kaivosviranomaisen hakemuksesta lausunnon Metsähallitukselta. Mahdollisesta malminetsintäluvan myöntämisestä luonnonsuojelualueelle tiedotetaan erikseen niitä tahoja, joilta on pyydetty lausuntoa. Kaivoslain 12 §:n nojalla malminetsintäluvan haltija on velvollinen ilmoitettava kirjallisesti malminetsintäalueen kuuluvien kiinteistöjen omistajille ja muille oikeudenhaltijoille etukäteen kaikista maastotöistä, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa tai haittaa, sekä väliaikaisista rakennelmista. Tämän lisäksi maastotöistä on ilmoitettava toimialallaan yleistä etua valvoville viranomaisille sen mukaan kuin malminetsintäluvassa tarkemmin määrätään. Edellä selostetun perusteella erillistä ilmoitusvelvollisuutta koskevaa säännöstä ei pidetä tarkoituksenmukaisena sisällyttää nyt kyseessä olevaan esitykseen.

Kaivoslaki Nyt –kansalaisaloitteen johdosta annetussa Eduskunnan talousvaliokunnan mietinnössä tunnistettu kansalaisaloitteeseen sisältynyt tavoite rajata kaivostoiminnan ulkopuolelle arvokkaat luontoalueet. Mietinnön mukaan käynnissä olevan luonnonsuojelulainsäädännön uudistamishankkeen yhteydessä tulee arvioida luonnonsuojelulain suhdetta kaivostoimintaan ja ottaa tässä yhteydessä huomioon kansalaisaloitteessa esiin tuodut näkökohdat, arvioida ehdotusten tarkoituksenmukaisuutta ja esittää tarkoituksenmukaisimpia ratkaisuja tavoitteiden toteuttamiseksi. Malminetsinnän rajoitukset luonnonsuojelualueilla käsitellään luonnonsuojelulain kokonaisuudistuksen valmistelun yhteydessä (tästä tarkemmin 11.1. Luonnonsuojelulain kokonaisuudistus).

5.1.3 Siirron saajalle asetettavat vaatimukset

Valmistelun aikana on esitetty näkemyksiä, joiden tarkoituksena olisi säännellä kaivoslain mukaisten lupien siirtoa nykyistä tarkemmin.

Esitetyissä näkemyksissä on tuotu esille tarve asettaa siirronsaajalle edellytyksiä, jotka poikkeaisivat luvan hakijan edellytyksistä.

Näkemyksissä esitetyt muutosehdotusten tavoitteena on ollut varmistaa, että siirron saajalla on lupaan perustuva toiminta huomioiden riittävä tekninen osaaminen ja taloudelliset edellytykset.

Kaivoslain systematiikka ja toiminnanharjoittajien yhdenvertaisuus eivät kuitenkaan anna perusteita edellä viitatuille muutokselle vaan toiminnanharjoittajaa koskevat vaatimukset tulevat soveltua niin luvan hakijoihin, toiminnanharjoittajiin kuin siirron saajiin. Tähän periaatteeseen esityksessä ei ehdoteta muutosta.

5.1.4 Varaussääntely

Valmistelun aikana julkisessa keskustelussa on esitetty nykyisen varausjärjestelmän poistamista. Tämä yhden kaivoslain perusratkaisun poistaminen olisi merkittävä muutos kaivoslain

mukaiseen sääntelyyn, jolla voisi olla merkittäviä kielteisiä vaikutuksia muun muassa malminetsintäalueiden pinta-alan kasvaessa.

Voimassa oleva varausjärjestelmä antaa varaajalle aikaa tehdä varauspäätöksen voimassaolon aikana kohdentavia maastotutkimuksia esimerkiksi kaivoslain 7 §:n mukaisena etsintätyönä tai maanomistajan suostumuksella sekä arvioida mahdollisia aikaisempia alueella tehtyjä tutkimuksia ja niiden tuloksia. Näiden valmistelujen katsotaan antavan varaajalle mahdollisuuden arvioida malminetsintäluvapahakemuksen alueellisia rajoituksia, mikä osaltaan pienentää malminetsintäalueiden keskimääräistä pinta-alaa. Varausjärjestelmän poistaminen voisi johtaa laajempiin malminetsintäalueisiin. Varausjärjestelmän poistaminen edellyttäisi kattavia selvityksiä muutoksen vaikutuksista, eikä kyseistä muutosta ole siten ollut mahdollista arvioida tämän esityksen valmistelussa.

Varausalueiden koon rajoittamiseen on esitetty valmistelun aikana yhdeksi keinoksi varausalueen enimmäiskoosta säättämistä. Varausalueen pinta-alan mekaaninen rajoittaminen yleisesti voisi johtaa epätarkoituksenmukaisiin tutkimusalueisiin, sillä esiintymien laatu ja laajuus vaihtelevat. Rajoitus voisi käytännössä johtaa myös siihen, että varauksia saatettaisiin tehdä useampia vierekkäin yhden suuren alueen sijaan. Jos varausalueiden pinta-alaa rajoitettaisiin yrityskohtaisesti, tämä voisi johtaa kehitykseen, jossa erillisille varausalueille perustettaisiin omia hankeyhtiöitä vastaamaan kyseisen varausalueen etsintätyöstä.

5.1.5 Kaivoslain rakenteen selventäminen

Valmistelun aikana on esitetty näkemyksiä, joiden mukaan kaivoslain rakenne voi näyttäytyä epäselvänä. Lisäksi tuotu esille tarvetta terminologiselle uudistamiselle, esimerkiksi varaus ja kaivoslupa on voitu kokea harhaanjohtaviksi termeiksi. Lain systematiikka ja termistö ovat kuitenkin pikemminkin kokonaisuudistuksen yhteydessä punnittavia muutoksia, kuin lakimuutoksella tehtäviä muutoksia. Lisäksi ottaen huomioon, että nykyinen kaivoslaki on ollut vain kymmenen vuotta voimassa, ei systematiikan tai termistön uudistamista nähdä tässä yhteydessä tarkoituksenmukaisena.

5.1.6 Intressivertailu

Talousvaliokunta on Kaivoslaki Nyt –kansalaisaloitteesta antamassaan mietinnössä pitänyt perusteltuna, että intressivertailun käyttöönottoa selvitetään kaivoslain uudistamisen yhteydessä. Valiokunta on korostanut tältä osin erityisesti ympäristövaikutusten ja muiden elinkeinojen näkökulmien huomioon ottamista. Mietinnössä viitatus intressivertailun käyttöönotto olisi merkittävä muutos kaivoslain mukaiseen lupaharkintaan.

Kaivoslain uudistamisen valmistelun aikana on havaittu, että intressivertailun käyttöönotolla kaivoslaissa on haasteensa. Mitkä ovat ne intressit, joita vertailtaisiin, ja miten niitä verrattaisiin toisiinsa nähden? Huomattava on, että intressivertailun sisällön tulisi kuulua kaivoslain soveltamisalaan. Jakautuneen lainsäädännön järjestelmässä olennaisia vaatimuksia kaivostoiminnalle asetetaan kaivoslain ohella myös muiden lakien kuten ympäristönsuojelulain nojalla. Voiko toisen lain soveltamisalaan kuuluvia seikkoja punnita kaivoslain mukaisessa intressiharkinnassa? Toisaalta intressivertailua tapahtuu jo nyt esimerkiksi vesilain mukaisessa lupakäsittelyssä. Voiko eri laeissa vertailla osin samoja intressejä eri tavalla?

Jo nykyään kaivoslaki tunnistaa erilaisia intressejä: yleinen turvallisuus, ihmisten terveys, ympäristövaikutukset (esimerkiksi maisemallinen haitta), muu elinkeinotoiminta, asutusolot, yleinen tai yksityinen etu, yleinen tarve (erityisesti kaivoshankkeen paikallis- ja aluetaloudelliset sekä työllisyysvaikutukset ja yhteiskunnan raaka-ainehuolto) sekä alkuperäiskansojen oikeudet.

Intressien huomioon ottaminen on rakennettu kerroksellisesti niin, että malminetsinnän osalta on asetettu yhdet vaatimukset, kaivosluvan osalta enemmän vaatimuksia ja kaikkein korkein vaatimustaso on kaivosalueunastusluvan osalta. Esimerkiksi kaivosluvan myöntämisen esteenä on nykylaissa se, jos kaivostoiminta aiheuttaa vaaraa yleiselle turvallisuudelle, aiheuttaa huomattavia vahingollisia ympäristövaikutuksia tai heikentää merkittävästi paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloja eikä mainittua vaaraa tai vaikutuksia voida lupamääräyksin poistaa (48 § 2 momentti).

Kaavoituksella nähdään olevan intressivertailuun verrattavaa merkitystä, koska kaavoituksessa kilpailevat maankäyttömuodot ratkaistaan paikallisesti. Esityksessä vahvistetaan kuntakaavoituksen asemaa ja tätä kautta vahvistetaan eri intressien yhteensovittamista paikallisesti ja sitä kautta paikallista priorisointia. Kaavoituksella ratkaistaan eri toimintojen, kuten asumisen, työpaikkojen ja teollisuuden, sijoittuminen suhteessa toisiinsa, sekä lakiehdotuksen mukaan jatkossa se, sallitaanko kaivostoiminta kunnan alueella.

Myös muu lainsäädäntö asettaa vaatimuksia kaivoslain mukaiselle toiminnalle, mikä palvelee muun lainsäädännön tarkoitusta, sitä oikeushyvää, minkä suojelemiseksi kukin laki on säädetty ja sen mukaisia intressejä. Esimerkiksi ympäristönsuojelulaki edellyttää usein kaivosluvan mukaiselta toiminnalta ja joskus myös malminetsintäluvan mukaiselta toiminnalta (esimerkiksi koelouhinta) ympäristölupaa, jossa annetaan lupamääräyksiä muun muassa melusta, pölystä, tärinästä ja vesistö päästöistä.

Lakiesityksessä ehdotetaan malminetsintäluvan myöntämisen edellytykseksi, ettei malminetsinnästä aiheutu asetettavat lupamääräykset ja malminetsintäalueen sijainti huomioon ottaen haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle; olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle; merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa; harvinaisten tai arvokkaiden luonnonesiintymien olennaista vahingoittumista; merkittävää maisemallista haittaa tai muuta merkittävää vahingollista ympäristövaikutusta (11 §). Haitan tai vaaran poistamiseksi tulee antaa tarpeelliset lupamääräykset (51 §).

Lisäksi lakiesityksessä ehdotetaan edellä mainittua kaivosluvan myöntämisen estettä siten, että paikkakunnan asutus- ja elinkeino-olojen merkittävä heikennys tulee huomioon otettavaksi omina kohtinaan, ei yhteisvaikutuksena (48 § 2 momentti). Heikentymisen estämiseksi on annettava tarpeelliset lupamääräykset, kuten myös toimenpiteistä, joilla estetään huomattavien vahingollisten ympäristövaikutusten aiheutuminen (52 § 3 momentti).

Esityksessä ei ehdoteta erillisen intressivertailusäännöksen käyttöönottoa, vaan intressivertailun elementtejä vahvistettaisiin nykyiseen kaivoslakiin verrattuna kuntakaavoituksen vahvistamisella ja annettavien lupamääräysten mahdollisuutta lisäämällä. Hallitusohjelmaan kirjatun tavoitteen mukaisesti hallituksen esityksessä esitetään lainvoimaista kuntatason kaavaa pakolliseksi kaivosluvan edellytykseksi, joten kaivoslakiin jo sisältyvän intressivertailun kaltaisen elementin roolia vahvistetaan.

VN TEAS -tutkimushanke

Valtioneuvoston yhteisenä selvitys- ja tutkimushankkeena on selvitetty intressivertailua kaivoslupaprosessin osana, kuten ylempänä on todettu (kohdassa 1.2 valmistelu). Tutkimushankkeessa selvitettiin intressivertailua ja sen käytönoton mahdollisuuksia sekä intressivertailun kansainvälisiä soveltamisesimerkkejä. Tutkimuksen toimeksianto rajautui kaivoslain soveltamisalaan, koska esimerkiksi ympäristönsuojelulain kysymyksiin ei intressivertailua voida soveltaa.

Tutkijaryhmä ei esitä erillisen intressivertailun tuomista kaivoslain lupaprosessin osaksi sellaisenaan. Keskeisenä perusteluna on, että intressivertailuun ja sen tavoitteisiin liittyy sidosryhmähaastattelujenkin perusteella keskeisenä osana painokkaat odotukset seikoista, jotka ratkaistaan nimenomaisesti ympäristöluvassa, eikä siis intressejä vertailemalla.

Kansalaisaloitteessa esitetyn yksilöidyn arvioinnin ja mitattavuuden kannalta intressien vertailu on hyvin haastavaa, koska erilaiset intressit eivät ole suoraan vertailukelpoisia. Eri intressien, esimerkiksi virkistyskäytön ja syntyvien työpaikkojen muuntaminen yleisesti hyväksyttyyn, vertailukelpoiseen muotoon, vaatisi huomattavasti lisää asioihin perehtymistä ja julkistakin keskustelua sekä linjauksia asiasta.

Tutkimuksessa, kuten myös valiokunnan mietinnössä, nostettiin esiin kaavoitusprosessi, joka sisältää erilaisten maankäyttötarpeiden yhteensovittamisen. Kaavoituksessa on siis hyvin pitkälle kyse erilaisten maankäyttöllisten intressien yhteensovittamisesta kunnallisen, demokraattisen päätöksenteon keinoin. Kaavoitus on menettely, johon liittyy laaja asukkaiden osallistaminen, sekä toisaalta myös kaikkien osapuolten oikeusturvan kannalta keskeinen muutoksenhakumahdollisuus.

5.1.7 Korvauksen haitankärsijöille

Eduskunta on Kaivoslaki Nyt –kansalaisaloitteesta antamassaan lausumassa edellyttänyt, että hallitus varmistaa korvauskäytäntöjen oikeudenmukaisuuden haittojen kärsijöille. Valmistelussa on tarkasteltu korvauskäytäntöjä ja havaittu nykyiset säännökset riittäviksi (maanomistajakorvaukset malminetsinnästä ja kaivostoiminnasta kaivoslain 9 luvussa, kaivostoimituksen yhteydessä suoritettavat korvaukset 8 luvussa sekä vahinkojen ja haittojen korvaaminen 9 luvun loppupään säännökset). On kuitenkin havaittu, etteivät nämä säännökset ole hyvin tunnettuja, joten tiedottamista näistä suunnitellaan lisättäväksi.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Yleistä

Maailmalla on käytössä useita toisistaan poikkeavia perusratkaisuja kaivostoiminnan järjestämiseksi. Käytössä olevat perusratkaisut pohjautuvat konsessioperiaatteeseen, maanomistajan oikeuteen ja valtauseriaatteeseen.

Konsessioperiaate tarkoittaa, että valtion katsotaan omistavan maankamaran raaka-ainevarannot. Valtio voi siten vapaasti päättää, kenelle hyödyntämisoikeus eli käyttöoikeus myönnetään. Esimerkiksi Turkissa, joka on varsin mineraalirikas maa, maanomistus ei ulotu mineraalisiin raaka-aineisiin, vaan valtio myöntää luvat sekä kerää verot ja rojaltit hyödyntämisestä.

Maanomistajan oikeus tarkoittaa sananmukaisesti, että maanomistajalla on etuoikeus maankamaran mahdollisiin raaka-aineisiin, eikä hyödyntämistä voida tehdä ilman maanomistajan suostumusta. Joissain maissa, kuten Norjassa, osa mineraaleista katsotaan maanomistajan oikeuteen kuuluvaksi.

Kolmas lähestymistapa kaivostoiminnan säätelyyn on valtauserjestelmä, joka suosii omistusoikeudesta riippumatta kaivosmineraalien löytäjää. Mikään näistä malleista ei kuitenkaan ole puhdasoppisena käytössä.

Valtauseriaatteen pohjautuva ratkaisu on käytössä muun muassa Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa. Suomen nykyinen kaivoslaki on käytännössä aiemmin mainittujen kolmen perusratkaisun yhdistelmä. Konsession luonteisesti malminetsintä- ja kaivoslupia myöntää kansallinen kaivosviranomainen, eli valtiolla on keskeinen rooli malmien etsinnässä ja hyödyntämisessä, vaikkei mineraalivarantoja katsotakaan sinänsä valtion omaisuudeksi. Maanomistajalle kohdistuu erilaisia laissa määriteltyjä korvauksia alueiden käytöstä ja kaivoksen toimiessa hyödynnettyistä mineraaleista, ja maan käytöstä tulee ensisijaisesti sopia maanomistajan kanssa. Valtauseriaatteen piirre on puolestaan se, että esiintymän tutkimusoikeusien haltijalla on etuoikeus hakea esiintymän jatkotutkimus- ja hyödyntämisoikeutta.

Euroopan unionin jäsenmaissa on saman tyyppiset toimintaolosuhteet muun muassa toimialaan liittyvän yhteisen regulaatiopohjan perusteella. Sääntelyn ja yhteiskuntarakenteen samankaltaisuuden kannalta kiinnostavimmat vertailumaat ovat Ruotsi ja Norja. Molemmissa maissa on joko käynnissä tai keskustelussa kaivoslain uudistaminen.

Ranska

Ranska on uudistamassa kaivoslakiaan. Kaivoslain uudistus liittyy ilmastosääntelyyn. Kaivoslakiin integroidaan ympäristönäkökulmat sekä vahvistetaan lain sosiaalista ulottuvuutta. Uudistus käsittää kaivosalueiden jälkihoidon ja vahvistaa toimijan vastuuta alueen ympäristövaikutuksista 30 vuoden ajan kaivoksen sulkemisen jälkeen. Kaivoslupan myöntäminen tulee edellyttämään ympäristö-, talous- ja sosiaalisten vaikutusten arviointia. Uudistuksessa vahvistetaan kansalaisten ja paikallisten viranomaisten vaikutusmahdollisuuksia sekä mahdollistetaan kaivoshankkeen hylkääminen ympäristöllisillä ja sosiaalisilla perusteilla.

Ranskassa elinkeinoministeriö on lupaviranomainen. Suomen tapaan maanomistus ei tuo Ranskassakaan mineraalien omistusta. Hyödyntämisoikeuden haltijan tulee kuitenkin päästä sopimukseen maanomistajan kanssa maan käytöstä, tai hakea pakkolunastusta.

Nykyisen sääntelyn mukaan malminetsintälupa on voimassa 5 vuotta ja sille voidaan hakea jatkoa kaksi kertaa, eli tutkimuslupan voi saada yhteensä enintään viideksitoista vuodeksi. Kaivoslupa myönnetään enintään 50 vuodeksi, mutta sille voidaan hakea jatkoa 25 vuotta kerrallaan. Elinkeinoministeriö ratkaisee luvat. Kaivannaisjätealueiden osalta toimiluvan haltijan tulee asettaa vakuus mahdollisen onnettomuuden varalle.

Luvan haltija tai toiminnanharjoittaja on vastuussa kolmansille osapuolille aiheutuvien kaivoslain mukaisten haittojen korvaamisesta. Mikäli haltija on varaton tai haltijaa ei tavoiteta, vastaa valtio korvauksista.

Jälkivalvonnan velvoite siirtyy kaivoslupan päättymisen jälkeen valtiolle ja luvan haltijan tulee osoittaa valtiolle varat, joiden arvioidaan kattavan 10 vuoden valvonnan kustannukset.

Portugali

Portugali on kaivosten määrällä arvioiden Suomen kokoinen kaivosmaa. Maassa on lähdetty kehittämään sosiaalista ulottuvuutta edistävää sääntelymekanismia, joka kannustaisi toiminnanharjoittajaa tukemaan ja kehittämään paikallisyhteisöjä. Valtiolle maksettavaksi säädetyn rojalatin osana huomioitaisiin paikallisyhteisön kehittämiseen ja muihin sääntelyssä mainittuihin yleishyödyllisiin kohteisiin tehdyt panostukset. Tällaisia kohteita olisivat muun muassa ympäristökohteet sekä historiallisten kaivosalueiden kunnostus.

Ruotsi

Ruotsissa kaivostoiminnan ja malminetsinnän sääntely on yleispiirteiltään saman tyyppinen kuin Suomessa. Malminetsintä- ja hyödyntämislupia myöntää kansallinen viranomainen, Bergstaten.

Mineraalilaissa (SFS 1991:45) luetellaan, minkä mineraalien tutkimista ja hyödyntämistä lailla säädellään. Tämä lista ei ole yhtenevä Suomen kaivoslaissa lueteltujen kaivosmineraalien kanssa. Se, että esimerkiksi kalkki, talkki ja vuolukivi eivät ole Ruotsissa mineraalilailla säänneltyjä mineraaleja, selittää osaltaan, miksi kaivosten lukumäärä on vähäinen Suomeen verrattuna. Vuonna 2020 Ruotsissa toimi 12 mineraalilain mukaista kaivosta, jotka kaikki ovat metallikaivoksia. Vanhin kaivoksista on käynnistynyt 1200-luvulla ja uusin 2012.

Ruotsissa ei ole erikseen määritelty etsintätyötä, vaan jokamiehen oikeudella, eli ilman maanomistajan suostumusta tai muuta erillistä lupaa, saa tehdä lohkare-etsintää. Erilaisten havaintojen ja laitteilla suoritettavien mittausten tekeminen maastossa ei myöskään pääsääntöisesti edellytä erillistä lupaa, mikäli toiminnasta ei aiheudu häiriötä tai vahinkoa.

Malminetsintään vaadittava tutkimuslupa ei ole oikeuksiltaan verrattavissa suomalaiseen lupaan, sillä kaivosviranomaisen myöntämän tutkimuslupan lisäksi varsinainen malminetsintätoiminta edellyttää tutkimussuunnitelmaa, joka tulee erikseen hyväksyttäväksi maanomistajalla ja mahdollisella käyttöoikeuden haltijalla. Tutkimussuunnitelmaa koskevassa riitatilanteessa asian ratkaisee kaivosviranomainen osapuolia kuultuaan. Tutkimussuunnitelmaan sisältyy vakuus mahdollisten vahinkojen varalle.

Tutkimuslupa, joka on ensimmäinen askel malminetsintätutkimuksissa, antaa etuoikeuden tutkimustyöhön sekä mahdollisen esiintymän hyödyntämiseen. Tutkimustyötä säätelee kaivoslain lisäksi ympäristönsuojelu- ja muu sääntely. Tutkimustoimenpiteiden tulee noudattaa hyväksyttyä tutkimussuunnitelmaa. Tutkimustoimien mahdollisesti aiheuttamat vahingot korvataan täysimääräisesti ja riitatilanteessa korvausasian ratkaisee kaivosviranomainen.

Malminetsintätutkimuksille voidaan hakea jatkolupaa, mutta hakemuksen hyväksymiselle asetetaan ajan myötä korkeampia vaatimuksia aiempien tutkimustoimien ja -tulosten suhteen. Lupien yhteenlaskettu enimmäisaika on 15 vuotta, kuten Suomessa.

Ruotsissa malminetsintäoikeuteen liittyy hehtaariperusteinen vuosikorvaus, korvauksen saaja on valtio. Maanomistajalle ei malminetsintävaiheessa kohdistu aiheutettujen vahinkojen korvaamisen lisäksi muuta kompensatiota.

Tutkimusluvasta valtiolle maksettavat korvaukset kasvavat:		Edellytys luvalle:
1-3 v	Hakemusmaksu 500 SEK + 20 SEK/ha	syy, aie, mahdollisuus, sopivuus
4-6 v	Hakemusmaksu 500 SEK/2000 ha + 21 SEK/ha/v	tarkoituksenmukainen tutkimus
7-10 v	Hakemusmaksu 500 SEK/2000 ha + 50 SEK/ha/v	erityiset syyt
11-15 v	Hakemusmaksu 500 SEK/2000 ha + 100 SEK/ha/v	poikkeukselliset syyt

Vuonna 2019 maksettiin Ruotsissa kaivosviranomaiselle hakemus- ja hehtaarimaksuja noin 5,8 MSEK, eli noin 600 000 EUR. Samana vuonna Tukes sai lupapäätösmaksuja 637 000 EUR, johon ei siis sisälly mitään hehtaariperusteisia korvauksia.

Varsinainen kaivostoiminta edellyttää Suomen tapaan useita erilaisia lupia, joista konsessio eli hyödyntämisoikeus on yksi. Lupahakemuksessa tulee osoittaa, että esiintymä on todennäköisesti taloudellisesti hyödynnettävissä. Hyödyntäminen ei saa olla ristiriidassa muiden yleisten intressien kanssa, kuten luonnonsuojelun, rakennetun infrastruktuurin tai poroelinkeidon kanssa. Hakemukseen tulee liittää ympäristövaikutusten arviointi, josta lääninhallitus sekä kunta antavat lausunnon. Lupaprosessien yksityiskohtien erilaisuudesta kertoo se, että hyödyntämislupa, eli konsessiopäätökseen liittyvän riita-asian ratkaisee maan hallitus, kun Suomessa valitusasian käsittely tapahtuu oikeuslaitoksessa, hallinto-oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Kaivoksen ympäristölupa ratkaistaan tuomioistuinkäsittelyssä. Luvan noudattamista valvovat lääninhallitus sekä kunnan viranomaistahot. Ympäristötuomioistuin päättää myös toiminnalle asetettavasta vakuusvaatimuksesta.

Kaivostoimituksesta vastaa kaivosviranomainen, kun Suomessa tämä tehtävä on maanmittauslaitoksen vastuulla. Pääsääntöisesti luvan haltija ja maanomistaja sopivat maankäytöstä, ja sen ehdoista. Riitatilanteessa kaivosviranomainen ratkaisee korvausasian. Pakkolunastuslaki määrittelee korvauserusteet.

Konsessioihin, eli hyödyntämisoikeuksiin, jotka on myönnetty vuoden 2005 jälkeen, liittyy vuotuinen mineraalikorvaus, 2 promillea louhitun ja hyödynnetyn kaivosmineraalin arvosta. Tästä summasta $\frac{1}{4}$ menee valtiolle ja $\frac{3}{4}$ maanomistajalle. Vuonna 2019 tällaisia konsessioita oli 18 kappaletta ja näiden perusteella maksettiin korvausta noin 16,5 MSEK, eli noin 1,6 MEUR.

Sidosryhmien rooleista: Kunnalla ja maakunnalla on lausuntomahdollisuus, samoin kuin saamelaiskäräjillä. Maanomistajalta tarvitaan suostumus malminetsinnän työsuunnitelmasta, muutoin maanomistajalla on muistutusmahdollisuus ja valitusoikeus, mikäli asiassa on menettelyvirhe. Malminetsintäluvan haltijan edellytetään kommunikoivan maanomistajan kanssa. Tästä ei ole erityistä sääntelyä. Ruotsissa on perinteisesti hyödyntämislupa, konsessio, edeltänyt ympäristölupaa. Samanaikaista lupien käsittelyä pilotoidaan paraikaa.

Norja

Norjassa kaivosmineraalit jakautuvat kahteen kategoriaan vuoden 1539 sääntelyyn perustuen, tuolloin mineraalien omistus oli joko kuninkaan tai ruhtinaan: valtion mineraalit ja maanomistajamineraalit. Valtion mineraalit ovat historiallisesti olleet valtauseriaatteen mukaisia. Jako perustuu mineraalin ominaispainoon (yli 5), ja liittyy pitkälti metalleihin ja niiden historialliseen yhteiskunnalliseen merkitykseen. Maanomistajamineraaleja ovat teollisuusmineraalit, luonnonkivet ja rakennuskivet. Näiden kategorioiden malminetsinnän lupaprosessit ovat erilaiset.

Norjassa on Suomen tapaan etsintäoikeus, joka antaa hiukan jokamiehen oikeuksia laajemmat oikeudet. Maanomistajille tulee ilmoittaa tutkimusten aloittamisesta etukäteen. Kaivoslaissa on mainittu rajoitukset, jotka liittyvät valtionmineraalien vapaaseen etsintätööhön. Esimerkiksi kairaus edellyttää aina malminetsintälupaa.

Valtion mineraalien tutkimusoikeuksia myöntää kaivosviranomainen, kun taas maanomistaja-mineraalien etsintä edellyttää suostumusta omistajalta tai kaivoslain mukaista pakkolunastusta.

Norja on ratifioinut ensimmäisenä valtiona vuonna 1990 ILO:n alkuperäiskansoja koskevan yleissopimuksen 169. 1990 hyväksyttiin Ruijan laki (norjaksi Finnmarksloven), joka siirsi Finnmarkin valtion maat paikalliseen omistukseen. Tälle alueelle on kaivoslaissa erityiset säännöt, joissa saamelaisten oikeuksille annetaan erityinen paino. Mikäli maanomistaja tai saamelaiskäräjät vastustavat lupaa, käsittelee asian maan hallitus, jonka päätöksestä voidaan valittaa edelleen kuninkaalle.

Malminetsintälupa koskee kaikkien valtionmineraalien etsintää kyseisellä alueella. Etsintäalue saa olla enintään 10 km² ja alueen muotoon liittyy vaatimuksia. Mikäli tutkimustoimet aiheuttavat merkittävää haittaa, tulee toimiin olla maanomistajan suostumus. Merkittävä haitta arvioidaan kokonaisharkinnassa. Kairaus ei edellytä maanomistajan suostumusta, mutta koelouhinta ja suuremmat kallion paljastamistoimet edellyttävät suostumusta tai pakkolunastusta.

Etuoikeus muodostuu malminetsintähakemuksen jättämishetkellä, eikä sitä ole sidottu hakemuksen täydellisyyteen kuten Suomessa. Erillistä varausjärjestelmää Norjassa ei ole. Eri toimijoiden välinen etuoikeus ratkaistaan ensiksi kaivosviranomaiseen tulleen hakemuksen perusteella. Samalle alueelle voidaan myöntää lupa useammalle toimijalle, mikäli etuoikeuden omaava toimija hyväksyy tämän.

Malminetsinnästä maksetaan vuosikorvaus valtiolle.

Kaivosviranomaisesta haettava malminetsintälupa maksaa 1000 NOK/alue, jonka enimmäiskoko on laissa määriteltä. Kaivosviranomaiseen maksetaan tämän jälkeen vuosimaksua:

2-3 v 10 NOK/alue

4-5 v 30 NOK/alue

6-7 v 50 NOK/alue

Mikäli etsintäluvalle haetaan jatkoa, maksetaan jatkovuosina 50 NOK/alue

Maanomistajalle korvataan taloudelliset tappiot, jotka malminetsinnästä aiheutuu. Etsintälupa on voimassa 7 vuotta, mutta sille voidaan tapauskohtaisesti myöntää jatkoa. Luvan päättymisen jälkeen on vuoden karanteeni, ennen kuin alueelle voi saada uuden luvan. Luvan päättymisen jälkeen tulee kaivosviranomaiseen toimittaa raportti tehdyistä tutkimuksista.

Mikäli maanomistaja ei anna suostumusta toimenpiteisiin, jotka voivat aiheuttaa merkittävää vauriota, on mahdollista hakea pakkolunastusta kaivoslain mukaisesti.

Maanomistajamineraalien etsintä edellyttää sopimusta maanomistajan kanssa. Toimialajärjestö on valmistanut sopimusmallin, jota voidaan haluttaessa hyödyntää osapuolten asiasta sopiessa. Koelouhinta edellyttää kuitenkin kaivosviranomaisen lupaa, johon liittyy kuulemisprosessi. Mikäli toimija ei pääse sopimukseen maanomistajan kanssa, on kaivoslain mukaisesti mahdollista hakea pakkolunastusoikeutta.

Maanomistajamineraalien osalta hyödyntäminen edellyttää sopimusta maanomistajan kanssa, tai pakkolunastusta. Valtion mineraalien hyödyntämiseen haetaan kaivoslupaa kaivosviranomaisesta. Lisäksi edellytetään molemmissa tapauksissa useita muita viranomaislupia.

Kaivosviranomaisen vastaa myös rakennuskivi- ja luonnonkivilouhinnan luvittamisesta ja valvonnasta. Näiden osuus ja rooli ovat erittäin suuri verrattuna varsinaiseen kaivostoiminnan määrään maassa, toiminnassa on kaksi metallikaivosta. Maan hallitus edistää kaivostoimintaa ja vihreän siirtymän edellyttämää mineraalituotantoa. Kaivoslain kehittäminen on käynnissä.

6 Lausuntopalaute

[Täydennetään myöhemmin.]

7 Säännöskohtaiset perustelut

1 §. Lain tarkoitus. Esityksessä ehdotetaan lain tavoitesäännöksen uudelleenmuotoilua siten, että säännöksestä kävisi paremmin ilmi lain tavoite, joka on luoda edellytykset sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäväälle kaivostoiminnalle ja malminetsinnälle. Samalla termi yhteiskunnallisesti kestävä muutettaisiin sosiaalisesti kestäväksi, joka on vakiintunut ja yleisesti käytössä oleva termi. Esitettyä tavoitesäännöksen uudelleenmuotoilua on pidettävä lisäksi perusteltuna, kun otetaan huomioon tässä esityksessä ehdotetut muutokset voimassa olevaan kaivoslakiin. Esityksen ehdotukset lisäävät osaltaan luonnon monimuotoisuuden huomioon ottamista ja luonnonvarojen kestävää käyttöä.

Esityksessä ehdotetaan ajantasaistettavaksi pykälän 1 momentin 3 kohtaa, jonka mukaan lain tarkoituksen toteuttaminen edellyttää yleisten ja yksityisten etujen turvaamista ottaen erityisesti huomioon toiminnan vaikutukset ympäristöön ja maankäyttöön sekä luonnonvarojen säästävää käyttöä. Esityksessä ehdotetaan lisääväksi 3 kohtaan maininta luonnon monimuotoisuuden huomioon ottamisesta sekä muutettavaksi luonnonvarojen säästävää käyttöä luonnonvarojen kestäväksi käytöksi.

Esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi 4 momenttia siten, että saamelaiden alkuperäiskansaoikeuksilla viitataan saamelaiden oikeuteen ylläpitää ja kehittää omaa kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan.

3 §. Lain suhde muuhun lainsäädäntöön. Pykälään ehdotetaan lisääväksi viittaukset neljään lakiin, jotka koskevat ulkomaisia yritysostoja tai Suomen kansallista turvallisuutta vaarantavaa kiinteistönomistusta, ja saattavat tulla sovellettaviksi myös kaivoslain mukaisten toimintojen ollessa siirron kohteena. Lisättäviksi ehdotetut lait - ulkomaalaisten yritysostojen seurannasta annettu laki (172/2012), eräiden kiinteistönhankintojen luvanvaraisuudesta annettu laki (470/2019), valtion etuosto-oikeudesta eräillä alueilla annettu laki (469/2019) ja kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi annettu laki (468/2019) - ovat voimassa olevaa lainsäädäntöä, joka on pitänyt jo tähän mennessä ottaa huomioon myös kaivoslain mukaisia toimintoja koskevissa yritysosto- tai kiinteistönomistustilanteissa, jos ne ovat kuuluneet mainittujen lakien soveltamisalaan.

Pykälässä oleva viittaus muuhun lainsäädäntöön on informatiivinen, eikä kaivoslain säännöksillä ole mahdollista sivuuttaa muuta lainsäädäntöä. Luettelo muusta keskeisestä lainsäädännöstä ei ole tyhjentävä. Luettelo sisältää nykyisin lähinnä ympäristön käyttöä koskevia lakiviittauksia, mutta nyt ehdotetulla lisäyksellä on tarkoitus kiinnittää alan toimijoiden huomiota myös muuhun, ehkä vähemmän tunnettuun lainsäädäntöön, joka saattaa tulla sovellettavaksi.

Ulkomaalaisten yritysostojen seurannasta annetun lain tarkoituksena seurata ja erittäin tärkeän kansallisen edun vaatiessa rajoittaa vaikutusvallan siirtymistä ulkomaalaisille sekä ulkomaisille yhteisöille ja säätiöille seurannan kohteena olevissa yrityksissä. Lain mukaan ulkomaisella omistajalla tarkoitetaan EU- tai ETA-maiden ulkopuolista omistajatahoa, joka on tarkemmin määritelty lain 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa. Asia tulee saattaa työ- ja elinkeinoministeriön etukäteiseen vahvistusmenettelyyn, jos kysymyksessä on lain 4 §:n mukaisesta puolustus- tai turvallisuusalan yritysostosta. Myös kaksikäyttötuotteita tuottavien kohteiden osalta tulee ulkomaisen omistajan toimittaa työ- ja elinkeinoministeriölle etukäteen ennen kaupan lopullista hyväksymistä hakemus lain 4 §:n nojalla. Esimerkiksi jotkut tietyt kaivostoiminnan tuotteet, mm. uraani voidaan katsoa kaksikäyttötuotteiksi. Lain 5 §:n vapaaehtoinen ilmoitus käsittää muut yritysostot, joiden kohteena oleva yritys harjoittaa yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen kannalta kriittisiä toimintoja. Esimerkiksi kaivostoiminnan tuotteina saattaa syntyä huoltovarmuuden kannalta kriittisiä tuotteita. Työ- ja elinkeinoministeriö voi myös oma-aloitteisesti edellyttää asian saattamista ministeriön viralliseen vahvistusmenettelyyn tutkittavaksi.

Kiinteistökauppoja koskevien, edellä mainittujen lakien avulla valtio voi puuttua sellaiseen kiinteistönomistukseen, joka vaarantaa Suomen kansallista turvallisuutta. Eräiden kiinteistönhankintojen luvanvaraisuus, valtion etuosto-oikeus ja lunastusoikeus olisivat yksittäisen kiinteistön omistussuhteisiin puuttuvia keinoja, jotka täydentäisivät toisiaan ja mahdollistaisivat erilaisiin kansallista turvallisuutta vaarantaviin tilanteisiin puuttumisen. Eräiden kiinteistönhankintojen luvanvaraisuus liittyy tilanteisiin, joissa luovutuksensaaja tulee EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta. Esimerkiksi kaivoksen sijainti saattaa olla esteenä luvan myöntämiselle, mikäli se vaikeuttaa maanpuolustuksen järjestämistä. Etuosto-oikeus tulee sovellettavaksi esimerkiksi, jos kiinteistö sijaitsee maanpuolustuksen, rajavaltion tai rajaturvallisuuden kannalta kriittisellä alueella. Kaivoksen voitaisiin luokitella sijaitsevan kriittisellä alueella esimerkiksi tilanteessa, jossa se sijaitsisi maakuntakaavassa, yleiskaavassa tai asemakaavassa Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen tarpeisiin osoitetuilla alueilla tai enintään 500 metrin etäisyydellä niistä. Etuosto-oikeus ei ole sidottu kansalaisuuteen. Lunastus tulee sovellettavaksi maanpuolustuksen, alueellisen koskemattomuuden, sisäisen turvallisuuden, valtion johtamisen, rajaturvallisuuden, rajavaltion, huoltovarmuuden, yhteiskunnan kannalta välttämättömän infrastruktuurin toiminnan varmistamisen tai muun näihin rinnastettavissa olevan yhteiskunnallisen edun turvaamiseksi. Lunastusta voidaan soveltaa viimesijaisena keinona esimerkiksi silloin, kun kaivoksen toiminta vaarantaa merkittävällä tavalla yllämainittuja toimintoja. Pakkolunastusta ei ole sidottu kansalaisuuteen.

Kaivoslain mukaisia lupia siirrettäessä sovellettavaksi voisi tulla erityisesti kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi annettu laki, koska kaivoslain mukaiset luvat eivät lähtökohtaisesti edellytä omistusoikeutta kiinteistöön, vaan toimintaa harjoitetaan erityisen oikeuden nojalla. Erityisellä oikeudella tarkoitetaan käyttö-, rasite-, irrottamis- ja näihin verrattavaa oikeutta toisen omistamaan kiinteistöön taikka muuhun maa- tai vesialueeseen sekä rakennukseen ja rakennelmaan (lunastuslaki 603/1977, 2 §).

Pykälän lakiviittausten joukkoon lisätään myös saamelaiskäräjistä annettu laki, vaikka se on jo mainittu 1 §:n 4 momentissa, koska lisäyksellä kiinnitetään huomiota saamelaiskäräjien aseman huomioon ottamisesta kaivoslain mukaisissa lupaprosesseissa. Viittauksiin lisättäisiin myös saamen kielilaki (1086/2003) ja kielilaki (423/2003).

6 §. Yleiset periaatteet. Voimassa olevan kaivoslain 18 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan kaivosluvan haltija on velvollinen huolehtimaan siitä, että louhinnassa ja hyödyntämisessä ei tapahdu kaivosmineraalien ilmeistä tuhlausta. Sen lisäksi, että säännös edellyttää kaivosluvan

haltijan huolehtimaan siitä, että kaivoksen ja esiintymän mahdollista tulevaa käyttöä ja louhimistyyötä ei vaaranneta tai vaikeuteta, kieltää säännös sellaisen kaivosmineraalien louhinnan ja hyödyntämisen, mistä aiheutuisi ilmeistä kaivosmineraalien tuhlausta. Käytännössä tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että kaivosluvan haltijan on hyödynnettävä kaikki ne kaivosalueella tavatut kaivosmineraalit, jotka sen on teknistaloudellisesti mahdollista hyödyntää.

Esityksessä ehdotetaan edellä mainittua periaatetta vahvistettavaksi siten, että kaivoslain 6 §:n 1 momentin 4 kohdan d alakohdaksi lisätään nimenomainen säännös varmistamaan, että kaikissa kaivostoiminnan vaiheissa hyödynnetään kaikki alueen tavatut kaivosmineraalit, jotka ovat teknistaloudellisesti hyödynnettävissä ja järjestetään myös muiden kaivosmineraalien hallintaa asianmukaisesti. Muutos edellyttäisi kaivoslupaa hakevan hyödyntämään kaivostoiminnan aloittamisesta lähtien kaikki alueella tavatut teknistaloudellisesti hyödynnettävissä olevat kaivosmineraalit. Käytännössä tämä edellyttää luvan hakijaa varmistamaan siitä, että toiminnalle haetaan kaikki toiminnan edellyttämät luvat, joita kaivosmineraalien hyödyntäminen edellyttää.

Ehdotettu lisäys täydentäisi edellä mainittua voimassa olevan kaivoslain 18 §:n 1 momentin 3 kohtaa. Tämän lisäksi ehdotettu lisäys täydentäisi voimassa olevan kaivoslain 52 §:n 3 momentin 2 kohtaa, jonka mukaan kaivosluvassa on annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset toimenpiteistä, joilla varmistetaan, että kaivostoiminnassa ei harjoiteta ilmeistä kaivosmineraalien tuhlausta taikka kaivoksen mahdollista tulevaa käyttöä ja louhimistyyötä ei vaaranneta tai vaikeuteta.

Arvioitaessa kaivostoiminnan harjoittajan mahdollisuutta hyödyntää kaivosalueella tavattuja kaivosmineraaleja on huomioitava, että kaivostoiminnan harjoittajan teknistaloudelliset mahdollisuudet hyödyntää kaivosmineraalia voi vaihdella aika ajoin, kun huomioidaan kaivosmineraalien maailmanmarkkinahinnan vaihtelut, malmissa olevien arvoaineiden pitoisuusvaihtelut ja esimerkiksi louhinta- ja rikastustekniikan kehittyminen.

Ehdotettu muutos toimeenpanisi pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman kirjausta koskien malmin uraanipitoisuuden huomioonottamista sekä valtioneuvoston Terrafame Oy:n uraanin talteenottoa koskevan päätöksen (6.2.2020) yhteydessä annetun lausuman. Lausumassa edellytettiin, että kaivoslain uudistamisen yhteydessä hallitus valmistelee säännösehdotuksia, joiden tarkoituksena on varmistaa, että jatkossa lupaa haettaessa kaikki hakuhetkellä tiedossa olevat teknistaloudellisesti hyödyntämiskelpoiset mineraalit, kuten uraani, luvitetaan yhdellä kertaa.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi 1 momentin 4 kohtaan uusi e alakohta, jonka mukaan yleisenä periaatteena kaivoslain mukaisessa toiminnassa olisi vahingollisten ympäristövaikutusten välttäminen niin pitkälle kuin mahdollista. Tavoitteena on vahingollisten ympäristövaikutusten välttäminen ja vaatimus ”niin pitkälle kuin mahdollista” suhteuttaa tavoitteen lupamääräyksissä konkretisoitaviin toimiin ja niistä aiheutuviin kustannuksiin. Kaivoslain tarkoittamat ympäristövaikutukset on määritelty 5 §:ssä, jonka mukaan ympäristövaikutuksella tarkoitetaan luvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvia välittömiä ja välillisiä vaikutuksia ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen, maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin, luonnon monimuotoisuuteen, yhdyskuntarakenteeseen, rakennuksiin, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön.

1 momentin uudeksi 5 kohdaksi lisättäisiin kaivoslain mukaisen toiminnan yleiseksi periaatteeksi, että niin pitkälle kuin mahdollista, kaivosmineraalien hallinta järjestetään asianmukaisesti. Tällä tarkoitettaisiin, että kaivosalueella kaikkien materiaalien hallinta on asianmukaista, ja materiaalit sijoitetaan niiden ominaisuuksien edellyttämällä tavalla. Nykyinen 5 kohta siirtyisi 6 kohdaksi.

8 §. Ilmoitus etsintätöihin liittyvästä näytteenotosta. Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi 1 momenttiin etsintätöistä vastaavan velvoite tehdä kirjallinen ilmoitus alueen paliskunnalle erityisellä poronhoitoalueella ennen 7 §:ssä tarkoitetun näytteenoton aloittamista. Velvoitteella on tarkoitus sovittaa yhteen etsintätö poronhoidon kanssa ja ehkäistä siten mahdollisia haittoja.

Kuten muukaan 8 §:n ilmoitusvelvollisuus (HE 273/2009 mukaan), tämäkään ilmoitusvelvollisuus ei koske sellaisia toimenpiteitä, joita on jokamiehenoikeuksien nojalla pidettävä sallittuna tai joista aiheutuu enintään vähäisiä harmittomia jälkiä. Yksittäisten kivinäytteiden kerääminen ei esimerkiksi vaatisi ilmoitusta. Muun muassa kansannäytekampanjat eivät siten edellyttäisi ilmoitusta.

11 §. Malminetsintä luvan nojalla. Esityksessä ehdotetaan pykälän 2 momenttiin lisättäväksi uusi 6 kohta, jonka mukaan malminetsintäluvan nojalla tapahtuvasta malminetsinnästä ja muusta malminetsintäalueen käytöstä ei saa aiheutua muuta merkittävää vahingollista ympäristövaikutusta. Kaivoslain tarkoittamat ympäristövaikutukset on määritelty 5 §:n 1 momentin 6 kohdassa, jonka mukaan ympäristövaikutuksella tarkoitetaan luvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvia välittömiä ja välillisiä vaikutuksia ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen, maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin, luonnon monimuotoisuuteen, yhdyskuntarakenteeseen, rakennuksiin, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön.

Erillistä viittausta luonnonsuojelulain säännöksiin ei esityksessä ehdoteta lisättäväksi malminetsintäluvan kiellettyjä seurauksia koskevaan säännökseen, sillä lain 3 §:ssä säädetään yksiselitteisesti, että kaivoslain mukaista lupa- tai muuta asiaa ratkaistaessa ja muutoin tämän lain mukaan toimittaessa muun muassa luonnonsuojelulakia. Tämä edellyttää kaivosviranomaisen muun muassa asettavan riittävän tarkkoja lupamääräyksiä sen varmistamiseksi, ettei luvan mukainen toiminta aiheuta luonnonsuojelulaissa kiellettyä seurausta.

Kaivoslaissa ei ole nimenomaista säännöstä koskien malminetsintäluvan myöntämisen edellytyksiä. Kaivoslain 11 §:ssä kuitenkin käytännössä säädetään luvan myöntämisen edellytyksistä siitäkin huolimatta, että säännöksessä viitataan luvan myöntämisen edellytyksien sijaan malminetsintäluvan nojalla tapahtuvaan malminetsintään. Sääntelyn täsmentämiseksi esityksessä ehdotetaan lisättäväksi pykälään uusi 3 momentti, jonka mukaan malminetsintäluvan myöntäminen edellyttäisi, ettei malminetsinnästä, asetettavat lupamääräykset ja malminetsintäalueen sijainti huomioon ottaen, aiheudu pykälän 2 momentissa tarkoitettua seurausta.

12 §. Ilmoitus malminetsinnästä, malminetsintäalueen maastotöistä ja rakennelmista. Esityksessä ehdotetaan muutosta 2 momenttiin ja uutta 3 momenttia. Muutoksen tarkoituksena olisi paliskuntien aseman yhdenmukaistaminen poronhoidon huomioonottamista ja paliskuntien osallisuutta koskevien säännösten osalta. Esityksen mukaan säännöksen soveltamisala laajennetaan koskemaan koko poronhoitoaluetta, sen sijaan, että säännös koskisi vain erityistä poronhoitoaluetta. Esityksen mukaan ilmoitus malminetsintäalueen maastotöistä ja rakennelmista tulisi toimittaa aina alueen paliskunnalle sen sijaan, että ilmoitus toimitetaan alueen paliskunnalle vain siinä tilanteessa, että malminetsintäalue sijoittuu erityiselle poronhoitoalueelle. Koska ilmoitusmenettely laajennettaisiin koskemaan koko poronhoitoaluetta, esityksessä ehdotetaan, että paliskuntia koska ilmoitusmenettely erotetaan omaksi momentiksi.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti, jonka mukaan malminetsinnästä vastaavan olisi ilmoitettava kirjallisesti kaivosviranomaiselle ennen malminetsinnän aloittamista, mikäli malminetsintää toteutetaan 9 §:ssä tarkoitetulla kiinteistön omistajan suostumuksella. Ehdotettu uusi ilmoitusmenettely tehostaisi kaivosviranomaisen valvontaa kiinteistön omistajan suostumuksella tehtävän malminetsinnän osalta ja mahdollistaisi kaivosviranomaisen valvomaan tar-

kemmin, ettei malminetsintää toteuteta 9 §:n tarkoittamalla kiinteistön omistajan suostumuksella siitäkkin huolimatta, että malminetsintä edellyttäisi malminetsintälupaa 9 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdan nojalla. Muutoksen myötä kaivosviranomaisella saisi tiedon, kuinka paljon kiinteistön omistajan suostumuksella tehtävää malminetsintää harjoitetaan kokonaisuudessaan, mikä edistäisi avoimuutta ja läpinäkyvyyttä. Kaivosviranomaisen tulisi tarvittaessa pyytää lisätietoja malminetsinnästä vastaavalta, mikäli ilmoitus antaisi lisäselvityksen pyytämiseksi aiheutta. Tällaisia tilanteita olisi esimerkiksi maanomistajan suostumuksella tehtävä malminetsintä, joka sijoittuu esimerkiksi luonnonsuojelualueen läheisyyteen. Malminetsinnän aloittaminen ei edellyttäisi erillistä vahvistusta kaivosviranomaiselta.

Esityksessä ei esitetä muutosta kaivoslain 9 §:n sääntelyyn. Siten malminetsintää olisi jatkossakin mahdollista toteuttaa ilman kaivosviranomaisen lupaa, mikäli malminetsintää voidaan toteuttaa 7 §:n mukaisena etsintätyönä tai kiinteistön omistaja on antanut siihen suostumuksensa eikä malminetsintä ole kyseessä olevassa tilanteessa luvanvaraista 9 §:n 2 momentin nojalla.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi pykälän asetuksenantovaltuutuksen sisältävää momenttia siten, että asetuksenantovaltuutus kattaisi kaikki pykälän ilmoitusmenettelyt.

Esitetty ehdotus edellyttäisi lisäksi, että pykälän otsikkoa muutettaisiin vastaamaan paremmin pykälän sisältöä.

14 §. Selvitys malminetsintäalueen tutkimustöistä ja –tuloksista. Hallitusohjelman tavoitteet edellyttävät muutoksia kaivostoimintaa ohjaavaan lainsäädäntöön, jotka parantavat paikallista hyväksyttävyyttä ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kaivosalueen ja kaivoksen vaikutusalueen kiinteistön- ja maanomistajien tiedonsaantioikeutta. Edellä selostettujen tavoitteiden saavuttamiseksi esityksessä ehdotetaan lisättäväksi pykälään uusi 2 momentti. Nykyinen 2 momentti siirtyisi uudeksi 3 momentiksi. Ehdotettu uusi 2 momentti edellyttäisi, että kaivosviranomaiselle toimitettavan vuotuisen kirjallisen selvityksen lisäksi malminetsintäluvan haltija olisi velvollinen vuosittain järjestämään yleisölle avoimen tilaisuuden, jossa malminetsintäluvan haltijan olisi annettava selvitys suoritetuista tutkimustöistä ja niiden tuloksista, suoritettujen tutkimustöiden ympäristö- ja muista vaikutuksista, seuraavan tutkimuskauden tutkimustöistä sekä näiden arvioiduista ympäristö- ja muista vaikutuksista.

Ehdotuksella nostettaisiin lain tasolle vähimmäisvaatimukseksi osan toimialaa kehittämät hyvät käytännöt paikallisesta tiedottamisesta. Yleisölle avoin tilaisuus osaltaan antaisi alueen asukkailla ja muilla toiminnan vaikutuspiirissä oleville tahoille mahdollisuuden ilmaista näkökulmia suoritetuista tutkimustöistä ja suunniteltujen tutkimustöiden vaikutuksista. Kiinteistöjen omistajilta ja muilta asianosaisilta saatu palaute antaisi malminetsintäluvan haltijalle mahdollisuuden arvioida toimenpiteitä, joilla toiminnasta aiheutuvia vaikutuksia olisi mahdollista pienentää tai poistaa.

Avoimien yleisötilaisuuksien olisi mahdollista järjestää lupakohtaisesti tai paikkakunta-kohtaisesti, jolloin tilaisuudessa olisi mahdollista antaa selvitys usean luvan osalta, jos malminetsintäluvan haltijalla olisi kaksi tai useampia lupia lähekkäisillä alueilla. Tilaisuus olisi mahdollista järjestää paikkakunnalla tai verkkotilaisuutena tai näiden yhdistelmänä.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi pykälän nykyistä 2 momenttia, uutta 3 momenttia siten, että myös yleisölle avoimesta tilaisuudesta voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

15 §. Malminetsintäalueen jälkitoimenpiteet. Esityksessä ehdotetaan muutosta 3 momenttiin ja uutta 4 momenttia. Muutoksen tarkoituksena olisi paliskuntien aseman yhdenmukaistaminen

poronhoidon huomioonottamista ja paliskuntien osallisuutta koskevien säännösten osalta. Esityksen mukaan säännöksen soveltamisala laajennetaan koskemaan koko poronhoitoaluetta sen sijaan, että säännös koskisi vain erityistä poronhoitoaluetta.

Esityksen mukaan ilmoitus malminetsintäalueen jälkitoimenpiteiden loppuun saattamisesta tulisi toimittaa aina alueen paliskunnalle sen sijaan, että ilmoitus toimitetaan alueen paliskunnalle vain siinä tilanteessa, että malminetsintäalue sijoittuu erityiselle poronhoitoalueelle. Koska ilmoitusmenettely laajennettaisiin koskemaan koko poronhoitoaluetta, esityksessä ehdotetaan, että paliskuntia koska ilmoitusmenettely erotetaan omaksi momentiksi.

18 §. Kaivosluvan haltijan velvollisuudet. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kaivosluvan haltijan velvollisuuksia koskevan pykälän 1 momenttia siten, että kaivosluvan haltijan tulisi nykyistä selvemmin ottaa huomioon kaivosalueen tuleva käyttö. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi pykälän 1 momentin 4 kohtaa siten, että kaivosluvan haltija olisi velvollinen huolehtimaan siitä, että kaivosalueen tulevaa käyttöä tai esiintymän tulevaa hyödyntämistä ei vaaranneta tai vaikeuteta. Voimassa oleva säännös ohjaa kaivosluvan haltijaa huolehtimaan pikemminkin, ettei alueelle mahdollisesti tulevaa kaivostoimintaa vaaranneta tai vaikeuteta. Kaivosalueen tulevan käytön huomioon ottamista jo kaivoslupaa haettaessa ja muutenkin kaivostoiminnan aikana on pidettävä perusteltuna muun muassa kiertotalouden ja alueiden kestävän käytön näkökulmasta.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi 1 momentin uuteen 5 kohtaan kaivosluvan haltijan velvollisuudeksi sen huolehtiminen, että kaivostoiminnassa otetaan huomioon kaivoksen vaiheittainen sulkeminen. Voimassa olevat kaivoslain säännökset, kuten luvan muuttamista, kaivostoiminnan lopettamista sekä vakuutta koskevat säännökset mahdollistavat kaivosten vaiheittaisen sulkemisen. Voimassa oleva kaivoslaki ei kuitenkaan kannusta kaivosluvan haltijaa aktiivisesti huomioimaan kaivoksen vaiheittaista sulkemista ja sen huomioimista kaivostoiminnassa. Velvollisuuden tehostamiseksi kaivostoiminnasta annetun valtioneuvoston asetuksen 16 §:ää on tarkoitettu täsmentää siten, että kaivoslupaa hakevan olisi esitettävä alustava suunnitelma kaivoksen vaiheittaisesta sulkemisesta. Vaiheittaisen sulkemisen edistämiseksi esityksessä esitetään lisäksi muutosta kaivoslain 120 §:ään, jossa säädetään kaivostoiminnan lopettamiseen varautumisesta.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi pykälän 1 momenttiin uusi 6 kohta, jonka mukaan kaivosluvan haltija olisi velvollinen huolehtimaan siitä, että kaivoksen sulkemiseen liittyvät toimenpiteet toteutetaan siten, ettei suljetusta kaivoksesta aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia ihmisten terveydelle tai ympäristölle. Säännös viittaa kaivoslain 143 §:ään, jossa säädetään kaivosalueen kunnostamisesta kaivostoiminnan päättymisen jälkeen.

Esitetyillä muutoksilla on tarkoitus parantaa kaivosten ympäristönsuojelua.

Hallituksen ohjelman tavoitteet edellyttävät muutoksia kaivostoimintaa ohjaavaan lainsäädäntöön, jotka parantavat paikallista hyväksyttävyyttä ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kaivosalueen ja kaivoksen vaikutusalueen kiinteistön- ja maanomistajien tiedonsaantioikeutta. Edellä selostettujen tavoitteiden saavuttamiseksi esityksessä ehdotetaan lisättäväksi pykälään uusi 3 momentti, joka loisi kaivosluvan haltijalle velvollisuuden järjestää vuosittain yleisölle avoimen tilaisuuden, jossa kaivosluvan haltijan olisi annettava selvitys esiintymän hyödyntämisen laajuudesta ja tuloksista sekä ilmoitettava, jos tiedot mineraalivarannoista muuttuvat olennaisesti ja annettava arvio kaivostoiminnan vaikutuksista kiinteistöjen omistajille ja muille kaivostoiminnan vaikutusalueella oleville asianosaisille.

Ehdotuksella nostettaisiin lain tasolle vähimmäisvaatimukseksi osan toimialaa kehittämät hyvät käytännöt paikallisesta tiedottamisesta. Yleisölle avoin tilaisuus osaltaan antaisi alueen asukaille ja muille toiminnan vaikutuspiirissä oleville tahoille mahdollisuuden ilmaista näkökulmia kaivoksen toiminnasta, kaivoksen eliniästä ja kaivosluvan haltijan arvioista toiminnan vaikutuksista. Kaivostoiminnan vaikutuksia selvitettyä on tuotava esiin myös vaikutukset saamelaisien oikeuksille alkuperäiskansana toiminnan kohdistuessa saamelaisten kotiseutualueelle. Kiinteistöjen omistajilta ja muilta asianosaisilta saatu palaute antaisi kaivosluvan haltijalle mahdollisuuden arvioida toimenpiteitä, joilla toiminnasta aiheutuvia vaikutuksia olisi mahdollista pienentää tai poistaa. Tilaisuus olisi mahdollista järjestää paikkakunnalla tai verkkotilaisuutena tai näiden yhdistelmänä.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi pykälään uusi 4 momentti, jonka nojalla tarkempia säännöksiä yleisölle avoimesta tilaisuudesta voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella.

24 §. Kullanhuuhtojen velvollisuudet. Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi 2 momenttiin, ettei kullanhuuhtoluvan nojalla tapahtuvasta toiminnasta tai muusta kullanhuuhtonta-alueen käytöstä saa aiheutua vahinkoa alueella sijaitsevien kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja niiden pihapiirien lisäksi myöskään muille vastaaville kohteille tai poronhoidon rakenteille tai porojen kuljetusreiteille. Muina vastaavina kohteina voisi olla esimerkiksi saamelaiskulttuurin harjoittamiseen liittyvät olemassa olevat rakenteet, vakiintuneet tukikohta-, kammi- ja laavupaikat. Poronhoidon rakenteista on tietoa asianomaisella maakunnan liitolla ja paliskunnilla, joista jälkimmäisellä on myös tietoa porojen kuljetusreiteistä. Poronhoidon rakenteista ja porojen kuljetusreiteistä voi olla tietoa myös Metsähallituksella tai paliskuntain yhdistyksellä.

27 §. Ilmoitus kullanhuuhtonta-alueen maastotöistä. Esityksessä ehdotetaan 2 momentin muuttamista ja uutta 3 momenttia. Muutoksen tarkoituksena olisi paliskuntien aseman yhdenmukaistaminen poronhoidon huomioonottamista ja paliskuntien osallisuutta koskevien säännösten osalta. Esityksen mukaan säännöksen soveltamisala laajennetaan koskemaan koko poronhoitoaluetta, sen sijaan, että säännös koskisi vain erityistä poronhoitoaluetta.

Esityksen myötä ilmoitus kullanhuuhtonta-alueen maastotöistä olisi tehtävä aina alueen paliskunnalle sen sijaan, että ilmoitus tehtäisi alueen paliskunnalle vain siinä tilanteessa, että kullanhuuhtonta-alue sijoittuu erityiselle poronhoitoalueelle. Koska ilmoitusmenettely laajennettaisiin koskemaan koko poronhoitoaluetta, esityksessä ehdotetaan, että paliskuntia koskeva ilmoitusmenettely erotetaan omaksi momentiksi.

28 §. Selvitys kullanhuuhtonnasta. Hallituksen ohjelman tavoitteet edellyttävät muutoksia kaivostoimintaa ohjaavaan lainsäädäntöön, jotka parantavat paikallista hyväksyttävyyttä ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kaivosalueen ja kaivoksen vaikutusalueen kiinteistön- ja maanomistajien tiedonsaantioikeutta. Edellä selostettujen tavoitteiden saavuttamiseksi esityksessä pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan kaivosviranomaisen olisi vuosittain järjestettävä yleisölle avoin tilaisuus, jossa on esitettävä selvitys kullanhuuhtontalupiin perustuvasta kullanhuuhtonnasta ja kullanhuuhtonnan vaikutuksista poronhoidolle, paliskunnille, muille elinkeinoille sekä saamelaisten ja kolttien oikeuksille. Velvollisuus järjestää yleisölle avoin tilaisuus säädettäisiin kaivosviranomaiselle, jolle yksittäiset kullanhuuhtojat toimittavat 1 momentissa tarkoitetut selvitykset vuosittain, ja jolla on ajantasaiset tiedot kullanhuuhtontatoiminnasta ja asiantuntemus 2 momentissa tarkoitetun selvityksen antamiseen.

Tilaisuus osaltaan antaisi erityisesti kullanhuuhtonnan vaikutusalueen kiinteistön- ja maanomistajille sekä muille toiminnan vaikutuspiirissä oleville tahoille ilmaista näkökulmia kullan-

huuhdonnasta ja sen vaikutuksista poronhoidolle, muille elinkeinoille sekä saamelaisten ja kolttien oikeuksille. Saatu palaute antaisi kaivosviranomaiselle mahdollisuuden arvioida toimenpiteitä, joilla toiminnasta aiheutuvia vaikutuksia olisi mahdollista pienentää tai poistaa.

Uuden 2 momentin myötä nykyinen 2 momentti siirtyisi uudeksi 3 momentiksi. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi uutta 3 momenttia siten, että tarkempia säännöksiä yleisölle avoimesta tilaisuudesta voitaisi antaa valtioneuvoston asetuksella.

30 §. Kullanhuuhdonta-alueen lopputarkastus. Esityksessä ehdotetaan paliskuntien aseman yhdenmukaistamista poronhoidon huomioonottamista ja paliskuntien osallisuutta koskevien säännösten osalta muuttamalla 2 momenttia. Esityksen mukaan säännöksen soveltamisala laajennetaan koskemaan koko poronhoitoaluetta, sen sijaan, että säännös koskisi vain erityistä poronhoitoaluetta.

Esityksen mukaan kaivosviranomaisen olisi tiedotettava lopputarkastuksesta aina alueen paliskunnalle sen sijaan, että ilmoitus toimitetaan alueen paliskunnalle vain siinä tilanteessa, että kullanhuuhdonta-alue sijoittuu erityiselle poronhoitoalueelle.

31 a §. Hakijan neuvonta. Kaivoslakiin ehdotetaan lisättäväksi hallintolain 8 §:n ja 23 §:n 2 momentin mukaista neuvontavelvollisuutta täsmentävä uusi säännös, joka vastaisi sisällöltään ympäristönsuojelulain 39 a §:ää. Säännöksen tavoitteena olisi sujuvoittaa lupahakemuksen käsittelyä ja mahdollistaa entistä tehokkaampi lupamenettelyiden ja lupien yhteensovittaminen esimerkiksi kaivosluvan ja ympäristöluvan osalta.

Esityksen mukaan viranomaisen on pyynnöstä annettava sähköisessä muodossa tietoa siitä, millaisia tietoja ja selvityksiä lupahakemukselta voidaan edellyttää, mitä lausuntoja, muistutuksia ja mielipiteitä lupaviranomainen asian selvittämiseksi hankkii, missä määräajassa ne on tarkoitettu antaa sekä mikä on lupapäätöksen arvioitu antamisajankohta. Lisäksi säännöksen on tarkoitus selvittää, että viranomainen voi järjestää hakijan pyynnöstä tai omasta aloitteestaan tapaamisen hakijan ja viranomaisen välillä neuvonnan järjestämiseksi.

Esityksen mukaan neuvontaa annettaisiin lupaa hakevalle. Säännös mahdollistaisi neuvonnan antamisen myös sellaiselle, jolla on vakaa aikomus hakea kaivoslain mukaista lupaa.

Ehdotettavan säännöksen toisessa momentissa tarkoitetun tapaamisen järjestäminen voi olla perusteltua, jos hanke edellyttää mittavia selvityksiä, useita lupia tai jos muut erityiset syyt puoltavat tapaamisen järjestämistä. Luvanhakijan ja viranomaisen välisten tapaamisten järjestämistä tulee harkita tapauskohtaisesti ajan ja viranomaisvoimavarojen tarkoituksenmukaisen käytön kannalta. Tapaamisessa olisi otettava yhtenä asiana esille mahdollisuus kaivosluvan ja ympäristöluvan käsittelyn yhteensovittamiseen eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annetun lain mukaisesti ja neuvottava hakijaa tarvittavista menettelyistä yhteensovittamisessa.

Ympäristönsuojelulain tapaan säännöksessä käytettäisi käsitettä tapaaminen käsitteen neuvottelu sijasta, koska tapaamisen tarkoitus ei ole saavuttaa viranomaista tai asian vireillepanijaa sitovaa lopputulosta, vaan neuvonta jättää asianomaisille mahdollisuuden menetellä valitsemallaan tavalla. Tapaamisen järjestämisen tarpeellisuus jää lopulta viranomaisen harkittavaksi niillä perusteilla, millaiset menettelyt edistävät lupakäsittelyn tuloksellista ja palveluperiaatteen mukaista järjestämistä. Tapaamisesta laaditaan muistio, joka liitetään osaksi asian käsittelyssä syntyneitä aineistoja.

Neuvontaa annettaessa on huomioitava, ettei viranomainen voi ryhtyä luvanhakijan asiamieheksi tulematta esteelliseksi asian käsittelyssä. Annettava neuvonta painottuisi siten esitetyssä säännöksessä täsmennettyihin menettelyllisiin seikkoihin.

Esityksen tavoitteena ei ole sisällöllisesti rajoittaa hallintolain 8 §:n mukaisen neuvontavelvollisuuden sisältöä. Ehdotetun säännöksen tarkoituksena on, että viranomainen voi jatkossakin toteuttaa hallintolain 8 §:n mukaista palveluperiaatetta ja neuvontavelvollisuuttaan ehdotetun säännöksen rinnalla. Viranomaisella säilyy myös hallintolain 8 §:n ja 23 §:n 2 momentin mukainen neuvontavelvollisuus muita asianosaisia, kuin luvanhakijaa kohtaan.

Hallinnon lainalaisuusperiaatteesta johtuen viranomaisen antamat virheellisetkään neuvot eivät sido viranomaista tai muutoksenhakutuomioistuinta päätöksenteossa. Viranomaisen on pystyttävä yhdenvertaisuusperiaatteen puitteissa muuttamaan ratkaisulinjaansa.

3 momentin mukaan neuvonta olisi maksutonta. Kuitenkin lupakäsittelyn kuluista kaivosviranomainen perisi maksun normaaliin tapaan maksutaksan mukaisesti.

32 §. Etuoikeusjärjestys varausilmoituksen ja lupahakemuksen perusteella. Etuoikeutta koskevaa säännöstä muutettaisiin, jotta siitä kävisi ilmi varausilmoituksen luonne paremmin ja etuoikeusjärjestelmän kuvaus yleisemmin, ja otsikkoa muutettaisiin kuvaavammaksi. Etuoikeusjärjestyksen oikeustila ei tulisi muuttumaan näillä muutoksilla, vaan kyse on etuoikeusjärjestelmän yleisen kuvailun lisäämisestä ja säännöksen rakenteen selkeyttämisestä.

Pykälään lisättäisiin uusi 1 momentti, joka sisältäisi yleisen etuoikeusjärjestelmän kuvauksen. Etuoikeuden malminetsintälupaan voi saada tekemällä varausilmoituksen tai jättämällä malminetsintälupahakemuksen ensimmäisenä. Etuoikeuden kaivoslupaan tai kullanhuuhtontalupaan voi saada jättämällä ensimmäisenä kaivoslupahakemuksen tai kullanhuuhtontalupahakemuksen.

Nykyisen pykälän varausilmoitusta koskeva 4 momentti siirrettäisiin 2 momentiksi, jotta momentit olisivat sisällöllisesti järjestyksessä, joka vastaisi tapahtuvan toiminnan aikajärjystä.

Samalla nykyiset i–3 momentit siirtyisivät 3–5 momenteiksi.

34 §. Lupahakemus. Esityksessä ehdotetaan 2 momentin 1 kohtaan lisättäväksi, että lupahakemuksessa on esitettävä myös lupaharkinnan kannalta tarpeellinen ja luotettava selvitys hakijan muista hakemista ja voimassa olevista luvista. Lisäyksellä tarkoitettaisiin tietoa muista toimintaan liittyvistä luvista, kuten muista kullanhuuhtontaluvista, ympäristöluvista ja vesitalousluvista.

3 momenttiin ehdotetaan uudeksi 3 kohdaksi toiminnan kohdistuessa saamelaisten kotiseutualueelle selvityksen esittämistä hakemuksen liitteenä hankkeen vaikutuksista saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan. Selvityksen on oltava riittävä, ja selvitys toimii pohjana 38 §:n mukaista menettelyä varten (asian selvittäminen saamelaisten kotiseutualueella, koltta-alueella ja erityisellä poronhoitoalueella). Nykyisenkin käytännön mukaan luvan hakija esittää lupahakemuksessaan kuvauksen hankkeen vaikutuksista saamelaisille alkuperäiskansana, mutta muutoksella halutaan korostaa hakijan selvitysvastuuta ja parantaa selvitysten laatua. Selvityksessä tulisi kuvata alueen nykyinen käyttö saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksia (kieli, kulttuuri, perinteiset elinkeinot) koskeviin tarkoituksiin sekä suojellut kulttuuriperintökohteet ja muinaisjäännökset. Samalla nykyinen 3 kohta siirtyisi 4 kohdaksi.

36 §. Lupahakemuksen täydentäminen. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uudeksi 2 momentiksi hallintolain 22 §:ää täydentävä säännös, jonka mukaan viranomaisen on perusteltava, miksi hakijalta pyydetty lisäselvitykset ovat asian ratkaisemisen kannalta tarpeen. Säännös vastaisi sisällöltään ympäristönsuojelulain 40 §:n 3 momenttia ja yhdenmukaistaisi siten kaivoslain ja ympäristönsuojelulain mukaisia lupamenettelyjä koskevia säännöksiä.

Säännöksellä voidaan edistää hyvää hallintoa tuomalla esille selvitystarpeen perustelut sellaisissakin tapauksissa, joissa selvitystä pyydetään esimerkiksi hyvin epätodennäköisen tilanteen varalta, eikä selvitys välttämättä johda mihinkään lupamääräyksiin. Tällainen perusteluvelvollisuus auttaa myös luvanhakijaa kiinnittämään huomioita lisäselvityksissään lupaharkinnan kannalta olennaisiin asioihin ja täten vähentää uudempien lisäselvitysten tarvetta.

38 §. Asian selvittäminen saamelaisten kotiseutualueella, koltta-alueella ja erityisellä poronhoitoalueella. Esityksessä ehdotetaan 1 momentin muuttamista niin, että kaivoslain mukaisen luvan mukaisen toiminnan vaikutuksista saamelaisten oikeuksille alkuperäiskansana selvitettyä yhteistyössä lupaviranomaisen kanssa mainitaan luvan hakija ensimmäisenä yhteistyöhön osallistuvana tahoa. Muutoksella halutaan korostaa luvan hakijan selvitysvastuuta. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että yhteistyötä tehdään luvan hakijan lupahakemuksessaan toimittaman selvityksen pohjalta. Tällä viitataan 34 §:n 3 momentin 3 kohtaan tällä samalla esityksellä lisättävään hakijan selvitykseen.

Esityksessä ehdotetaan 1 momentin johdantokappaleen viimeiseen lauseeseen lisättäväksi ”erityisesti” kuvaamaan luettelon esimerkinomaisuutta. Momentin uudeksi 1 kohdaksi esitetään lisättäväksi, että vaikutuksia selvitettyä ja harkittaessa tarvittavia toimenpiteitä haittojen vähentämiseksi ha estämiseksi on otettava erityisesti huomioon hakemuksessa tarkoitetun toiminnan tiedossa olevat tai todennäköiset vaikutukset saamelaisten oikeudelle ylläpitää ja kehittää alueella kieltään ja kulttuuriaan sekä harjoittaa perinteisiä elinkeinojaan. Samalla 1 momentin nykyiset 1-3 kohdat siirtyvät 2-4 kohdiksi.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan 1 momentin mukaisessa selvityksessä on arvioitava, olisiko kyseessä olevalla alueella luvan myöntämisestä huolimatta mahdollista edelleen ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria sekä harjoittaa saamelaisten perinteisiä elinkeinoja. Arvion perusteella harkitaan haittojen vähentämiseksi ja estämiseksi tarvittavia toimenpiteitä, joiden perusteella kaivosviranomainen harkitsee tarvittavia lupamääräyksiä.

Samalla nykyiset 2-5 momentit siirtyisivät 3-6 momenteiksi.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 7 momentti, joka sisältää asetuksenantovaltuuden pykälän mukaisesta menettelystä ja selvityksen sisällöstä.

39 §. Muistutukset ja mielipiteet. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman tavoitteet edellyttävät muutoksia kaivostoimintaa ohjaavaan lainsäädäntöön, jotka parantavat paikallista hyväksyttävyyttä ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kaivosalueen ja kaivoksen vaikutusalueen kiinteistön- ja maanomistajien tiedonsaantioikeutta. Edellä selostettujen tavoitteiden saavuttamiseksi esityksessä pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan kaivosviranomaisen olisi järjestettävä yleisölle avoin tilaisuus muistutusten ja mielipiteiden tekemisen tueksi, kun kyseessä on kaivoslupaa, kaivosluvan muuttamista tai kaivosluvan voimassaolon jatkamista koskeva hakemus. Tilaisuudessa olisi annettava selvitys lupahakemuksen sisällöstä. Vuorovaikutteisen tilaisuuden tarkoituksena on täydentää kirjallista kuulemismenettelyä ja ehdotuksen tavoitteena on välittömän kuulemistilaisuuden kautta parantaa kaivoslupahakemusta

koskevan vaikutusalueen tai kaivoksen vaikutusalueen asukkaiden ja muiden tahojen mahdollisuuksia saada suunnitellusta kaivoshankkeesta tai toiminnan muutoksesta tietoa. Muistutukset ja mielipiteet pitää kuitenkin jättää erikseen kirjallisina. Tilaisuudessa ei olisi tarkoitus antaa mielipiteisiin ja muistutuksiin vastauksia. Tilaisuus olisi mahdollista järjestää paikkakunnalla tai verkkotilaisuutena tai näiden yhdistelmänä.

Ehdotettu uusi momentti sisältäisi asetuksenantovaltuutuksen, joka mahdollistaisi tarkempien säännösten antamisen valtioneuvostonasetuksella.

44 §. Varausilmoitus. Kaivoslain 44 §:n 2 momentissa säädetään varausilmoituksen alueellisista esteistä. Näitä ovat alueet, jotka kuuluvat malminetsintäalueeseen, kaivosalueeseen tai kullanhuuhtonta-alueeseen tai aiemmin varausalueena olleet alueet, ennen kuin vuosi on kulunut varauspäättöksen raukeamisesta tai peruuttamisesta. Muita laista johtuvia alueellisia esteitä tai rajoituksia varausilmoituksilla ei ole. Esimerkiksi malminetsinnän alueellisia esteistä koskevaa sääntelyä ei voimassa olevassa kaivoslaissa ole katsottu tarpeelliseksi ulottaa koskemaan varausilmoituksia, koska varauksen oikeusvaikutukset rajoittuvat ainoastaan varaajan etuoikeuteen hakea malminetsintä lupaa tietyille alueille. Kyseessä on siten yksinomaan toiminnanharjoittajien horisontaalisia suhteita sääntelevä järjestelmä.

Edellä kuvattu varausten alueellisia esteitä koskeva sääntely johtaa usein siihen, että varausalueet poikkeavat alueellisilta rajauksiltaan merkittävästi niistä malminetsintä lupahakemusten käsitteistä alueista, jotka seuraavat välittömästi varausilmoitusta. Ottaen huomioon varauksen suhteen malminetsintä lupahakemukseen, voi alueiden erilainen rajausta aiheuttaa tarpeetonta epäselvyyttä kiinteistöjen omistajien ja muiden asianosaisten keskuudessa.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi varausten esteitä koskevaa sääntelyä siten, että varausalueesta tulisi aina rajata ilmeiset malminetsintä lupaa koskevat alueelliset esteet, joista on säädetty tarkemmin kaivoslain 7 §:n 2 momentissa ja 9 §:n 4 momentissa. Ehdotetun muutoksen johdosta esityksessä ehdotetaan, että kaivoslain 44 §:ään lisätään uusi 2 momentti, jonka mukaan varaajan olisi varausilmoituksessa rajattava varausalueesta kaivoslain 7 §:n 2 momentissa ja 9 §:n 4 momentissa tarkoitetut alueet. Ehdotetun uuden 2 momentin lisäämisen johdosta nykyinen 2 momentti siirtyisi 3 momentiksi. Tällä esityksellä ei ehdoteta muutoksia kaivoslain 7 §:n 2 momenttiin eikä 9 §:n 4 momenttiin.

Kaivoslain 7 §:n 2 momentin tarkoittamat alueet koskevat lähinnä hautausmailla (457/2003) tarkoitettua hautausmaata, puolustusvoimien käytössä olevaa aluetta tai sellaista Rajavartiolaitoksen hallitsemalla aluetta, jossa liikkumista on rajoitettu tai se on kielletty, aluetta, jolla liikkumista on rajoitettu tai jolle sivullisilta on pääsy kielletty, yleisessä käytössä olevaa liikenne- ja kulkuväylää, asumiseen tai työntekoon tarkoitettua rakennusta tai muuta näihin rinnastettavaa tilaa ja niihin liittyvää, yksityistä piha- aluetta taikka tällaisen rakennuksen paikkaa, jota varten on myönnetty maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettu rakentamiseen tarvittava lupa ja rakentaminen on aloitettu, puutarhatalouden käytössä olevaa aluetta, yleistä rakennusta tai laitosta taikka yli 35 000 voltin jännitteistä sähkölinjaa tai muuntoasemaa tai muuta edellä vastaavaa erityiseen käyttöön otettua aluetta ja näitä alueita koskevia suoja-alueita, joista on säädetty kaivoslaissa.

Kaivoslain 9 §:n 4 momentin tarkoittamat alueet koskevat maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettua katualuetta tai toria, maantielaissa (503/2005) tarkoitettua maantien tiealuetta, ilmailulaissa (1194/2009) tarkoitettua lentopaikkaa ja muuta ilmailua palvelevaa aluetta, ratalaissa (110/2007) tarkoitettua rautatiealuetta, yleistä liikennettä varten käytettyä kanava tai muu vastaava liikennealuetta ja näitä alueita koskevia suoja-alueita, joista on säädetty kaivoslaissa tai muussa laissa.

Varauksen oikeusvaikutuksista johtuen varausilmoitukseen liittyvässä harkinnassa ei ole tarkoituksenmukaista ottaa huomioon mahdollisen malminetsinnän tai kaivostoiminnan vaikutuksia. Kyseisten vaikutusten huomioiminen varausilmoitusta koskevassa harkinnassa ei myöskään ole mahdollista niiden edellyttämän tietotarpeen vuoksi, jota varaushetkellä ei vielä ole varaajan tai kaivosviranomaisen käytettävissä.

Varausjärjestelmän tarkoituksena on, että varaaja kerää varauspäätöksen voimassaoloaikana tietoa mahdollisen malminetsinnän vaikutuksista, joita on mahdollista käyttää malminetsintälupahakemusta laadittaessa. On myös syytä huomioida, että tietoja esimerkiksi malminetsinnän vaikutuksista kertyy malminetsintälupaa koskevan lupaharkinnan perusteeksi myös lupahakemuksesta saatujen lausuntojen, mielipiteiden ja muistutusten kautta, joita ei varausilmoitusta käsiteltäessä pyydetä, johtuen siitä, ettei varauksella lähtökohtaisesti ole vaikutuksia esimerkiksi kiinteistöjen omistajien asemaan tai oikeuksiin.

4 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi varaajalle velvollisuus tiedottaa varausilmoituksen jättämisestä sitä kuntaa tai niitä kuntia, joilla varausalue sijaitsee. Tieto annettaisiin kunnan kirjaimoon. Kunnalle ei asetettaisi velvoitetta tiedon edelleen jakamisesta, vaan kunta itse päättäisi tarpeidensa mukaan, mihin se tietoa varausilmoituksesta käyttäisi. Tiedottamisen tavoitteena olisi lisätä paikallista tietoisuutta alueelle kohdistuvasta kiinnostuksesta ja ehkäistä tilanteita, joissa varauspäätös tulee yllätyksenä kunnalle ja varaukseen kohdistuu laajaa kiinnostusta, sekä lisätä vuorovaikutusta varaajan ja kunnan kesken. Varaajalle ehdotettaisiin lisättäväksi myös vastaava tiedottamisvelvollisuus saamelaiskäräjille ja kolttien kyläkokoukselle, kun varausalue sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella tai kolttien-alueella. Tiedon saajan on otettava huomioon, ettei varausilmoituksen jättämisen vaiheessa vielä tiedetä, onko varauspäätöksen hyväksymiselle estettä.

Varausilmoitusta koskevaan säännökseen ehdotettujen kahden momentin lisäyksen johdosta asetuksenantovaltuutta koskeva nykyinen 3 momentti siirtyisi 5 momentiksi.

46 §. Malminetsintäluvan ja kullanhuuhtontaluvan myöntämisen esteet. Pykälän 1 momentin 7 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että malminetsintälupaa ja kullanhuuhtontalupaa ei saisi myöntää alueelle, jonka osalta kunta vastustaa luvan myöntämistä kaavoituksesta johtuvasta tai muusta alueiden käyttöön liittyvästä painavasta syystä, jollei tärkeä yleinen etu edellytä luvan myöntämistä. Muutoksella selkeytettäisiin säännöksen sanamuotoa korvaamalla epäselviksi koetut termit paremmin kuvaavilla. Painavana syynä voitaisiin pitää lähinnä vireillä olevaa kaavoitusta, jossa alueelle on suunniteltu käyttötarkoitus, jota malminetsintä tai kullanhuuhtonta vaikeuttaisi. Kunta saattaisi vastustaa toimintaa myös esimerkiksi luvan mukaisen toiminnan kanssa yhteen sopimattomalla, jo käynnistettäväksi suunnitellulla tai muulla maankäyttötarpeella taikka erityisillä luonto- ja kulttuuriarvoilla. Tulkinnassa olisi otettava huomioon myös, että malminetsintäluvan voimassaoloaika ja luvan sallimia toimenpiteitä voidaan tarvittaessa rajoittaa ja saada haitta sillä tavalla poistettua. Tärkeänä yleisenä etuna voitaisiin pitää esimerkiksi yhteiskunnan raaka-ainehuoltoon tai alueelliseen kehittämiseen liittyviä malmivarojen kartoitustarpeita.

Kaivoslupaa koskevan harkinnan osalta voimassa olevan kaivoslain 48 § estää kaivosluvan myöntämisen, jos luvan mukainen kaivostoiminta merkittävästi heikentäisi paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloja eikä vaikutuksia voida lupamääräyksin poistaa. Lupaharkinnan linjakkuuden vuoksi sekä muiden elinkeinojen huomioimiseksi malminetsintälupaa ja kullanhuuhtontalupaa koskevassa lupaharkinnassa esityksessä ehdotetaan lisättäväksi kaivoslain 46 §:ään 1 momenttiin uusi 8 kohta, jonka mukaan malminetsintälupaa ja kullanhuuhtontalupaa ei saa myöntää alueelle, jossa luvan mukainen toiminta aiheuttaa olennaista haittaa muulle elin-

keinotoiminnalle. Lupaharkinnan perusteisiin ei kuitenkaan ehdoteta muutosta, jolloin kaivoslain 45 §:n 1 momentin viimeisen lauseen nojalla lupa voitaisi esteestä huolimatta myöntää, jos este on mahdollista poistaa lupamääräyksillä tai pienentämällä alueen kokoa.

Lähtökohtaisesti malminetsintätoimenpiteiden ei voida katsoa aiheuttavan merkittävää haittaa muulle elinkeinotoiminnalle, mutta kyseinen kielto olisi tästä huolimatta tarpeen sisällyttää lupaharkintaan, mikäli lupamenettelyn aikana nousisi esiin seikkoja, joiden mukaan haettavaan lupaan perustuva toiminta aiheuttaisi merkittävää haittaa muulle elinkeinolle.

Lupaharkinnan kannalta olennaista olisi todellisen, lupaan perustuvaan toimintaan liittyvän haittan osoittaminen. Todellisena haitta muulle elinkeinotoiminnalle ei voitaisi pitää malminetsintähakemuksen myötä syntyviä odotuksia mahdollisesta paikallistettavasta esiintymästä eikä myöskään mahdollista tulevaa kaivostoimintaa. Sen sijaan lupaharkinnan kannalta merkityksellisenä haittana olisi pidettävä haittaa, jonka malminetsinnän voidaan yksiselitteisesti katsoa aiheuttavan. Muuna elinkeinotoimintana voisi olla esimerkiksi matkailu, tuulivoimatuotanto tai poronhoito.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi pykälän 1 momentin 8 kohtaa (uutta 9 kohtaa), jonka mukaan malminetsintälupaa ja kullanhuuhtontalupaa ei saa myöntää, muun muassa silloin, jos hakija on aikaisemmin olennaisesti laiminlyönyt tähän lakiin perustuvia velvollisuuksia.

Kaivoslain mukaiselle toiminnalle on ominaista niin kutsuttu jakautuneen lainsäädännön järjestelmä, jossa olennaisia vaatimuksia luvan mukaiselle toiminnalle asetetaan kaivoslain ohella myös muiden lakien kuten luonnonsuojelulain ja ympäristönsuojelulain nojalla. Ottaen huomioon tämän jakautuneen lainsäädännön järjestelmän, on luontevaa, että kaivoslain mukaisessa lupaharkinnassa otetaan huomioon myös se, onko toiminnanharjoittaja noudattanut myös muuta lainsäädäntöä, jota sovelletaan kaivoslain mukaiseen toimintaan. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kaivoslain 46 §:n 1 momentin 9 kohtaa siten, että lupaa ei voisi myöntää, mikäli hakija on aikaisemmin toiminut kaivoslain mukaisessa toiminnassa muun soveltuvan lain tai sen nojalla annettujen määräysten vastaisesti.

Jotta kaivosviranomaisen voisi katsoa hakijan aikaisemmin laiminlyöneen kaivoslain mukaisessa toiminnassa sovellettavaa muuta lainsäädäntöä, tulisi kaivosviranomaisen harkinnan perustua kyseisen lain mukaisen toimivaltaisen viranomaisen antamaan lainvoimaiseen päätökseen, josta kyseiseen lakiin perustuvien velvollisuuksien laiminlyönti tai laiminlyönnit ilmenevät. Tieto laiminlyönneistä voisi tulla esimerkiksi lupaviranomaisen pyytäessä lupahakemuksesta lausuntoa muilta viranomaisilta. Lupamenettelyn aikana esille tuodut näkemykset mahdollisista laiminlyönneistä eivät lähtökohtaisesti vaikuttaisi kaivosviranomaisen lupaharkintaa 9 kohdan tarkoittamalla tavalla.

Luvan hakijaa koskeva 9 kohdan vaatimus tulee luvan siirtoa koskevan 73 §:n 3 momentin viittaussäännöksen kautta sovellettavaksi myös siirron saajaa koskien.

47 §. Kaivoslupan myöntämisen edellytykset. Voimassa oleva kaivoslaki mahdollistaa lain nojalla myönnettyjen lupien siirtämisen toiselle. Lupien siirtoa koskevan sääntelyn lähtökohdiana on, että siirron saajan tulee täyttää vastaavat vaatimukset kuin mitä luvanhaltijalta lain mukaan edellytetään. Tähän perusasetelmaan ei esitetä muutosta, sillä muunlainen sääntely olisi omiaan vaarantamaan toiminnanharjoittajien yhdenvertaisen kohtelun ja mahdollisuuden siirtää tehokkaasti lupa toiselle, jota lähtökohtaisesti ei ole pidettävä epäsuotuisana tai -toivottavana toimenpiteenä.

Kaivoslain 31 §:n edellytysten lisäksi kaivoslain 6 §:n yleiset periaatteet edellyttävät muun muassa, että toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden toiminnassa on käytössä tarpeellinen asiantuntemus ja muutoin riittävät edellytykset. Yleisiin periaatteisiin lukeutuvia seikkoja ei kuitenkaan ole nimenomaisesti lueteltu esimerkiksi luvan myöntämisen edellytyksiä koskevassa 47 §:ssä. Kaivosviranomaisen on kuitenkin käytännössä edellyttänyt, että luvan siirron yhteydessä toimitetaan selvitys siirron saajan asiantuntemuksesta ja edellytyksistä toteuttaa lupaan perustuvaa toimintaa.

Voimassa oleva luvan siirtoon liittyvä sääntely on aiheuttanut huolta muun muassa siirron saajan asiantuntemusta koskevan sääntelyn osalta. Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi kaivoslain 47 §:ään uusi momentti, jonka mukaan kaivosluvan myöntämisen edellytyksenä olisi se, että hakijalla tulee olla käytettävissä haettuun lupaan perustuvaa toimintaan nähden tarpeellinen asiantuntemus ja muutoin riittävät taloudelliset edellytykset. Esitetyllä muutoksella varmistettaisiin, että sekä luvan hakijalla että mahdollisella siirron saajalla olisi taloudelliset edellytykset harjoittaa lupaan perustuvaa toimintaa, sillä kaivoslain 73 §:n 1 momentin nojalla siirron saajan tulee täyttää vastaavat vaatimukset kuin luvanhaltijalta tämän lain mukaan edellytetään.

Sääntelyn toiminnallisuuden varmistamiseksi esityksessä ehdotetaan vastaavaa muutosta kaivoslain 48 §:ään, jossa säädetään kaivosluvan myöntämisen esteistä.

4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kaivostoiminnan tulisi siirtymäsäännöksissä mainittuja poikkeuksia lukuun ottamatta perustua aina kunnan hyväksymään kaavaan, jossa kaivosalueen ja kaivoksen apualueen sijainti ja suhde muuhun maankäyttöön on selvitetty. Muutoksella toimeenpannaan hallitusohjelman kirjaus, jonka mukaan kunnille säädetään oikeus päättää kaavoituksella, onko kaivostoiminta mahdollista kunnan alueella. Muutos poistaisi siirtymäsäännöksissä mainittuja poikkeuksia lukuun ottamatta muun selvityksen rinnastamisen kaavoitukseen, mitä ei ole koettu tasapainoisena vaihtoehtona kaavoitukselle.

Jatkossa kaivostoiminnan tulisi perustua kunnan laatimaan yleis- tai asemakaavaan, jolloin kaivosalueen perustaminen maakuntakaavan perusteella poistuisi. Kunta päättäisi, kaavoitettaisiinko alue kaivoshanketta varten, ja kaavoituksessa määritellään kaivoshankkeen ja muiden maankäyttömuotojen välinen suhde. Kaavoitusprosessi kuulemisineen ja valitusmahdollisuuksineen on osallistava ja vuorovaikutteinen, joten uudistus parantaisi myös kuntalaisten ja muiden osallistajien vaikutusmahdollisuuksia.

4 momentissa säädettäisiin myös, että jos kaivosalue sijaitsee useamman kunnan alueella, tulee kunnan kuulla kaavoittamisen yhteydessä muita kaivosalueen kuntia ja maakunnan liittoa siten kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään. Tällä halutaan vahvistaa muiden kaivosalueen kuntien ja maakunnan liiton asianmukaista kuulemista tilanteissa, joissa kaivosalue sijaitsee useamman kunnan alueella.

48 §. Kaivosluvan myöntämisen esteet. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kaivoslain 48 §:n 1 momenttia, jonka mukaan kaivosluvan myöntämisen esteenä olisi se, että hakemuksen käsittelyn yhteydessä ilmenisi, ettei hakijalla ole käytettävissä haettuun lupaan perustuvaan toimintaan nähden tarpeellista asiantuntemusta tai muutoin riittäviä taloudellisia edellytyksiä. Asiaa harkittaessa kaivosviranomaisen tulisi arvioida hakijan taloudelliset edellytykset harjoittaa lupaan perustuvaa toimintaa. Kaivosviranomaisen tulisi esimerkiksi tarkistaa hakijan taloudelliset edellytykset julkisista rekistereistä ja arvioida liiketoimintasuunnitelman ja rahoitus-suunnitelman uskottavuutta. Hakijan pitäisi pystyä osoittamaan, että sillä on käytössään tarvittavaa asiantuntemusta esimerkiksi geologiasta, teknisestä toteutuksesta, kemianprosesseista ja

ympäristöturvallisuudesta. Mikäli lupaharkinnan aikana kävisi ilmi, ettei hakijalla ole taloudellisia edellytyksiä harjoittaa lupaan perustuvaa toimintaa, ei kaivosviranomainen voisi myöntää hakijalle kaivoslupaa.

Ehdotettu muutos toimisi kaivoslain 47 §:n uuden momentin vastinparina, jonka mukaan kaivosluvan myöntämisen edellytyksenä olisi se, että hakijalla tulisi olla käytettävissä haettuun lupaan perustuvaa toimintaan nähden tarpeellinen asiantuntemus ja muutoin riittävät edellytykset. Ehdotettu muutos ei edellyttäisi muutosta lupahakemusta koskevaan sääntelyyn, sillä voimassa olevan kaivoslain 34 §:n 1 momentin mukaan kaivoslupahakemuksessa on esitettävä selvitys hakijan edellytyksistä harjoittaa haettuun lupaan perustuvaa toimintaa.

Luvan hakijaa koskeva 1 momentin vaatimus tulee luvan siirtoa koskevan 73 §:n 3 momentin viittaussäännöksen kautta sovellettavaksi myös siirron saajaa koskien.

Kaivoslain 48 §:n 1 momentin mukaan kaivoslupaa ei myöskään saa myöntää, jos hakija on aikaisemmin olennaisesti laiminlyönyt tähän lakiin perustuvia velvollisuuksia. Kaivoslain mukaiselle toiminnalle on ominaista kuitenkin niin kutsuttu jakautuneen lainsäädännön järjestelmä, jossa olennaisia vaatimuksia luvan mukaiselle toiminnalle asetetaan kaivoslain ohella myös muiden lakien kuten luonnonsuojelulain ja ympäristönsuojelulain nojalla. Ottaen huomioon tämän jakautuneen lainsäädännön järjestelmän, on luontevaa, että kaivoslain mukaisessa lupaharkinnassa otetaan huomioon myös se, onko toiminnanharjoittaja noudattanut myös muuta lainsäädäntöä, jota sovelletaan kaivoslain mukaiseen toimintaan. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kaivoslain 48 §:n 1 momenttia siten, että lupaa ei voisi myöntää, mikäli hakija on aikaisemmin toiminut kaivoslain mukaisessa toiminnassa kaivoslain tai muun soveltuvan lain tai sen nojalla annettujen määräysten vastaisesti.

Jotta kaivosviranomainen voisi katsoa hakijan aikaisemmin laiminlyöneen kaivoslain mukaisessa toiminnassa muuta toimintaan soveltuvaa lainsäädäntöä, tulisi kaivosviranomaisen harkinnan perustua kyseisen lain mukaisen toimivaltaisen viranomaisen antamaan lainvoimaiseen päätökseen, josta kyseiseen lakiin perustuvien velvollisuuksien laiminlyönti tai laiminlyönnit ilmenevät. Tieto laiminlyönneistä voisi tulla esimerkiksi lupaviranomaisen pyytäessä lupahakemuksesta lausuntoa muilta viranomaisilta. Lupamenettelyn aikana esille tuodut näkemykset mahdollisista laiminlyönneistä eivät lähtökohtaisesti vaikuttaisi kaivosviranomaisen lupaharkintaa 1 momentin tarkoittamalla tavalla.

Kaivoslain 48 §:n 2 momentin mukaan kaivoslupaa ei saa myöntää säännöksessä määriteltyjen kielteisten vaikutusten perusteella. Voimassa olevan säännöksen mukaan paikkakunnan asutus- ja elinkeino-olojen tulisi heikentyä samanaikaisesti, jotta kyseessä olisi kaivosluvan myöntämisen este. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kaivoslain 48 §:n 2 momenttia siten, että sana ”ja” muutetaan sanaksi ”tai”, tällöin luvan epääminen ei edellyttäisi näiden kahden kielteisen vaikutuksen samanaikaista käsillä oloa vaan jo toisen kielteisen vaikutuksen olemassaolo estäisi kaivosluvan myöntämisen. Esityksessä ehdotettu sanamuoto mahdollistaisi edellä viitattujen kielteisten vaikutukset itsenäistä tarkastelua. Muutoksella ei olisi vaikutusta lupaharkinnan perusteisiin vaan kaivoslupa olisi edelleen myönnettävissä, mikäli kielteiset vaikutukset voitaisi lupamääräyksiin poistaa. Kynnys kaivosluvan epäämiselle edellä mainituilla perusteilla jäisi kuitenkin vieläkin korkealle, koska kielteisen vaikutuksen edellytettäisiin heikentävän merkittävästi asutus- tai elinkeino-oloja tilanteissa, joissa kielteisiä vaikutuksia ei voitaisi lupamääräyksiin poistaa.

51 §. Malminetsintäluvassa annettavat määräykset. Esityksessä ehdotetaan lisäyksiä 1 momentin 2 ja 3 kohtiin, joilla tarkennetaan saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksien turvaamiseksi

annettavia lupamääräyksiä. Tarpeellisia lupamääräyksiä olisi annettava 2 kohdan lisäyksen mukaan saamelaisten kotiseutualueella muille saamelaisten perinteisille elinkeinoille aiheutuvien haittojen vähentämiseksi. Saamelaisten perinteisiä elinkeinoja ovat poronhoidon lisäksi metsästyks, kalastus ja keräily. Tarpeellisia lupamääräyksiä olisi annettava 3 kohdan lisäyksen mukaan sen varmistamiseksi, ettei luvassa tarkoitettulla toiminnalla vaaranneta saamelaisten kotiseutualueella saamelaisten oikeutta ylläpitää ja kehittää alueella kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan. Muutoksen tarkoituksena on kuvata tarkemmin saamelaisten alkuperäiskansaoikeuden sisältöä.

Kaivoslain 11 §:n 2 momentissa säädetään malminetsintäluvan nojalla tapahtuvan malminetsintän yleisistä rajoituksista. Säännöksen mukaan malminetsintäluvan nojalla tapahtuvasta malminetsinnästä ja muusta malminetsintäalueen käytöstä ei saa aiheutua haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle, olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle, merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, harvinaisten tai arvokkaiden luonnonesiintymien olennaista vahingoittumista, merkittävää maisemallista haittaa tai muuta merkittävää vahingollista ympäristövaikutusta, joista viimeisin kohta ehdotetaan lisättäväksi 11 §:ään tällä esityksellä. Edellä viitatu kiellettyjen seurausten huomioon ottaminen lupaharkinnassa on mahdollista jo voimassa olevan sääntelyn perusteella, mutta selvempää olisi säätää niistä oma kohtansa malminetsintäluvassa annettavien määräysten listaan.

Edellä selostetu perustein esityksessä ehdotetaan lisättäväksi kaivoslain 51 §:n 2 momenttiin uusi 10 kohta, jonka mukaan malminetsintäluvassa on annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset toimenpiteistä, joilla varmistutaan, ettei malminetsinnästä ja muusta malminetsintäalueen käytöstä aiheutu haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle, olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle, merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, harvinaisten tai arvokkaiden luonnonesiintymien olennaista vahingoittumista, merkittävää maisemallista haittaa tai muuta merkittävää vahingollista ympäristövaikutusta. Muuna elinkeinotoimintana voisi tulla otetuksi huomioon esimerkiksi poronhoito ja matkailu. Muu merkittävä vahingollinen ympäristövaikutus voisi aiheutua esimerkiksi kairaamisesta pilaantuneella maa-alueella. Tämän voisi ehkäistä esimerkiksi siirtämällä kairauspistettä.

Pääsääntöisesti malminetsintä on mahdollista suunnitella ja toteuttaa siten, että 11 §:n 2 momentissa säädetty kiellot eivät muodostu ongelmaksi. Lain 11 §:n 2 momentin kieltoja ja tarvetta asettaa lupamääräyksiä sen varmistamiseksi, ettei 11 §:n 2 momentissa tarkoitettua kiellettyä seurausta aiheudu, olisi kuitenkin arvioitava tapauskohtaisesti. Nyt käsillä olevia kiellettyjä seureauuksia on käsitelty tarkemmin hallituksen esityksessä kaivoslaiksi (HE 273/2009 vp, 11 §:n yksityiskohtaiset perustelut).

Samalla pykälän 1 momentin nykyinen 10 kohta siirtyy 11 kohdaksi.

Kaivoslain 51 §:n 2 momentin 5 ja 9 kohdan mukaan malminetsintäluvassa on annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset muun muassa jälkitoimenpiteistä ja vakuudesta. Käytännössä on osoittautunut, että malminetsintäluvuissa annettavia määräyksiä tulisi selkeyttää, jotta viranomaisten, toiminnanharjoittajien ja muiden asianosaisten olisi mahdollista arvioida jälkitoimenpiteitä ja vakuuksia koskevien lupamääräysten riittävyyttä suhteessa luvan mukaiseen toimintaan. Pykälän itsessään voidaan katsoa jo sellaisenaan mahdollistavan riittävän selkeiden ja kattavien lupamääräysten antamisen, jolloin tarkoituksenmukaista on säätää lupamääräyksistä tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Malminetsintätutkimusten ympäristövaikutusten vähentämisestä säädettäisiin uudessa 3 momentissa. Sen mukaan kaivosviranomaisen on otettava huomioon hyvät käytänteet malminet-

sinnästä aiheutuvien ympäristövaikutusten vähentämiseksi antaessaan lupamääräyksiä malminetsintätutkimusten ajankohdista ja menetelmistä sekä malminetsintään liittyvistä laitteista ja rakennelmista. Vaadittavat toimenpiteet on suhteutettava malminetsintäalueella vallitseviin olosuhteisiin ja siellä vallitseviin ympäristöllisiin arvoihin. Merkityksellistä soveltuviin käytänteiden arvioinnissa on ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto.

Hyviä käytänteitä malminetsinnän ympäristövaikutusten vähentämiseksi on esitetty esimerkiksi malminetsinnän vastuullisuusjärjestelmä -asiakirjoissa. Hyvät käytänteet voisivat esimerkiksi olla kenttätöiden ajoittaminen vuodenajan mukaan ympäristön ja muun maankäytön näkökulmasta, ympäristöystävällisten kemikaalien käyttö, kulkureittien sijoittaminen ja pohjustaminen tai tukilumetuksen käyttö.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi pykälän 4 momentiksi asetuksenantovaltuutus lupapäätöksen sisällön täsmentämistä varten.

52 §. Kaivosluvassa annettavat määräykset. Esityksessä ehdotetaan lisäyksiä 3 momentin 4 ja 5 kohtiin, joilla tarkennetaan saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksien turvaamiseksi annettavia lupamääräyksiä. Tarpeellisia lupamääräyksiä olisi annettava 4 kohdan lisäyksen mukaan saamelaisten kotiseutualueella muille saamelaisten perinteisille elinkeinoille aiheutuvien haittojen vähentämiseksi. Saamelaisten perinteisiä elinkeinoja ovat poronhoidon lisäksi metsästyks, kalastus ja keräily. Tarpeellisia lupamääräyksiä olisi annettava 5 kohdan lisäyksen mukaan sen varmistamiseksi, ettei luvassa tarkoitetulla toiminnalla vaaranneta saamelaisten kotiseutualueella saamelaisten oikeutta ylläpitää ja kehittää alueella kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan. Muutoksen tarkoituksena on kuvata tarkemmin saamelaisten alkuperäiskansaoikeuden sisältöä.

Kaivoslainsäädännön toimivuutta tarkastelleessa selvityksessä havaittiin, että kaivostoiminnan ja muiden elinkeinojen välistä vaikutusperusteista punnintaa ei tapahdu kaivoslupamenettelyssä ehdottoman esteen ulkopuolella ja esimerkiksi muulle elinkeinoille aiheutuva haitta saa kaivoslain mukaisessa päätöksenteossa käytännössä verrattain vähän sijaa, siitäkin huolimatta, että kaivoslain mukainen sääntely esimerkiksi lupamääräysten osalta antaa jo nykyisellään kaiken laatuisten haittavaikutusten välttämiseksi tai rajoittamiseksi mahdollisuuden asettaa toiminnanharjoittajaa velvoittavia lupamääräyksiä. Edellä mainitun lisäksi selvityksessä havaittiin, että kaivoslupaa koskevassa lupaharkinnassa olisi mahdollista tarkastella muun muassa erilaisia maisemallisia sekä suojavyöhykkeitä koskevia kysymyksiä nykyistä yksityiskohtaisemmalla tasolla, jolloin kaivosluvassa annettavilla määräyksillä olisi mahdollista vähentää kaivostoiminnasta aiheutuvia maisemallisia haittoja tai poistaa tai lieventää erilaisia immissio- ja naapuruushaittoja.

Edellä selostetun perusteella esityksessä ehdotetaan lisättäväksi kaivoslain 52 §:n 3 momenttiin uudet 9, 10, 11 ja 12 kohdat, joiden mukaan kaivosluvassa olisi annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset puuston, muun kasvillisuuden säilyttämisestä, uusimisesta ja uusista istutuksista kaivostoiminnan aikana, toimintojen sijoittelusta luonnon monimuotoisuus ja muut ympäristövaikutukset huomioon ottaen sekä toimenpiteistä, joilla estetään huomattavien vahingollisten ympäristövaikutusten aiheutumista ja paikkakunnan asutus- tai elinkeino-olojen merkittävä heikentymistä. Paikkakunnan muina elinkeinoina voisivat tulla otetuksi huomioon esimerkiksi poronhoito, tuulivoima, maatalous ja matkailu. Lupamääräykset voisivat koskea esimerkiksi puustovyöhykkeen edellyttämistä kaivostoiminnasta aiheutuvien haittojen vähentämiseksi (maisemalliset haitat, erilaiset immissio- ja naapuruushaitat, muille elinkeinoille aiheutuvat haitat). Tällaisen suojavyöhykkeen voisi järjestää joko kaivosalueen ulommaksi osaksi, jolla vain maanalainen kaivostoiminta olisi sallittua, tai apualueeksi.

11 kohdan osalta on otettava huomioon, että varsinaisen louhoksen sijainnin määrää mineralisaation sijainti. Kaivoksen vaatimien muiden toimintojen (kuten tiestö, sähkölinjat, putkistot, läjitysalueet, rakennukset ja rakennelmat) sijoittelussa voidaan joustavammin hakea ratkaisuja, jotka ottavat huomioon ympäristölliset ja maisemalliset näkökulmat. Esimerkiksi mahdollisuuksien mukaan säilytettäisiin pienet kosteikot, lahopuut tai muut vastaavat luonnon monimuotoisuuden ilmentymät. Kaivosalueelta kuuluvien äänen kantavuuden hallinnassa voitaisiin hyödyntää rakennusten sijoittelua tarkoituksenmukaisella tavalla. Lupamääräykset voisivat koskea esimerkiksi myös alueen tiestön ja rakennusten sijoittelua sekä talvikunnossapidon suunnittelua siten, että yhdessä kasvillisuusratkaisujen kanssa kaivostoiminnasta aiheutuisi mahdollisimman vähän haittoja.

3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi myös 13 kohta, jonka mukaan lupamääräyksiä annettaisiin myös kaivoksen vaiheittaisesta sulkemisesta, jos se olisi tarpeen. Erityisen tärkeää tämä olisi lupamääräyksiä tarkistettaessa, koska mahdollisuudet kaivoksen vaiheittaiseen sulkemiseen muuttuvat toiminnan kehittyessä. Vaiheittaisella sulkemisella voidaan ehkäistä ja vähentää kaivostoiminnasta aiheutuvia haitallisia ympäristövaikutuksia mukaan lukien vaikutuksia maisemaan, elinoloihin ja viihtyvyyteen.

Nykyinen 3 momentin 9 kohta siirtyisi 14 kohdaksi.

Kaivoslain 52 §:n 3 momentin 6 kohdan mukaan kaivosluvassa on annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset muun muassa kaivostoiminnan lopettamiseen liittyvästä vakuudesta 10 luvun mukaisesti sekä muista lopettamiseen liittyvistä ja lopettamisen jälkeisistä velvollisuuksista. Käytännössä on osoittautunut, että kaivosluvista annettavia määräyksiä tulisi selkeyttää, jotta viranomaisen, toiminnanharjoittajien ja muiden asianosaisten olisi mahdollista arvioida jälkitoimenpiteitä ja vakuuksia koskevien lupamääräysten riittävyyttä suhteessa luvan mukaiseen toimintaan. Pykälän itsessään voidaan katsoa jo sellaisenaan mahdollistavan riittävän selkeiden ja kattavien lupamääräysten antamisen, jolloin tarkoituksenmukaista on säätää lupamääräyksistä tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi pykälään asetuksenantovaltuutus lupapäätöksen sisällön täsmentämistä varten.

54 §. Kullanhuuhdontaluvassa annettavat määräykset. Esityksessä ehdotetaan lisäyksiä 2 momentin 3 ja 4 kohtiin, joilla tarkennetaan saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksien turvaamiseksi annettavia lupamääräyksiä. Tarpeellisia lupamääräyksiä olisi annettava 3 kohdan lisäyksen mukaan saamelaisten kotiseutualueella muille saamelaisten perinteisille elinkeinoille aiheutuvien haittojen vähentämiseksi. Saamelaisten perinteisiä elinkeinoja ovat poronhoidon lisäksi metsästyks, kalastus ja keräily. Tarpeellisia lupamääräyksiä olisi annettava 4 kohdan lisäyksen mukaan sen varmistamiseksi, ettei luvassa tarkoitettulla toiminnalla vaaranneta saamelaisten kotiseutualueella saamelaisten oikeutta ylläpitää ja kehittää alueella kieltään, kulttuuriin ja perinteisiä elinkeinojaan. Muutoksen tarkoituksena on kuvata tarkemmin saamelaisten alkuperäiskansaoikeuden sisältöä.

2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi asetuksenantovaltuutus lupapäätöksen sisällön täsmentämistä varten.

55 a §. Varauspäätöksen sisältö. Varausilmoituksen alueellisista esteistä säädetään kaivoslailla mutta huomattavasti väljemmin kuin esimerkiksi malminetsintäluvan alueellisista esteistä. Voimassa olevan kaivoslain mukaisina varausilmoituksen esteinä pidetään lähinnä myönnettyjä kaivoslain mukaisia lupia, aikaisemmin vireille tulleita varausilmoituksia ja lupahakemuksia. Koska varauksen vaikutukset rajoittuvat malminetsintäluvan hakemista koskevaan etuoikeuteen

eikä varaus oikeuta malminetsintään, ei voimassa olevaa kaivoslakia säädettäessä katsottu tarpeelliseksi jättää varausalueen ulkopuolelle muita alueita kuten alueita, joille lähtökohtaisesti ei voida myöntää malminetsintälupaa.

Käytännössä on osoittautunut, että toiminnanharjoittajat ovat hakeneet poikkeuksellisen laajoja varausalueita, jolloin varausalueet, joilta ei ole rajattu malminetsinnän ilmeisiä alueellisia esteitä, ovat aiheuttanut epäselvyyttä kunnissa sekä kiinteistöjen omistajien ja muiden sidosryhmien keskuudessa. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi varaussäytäntelyä siten, että varauksesta rajattaisiin varaajan ja kaivosviranomaisen toimesta ilmeiset malminetsintälupaa koskevat alueelliset esteet, joista on säädetty tarkemmin kaivoslain 7 §:n 2 momentissa ja 9 §:n 4 momentissa. Tämä edellyttäisi muun muassa sitä, että varauspäätöksen sisällöstä säänneltäisi nykyistä tarkemmin.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi kaivoslakiin uusi pykälää, jossa säänneltäisiin varauspäätöksen sisällöstä. Varausta koskevassa päätöksessä olisi ensinnäkin selostettava varauksen tarkoitus ja vaikutukset.

Pykälän 2 momentin mukaan varauspäätöksessä olisi vahvistettava varausalueen sijainti ja rajat. Momentin toisen lauseen mukaan kaivosviranomaisen on varmistettava, että vahvistettava varausalue ei sijaitse 7 §:n 2 momentissa sekä 9 §:n 4 momentissa tarkoitetuilla alueilla.

Pykälän 3 momentin mukaan päätöksessä olisi ilmoitettava varauspäätöksen voimassaoloaika ja siitä olisi käytävä ilmi voimassaoloaika koskevan harkinnan perusteet. Päätös olisi perusteltava hallintolain 44 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla mutta momentissa olisi informatiivinen viittaus varauspäätöksen voimassaoloaika koskevaan harkintaan sekä kaivoslain 55 §:n ratkaisuperusteisiin.

Pykälän 4 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuutuksen, jotta tarkempia säännöksiä varauspäätöksen sisällöstä olisi mahdollista antaa valtioneuvoston asetuksella.

56 §. Lupapäätöksen sisältö. Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi pykälän 1 momenttiin selvyden vuoksi, että muistutusten ja lausuntojen lisäksi myös mielipiteissä yksilöityihin vaatimuksiin on vastattava lupapäätöksessä. Ehdotus yhdenmukaistaisi säännöksen ympäristönsuojelulain 83 §:n kanssa.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi kaivoslain 56 §:ään uusi 3 momentti, joka edellyttäisi liitekartan liittämistä kaivoslupaa koskevaan päätökseen. Liitekartta osoittaisi kaivoksen eri toiminnot ja karttaa hyväksikäyttäen kaivosviranomainen osoittaisi toimenpiteet, jotka asettavan vakuuden tulisi kattaa. Liitekartta helpottaisi kaivosvakuuden kattavuuden arvioinnissa niin viranomaisia, toiminnanharjoittajia kuin asianosaisia. Liitekartan avulla kaivosviranomaisella olisi paremmat edellytykset arvioida toiminnassa tapahtuneita muutoksia ja tarvittaessa aloittaa esityksessä ehdotetun 109 §:n 3 momentin mukainen vakuuden tarkistamista koskeva menettely.

Pykälä sisältäisi asetuksenantovaltuutuksen, joka mahdollistaisi tarkempien päätöksen perusteluja ja liitekarttaa koskevien säännösten antamisen valtioneuvoston asetuksella. Tarkoituksena on parantaa lupapäätösten sisältöä, että niiden ymmärrettävyys parane. Puutteita on huomattu erityisesti saamelaisten kotiseutualueelle sijoittuvien lupien päätösten perusteluissa.

58 §. Lupapäätöksestä tiedottaminen. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi 5 momenttia ja lisättäväksi uusi 6 momentti. Muutoksen tarkoituksena olisi paliskuntien aseman yhdenmukaistaminen poronhoidon huomioonottamista ja paliskuntien osallisuutta koskevien säännösten

osalta. Esityksen mukaan säännöksen soveltamisala laajennetaan koskemaan koko poronhoitoaluetta, sen sijaan, että säännös koskisi vain erityistä poronhoitoaluetta.

Esityksen mukaan jäljennös malminetsintä lupaa, kaivos lupaa ja kullanhuuhtontalupaa koskevasta päätöksestä olisi toimitettava aina alueen paliskunnalle, kun kyseessä oleva päätös kohdistuu poronhoitoalueelle.

59 §. Kaivosalue lunastus lupaa koskevasta päätöksestä tiedottaminen. Esityksessä ehdotetaan kaivoslain 59 §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että jäljennös kaivosalue lunastus lupaa koskevasta päätöksestä on toimitettava myös kaivosviranomaiselle.

Kaivoslain 33 §:n mukaan valtioneuvosto ratkaisee kaivosalue lunastus lupa-asian eli valtioneuvosto on pykälässä tarkoitettu lupaviranomainen. Voimassa olevassa 59 §:ssä ei velvoiteta valtioneuvostoa toimittamaan jäljennöstä kaivosviranomaiselle. Tästä huolimatta kaivoslain 73 §:n 4 momentissa muun muassa edellytetään kaivosviranomainen tekemään luvan haltijaa koskeva muutos kaivosalue lunastus lupaa, mikäli kaivosviranomainen on hyväksynyt kaivoslupan siirron. Puute ehdotetaan korjattavaksi.

61 §. Malminetsintä luvan voimassaolon jatkaminen. Kaivoslain 61 §:ssä säädetään malminetsintä luvan voimassaolon jatkamisesta. Säännöksen tarkoituksena on estää malminetsinnän pitkittymisestä aiheutuvat kohtuuttomat haitat yleiselle ja yksityiselle edulle.

Voimassa olevaa kaivoslakia koskevassa hallituksen esityksessä päädyttiin esittämään malminetsintä luvan enimmäisvoimassaoloajaksi 15 vuotta. Esitys perustui erityisesti kumotun lain 21 §:n 2 momenttiin, jonka nojalla valtausoikeuden voimassaoloa (vastaa tarkoitukseltaan voimassa olevan lain mukaista malminetsintä lupaa) voitiin jatkaa enintään kolme vuotta, jolloin valtausoikeuden enimmäisvoimassaoloaika oli kahdeksan vuotta. Käytännössä kuitenkin osoitautui, että esiintymän hyödyntämiskelpoisuuden selvittäminen ja esiintymän hyödyntämiseen tähtäävien lupahakemusten huolellinen valmistelu vaativat enemmän aikaa, mistä syystä voimassa olevaa kaivoslakia koskevaan hallituksen esitykseen päädyttiin esittämään malminetsintä luvan enimmäisajaksi 15 vuotta. Ottaen huomioon käytännön osoittamat kokemukset esiintymän hyödyntämiskelpoisuuden selvittämisestä ja esiintymän hyödyntämiseen tähtäävien lupahakemusten huolellisesta valmistelusta sekä pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman kirjauksen kaivostoiminnan toimintaedellytysten varmistamisesta ja toisaalta malminetsinnän merkityksen kaivostoiminnalle, nykyiseen malminetsinnän enimmäisvoimassaoloaikaan ei esitetä muutosta.

Edellä mainitut lähtökohdat huomioon ottaen nykyistä sääntelyä malminetsintä luvan voimassaolon jatkamisesta ehdotetaan muutettavaksi useammilta kohdin. Ehdotetut muutokset eivät edellyttäisi muutosta malminetsintä luvan voimassaolon jatkamista koskevaa hakemusta koskevaan sääntelyyn, sillä voimassa olevan kaivoslain 66 §:n 1 momentin mukaan malminetsintä luvan voimassaolon jatkamista varten lupaviranomaiselle on ennen luvan voimassaolon päättymistä toimitettava lupahakemus sekä lupaharkinnan kannalta tarpeelliset ja luotettavat selvitykset 61 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista seikoista. Lisäksi hakemukseen sovelletaan vastaavasti, mitä lupahakemuksesta säädetään 34 §:ssä.

Kaivoslain 61 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan malminetsintä luvan voimassaolon jatkamisen edellytyksenä on, että malminetsintä on ollut tehokasta ja järjestelmällistä. Esityksessä ehdotetaan kohtaa täydennettäväksi siten, että edellytyksenä olisi, että luvan haltija on olennaisilta osin toteuttanut malminetsintä luvan perusteena olevan tutkimussuunnitelman mukaiset tutkimustoimenpiteet ja että malminetsintä on muutoinkin ollut tehokasta ja järjestelmällistä. Vaatimuksen voidaan olettaa parantavan myös hakemusvaiheessa esitettävien tutkimussuunnitelmien laatua

ja tarkkuutta. Olennaisilta osin pitää sisällään mahdollisuuden, että tutkimussuunnitelma ja olosuhteet todellisuudessa eivät kohtaa, jolloin perustellusta syystä luvanhaltija voisi poiketa tutkimussuunnitelmasta edellyttäen, että luvan mukaisena toteutettu malminetsintä on silti tehokasta ja järjestelmällistä.

Kaivoslain 34 §:n 2 momentin 5 kohdan mukaan lupahakemuksessa on esitettävä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen ja luotettava selvitys toimintaa koskevista suunnitelmista. Sääntelyä on tarkennettu kaivosasetuksella, jonka 12 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaan malminetsintälupahakemuksessa tai sen liitteissä on esitettävä suunnitelma tarpeellisten tutkimusten määrästä, laadusta ja aikataulusta. Harkitessaan malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista kaivosviranomaisen tulisi arvioida, onko hakija toteuttanut olennaisilta osin ne tutkimussuunnitelman toimenpiteet, jotka hakija on ilmoittanut kyseessä olevaa lupaa hakiessaan.

Kaivoslain 61 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan edellytyksenä malminetsintäluvan jatkamiselle on muun ohella, että luvanhaltija on noudattanut kaivoslaissa säädettyjä velvollisuuksia ja lupamääräyksiä. Kaivoslain mukaiselle toiminnalle on ominaista niin kutsuttu jakautuneen lainsäädännön järjestelmä, jossa olennaisia vaatimuksia luvan mukaiselle toiminnalle asetetaan kaivoslain ohella myös muiden lakien kuten luonnonsuojelulain ja ympäristönsuojelulain nojalla. Ottaen huomioon tämän jakautuneen lainsäädännön järjestelmän on luontevaa, että kaivoslain mukaisessa lupaharkinnassa otetaan huomioon myös se, onko toiminnanharjoittaja noudattanut myös muissa toimintaan soveltuviin laeissa kuin kaivoslaissa säädettyjä velvollisuuksia samoin kuin kyseisten lakien nojalla annettuja määräyksiä. Ottaen lisäksi huomioon, että kyseessä on sama toiminta, jota toisinaan ohjaa samanaikaisesti usea eri säädös tai lupa, tulisi kaivoslain mukaisessa lupaharkinnassa ottaa huomioon myös ne kaivosviranomaisen tietoon tulleet, hakemuksen kohteena olevaan luvan mukaiseen toimintaan liittyneet rikkomukset, joista säädetään muissa toimintaan soveltuviin laeissa.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi 3 kohtaa siten, että malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisen edellytykseksi säädetään kaivoslaissa säädettyjen velvollisuuksien samoin kuin lupamääräysten noudattamisen lisäksi myös vastaava muun lain säännösten tai sen nojalla annettujen määräysten noudattaminen. Mikäli kyse olisi muun kuin kaivoslain säännösten rikkomisesta, tulisi lupaharkinnassa huomioida ainoastaan sellaiset rikkomukset, jotka ovat lainvoimaisella, toimivaltaisen viranomaisen päätöksellä todettu tapahtuneen. Siten esimerkiksi lausunnoissa, mielipiteissä ja muistutuksissa esille tuotuja epäilyjä velvoitteen, säännöksen tai määräyksen rikkomisesta tulisi huomioida harkinnassa vain, mikäli esitetyn tiedon valossa kaivosviranomaisella olisi painavia syitä epäillä lupamenettelyn aikana esille tulleen rikkomuksen tosiasiallisesti tapahtuneen.

61 a §. Maanomistajan suostumus malminetsintäluvan voimassaolon jatkamiselle. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman liitteen 6 mukaan malminetsinnän voimassaolon jatkamisen edellytykseksi säädetään maanomistajan lupa. Kirjauksen mukaisesti esityksessä ehdotetaan muutettavaksi malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksiä koskevaa säännöstä siten, että malminetsintäalueen maanomistajien suostumus olisi edellytys malminetsintäluvan voimassaolon jatkamiseksi tietyin edellytyksin. Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi kaivoslakiin uusi 61 a §, jossa säädettäisiin tarkemmin maanomistajasuostumusta koskevasta luvan voimassaolon jatkamista koskevasta edellytyksestä. Uudistuksella haetaan tasapainoista ratkaisua maanomistajan aseman parantamisen ja kaivosten toimintaedellytysten varmistamisen kesken.

1 momentin mukaan malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksenä on hallinnasta vastaavan viranomaisen tai laitoksen tai kiinteistöjen omistajien suostumus, kun malminetsintäluvan voimassaololle haetaan jatkoa siten, että hakemuksen kohteena oleva malminetsintälupa

on ollut voimassa vähintään kymmenen vuotta. Valtaus rinnastettaisiin malminetsintälupaan laskettaessa vähintään kymmenen vuoden ajan täyttymistä. Vaatimus maanomistajasuostumuksesta tulisi siis sovellettavaksi, kun haetaan lupaa malminetsintäluvan voimassaolon jatkamiselle ja haettavana olevan lupakauden aikana malminetsintälupa olisi ollut voimassa kymmenen vuotta. Lain voimaan tullessa voimassa olevien sellaisten malminetsintälupien osalta, jotka ovat jo olleet voimassa vähintään kymmenen vuotta, vaatimusta tulisi sovellettavaksi seuraavan jatkoluvan hakemisen yhteydessä. Tällöin vaatimus voisi siis tulla sovellettavaksi myöhäisimmillään vasta kolmentoista vuoden kohdalla, jos malminetsintälupa on haettu ja myönnetty pisimmälle mahdolliselle lupakaudelle (4 vuotta + 3 vuotta + 3 vuotta + 3 vuotta).

Malminetsinnän voidaan katsoa edenneen kymmenessä vuodessa riittävän pitkälle, jotta toiminnanharjoittaja pystyisi selostamaan maanomistajille riittävällä tarkkuudella suunnitelmia esiintymän mahdollisen sijainnin ja hyödyntämisen osalta, jotta maanomistaja voisi tehdä riittävän tarkkoihin tosiseikkoihin perustuvan päätöksen suostumuksen antamisesta. Säännöksen mukaan malminetsinnän jatkamiseksi annettu suostumus olisi voimassa, kunnes kyseessä oleva malminetsintälupa raukeaa tai se peruutetaan mahdollisista kiinteistönomistussuhteiden muutoksista riippumatta.

2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettu malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista koskeva edellytys täytyisi, kun suostumuksen olisivat antaneet ne alueen hallinnasta vastaavat viranomaiset tai laitokset tai kiinteistöjen omistajat, jotka omistavat vähintään puolet malminetsintäalueen kokonaispinta-alan käsittävistä kiinteistöistä. Enemmistöä koskeva säännös olisi tarpeellinen ottaen huomioon Suomen varsin pirstoutuneen kiinteistöjaotuksen. Koska malminetsintäalue voi sijoittua usean eri kiinteistön alueelle, voi kiinteistönomistajia yhden malminetsintäalueen alueella olla merkittävä määrä. Suostumuksen edellyttämistä jokaiselta alueen kiinteistönomistajalta saattaisi olla toiminnanharjoittajan näkökulmasta hyvin vaikeaa, ellei mahdollista. Pinta-alaan sidottua määräenemmistöä on pidettävä maanomistajan näkökulmasta oikeudenmukaisimpana, sellaisten maanomistajien saadessa asian kannalta painavimman äänen, joiden kiinteistöt tai niiden osat muodostavat suurimman osan malminetsintäalueen kokonaispinta-alasta. Suostumus tulisi saada kirjallisesti. Myös sähköisesti annettu suostumus, kuten sähköposti, riittäisi.

3 momentti sisältäisi säännöksen, jonka mukaan valtioneuvosto voisi hakemuksesta antaa puollon malminetsintäluvan voimassaolon jatkamiselle, mikäli toiminnanharjoittaja ei saisi riittävänä pidettävää maanomistajasuostumusta luvan voimassaolon jatkamiseksi ja mikäli toiminnanharjoittaja osoittaisi hankkeen olevan tärkeän yleisen edun vaatima. Suostumuksen pyytäminen maanomistajilta 1 ja 2 momentin mukaisesti olisi kuitenkin selkeä pääsääntö ja ensisijainen tapa malminetsintäluvan voimassaolon jatkamiselle kymmenen vuoden jälkeen. Tärkeän yleisen edun vaatimusta arvioitaisiin erityisesti hankkeen paikallis- ja aluetaloudellisten sekä työllisyysvaikutusten ja yhteiskunnan raaka-ainehuollon tarpeen perusteella. Valtioneuvostotallalla päätöstä tehtäessä näkökulma on kansallinen etu ja asiaa katsotaan erityisesti raaka-ainehuollon kannalta. Raaka-ainehuollon näkökulma korostuu mahdollisen kriisitilanteen aikana. Kaivosviranomaisen säilyisi lupaviranomaisena, ja tarkastaisi lupaedellytysten täyttymisen muiltakin osin. Valtioneuvosto antaisi yleisen tarpeen edellytyksen täytyessä puollon hankkeelle puuttuvan maanomistajasuostumuksen sijasta, muttei tarkastelisi muita lupahakemuksen edellytyksiä.

4 momentissa säädettäisiin asetuksenantovaltuudesta maanomistajasuostumusten pyytämiseksi.

61 b §. Malminetsintäluvan voimassaolon jatkaminen poikkeuksellisissa tilanteissa. Voimassa oleva kaivoslaki ei tunnista ylivoimaisen esteen tai muun toiminnanharjoittajasta johtumattoman erityisen syyn vaikutusta kaivoslain mukaiseen toimintaan, joka perustuu monesti

määräaikaiseen lupaan. Esityksessä ehdotetaankin lisättäväksi uusi pykälä, jonka nojalla malminetsintäluvan voimassaoloa voisi jatkaa sen ajan, jona toiminta on ylivoimaisen esteen tai muun toiminnanharjoittajasta johtumattomista erityisistä syistä ollut keskeytyneenä. Malminetsintälupaan perustuva toiminta on vaikeutunut ja jopa keskeytynyt Korona-pandemian johdosta voimassa olleiden poikkeusolojen tai liiketoimintaan vaikuttavien rajoitusten aikana, kun ihmisten matkustamista on rajoitettu. Esimerkiksi tämän kaltaisiin poikkeuksellisiin tilanteisiin voisi jatkossa säännöksen perusteella hakea pidennystä malminetsintäluvan voimassaololle. Toinen esimerkki voisi koskea tilannetta, jossa malminetsintäalueella ei malminetsintäluvan mukaan saisi tehdä tutkimustoimenpiteistä kuin talviolosuhteissa, eikä malminetsintäluvan voimassaoloaikana olisi ollut kunnan talviolosuhteita, eikä tutkimustoimia ole sen vuoksi saatu tehtyä. Ylivoimaisen esteen tai muun toiminnanharjoittajasta johtuvat syyn täytyisi malminetsintätoiminnan olla tosiasiallisesti keskeytynyt.

Säännös vastaisi kumotun kaivoslain 21 §:n 2 momentin poikkeusoloja koskevaa säännöstä. Menetetyn ajan palauttaminen luvan haltijalle ei lyhentäisi luvan enimmäisvoimassaoloaikaa vaan palauttaisi ylivoimaisen esteen tai muun toiminnanharjoittajasta johtuvat erityisen syyn aiheuttaman ajan menetyksen luvanhaltijalle.

62 §. Kaivosluvan määräaikainen tarkistaminen ja määräaikaisuus. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan kaivosluvan määräyksiä tarkistettaessa lupaviranomaisen tulisi varmistua, että kaivosluvan haltija täyttää 48 §:ssä säädetty luvan myöntämisen edellytykset, joita ovat muun muassa haettuun lupaan perustuvaan toimintaan nähden tarpeellinen asiantuntemus ja muutoin riittävät edellytykset.

Voimassa olevan kaivoslain 70 §:ssä säädetään malminetsintäluvan, kaivosluvan ja kullanhuhdantaluvan peruuttamisesta. Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan luvan peruuttamista on harkittava, jos luvanhaltija ei enää täytä luvan myöntämisen edellytyksiä, esimerkiksi 48 §:ssä säädettyjä edellytyksiä. Luvan peruuttamista koskeva asia voisi siten tulla vireille esimerkiksi 62 §:n mukaisen määräaikaisen tarkastuksen yhteydessä.

63 §. Kaivosluvan voimassaolon jatkaminen. Kaivoslain 63 §:ssä säädetään kaivosluvan voimassaolon jatkamisesta. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kaivoslain 63 §:n 2 momentin 3 kohtaa siten, että kaivosluvan voimassaolon jatkamisen edellytykseksi säädetään kaivoslaissa säädettyjen velvollisuuksien samoin kuin lupamääräyksien noudattamisen lisäksi myös vastaava muun lain säännösten tai sen nojalla annettujen määräysten noudattaminen. Muutos vastaisi 61 §:n 2 momentin 3 kohdan muutosta.

65 §. Kullanhuhdantaluvan voimassaolon jatkaminen. Kaivoslain 65 §:ssä säädetään kullanhuhdantaluvan voimassaolon jatkamisesta. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kaivoslain 65 §:n 1 momentin 3 kohtaa siten, että kullanhuhdantaluvan voimassaolon jatkamisen edellytykseksi säädetään kaivoslaissa säädettyjen velvollisuuksien samoin kuin lupamääräyksien noudattamisen lisäksi myös vastaava muun lain säännösten tai sen nojalla annettujen määräysten noudattaminen. Muutos vastaisi malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista koskevan 61 §:n 2 momentin 3 kohdan muutosta.

73 §. Luvan siirto. Esityksessä ehdotetaan muutosta 2 momentin mukaiseen luvan siirtoa koskevan hakemukseen. Esityksen mukaan siirron saajasta annettavan selvityksen lisäksi luvan siirtoa koskevassa hakemuksessa tulisi antaa luotettava selvitys siirron tarkoituksesta ja siirron saajan suunnitelmasta toteuttaa lupaan perustuvaa toimintaa. Luotettavana selvityksenä voitaisiin pitää esimerkiksi ulkopuolisen asiantuntijan arviota. Ehdotetun muutoksen tarkoituksena olisi antaa kaivosviranomaiselle keino varmistua siitä, ettei siirron taustalla ole keinotekoinen oikeuksien ja velvollisuuksien siirto kolmannelle.

3 momentin viittaussäännös muutettaisiin malminetsintäluvan ja kullanhuuhdontaluvan siirron hylkäämisperusteiden osalta kaivoslain 46 §:n 1 momentin 9 kohdaksi, koska tällä ehdotuksella muutettaisiin myös kyseisen säännöksen alakohtia. Tällä esityksellä muutettaisiin sekä 46 §:n 1 momentin 9 kohdan sisältöä (nykyinen 8 kohta) että 48 §:n 1 momenttia luvan hakijaa koskevien vaatimusten osalta, jotka tämän 73 §:n 3 momentin kautta tulevat koskemaan myös siirron saajaa.

Esityksessä ei ehdoteta muutosta kaivoslain 106 §:ään, jossa säädetään luvan siirron vaikutuksesta korvausvelvollisuuteen. Säännöksen mukaan 73 §:ssä tarkoitettu luvan siirto ei vapauta luvanhaltijaa korvausvelvollisuudesta siltä osin kuin vahinko tai haitta on aiheutunut, ennen kuin kaivosviranomaisena on hyväksynyt siirron.

74 §. Luvan siirtoa koskevan päätöksen antaminen ja siitä tiedottaminen. Kaivoslain 74 §:ssä säädetään luvan siirtoa koskevan päätöksen antamisesta ja siitä tiedottamisesta. Pykälän 2 momentin mukaan malminetsintäluvan siirron saaja on velvollinen viipymättä ilmoittamaan kaivosviranomaisen hyväksymästä luvan siirrosta kirjallisesti malminetsintäalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille ja kaivosluvan siirron saaja kaivosalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille. Voimassa oleva sääntely perustuu vanhaan käytäntöön mutta perustetta sille, että päätöksen tiedottamisvelvollisuus on toiminnanharjoittajalla, ei ole.

Esityksessä ehdotetaan muutosta 2 momenttiin, että edellä mainittu velvollisuus tiedottaa luvan siirtoa koskevasta päätöksestä siirrettäisiin siirron saajalta kaivosviranomaiselle.

Voimassa olevan 74 §:n 5 momentin mukaan kaivosviranomaisen on tiedotettava kaivosalueenastusluvan siirrosta luvanhaltijalle ja siirron saajalle. Säännös ei edellytä, että kaivosalueenastusluvan kohteena olevan omaisuuden omistajia tiedotetaan luvan siirrosta. Kaivosalueenastuslupa on merkittävä lupa maanomistajien kannalta, jolloin sen siirrosta tulisi ilmoittaa myös sen kohteena olevien kiinteistöjen omistajia.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kaivoslain 74 §:n 5 momenttia siten, että kaivosalueenastusluvan siirrosta olisi tiedotettava kaivosalueenastusluvan kohteena olevan omaisuuden omistajia eli käytännössä niiden kiinteistöjen omistajia, joiden käyttöoikeuden lunastukseen on myönnetty kaivosalueenastuslupa.

75 §. Varauspäätöksen antaminen ja siitä tiedottaminen. Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi kaivoslain 75 §:ään uudet 5 ja 6 momentit, joiden mukaan jäljennös varauspäätöksestä olisi toimitettava saamelaiskäräjille, jos päätös kohdistuu saamelaisten kotiseutualueelle. Kolttaluonueelle kohdistuvasta päätöksestä olisi toimitettava jäljennös kolttien kyläkoukselle ja poronhoitoalueelle kohdistuvasta päätöksestä jäljennös asianomaiselle paliskunnalle.

Tiedonsaantioikeuden ulottaminen varauspäätöksiin edistää saamelaiskäräjien, kolttien kyläkouksun sekä paliskuntien mahdollisuuksia saada tietää alueeseen kohdistuvasta kiinnostuksesta.

76 §. Varauspäätöksen voimassaolo. Kaivoslain 76 §:ssä säädetään varauspäätöksen voimassaolosta. Voimassa olevan kaivoslain mukaan varaus on voimassa enintään kaksikymmentäneljä kuukautta siitä, kun varausilmoitus on tehty.

Kaivosviranomaisen tulee aina tapauskohtaisesti harkita, montako kuukautta varauspäätös on voimassa. Voimassaoloa koskevassa harkinnassa on otettava huomioon erityisesti tutkimussuunnitelman laadintaan ja muihin malminetsintäluvapahakemuksen valmisteleisiin toimenpiteisiin.

siin tarvittava aika. Merkitystä harkinnassa tulee antaa myös muille ilmoituksen käsittelyn yhteydessä ilmenneillä seikoilla, kuten sillä, onko varaajalla tarkoitus tehdä 7 §:ssä tarkoitettua etsintätyötä ja sellaista muuta malminetsintää, johon ei 9 §:n nojalla vaadita lupaa. Lisäksi viranomaisen on harkinnassa otettava huomioon muun muassa yleiselle ja yksityiselle edulle aiheutuvien haittojen rajoittaminen ja vähentäminen, jolloin merkitystä olisi esimerkiksi alueen muilla käyttötarkoituksilla tai muilla suunnitelluilla käyttötarkoituksilla. Jos varausalue on poikkeuksellisen laaja, tulee kaivosviranomaisen tällöin yleisen ja yksityisen edun turvaamiseksi määrätä varauspäätöksen voimassaolo selvästi enimmäisvoimassaoloaikaa lyhyemmäksi. Sääntelyn tarkoituksena on, että kaivosviranomaisen harkitsee tapauskohtaisesti varauspäätöksen voimassaolon.

Kaivosasetuksen 14 §:n sääntely, jossa varaajan tulisi erikseen ilmoittaa varauksen voimassaoloaika, mikäli varaajan tarkoituksena olisi hakea lyhyempää voimassaoloaikaa kuin kaksikymmentäneljä kuukautta, näyttäisi ohjaavan osaltaan lain soveltamista suuntaan, jossa varauspäätöksen lähtökohtainen voimassaoloaika on lainsäätäjän tarkoituksesta poiketen kaksikymmentäneljä kuukautta.

Esityksessä ehdotetaan muutosta varaussääntelyyn, jonka jälkeen varaus olisi lähtökohtaisesti voimassa kaksitoista kuukautta mutta varausta olisi mahdollista hakea erityisten syiden johdosta enintään kahdeksikymmeneksi kuukaudeksi. Erityisinä syinä voitaisi pitää esimerkiksi tilanteita, joissa aluetta koskeva tausta-aineisto edellyttää sen laadun tai laajuuden vuoksi pitempää valmisteluaikaa varaajalta tai jos malminetsintähakemukseen tarvittavien tietojen hankinta voidaan arvioida edellyttävän poikkeuksellisen suurta työmäärää.

Varausaikaa ei erityisten syiden käsillä olosta huolimatta olisi kuitenkaan mahdollista myöntää kahtatoista kuukautta pidemmäksi, mikäli varausilmoituksen käsittelyn aikana ilmenisi seikoja, joiden perusteella kaivosviranomaisen arvioisi, ettei malminetsintä lupahakemuksen tekeminen tosiasiallisesti edellyttäisi kahtatoista kuukautta pidempää varausaikaa, varausalue olisi poikkeuksellisen laaja, varausalue sijoittuisi tiheästi rakennetulle alueelle, asemakaava-alueelle tai ranta-asemakaava-alueelle tai varaajan voimassaolevien varausten yhteenlaskettu pinta-ala olisi poikkeuksellisen suuri.

Varausilmoituksen ratkaisemista koskevaan sääntelyyn ei ehdotettaisi muutosta. Kaivosviranomaisen olisi edelleen hyväksyttävä varaus, jos varausilmoitus täyttää 44 §:ssä säädetty edellytykset eikä hyväksymiselle ole tässä laissa säädettyä estettä. Voimassa olevan sääntelyn mukaisesti kaivosviranomaisen olisi kuitenkin edelleen hylättävä varaus, jos on painavia perusteita epäillä, että varausalueen laajuuden johdosta tai muista syistä varaajalla ei ole edellytyksiä tai ilmeisesti tarkoitustaan hakea malminetsintä lupaa.

Yllä selostetun mukaisesti esityksessä ehdotetaan, että kaivoslain 76 §:n 1 momenttia muutetaan siten, että varauspäätös on voimassa enintään kaksitoista kuukautta kahdenkymmenen neljän kuukauden sijaan. Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi pykälään uusi 5 momentti, jossa säädettäisiin tilanteista, joissa 1 momentissa säädetystä enimmäisvoimassaoloajasta voisi poiketa. Myös kaivosasetuksen 14 §:ää on tarkoitus muuttaa vastaavasti.

Esitys ei muuttaisi varausilmoituksen asianosaisasetelmaa eikä esityksessä siten ole perusteltua ehdottaa laajennetun valitusoikeuden ulottamista varauspäätöksiin johtuen varausten rajoituksesta oikeusvaikutuksesta.

Esityksessä ehdotettu uusi varausten voimassaoloa koskeva sääntely edellyttäisi kaivosviranomaisen ottamaan nykyistä paremmin huomioon varauksen voimassaoloon vaikuttavat tekijät

ja perustelevaan riittävällä tarkkuudella varauspäätökset. Tämän voidaan katsoa parantavan alueen maanomistajien asemaa sekä tiedonsaantioikeutta.

77 §. Kaivostoimitus. 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että kaivostoimituksessa määritetään muun ohella kaivosalueen ulottuvuus.

77 a §. Kaivostoimitus erityisissä tapauksissa. Uudessa pykälässä säädettäisiin kaivostoimituksesta kaivosalueen ulottuvuuden määrittämiseksi.

Kaivostoimituksella vahvistetaan kaivosaluelunastusluvan ja kaivosluvan perusteella sekä tarvittaessa luvanhaltijan osoituksen mukaan lunastuksen kohde ja perustetaan käyttö- ja muut oikeudet sekä asetetaan tarvittavat ehdot ja rajoitukset alueiden käyttämiselle. Toimituksen lunastuspäätöksen saatua lainvoiman syntyy kaivosaluelunastusluvan ja kaivosluvan haltijalle kaivostoimintaa varten käyttöoikeus toimituksessa kaivosalueeksi vahvistettuun alueeseen ja kaivoksen apualueeseen sen käyttötarkoitusta vastaava rajoitettu käyttö- tai muu erityinen oikeus, jolleivät alueet ole jo aiemmin kuuluneet kaivosluvan haltijalle. Kun kaivostoiminnan harjoittaja voi hankkia kaivosalueen osia ja käyttöoikeuksia kaivostoimintaa varten myös maanomistajien kanssa tehtävin yksityisoikeudellisin sopimuksin, kaivosaluelunastuslupa ei tällöin välttämättä kata kaivosluvan perusteella määräytyvää kaivosaluetta ja kaivosluvan perusteella määräytyvän kaivosalueen raja joidenkin kiinteistöjen alueella on voinut jäädä kaivostoimituksessa määrittämättä toimituksen laajuuden perustuessa kaivosaluelunastuslupa. Kaivosalueen ulottuvuus kiinteistön alueella voi olla epäselvä myös esimerkiksi käyttö- tai muuta oikeutta osoittavien maastomerkintöjen häviämisen vuoksi.

Tieto siitä, mikä osa tai alue kiinteistöstä kuuluu kaivosalueeseen, on merkityksellinen sekä kiinteistön omistajalle että kaivostoiminnan harjoittajalle. Kiinteistön omistaja voi toimituksessa määritetyn kaivosalueen ulottuvuutta koskevan tiedon perusteella kohdentaa oikein kiinteistönsä vapaan käyttöoikeuden kaivosalueen ulkopuoliseen kiinteistön osaan. Tiedon avulla kaivostoiminnan harjoittaja voi toisaalta huolehtia toimintansa luvamukaisuudesta. Tieto kaivosalueen sijainnista voi olla merkityksellinen kaivostoiminnan ympäristövaikutusten vuoksi myös sellaisen naapurikiinteistön käytölle, jonka aluetta ei sisälly kaivosalueeseen. Myös kiinteistötietojärjestelmän selvyden ja luotettavuuden kannalta on tärkeää, että kaivospiirien ja kaivosalueiden ulottuvuus kävisi koko laajuudessaan ilmi kiinteistörekisteristä. Kaivoslakiin esitetään tämän vuoksi lisättäväksi kaivosalueen ulottuvuuden määrittämistä koskeva säännös.

Pykälän mukaan, jos kaivospiirin, kaivosalueen tai kaivoksen apualueen raja olisi epäselvä, voitaisiin rajan selvittämiseksi suorittaa kaivostoimitus. Raja määrittäisiin kaivosluvan mukaisesti. Kaivosluvan mukaisesta rajasta voitaisiin erityisestä syystä poiketa vähäisessä määrin. Kaivostoimitusta voidaan hakea myös tilanteessa, että aikaisemmassa kaivostoimituksessa tehty merkinnät kaivosalueen ulottuvuudesta ovat syystä tai toisesta joutuneet hukkaan. Kaivosalueen ulottuvuus tulisi tällöin määrätä aikaisemman toimituksen mukaiseen paikkaan (vertautuu kiinteistönmuodostamislain 104 §:ään).

Toimituksessa voitaisiin määrätä korvaus haitasta ja vahingosta, jos kaivostoiminta olisi laajentunut kaivosluvassa osoitetun alueen ulkopuolelle. Toimitusta voisi hakea kaivosoikeuden haltija, kaivoslupa perustuvan käyttö- tai muun oikeuden kohdekiinteistön tai edellä tarkoitettuun kiinteistöön rajoittuvan kiinteistön omistaja taikka kiinteistörekisterin pitäjä.

Rajaamistoimitus perustuisi voimassa olevaan kaivoslupa, ja kaivosalueen raja määrittäisiin luvan mukaisesti. Luvasta voitaisiin poiketa vain vähäisessä määrin samoilla perusteilla kuin kaivosaluelunastuslupa perustuvassa kaivostoimituksessa. Jos rajaamistoimituksessa havaittaisiin kaivostoimintaa harjoitetun kaivosluvassa osoitettua ja määrättyä aluetta laajemmalla

alueella, tulisi rajaamistoimituksessa määrätä korvaus kiinteistönomistajalle tästä aiheutuneesta haitasta ja vahingosta. Toimituksessa ei käsiteltäisi muita asioita.

Kiinteistörekisterin pitäjän on omalta osaltaan pyrittävä huolehtimaan siitä, että kiinteistötietojärjestelmä on selvä ja luotettava. Tämän vuoksi esitetään, että kaivostoimitus kaivosalueen ulottuvuuden määrittämiseksi voisi tulla vireille poikkeuksellisesti myös kiinteistörekisterin pitäjän hakemuksesta. Toimituksesta aiheutuvista kustannuksista vastaisi tällöin kiinteistörekisterin pitäjä. Siltä osin kuin kysymys olisi kaivostoimituksessa havaitun virheen korjaamisesta tai oikaisemisesta sekä toimituksen tai päätöksen purkamista koskevasta esityksestä olisi siitä edellä 77 §:ssä säädetysti voimassa, mitä kiinteistönmuodostamislaissa kiinteistötoimituksesta säädetään.

Tarpeettomasti haetun kaivostoimituksen kiinteistötoimitusmaksun voi kaivosoikeuden haltijan ohella joutua maksamaan kaivostoimitusta hakenut maanomistaja (kiinteistönmuodostamislain 211 §).

98 a §. Varausmaksun maksuvelvollisuus ja suuruus. Kaivoslakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jossa säädettäisiin varauksesta kannettavasta maksusta. Kyseessä olisi uusi maksu, joka olisi valtiosääntöoikeudellisesti vero, millä pyritään ohjaamaan varaajien käyttäytymistä ja pienentämään varausalueita nykyisestä. Veron tarkoituksena olisi luoda varaajille taloudellinen kannustin varausalueen koon rajoittamiseen, koska käytännössä on osoittautunut, että toiminnanharjoittajat ovat hakeneet poikkeuksellisen laajoja varausalueita. Verolla ohjattaisiin varaajia varausalueen järkevään ja tarkoituksenmukaiseen rajaamiseen, sillä varaaja joutuisi miettimään kustannus-hyötysuhdetta nykytilaa tarkemmin varausilmoitusta tehdessään.

1 momentin mukaan varausmaksun maksuvelvollisuus olisi varaajalla eli varausilmoituksen tekijällä. Veronmaksuvelvollisuus on sidottu kaivosviranomaisen päätökseen varausilmoituksen hyväksymisestä. Varaaja olisi velvollinen maksamaan varausalueen pinta-alan mukaan määräytyvää varausmaksua.

Varausmaksu olisi kertaluonteinen vero, ei vuosittain maksettava vero. Maksun suuruus olisi 1 euroa hehtaarilta. Maksun mitoituksessa on otettu huomioon, että se aiheuttaa varaajille tavoitellun kannustimen alueiden pienentämiseen, muttei nosta liikaa etsintävaiheesta aiheutuvia kuluja.

2 momentin mukaan valtion laitos olisi vapautettu varausmaksun maksuvelvollisuudesta. Valtion laitoksella viitattaisiin GTK:een. Säännöksellä pyritäisiin kohdentamaan maksuvelvollisuus tarkoituksenmukaisesti, eikä velvoiteta valtion laitosta maksamaan veroa.

98 b §. Varausmaksun määrääminen. 1 momentin mukaan kaivosviranomaisen määräisi varausmaksun varausilmoituksen hyväksymistä koskevassa päätöksessä, jossa varausalueen pinta-ala todetaan. Varausmaksun suuruus määräytyisi 98 a §:n mukaan pinta-alaperusteisesti. Kaivosviranomaisen määräisi varausmaksun maksettavaksi kaivosviranomaiselle.

2 momentin mukaan varaajan tulisi maksaa varausmaksu kaivosviranomaiselle viimeistään 14 päivän kuluttua varauspäätöksen lainvoimaisuudesta. Veronmaksuvelvollisuuden sitomisella varausilmoituksen hyväksymistä koskevan päätöksen lainvoimaisuuteen vältettäisiin varausveron suuruuteen vaikuttavien tekijöiden muuttuminen veron maksamisen jälkeen. Jos varausilmoituksen hyväksymistä koskevaan päätökseen haettaisiin muutosta, ja varausalueen koko muuttuisi valituksen johdosta, tulisi varausveron suuruus täsmentää valituksen johdosta tehtävässä päätöksessä. Muutoksenhausta kaivosviranomaisen päätöksiin säädetään kaivoslain 162 §:ssä.

Kaivosviranomaisen antaisi maksuohjeet varausilmoituksen hyväksymistä koskevan päätöksen yhteydessä. Kaivosviranomaisen tilittäisi maksun valtiolle.

98 c §. Oikaisu maksuvelvollisen hyväksi. Pykälään sisältyisi normaali verotuksen toimittamisen kannalta välttämätön säännös maksun oikaisusta maksuvelvollisen hyväksi.

98 d §. Oikaisu maksunsaajan hyväksi. Pykälään sisältyisi normaali verotuksen toimittamisen kannalta välttämätön säännös maksun oikaisusta maksunsaajan hyväksi.

98 e §. Varausmaksun periminen ja korko. Varausmaksu olisi suoraan ulosottokelpoinen verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain (706/2007) perusteella. 98 b §:n perusteella varausvero olisi maksettava viimeistään 14 päivänä siitä, kun 55 §:n mukainen varausilmoituksen hyväksymistä koskeva päätös on tullut lainvoimaiseksi.

2 momentissa säädettäisiin viivästyneelle varausmaksulle maksettavasta viivästyskorosta.

107 §. Vakuus malminetsintää ja kullanhuuhtontaa varten. Kaivoslain 107 §:ssä säädetään vakuudesta malminetsintää ja kullanhuuhtontaa varten. Pykälän mukaan malminetsintäluvan haltijan ja kullanhuutojan on asetettava vakuus mahdollisen vahingon ja haitan korvaamista sekä jälkitoimenpiteiden suorittamista varten, jollei tätä ole pidettävä tarpeettomana toiminnan laatu ja laajuus, toiminta-alueen erityispiirteet, toimintaa varten annettavat lupamääräykset ja luvan hakijan vakavaraisuus huomioon ottaen.

Ottaen huomioon, että vakuudesta voidaan suorittaa ne kustannukset, jotka ovat tarpeen tässä laissa säädettyjen tai asianomaisessa luvassa määrättyjen velvoitteiden suorittamiseksi ja vakuuden käyttämisestä koskevat tilanteet voidaan katsoa pääsääntöisesti liittyvän toiminnanharjoittajan maksukyvyttömyyteen tai tilanteeseen, jossa toiminnanharjoittajaa ei tavata, on vakuuden tarpeellisuutta koskeva harkinta epäjohdonmukainen vakavaraisuusedellytyksen osalta. Edellä esitetyin perustein esityksessä ehdotetaan poistettavaksi kyseinen poikkeus vakuuden asettamista koskevaan pääsääntöön.

Ottaen lisäksi huomioon pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman kirjauksen koskien vakuussääntelyn tarkistamista ja erityisesti kirjauksen tavoitetta koskien ympäristöllisten velvoitteiden täyttämistä kaikissa tilanteissa, esityksessä ehdotetaan, että voimassa olevan 107 §:n sisältämät poikkeukset koskien vakuuden asettamista poistetaan. Ehdotus tarkoittaisi käytännössä sitä, että malminetsintäluvuissa olisi aina määrättävä vakuudesta ja sen asettamisesta.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi momentti, jonka mukaan kaivosviranomaisen voisi malminetsintäluvassa päättää, että vakuutta ei kuitenkaan tarvitsisi asettaa, mikäli malminetsintäluvan haltija on 31 §:n 2 momentin tarkoitettu valtion laitos. Käytännössä poikkeus tulisi sovellettavaksi Geologian tutkimuskeskuksen ollessa malminetsintäluvan hakija. Poikkeus ei soveltuisi tilanteisiin, joissa hakijana olisi valtion omistama osakeyhtiö. Poikkeuksen ei katsota olevan ristiriidassa hallituksen ohjelman tavoitteen kanssa, sillä valtion laitoksen voidaan arvioida täyttävän sille laissa asetetut velvoitteet kaikissa tilanteissa.

108 §. Vakuus kaivostoiminnan lopettamista ja eräitä poikkeavia tilanteita varten. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman mukaan vakuussääntelyä kehitetään siten, että ympäristölliset vastuut hoidetaan kaikissa tilanteissa. Kaivostoiminnan vakuusjärjestelmä muodostuu kaivoslain 108 §:n mukaisesta vakuudesta ja ympäristönsuojelulain 59 §:n mukaisesta jätteen käsittelytoiminnan vakuudesta. Työ- ja elinkeinoministeriön teettämän selvityksen mukaan useissa tapauksissa kaivoslain nojalla vaaditut vakuudet on määritetty kattamaan vain ne mini-

mitoimenpiteet, jotka ovat tarpeen kaivosalueen aitaamiseksi ja ulkopuolisten pääsyn estämiseksi. Etenkin viranomaispalautteessa on tullut esille näkemys vakuuksien yleisestä riittämättömyydestä. Jos kaivoslain 108 §:n mukainen lopetus- ja jälkitoimenpiteiden vakuus luvassa mitoitetaan liian suppeaa käyttötarkoitusta silmällä pitäen, esimerkiksi vain aitaamiseen ja muihin vastaaviin välittömiin turvallisuustoimiin, kaivoslain alkuperäinenkin tavoite- ja vaatimustaso ei toteudu. Voimassaolevan kaivoslain 108 §:ssä on sen perustelujen mukaan lähdetty siitä, että ympäristönsuojelulain mukainen vakuus kattaa lähinnä rikastushiekka-altaiden, sivukivialueiden ja vastaavien jätehuoltoalueiden sulkemiskustannukset, kun taas kaivoslupan vakuus kattaisi muut kaivostoiminnan lopettamiseen ja jälkihoitoon tarvittavat toimenpiteet (erikseen säänneltyä ydinjätehuoltoa lukuun ottamatta). Kaivoslupaan liittyvän vakuuden määrää asetettaessa lupaviranomaisen on kaivoslain 108 §:n perustelujen mukaan erityisesti arvioitava lain 143, 144 ja 150 §:ssä säädettyjen velvoitteiden hoitamisesta aiheutuvat kustannukset. Kaivoslain tavoitteena ja tarkoituksena ollut välitöntä turvallisuutta laajempi vakuuden käyttöala ei tällä hetkellä näytä käytännössä aina toteutuvan.

Vakuuksia koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi luettelemalla 1 momentin 1 kohdassa lopetus- ja jälkitoimenpiteet, mitä vakuuden tulee kattaa, ja viittaamalla niitä koskeviin säännöksiin. Kaivostoiminnan vakuuden kattavia lopetus- ja jälkitoimenpiteitä ovat kaivosluvassa erikseen määrätyt lopetus- ja jälkitoimenpiteet, alueen kunnostamista koskevassa 143 §:ssä ja louhittujen kaivosmineraalien, rakennusten ja rakennelmien poistamista koskevassa 144 §:n 1 momentissa tarkoitetut toimenpiteet, kaivostoiminnan lopettamispäätöksessä erikseen määrätyt lopetus- ja jälkitoimenpiteet sekä seurantaan ja korjaaviin toimenpiteisiin velvoittavassa 150 §:n 1 ja 2 momenteissa tarkoitetut toimenpiteet. Jälkimmäisenä mainittuun 150 §:n 1 ja 2 momentin mukaiselle seurannalle ja korjaaville toimenpiteille säädetään vakuuden kohdalla määräajaksi vähintään 30 vuotta, ellei kaivoslupan haltija osoita muuta riittäväksi. Määräaika on yhteneväinen ympäristönsuojelulain 60 §:n jätteen käsittelytoimintaa koskevan vakuuden kanssa. Määräajan harkinnassa tulisi ottaa huomioon kaivosalueiden erilaisuus ja eri tarpeet jälkitoimille, kuten aitaaminen ja sortumavaaralliset paikat.

Sääntelyn tarkentamisen tavoitteena on saattaa kaivosvakuudet lain säätämisvaiheessa tarkoitettuun tilaan. Tällä esityksellä ehdotetaan muutoksia myös lupamääräyksiä koskevaan 52 §:ään, alueen kunnostamista koskevaan 143 §:ään, louhittujen kaivosmineraalien, kaivoksen laitteistojen, laitteiden, rakennusten ja rakennelmien poistamista koskevaan 144 §:ään sekä seurantaa ja korjaavia toimenpiteitä koskevaan 150 §:ään, millä muutoksilla osaltaan on vaikutusta vakuuksien kattavuuteen.

Ehdotuksen 1 momentin 2 kohdassa esitetään kaivostoiminnan vakuuden laajentamista kattamaan myös sellaiset toimenpiteet, joilla olisi mahdollista eräissä poikkeavissa tilanteissa turvata kaivoksen yleinen turvallisuus. Poikkeavilla tilanteilla tarkoitettaisiin lähinnä toiminnanharjoittajan maksukyvyttömyyteen tai konkurssiin liittyviä tilanteita, jotka eivät välttämättä johda kaivostoiminnan lopettamiseen vaan lähinnä toiminnanharjoittajan vaihtumiseen. Näissä tilanteissa olisi perusteltua, että kaivostoimintaan liittyvä vakuus kattaisi myös kaivoksen yleisen turvallisuuden edellyttämistä toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset. Vakuuden katettavaksi tarkoitettuja kustannuksia muodostuisi lähinnä kaivoalueen vartioinnista ja energiansaantiin liittyvistä toimenpiteistä, joita voisivat olla esimerkiksi alueen valaistus valvonnan takia, sähkölukkojen ja porttien toiminta, paloturvallisuuden takaaminen, vesien hallinnan järjestäminen. Kyseeseen eivät tulisi kustannukset, jotka johtuisivat kaivoksen louhinta- ja tuotantotoimenpiteistä. Asetettavan vakuuden tulisi kattaa näiden turvallisuustoimenpiteiden edellyttämät kustannukset yhden vuoden ajalle. Yhden vuoden voidaan arvioida olevan riittävä aika poikkeavan tilanteen hallintaan saamiseksi, ja sen vuoksi sopiva ajanjakso, jonka aikana aiheutuvien turvallisuustoimenpiteiden kustannuksiin tulisi vakuudella varautua.

Säännöksen tarkoittamissa poikkeuksellisissa tilanteissa saattaa tulla sovellettavaksi myös sähkömarkkinalain (588/2013) 103 §:n 4 momentin mukaan sähkönjakelua tai sähköntoimitusta ei saa maksujen laiminlyönnin vuoksi keskeyttää kohteesta, jossa onnettomuuksien ehkäisemiseksi vaadittavat turvajärjestelyt ovat riippuvaisia sähköstä ja jossa sähkönjakelun tai sähköntoimituksen keskeyttäminen aiheuttaa onnettomuusvaaran, ennen kuin on kulunut neljä kuukautta laiminlyödyn maksun eräpäivästä. Momentin säännöksestä ei saa sopimuksin poiketa.

Ehdotuksen 1 momentin 3 kohdassa esitetään kaivostoiminnan vakuuden laajentamista kattamaan yhden vuoden pinta-alaperustainen maanomistajakorvaus, joka 100 §:n 2 momentin mukaan on 50 euroa hehtaarilta. Vakuutta ei tarvitsisi asettaa siltä osin, kun kaivoslupan haltija omistaa osin tai kokonaan kaivosalueeseen kuuluvat kiinteistöt. Ehdotuksella tavoitellaan maanomistajien aseman parantamista. Muutos takaisi kiinteän louhintakorvauksen maksamisen yhden vuoden ajalta kaivosalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille kaivostoiminnan harjoittajan mahdollisessa maksukyvyttömyystilanteessa.

Siirtymäsäännöksellä säädettäisiin mihin mennessä olemassa olevat vakuudet tulee asettaa muutettujen säännösten mukaiseksi.

2 momentissa säädettäisiin vakuuden mitoitukseen vaikuttavista seikoista. Kaivostoiminnan laatua ja laajuutta arvioitaessa on otettava huomioon kaivostoiminnan erityispiirteet, kaivoksen maantieteellinen sijainti, paikalliset ympäristöolosuhteet ja ympäristöön, ihmisten terveyteen tai turvallisuuteen kohdistuvan mahdollisen vaaran luonne ja kesto. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi asetuksenantovaltuutus, jolla vakuuden määrän laskemisesta olisi mahdollista säätää tarkemmin.

Pykälän otsikkoa ehdotettaisiin täsmennettäväksi laajentunutta sisältöä vastaavaksi.

109 §. Vakuuden asettamista koskeva menettely. Kaivoslain 109 §:ssä säädetään vakuuden asettamista koskevasta menettelystä. Voimassa oleva sääntely mahdollistaa luvan muuttamisen tiettyjen edellytysten täytyessä. Kaivoslain 69 §:n mukaan lupaviranomaisen on omasta aloitteestaan taikka asianomaisen toimialallaan yleistä etua valvovan viranomaisen tai haittaa kärsivän asianomaisen hakemuksesta muutettava malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhton-
talupaa, jos toiminnasta aiheutuu tässä laissa kielletty seuraus tai jos, toiminnasta aiheutuvat haitalliset vaikutukset poikkeavat olennaisesti siitä, mitä lupaharkinnassa on arvioitu. Lisäksi 111 §:n nojalla kaivosviranomaisen on hyväksyessään luvan siirron arvioitava, onko vakuuden lajia tai suuruutta tarkistettava, sekä tehtävä asianomaisiin lupamääräyksiin tarvittavat muutokset. Samalla kaivosviranomaisen on määrättävä ajankohta, josta lukien muutokset ovat voimassa. Kaivoslain 109 §:n 2 momentin nojalla vakuuden suuruutta on tarvittaessa tarkistettava, kun kaivoslupaa tarkistetaan 62 §:n mukaisesti. Kaivoslain 62 §:n tarkoittamassa tarkistamisessa on kyse kaivoslupan määräaikainen tarkistaminen, joka on toistaiseksi voimassa olevan kaivoslupan osalta tehtävä vähintään kymmenen vuoden välein. Kaivoslupan vakuutta on tämän lisäksi tarvittaessa tarkistettava, mikäli kaivoslupan voimassaoloa jatketaan 63 §:n mukaisesti, mikäli kaivoslupa on myönnetty määräajaksi. Kaivoslain 62 §:n mukaan määräaikainen kaivoslupa voi olla voimassa enintään kymmenen vuotta päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Edellä lueteltuja tilanteita lukuun ottamatta kaivosviranomaisella ei ole mahdollisuutta arvioida onko voimassa olevassa luvassa määrättyä vakuuden lajia tai suuruutta tarkistettava. Sen varmistamiseksi, että vakuuden lajia ja suuruutta on mahdollista aina tarpeen vaatiessa tarkistaa, kaivoslain 109 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, joka edellyttäisi kaivosviranomaisen tarkistamaan omasta aloitteesta vakuuden suuruuden, jos toiminnan laatu ja laajuus tai toiminnan aiheuttamat vaikutukset yleiseen turvallisuuteen, ihmisten terveyteen tai ympäristöön ovat luvan myöntämisen jälkeen sillä tavalla muuttunut, että vakuuden lajia tai suuruutta on

tämän vuoksi tarpeen tarkistaa. Toiminnan aiheuttamat vaikutukset yleiseen turvallisuuteen, ihmisten terveyteen tai ympäristöön voisivat olla sellaisia, joita ei ole ennalta arvioitu muodostuvan tai vaikutukset voivat olla muuttuneet, ja vaikutus voi olla vakuutta kasvattava tai vähentävä. Myös vaiheittaisen sulkemisen johdosta tehty toimenpiteet tulisi ottaa huomioon vakuuden määrän muutosta arvioitaessa.

Tieto toiminnan muuttumisesta voisi tulla kaivosviranomaiselle niin kaivosviranomaisen suorittaman valvonnan yhteydessä, toiminnanharjoittajalta, muilta viranomaisilta tai haitan kärsijöiltä. Ehdotettu muutos ei edellyttäisi muutosta esimerkiksi viranomaisen tiedonsaantioikeutta koskevaan 152 §:ään, jonka mukaan kaivosviranomaisella, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella, työsuojeluviranomaisella ja Säteilyturvakeskuksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada malminetsintään, kaivostoimintaan ja kullanhuuhdontaan liittyvää valvontaa varten välttämättömiä tietoja toisiltaan ja käyttää toistensa hankkimia näytteitä.

Ehdotetun uuden 3 momentin lisäämisen johdosta nykyinen 3 momentti siirtyisi uudeksi 4 momentiksi.

112 §. Yleinen velvollisuus huolehtia kaivosturvallisuudesta. Ympäristönsuojelulain 15 §:ssä säädetään ennaltavarautusvelvollisuudesta. Säännöksen mukaan luvanvaraisen toiminnan harjoittajan on ennakolta varauduttava toimiin onnettomuuksien ja muiden poikkeuksellisten tilanteiden estämiseksi ja niiden terveydelle ja ympäristölle haitallisten seurausten rajoittamiseksi.

Vastaava säännös löytyy kaivoslain 112 §:n 1 momentista, jonka mukaan kaivostoiminnan harjoittaja on velvollinen huolehtimaan kaivosturvallisuudesta. Tämän lisäksi säännös edellyttää, että toiminnanharjoittajan on erityisesti huolehdittava kaivoksen rakenteellisesta ja teknisestä turvallisuudesta sekä kaivoksessa tapahtuvien vaaratilanteiden ja onnettomuuksien ehkäisemisestä ja niistä aiheutuvien haitallisten seurausten rajoittamisesta.

Lakien välisen saumakohdan aukon estämiseksi esityksessä ehdotetaan lisättäväksi kaivoslain 112 §:n 1 momentin mukaiseen toiminnanharjoittajan perusvelvollisuuteen (toiminnanharjoittajan on erityisesti huolehdittava kaivoksen rakenteellisesta ja teknisestä turvallisuudesta sekä kaivoksessa tapahtuvien vaaratilanteiden ja onnettomuuksien ehkäisemisestä ja niistä aiheutuvien haitallisten seurausten rajoittamisesta) ympäristönsuojelulain 15 §:ää vastaavasti nimenomainen maininta muistakin poikkeuksellisista tilanteista kuin onnettomuuksista samoin kuin terveydelle ja ympäristölle haitallisista seurauksista.

Säännös vastaisi muutoksen jälkeen ympäristönsuojelulain 15 §:ää.

120 §. Varautuminen kaivostoiminnan lopettamiseen. Kaivoslain 120 § sisältää säännöksen kaivostoiminnan lopettamiseen varautumisesta. Esityksellä muutettaisiin säännöstä siten, että kaivostoiminnan lopettamiseen varautumisen lisäksi kaivosluvan haltijan olisi huomioitava kaivostoiminnassa myös kaivoksen vaiheittainen sulkeminen ja alueen käyttö kaivostoiminnan loputtua. Muutoksella velvoitettaisiin kaivostoiminnan harjoittaja aktiivisesti ottamaan huomioon kaivoksen vaiheittaisen sulkemisen ja alueen käyttö kaivostoiminnan jälkeen niin kaivoksen suunnittelussa, rakentamisessa kuin kaivostoiminnassakin. Muutos on yhdensuuntainen 18 §:ään kaivosluvan haltijan velvollisuuksiin samalla esityksellä tehtävien lisäysten kanssa. Kaivoksen vaiheittainen sulkeminen ja kaivosalueen käyttö kaivostoiminnan päätyttyä olisi syytä nostaa uudelleen tarkasteltaviksi myös kaivosluvan myöhemmissä tarkastamispäätöksissä.

143 §. Alueen kunnostaminen. Voimassa oleva säännös alueen kunnostamisesta ei ota huomioon suljetun kaivoksen vaikutuksia ihmisten terveyteen tai ympäristöön, mistä syystä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lain 143 §:ää siten, että kaivostoiminnan harjoittajan velvollisuutena olisi aiemmin säädetyn lisäksi huolehtia siitä, ettei suljetusta kaivoksesta aiheudu merkittävää haittaa ihmisten terveydelle tai ympäristölle. Sama periaate käy ilmi kaivosluvan haltijan velvollisuuksia koskevan 18 §:n 1 momenttiin ehdotettavasta uudesta 6 kohdasta. Pykälän muutettavaksi ehdotettava sanamuoto olisi yhdenmukainen 150 §:ään tehtävän sanamuotolisäyksen kanssa.

Säännös liittyy läheisesti 108 §:n mukaiseen kaivostoiminnan lopettamista ja eräitä poikkeavia tilanteita varten asetettavaan vakuuteen, jota tällä esityksellä ehdotetaan myös muutettavaksi. Kaivoslain 143 §:n mukaiset velvoitteet lukeutuvat 108 §:n 1 momentin b-alakohdassa tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi pykälään asetuksenantovaltuus, jotta tarkemmista kaivosalueen kunnostamistoimenpiteistä olisi mahdollista säätää asetuksella. Tarkemmilla päättämisvaiheen säännöksillä on vaikutus myös kaivoslain mukaisten vakuuksien määräytymiseen, sillä tarkempien säännösten perusteella kaivosviranomaisen on mahdollista tarkemmin arvioida ne toimenpiteet, jotka vakuuden on katettava ja siten arvioida tarkemmin vakuuden riittävää määrää.

Kaivosalueen kunnostamisen kokonaisuuteen kuuluu myös ympäristönsuojelulain mukaiset toiminnan lopettamisen jälkeiset velvoitteet, jotka koskevat erityisesti kaivosten jätealueita (rikastushiekka-altaat ja muut jätealueet). Pilaantuneen maaperän ja pohjaveden kunnostamista säädetään ympäristönsuojelulain 14 luvussa.

144 §. Louhittujen kaivosmateriaalien, kaivoksen laitteistojen, laitteiden, rakennusten ja rakennelmien poistaminen. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin kattamaan myös kaivoksen laitteistojen ja laitteiden poistaminen kaivoksen lopettamistoimenpiteiden yhteydessä. Kaivoksen laitteet ja laitteistot on määriteltävä 133 §:n 2 momentissa. Koneiden ja laitteiden jättäminen kaivosalueelle voi aiheuttaa kuormitusta ympäristölle, joten ne olisi poistettava. Tavallisesti koneet ja laitteet ovat taloudellista arvoa omaavia, joten usein ne poistetaan alueelta toiminnan lopettamisen yhteydessä. Lisäksi tehtäviin toimenpiteisiin lisättäisiin poistamisen (vieminen muualla hyödynnettäväksi tai jatkokäsittelyä varten) rinnalle muu asianmukainen loppusijoittaminen eli kaivosmineraalien ympäristöturvallinen sijoittaminen. Pykälän tarkentamiset liittyvät samalla esityksellä muutettavaksi ehdotettavaan 108 §:än, jossa säädetään, mitä toimenpiteitä kaivostoiminnan lopettamista ja eräitä poikkeavia tilanteita varten asetettava vakuus sisältää.

146 §. Lopputarkastus. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi 2 momentin 5 kohtaa ja lisättäväksi uusi 6 kohta. Muutoksen tarkoituksena olisi paliskuntien aseman yhdenmukaistaminen poronhoidon nimenomaista huomioonottamista ja paliskuntien osallisuutta koskevien säännösten soveltamisala laajennetaan koskemaan koko poronhoitoaluetta, sen sijaan, että säännökset koskisivat vain erityistä poronhoitoaluetta.

Säännösmuutos tarkoittaisi sitä, että kaivosviranomaisen olisi tiedotettava lopputarkastuksesta aina asianomaista paliskuntaa sen sijaan, että ilmoitus toimitetaan asianomaiselle paliskunnalle vain siinä tilanteessa, että kaivosalue on sijoittunut erityiselle poronhoitoalueelle.

150 §. Velvollisuus seurantaan ja korjaaviin toimenpiteisiin. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että kaivostoiminnan harjoittajan ilmoitusvelvollisuus kaivosviranomaiselle merkittävistä haitallisista vaikutuksista koskisi yleisen turvallisuuden ohella myös ympäristöä tai ihmisten terveyttä. Pykälän mukaisessa seurannassa voidaan havaita muitakin kuin yleiselle

turvallisuudelle kohdistuvia vaikutuksia. Varsinaisten korjaavien toimenpiteiden suorittamisessa noudatettaisiin kuitenkin viranomaisten toimivallanjakoa, jossa ympäristövaikutusten osalta erityisesti ympäristönsuojeluviranomaiset olisivat toimivaltaisia.

151 b §. Kaivosviranomaisen valvontatehtävä. Lakiin lisättäisiin uusi pykälä kaivosviranomaisen valvontatehtävästä.

4 §:n 2 momentin mukaan kaivosviranomainen valvoo tämän lain noudattamista sekä hoitaa muut tässä laissa säädetty tehtävät. Valvontatehtävän tarkemmasta sisällöstä ei ole kuitenkaan säädetty. Ehdotuksen mukaan kaivosviranomaisen olisi huolehdittava kaivoslain mukaisen toiminnan asianmukaisesta ja riittävästä valvonnasta ja seurannasta hankkimalla tietoja ja tekeillä tarkastuksia.

156 §. Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen. Pykälässä säädetään rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemisesta. Kaivoslaki mahdollistaa hallintopakon käyttämisen malminetsinnässä, kaivostoiminnassa tai kullanhuuhdonnassa ilmenneen rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemiseksi ja laillisen olotilan palauttamiseksi.

Hallintopakkoasia voi tulla vireille kaivosviranomaisen omasta aloitteesta. Lisäksi hallintopakkoasiassa on vireillepano-oikeus haittaa kärsivällä asianosaisella, rekisteröidyllä yhdistyksellä tai säätiöllä, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuin- ympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät, toiminnan sijaintikunnalla ja muulla kunnalla, jonka alueella toiminnan haitalliset vaikutukset ilmenevät, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella tai muulla asiassa toimialallaan yleistä etua valvovalla viranomaisella, saamelaiskäräjillä, jos haitalliset vaikutukset ilmenevät saamelaisten kotiseutualueella, kolttien kyläkokouksella, jos haitalliset vaikutukset ilmenevät koltta-alueella.

Sääntelyn toimivuus edellyttää, että kaivosviranomainen valvoo, että kehotusta ja hallintopakkoasiassa annettua kieltoa tai määräystä noudatetaan. Tämän osalta voimassa oleva kaivoslain hallintopakkoa koskeva säännös ei ole riittävän yksiselitteinen. Pykälän muotoilua ehdotetaan muutettavaksi siten, että säännöksen mukaan kaivosviranomaisella on yksiselitteinen velvollisuus rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemiseen. Lisäksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka nojalla kaivosviranomaisen tulisi valvoa, että annettua kieltoa tai määräystä noudatetaan.

165 §. Valitusoikeus. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan kaivosviranomaisen tekemään päätökseen, jolla malminetsintäluvan voimassaoloa on jatkettu sen ajan, jona toiminta on ylivoimaisen esteen tai muun toiminnanharjoittajasta johtumattomasta erityisestä syystä ollut keskeytyneenä, saisi hakea muutosta valittamalla ainoastaan luvan haltija sekä asianosainen.

169 §. Päätöksen täytäntöönpano muutoksenhausta huolimatta. Kaivoslain 169 §:ssä säädetään päätöksen täytäntöönpanosta muutoksenhausta huolimatta. Pääsääntöisesti malminetsintälupaan, kullanhuuhdontalupaan ja kaivoslupaan perustuvat toimenpiteet saa aloittaa, kun siihen oikeuttava lupapäätös on lainvoimainen. Kaivoslain 169 §:n 1 momentin nojalla kaivosviranomainen voi perustellusta syystä hakijan pyynnöstä malminetsintäluvan tai kullanhuuhdontaluvan voimassaolon jatkamista taikka kullanhuuhdontalupaa, kaivoslupaa tai kaivosturvallisuuslupaa koskevassa päätöksessä määrätä, että luvassa yksilöityihin toimenpiteisiin voidaan valituksesta huolimatta ryhtyä lupapäätöstä noudattaen.

Malminetsintälupapäätöstä koskeva valitus voi kohdistua johonkin rajattuun erilliskysymykseen, esimerkiksi malminetsintäalueen tiettyyn osaan. Tällainen valitus saattaa tarpeettomasti viivästyttää malminetsinnän aloittamista koko malminetsintäalueella.

Esityksessä ehdotetaan malminetsintäluvan lisäämistä pykälän soveltamisalaan siten, että kaivosviranomaisen voisi 1 momentin nojalla hakijan pyynnöstä malminetsintälupaa koskevassa päätöksessä määrätä, että luvassa yksilöityihin toimenpiteisiin voitaisiin valituksesta huolimatta ryhtyä lupapäätöstä noudattaen. Kaivosviranomaisen tulisi määräyksessä kiinnittää erityistä huomiota siihen, että päätöksessä on riittävän tarkkarajaisesti yksilöity ne toimenpiteet, joihin toiminnanharjoittaja voisi valituksesta huolimatta ryhtyä. Säännös mahdollistaa siten lupapäätöstä suppeamman täytäntöönpanomääräyksen antamisen. Täytäntöönpanomääräystä annettaessa kaivosviranomaisen tulisi huolehtia, että päätöksessä yksilöidyt toimenpiteet eivät tekisi muutoksenhakua hyödyttömäksi. Määräystä ei saisi siten antaa, jos toiminta tai sitä valmistelevat toimet aiheuttavat esimerkiksi peruuttamattomia tai muutoin merkityksellisiä haitallisia muutoksia ympäristössä. Lisäksi olisi mahdollista määrätä täytäntöönpanon aloittamisajankohdasta. Säännös mahdollistaisi tällöin rajoitettujen toimien aloittamisen, jotta toiminnan täysimääräinen aloittaminen ei kuitenkaan viivästyisi kohtuuttomasti muutoksenhaun johdosta. Kaivosviranomaisen voisi antaa vain sellaisen määräyksen toimenpiteistä, joiden suorittamisen jälkeen olot on mahdollista palauttaa aiempaa vastaaviksi. Lainvoimaa vailla olevan lupapäätöksen mukaisen toiminnan aloittamiseen tulisi olla perusteltu syy.

Voimassa olevan sääntelyn mukaisesti hakemuksen johdosta annettavan päätöksen sisältöön sovelletaan, mitä 56 §:n 1 momentissa säädetään lupapäätöksen sisällöstä. Päätöksen antamiseen sovelletaan, mitä 57 §:ssä säädetään lupapäätöksen antamisesta, ja siitä tiedotetaan noudattaen, mitä 58 §:ssä säädetään lupapäätöksestä tiedottamisesta.

Ehdotuksella ei muutettaisi pykälän 4 momentin säännöstä, jonka nojalla muutoksenhakutuoimioistuvin voisi kumota kaivosviranomaisen pykälän 1 ja 3 momentissa tarkoitetun määräyksen tai muuttaa sitä taikka muutoinkin kieltää päätöksen täytäntöönpanon. Toiminnan aloittamista koskeva lupapäätös tulisi lähettää välittömästi toimivaltaiselle hallinto-oikeudelle, joka voisi kumota määräyksen tarvittaessa heti.

Pykälän 5 momentissa säädetään malminetsintäkorvausta koskevasta maksuvelvollisuudesta. Toisin kuin 99 §:ssä säädetään, maksuvelvollisuuden edellytyksenä ei olisi asianomaisen luvan lainvoimaisuus. Malminetsintäkorvaus olisi suoritettava viimeistään 30 päivänä siitä, kun kaivosviranomaisen on antanut 1 tai 3 momentissa tarkoitetun määräyksen. Malminetsintäkorvauksen suuruus ja maksuajankohta seuraavilta vuosilta olisi sen mukainen kuin 99 §:ssä säädetään.

170 a §. Kaivosrekisteri. Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi kaivoslakiin uusi 170 a §, joka velvoittaisi kaivosviranomaista ylläpitämään kaivosrekisteriä. Säännöksen 1 momentin mukaan kaivosrekisteriä olisi pidettävä varausilmoituksia, malminetsintälupia ja kullanhuuhtontalupia sekä kaivoslupia koskevista asioista. Käytännössä tämä tarkoittaisi varauksiin ja edellä mainituihin lupalajeihin liittyvien ilmoitusten, hakemusten, hakemusten täydennyspyyntöjen, hakemusten täydennysten, lausuntojen, mielipiteiden, muistutusten ja lupiin liittyvien päätösten ja muiden hallintotoimien (kuten panttauksen) tietojen kirjaamista kaivosviranomaisen käytössä olevaan kaivosrekisteriin.

Käytännössä kaivosviranomaisen on jo pitänyt kaivosrekisteriä, johon kaivosviranomaisen on merkinnyt esitettyssä ehdotuksessa mainitut tiedot. Kaivosrekisterin pitämisestä on kuitenkin tarpeen säätää lailla, jotta kaivosrekisterin pitäminen olisi kaivosviranomaisen yksiselitteinen velvollisuus.

Ehdotetun uuden säännöksen 2 momentin mukaan jokaisella olisi oikeus saada otteita kaivosrekisteristä. Säännöksessä ei ole tarpeen säätää otteiden maksullisuudesta, sillä kaivoslain 175 §:ssä säädetään valtion viranomaisten suoritteiden maksullisuudesta.

Säännöksen 3 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuutuksen, jotta kaivosrekisteriin merkittäviä tietoja olisi mahdollista tarkentaa asetuksella.

174 a §. Panttaustietojen julkisuus. Kaivoslain 174 §:n 1 momentin mukaan kaivoslupa perustuvan hyödyntämisoikeuden ja malminetsintälupa perustuvan etuoikeuden voi pantata. Kaivospanttioikeutta voidaan yleisesti pitää erittäin tarpeellisenä esinevakuusoikeutena, joka oikealla tavalla hyödynnettyinä vaikuttanee myönteisesti hankkeiden rahoituksen ehtoihin ja saatavuuteen.

Pykälän 2 momentin mukaan panttioikeus tulee voimaan, kun kaivosviranomaisella on luvanhaltijalta kirjallisen ilmoituksen panttauksella. Kaivosviranomaisella on kirjaa ilmoituksen saapuneeksi, kuten muutkin viranomaiselle toimitettut asiakirjat. Kun kaivosviranomaisella on vastaanottanut kirjallisen ilmoituksen panttauksella, antaa kaivosviranomaisella ilmoituksen vastaanottamisesta todistuksen luvanhaltijalle.

Panttioikeuden kirjaamisella on olennainen merkitys panttioikeuden sitovuuden kannalta, sillä panttioikeus tulee voimaan sivullisia sitovasti, kun kaivosviranomaisella on saanut luvanhaltijalta kirjallisen ilmoituksen panttauksella. Menettelyä kutsutaan julkivarmistukseksi, jolla oikeustoimi eli tässä tapauksessa hyödyntämisoikeuden tai malminetsintälupa perustuvan etuoikeuden panttaus tulee ulkoisesti havaittavaksi. Julkivarmistus on panttinsaajan intressissä, koska ilman sitä saaja ei saavuta tavoittelemansa oikeusasemaa.

Kaivostoiminnasta annetun valtioneuvoston asetuksen 29 §:n nojalla kaivosviranomaisella tulee yksilöidystä pyynnöstä antaa tietoja sekä tarvittaessa todistus sille ilmoitetuista panttioikeuksista. Käytännön tilanteet ovat osoittaneet, että panttaustietojen julkisuutta koskevat voimassa olevat säännökset ovat epäselviä eikä panttaustietojen julkisuus käytännössä toteudu. Tällä on merkittävä haitallinen vaikutus panttioikeuden julkivarmistuksen kannalta, kun sivullisilla ei ole mahdollisuutta tarkistaa malminetsintälupa tai hyödyntämisoikeuden panttaustietoja kaivosviranomaisen rekisteristä. Tietojen julkisuutta koskevaa sääntelyä on siten tarpeen täsmentää.

Koska panttaustietojen julkisuudesta ei nimenomaisesti säädetä kaivoslaissa, esityksessä ehdotetaan lisättäväksi kaivoslakiin panttitietojen julkisuutta koskeva säännös. Lisäksi esityksessä ehdotetaan pykälään lisättäväksi asetuksenantovaltuus, jotta panttaustodistusten sisällöstä voitaisi säätää tarkemmin asetuksella.

Ehdotuksen mukaan kaivosviranomaisen rekisteriin merkityt panttioikeuksia koskevat tiedot olisivat julkisia. Jokaisella olisi oikeus tutustua kaivosviranomaisen rekisterin tietoihin koskien luvan panttaustietoja. Kaivosviranomaisella olisi pyynnöstä lupaa koskevan panttaustodistuksen, jonka sisällöstä voitaisi säätää tarkemmin asetuksella.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kaivoslain nojalla on annettu kolme asetusta: valtioneuvoston asetus kaivostoiminnasta (391/2012), valtioneuvoston asetus kaivosturvallisuudesta (1571/2011) sekä työ- ja elinkeinoministeriön asetus kaivosten nostolaitoksista (1455/2011).

Valtioneuvoston asetus kaivostoiminnasta on yleinen kaivoslain säännöksiä täsmentävä asetus, jossa säädetään muun muassa malminetsintään, kullanhuuhdontaan ja panttaukseen liittyvistä ilmoitusmenettelyistä, lupamenettelyistä sekä kaivosten vuosittaisesta toimintaan liittyvästä selvityksestä, louhintakorvauksen vahvistamista varten annettavista tiedoista, kaivostoimituksen rekisteröinnin ilmoittamisesta sekä kaivosviranomaisen päätöstä koskevasta valituksesta ilmoittamisesta. Kaivosturvallisuudesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään kaivoksen suunnittelusta ja rakentamisesta, sisäisestä pelastussuunnitelmasta ja henkilöstön kouluttamisesta, kaivoskartasta, kaivosturvallisuusluvasta sekä kaivosturvallisuuden valvonnasta. Kaivosten nostolaitoksista annetussa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksessa säädetään nostolaitosten rakenteellisista vaatimuksista sekä niiden asentamiseen, käyttöön, kunnossapitoon ja tarkastuksiin liittyvistä vaatimuksista.

Esitys ei edellytä uusien lakia alemman asteisen säännösten voimaan saattamista sen sijaan esityksen sisältyy useiden uusien valtuutuslainsäätöjen lisäämistä kaivoslain säännöksiin, jotka edellyttävät muutoksia kaivostoiminnasta annettuun valtioneuvoston asetukseen.

Esityksen nojalla valtioneuvoston asetuksella voitaisi antaa tarkempia säännöksiä etsintätyötä ja malminetsintään liittyvistä ilmoitusmenettelyistä, kullanhuuhdonta-, malminetsintä- ja kaivosluvuissa annettavista määräyksistä, varauspäätöksen sisällöstä, kaivoslupa- liitettävästä kartasta, vakuuden määrän laskemisesta, alueen kunnostamisesta kaivostoiminnan päätyttyä, kaivosrekisteriin tallennettavista tiedoista sekä panttaustodistusten sisällöstä. Esityksen edellyttämät tarkemmat säännökset olisi tarkoitus lisätä kaivostoiminnasta annettuun valtioneuvoston asetukseen.

Samalla kaivostoiminnasta annettuun valtioneuvoston asetukseen tehtäisi apulaisoikeuskanslerin (OKV/2011/1/2018) edellyttämä muutos koskien ristiriitaa valtioneuvoston asetuksen ja kaivoslain välillä liittyen luvan voimassaolon jatkamista koskevan hakemuksen toimittamisen aikatauluun. Asetuksessa säädetään aikataulusta rajoitetummin kuin laissa. Asetuksen säännös aiheuttaa hallinnollista epäselvyyttä ja oikeudellista epävarmuutta.

9 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan noin puolen vuoden kuluttua sen vahvistamisesta lakia alemman asteisen sääntelyn tarkistamiseen ja muihin uudistuksen toteuttamiseen tarvittavien toimenpiteiden vuoksi.

Yleinen siirtymäsäännös koskisi ennen lain voimaantuloa jätettyjen lupahakemusten ja muiden asioiden käsittelyä.

Kaivoslupaa koskevat lupamääräykset olisi tarkistettava vastaamaan tämän lain vaatimuksia seuraavan kerran luvan määräaikaisen tarkistamisen yhteydessä tai jos lupaa on tarpeen muuttaa 69 §:n perusteella jo aiemmin, niin siinä yhteydessä. Kaivosluvut tulisi saattaa tämän vaatimusten mukaisiksi kuitenkin viimeistään viiden vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta.

Jos kyse olisi olemassa olevan kaivoksen vähäisestä laajentamisesta (vähäinen apualue tai alue), voidaan soveltaa voimassa olevan lain 47 §:n 4 momentin mukaista menettelyä. Tämä menettely on mahdollista, kun hakemus on jätetty viiden vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Tämän jälkeen myös vähäisiin laajentamisiin sovelletaan uuden lain mukaista 47 §:n 5 momentin vaatimusta, jonka mukaan kaivostoiminnan tulee perustua maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen yleiskaavaan tai asemakaavaan, jossa kaivosalueen ja kaivoksen apualueen sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön on selvitetty.

10 Toimeenpano ja seuranta

Sidosryhmiä ja asianomaisia viranomaista tullaan tiedottamaan ja tarpeen mukaan kouluttamaan lakiesityksen sisältämistä muutoksista.

Työ- ja elinkeinoministeriö arvioi kaivoslain muutosten toimeenpanoa kolmen vuoden kuluttua lain voimaantulosta. Erityisesti tällä ulkopuolisella arvioinnilla arvioidaan varausmekanismia ja vakuuksia koskevien muutosten vaikuttavuutta.

11 Suhde muihin esityksiin

11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Luonnonsuojelulain uudistaminen

Ympäristöministeriössä on valmistelussa luonnonsuojelulain uudistaminen. Uudistamisen tavoitteena on edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua lainsäädännön toimivuuden ja vaikuttavuuden parantamisen myötä, lisätä luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä sekä tehostaa ja selkeyttää hallinnollisia menettelyjä. Lisäksi tavoitteena on selkeyttää luonnonsuojelulain roolia osana muuta ympäristöä koskevaa lainsäädäntöä. Tarkemmat tiedot uudistuksesta ympäristöministeriön hankesivuilla (hanketunnus YM012:00/2020, <https://ym.fi/hankesivu?tunnus=YM012:00/2020>).

Yhtenä kaivostoimintaa koskevana asiana uudistuksessa on kysymys malminetsinnästä luonnonsuojelualueilla. Hallitus on sopinut, että luonnonsuojelulain uudistamiseen sisällytetään säännökset malminetsinnän kieltämisestä kansallispuistoissa ja luonnonpuistoissa, mutta näillä alueilla geologiselle tutkimukselle on mahdollista tietyin edellytyksin myöntää poikkeus rauhoitussäännöksistä. Lisäksi hallitus on sopinut, että muilla valtion luonnonsuojelualueilla on mahdollista jatkossakin myöntää poikkeus rauhoitussäännöksistä malminetsintään, mutta edellytyksiä tiukennetaan nykyisestä. Yksityisiä luonnonsuojelualueita tämä muutos ei koski.

Kaavoitus- ja rakennuslaki

Ympäristöministeriössä on vireillä maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus. Uusi kaavoitus- ja rakennuslaki koski myös maankäytön suunnittelua eli kaavoitusjärjestelmää. Kunta-kaavan (yleis- ja asemakaava) merkitys ja luonne jäisivät nykyiselleen, mutta maakuntakaavalla ei olisi jatkossa vastaavaa sitovuutta kuin nykyisellään. Tarkemmat tiedot uudistuksesta ympäristöministeriön hankesivuilla (hanketunnus YM014:00/2018, <https://ym.fi/hankesivu?tunnus=YM014:00/2018>).

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ympäristönsuojelulain ja vesilain 11 ja 18 luvun muuttamisesta (HE 243/2021)

Eduskunnassa on käsittelyssä hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ympäristönsuojelulain ja vesilain 11 ja 18 luvun muuttamisesta. Esityksen mukaan ympäristönsuojelulakia muutettaisiin muun muassa jätteenkäsittelyn vakuuksia koskevan sääntelyn osalta.

Jätteenkäsittelyn vakuutta koskevien säännösten tarkastelu liittyy osaltaan pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman kirjaukseen kaivostoiminnan ympäristönsuojelun parantamisesta. Sääntelyä tarkistettaisiin täsmentämällä vakuuden asettamista koskevan velvoitteen ulottuminen myös sellaiseen muuhun luvanvaraiseen toimintaan, jossa syntyy merkittäviä määriä jätteitä. Lupaviranomaiselle säädettäisiin mahdollisuus määrätä luvassa, että toiminnanharjoittajan

olisi arvioitava vakuuden riittävyyttä sillä katettavaksi tarkoitetuista toimista aiheutuviin kustannuksiin määrääjoin ja ilmoitettava tästä valvontaviranomaiselle. Lakiin lisättäisiin myös säännökset lupaviranomaisen mahdollisuudesta delegoida vakuusmäärän muuttaminen ja vapauttaminen valvontaviranomaisille eräissä tapauksissa.

TOVA-lainsäädäntöhanke

Ympäristöministeriö on asettanut lainsäädäntöhankeen ympäristövahinkojen toissijaisten vastuujärjestelmien kehittämiseksi. Hankkeessa ehdotetaan säädettäväksi uusi ympäristövahinkorahastoa koskeva laki. Ympäristövahinkorahasto olisi uusi valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto. Rahastosta maksettaisiin korvaus ympäristön pilaantumisen torjunnasta ja pilaantuneen ympäristön ennallistamisesta aiheutuneista kustannuksista sekä aiheutuneesta vahingosta, kun korvausta ei saataisi perittyä varsinaiselta vastuutaholta esimerkiksi maksukyvyttömyyden vuoksi tai siksi, että vastuutahoa ei saataisi selvitettyä. Lisäksi rahastosta myönnettäisiin harkinnanvaraisia avustuksia hyvinvointialueen pelastustoimen ympäristövahinkojen torjunnan hankintoihin. Tarkemmat tiedot uudistuksesta ympäristöministeriön hankesivuilla (hanketunnus YM033:00/2019, <https://ym.fi/hankesivu?tunnus=YM033:00/2019>).

Kaivoslain vakuussäätely, ympäristönsuojelulain jätevakuussäätely ja ympäristövahinkorahastoa koskeva säätely muodostavat yhdessä kokonaisuuden, joka toteuttaa hallitusohjelman kirjausta kaivosten vakuussäätelyn kehittämisestä, että ympäristölliset vastuut hoidetaan kaikissa tilanteissa.

Kaivosvero

Valtiovarainministeriössä on valmistelussa kaivosveroa koskeva hallituksen esitys. Ministeriö on asettanut kaivosveron toteutusta valmistelevan työryhmän toimikaudelle 27.1.-31.5.2022. Lisää tietoja hankesivuilta (VM008:00/2022, <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM008:00/2022>).

11.2 Suhde talousarvioesitykseen

[Täydennetään varausmaksun osalta.]

12 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

[Täydennetään.]

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kaivoslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan
muutetaan
lisätään seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on edistää sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävää malminetsintää ja kaivostoimintaa, ja järjestää sen edellyttämä alueiden käyttö. Lain tarkoituksen toteuttaminen edellyttää yleisten ja yksityisten etujen turvaamista ottaen erityisesti huomioon:

- 1) kaivostoiminnan harjoittamisen edellytykset;
- 2) kiinteistöjen omistajien ja yksityisten haitankärsijöiden oikeusasema;
- 3) toiminnan vaikutukset ympäristöön ja maankäyttöön, *luonnon monimuotoisuuteen* sekä luonnonvarojen *kestävä* käyttö.

Lain tarkoituksena on myös turvata kuntien vaikuttamismahdollisuudet sekä yksilön mahdollisuudet vaikuttaa itseään ja elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon.

Lain tarkoituksena on lisäksi edistää kaivosten turvallisuutta sekä ehkäistä, vähentää ja torjua tässä laissa tarkoitettua toiminnasta aiheutuvat haitat ja vahingot ja varmistaa haitan tai vahingon aiheuttajan korvausvelvollisuus.

Tässä laissa tarkoitettu toiminta sovitetaan yhteen saamelaiskäräjistä annetussa laissa (974/1995) tarkoitetulla saamelaisten kotiseutualueella siten, että saamelaisten oikeudet alkuperäiskansana *ylläpitää ja kehittää omaa kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan* turvataan. Yhteensovittamisessa otetaan huomioon myös, mitä kolttalaissa (253/1995) säädetään kolttaväestön ja -alueen elinolosuhteiden ja toimeentulomahdollisuuksien edistämisestä sekä kolttakulttuurin ylläpitämisestä ja edistämisestä.

3 §

Lain suhde muuhun lainsäädäntöön

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, sovelletaan tämän lain mukaista lupa- tai muuta asiaa ratkaistaessa ja muutoin tämän lain mukaan toimittaessa muun muassa luonnonsuojelulakia (1096/1996), ympäristönsuojelulakia (527/2014), erämaalakia (62/1991), maankäyttö- ja rakennuslakia (132/1999), vesilakia (587/2011), poronhoitolakia (848/1990), säteilylakia (592/1991), ydinenergialakia (990/1987), muinaismuistolakia (295/1963), maastoliikennelakia (1710/1995), patoturvallisuuslakia (494/2009), *saamelaiskäräjistä annettua lakia, saamen kielilakia (1086/2003), kielilakia (423/2003), lakia ulkomaalaisten yritysostojen seurannasta (172/2012), lakia eräiden kiinteistönhankintojen luvanvaraisuudesta (470/2019), lakia valtion*

etuosto-oikeudesta eräillä alueilla (469/2019) ja laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi (468/2019).

6 §

Yleiset periaatteet

Tässä laissa tarkoitettussa toiminnassa on periaatteena, että:

- 1) käytettävissä on toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden tarpeellinen asiantuntemus ja muutoin riittävät edellytykset;
- 2) toiminnan vaikutuksista sekä vahinkojen ja haitallisten vaikutusten ehkäisemis- ja vähentämismahdollisuuksista on riittävä selvyyys;
- 3) toiminnan turvallisuudesta huolehditaan tarpeellisilla toimenpiteillä ja tällöin otetaan huomioon tekniikan kehittyminen;
- 4) niin pitkälle kuin mahdollista:
 - a) estetään vahingot ja toiminnasta aiheutuvat haitalliset vaikutukset;
 - b) poistetaan käytöstä haitallisia vaikutuksia aiheuttavat toiminnot tai, jos tämä ei ole mahdollista, korvataan ne vähemmän haitallisilla;
 - c) varaudutaan häiriö- ja vaaratilanteisiin;
 - d) varmistetaan, että kaivostoiminnan kaikissa vaiheissa hyödynnetään kaikki alueen tavatut kaivosmineraalit, jotka ovat teknistaloudellisesti hyödynnettävissä;
 - e) vältetään vahingollisia ympäristövaikutuksia;
- 5) kaivosmineraalien hallinta järjestetään asianmukaisesti;
- 6) toiminnasta aiheutuneet haitat ja vahingot korvataan.

8 §

Ilmoitus etsintätöihin liittyvästä näytteenotosta

Etsintätöistä vastaavan on ennen 7 §:ssä tarkoitettun näytteenoton aloittamista tehtävä kirjallinen ilmoitus etsintätöiden kohteena olevaan alueeseen (etsintäalue) kuuluvan kiinteistön omistajalle ja haltijalle, jonka etua tai oikeutta asia saattaa koskea. *Erityisellä poronhoitoalueella etsintätöistä vastaavan on tehtävä kirjallinen ilmoitus myös alueen paliskunnalle.*

Ilmoituksessa on esitettävä etsintätöistä vastaavan yhteystiedot, etsintäalueen tiedot ja näytteenottoa koskeva suunnitelma. Suunnitelman tulee sisältää tiedot käytettävistä välineistä ja menetelmistä, näytteenoton aikataulusta ja tutkimuksen kohteena olevasta kaivosmineraalista.

Tarkempia säännöksiä ilmoitusmenettelystä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

11 §

Malminetsintä luvan nojalla

Malminetsintäluvan haltijan on rajoitettava malminetsintä ja muu malminetsintäalueen käyttö tutkimustyön kannalta välttämättömiin toimenpiteisiin. Toimenpiteet on suunniteltava siten, että niistä ei aiheudu kohtuudella vältettävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta.

Malminetsintäluvan nojalla tapahtuvasta malminetsinnästä ja muusta malminetsintäalueen käytöstä ei saa aiheutua:

- 1) haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle;

- 2) olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle;
- 3) merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa;
- 4) harvinaisten tai arvokkaiden luonnonesiintymien olennaista vahingoittumista;
- 5) merkittävää maisemallista haittaa;
- 6) muuta merkittävää vahingollista ympäristövaikutusta.

Malminetsintäluvan myöntäminen edellyttää, ettei malminetsinnästä, asetettavat lupamääräykset ja malminetsintäalueen sijainti huomioon ottaen, aiheudu edellä 2 momentissa tarkoitettua seurausta.

12 §

Ilmoitus malminetsinnästä, malminetsintäalueen maastotöistä ja rakennelmista

Malminetsintäluvan haltijan on ilmoitettava kirjallisesti malminetsintäalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille ja muille oikeudenhaltijoille etukäteen kaikista maastotöistä, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa tai haittaa, sekä väliaikaisista rakennelmista.

Ilmoitus on lisäksi tehtävä saamelaisten kotiseutualueella saamelaiskäräjille ja koltta-laissa tarkoitettua koltta-alueella kolttien kyläkokoukselle.

Ilmoitus on tehtävä poronhoitoalueella asianomaisille paliskunnille.

Malminetsintäluvan haltijan on ilmoitettava maastotöistä toimialallaan yleistä etua valvoville viranomaisille sen mukaan kuin malminetsintäluvassa tarkemmin määrätään.

Mikäli malminetsintää toteutetaan 9 §:n 1 momentissa tarkoitettua kiinteistön omistajan suostumuksella, on malminetsinnästä vastaavan ennen etsinnän aloittamista tehtävä kirjallinen ilmoitus malminetsinnästä kaivosviranomaiselle.

Tarkempia säännöksiä ilmoitusmenettelyistä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

14 §

Selvitys malminetsintäalueen tutkimustöistä ja –tuloksista

Malminetsintäluvan haltijan on vuosittain toimitettava kaivosviranomaiselle selvitys suoritetuista tutkimustöistä ja niiden tuloksista.

Edellä 1 momentin lisäksi malminetsintäluvan haltija on velvollinen vuosittain järjestämään yleisölle avoimen tilaisuuden, jossa on annettava selvitys:

- 1) suoritetuista tutkimustöistä ja niiden tuloksista;
- 2) suoritettujen tutkimustöiden ympäristö- ja muista vaikutuksista;
- 3) tulevista tutkimustöistä;
- 4) tulevien tutkimustöiden arvioiduista ympäristö- ja muista vaikutuksista.

Tarkempia säännöksiä selvityksessä annettavista tiedoista sekä yleisölle avoimesta tilaisuudesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

15 §

Malminetsintäalueen jälkitoimenpiteet

Kun malminetsintälupa on rauennut tai peruutettu, malminetsintäluvan haltijan on:

- 1) välittömästi saatettava malminetsintäalue yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, poistettava väliaikaiset rakennelmat ja laitteet, huolehdittava alueen kunnostamisesta ja siistimisestä sekä saatettava alue mahdollisimman luonnonomukaiseen tilaan;

2) kuuden kuukauden kuluessa luovutettava kaivosviranomaiselle tutkimustyöselostus, tutkimukseen liittyvä tietoaineisto ja edustava osa kairasydämistä.

Malminetsintäluvan haltijan on tehtävä kirjallinen ilmoitus kaivosviranomaiselle, malminetsintäalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille ja muille oikeudenhaltijoille, kun 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut toimenpiteet on saatettu loppuun.

Ilmoitus on lisäksi tehtävä saamelaisten kotiseutualueella saamelaiskäräjille ja koltta-alueella kolttien kyläkokoukselle.

Ilmoitus on tehtävä poronhoitoalueella asianomaisille paliskunnille.

18 §

Kaivosluvan haltijan velvollisuudet

Kaivosluvan haltija on velvollinen huolehtimaan siitä, että:

1) kaivostoiminnasta ei aiheudu haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle;

2) kaivostoiminnasta ei aiheudu huomattavaa haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle eikä kaivostoiminnan kokonaiskustannukset huomioon ottaen kohtuudella vältettävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta;

3) louhinnassa ja hyödyntämisessä ei tapahdu kaivosmineraalien ilmeistä tuhlausta;

4) kaivosalueen tulevaa käyttöä tai esiintymän tulevaa hyödyntämistä ei vaaranneta tai vaikeuteta;

5) kaivostoiminnan suunnittelussa otetaan huomioon niin pitkälle kuin mahdollista kaivoksen vaiheittaisen sulkemisen mahdollisuus;

6) kaivoksen sulkemiseen liittyvät toimenpiteet toteutetaan siten, ettei suljetusta kaivoksesta aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia ihmisten terveydelle tai ympäristölle.

Kaivosluvan haltija on velvollinen vuosittain toimittamaan kaivosviranomaiselle selvityksen esiintymän hyödyntämisen laajuudesta ja tuloksista sekä ilmoittamaan, jos tiedot mineraalivarannoista muuttuvat olennaisesti. Tarkempia säännöksiä kaivosviranomaiselle toimitettavista tiedoista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Edellä 2 momentissa säädetyn lisäksi kaivosluvan haltija on velvollinen vuosittain järjestämään yleisölle avoimen tilaisuuden, jossa on annettava selvitys:

1) esiintymän hyödyntämisen aikataulusta, laajuudesta ja tuloksista sekä ilmoittamaan, jos tiedot mineraalivarannoista muuttuvat olennaisesti;

2) kaivostoiminnan vaikutuksista.

Tarkempia säännöksiä yleisölle avoimesta tilaisuudesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

24 §

Kullanhuuhtojen velvollisuudet

Kullanhuuhdonta on rajoitettava 23 §:n 1 momentissa tarkoitetun oikeuden kannalta välttämättömiin toimenpiteisiin.

Kullanhuuhdontaluvan nojalla tapahtuvasta toiminnasta ja muusta kullanhuuhdonta-alueen käytöstä ei saa aiheutua 11 §:n 2 momentissa tarkoitettua tai muille lähistöllä olevien alueiden käyttötärpeille haittaa tai vahinkoa eikä vahinkoa alueella sijaitseville kulttuurihistoriallisesti arvokkaille rakennuksille ja niiden pihapiireille tai muille vastaaville kohteille taikka poronhoidon rakenteille tai porojen kuljetusreiteille.

Kullanhuuhtojan on pidettävä kullanhuuhdonta-alue sellaisessa kunnossa, että se jatkuvasti täyttää turvallisuuden vaatimukset eikä haitallisia ympäristövaikutuksia aiheudu.

27 §

Ilmoitus kullanhuuhdonta-alueen maastotöistä

Kullanhuuhtojan on ilmoitettava kirjallisesti alueen hallinnasta vastaavalle viranomaiselle tai laitokselle etukäteen kaikista maastotöistä, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa tai haittaa.

Ilmoitus on lisäksi tehtävä saamelaisten kotiseutualueella saamelaiskäräjille ja kolttalu-
eella kolttien kyläkokoukselle.

Ilmoitus on tehtävä poronhoitoalueella asianomaisille paliskunnille.

28 §

Selvitys kullanhuuhdonnasta

Kullanhuuhtoja on velvollinen vuosittain toimittamaan kaivosviranomaiselle selvityksen tal-
teen otetun kullan ja käsitellyn irtomaan määrästä sekä rakentamisesta kullanhuuhdonta-alu-
eella ja muusta alueen käytöstä.

Kaivosviranomaisen on vuosittain järjestettävä yleisölle avoin tilaisuus, jossa on esitettävä selvitys:

- 1) kullanhuuhdontalupiin perustuvasta kullanhuuhdonnasta*
- 2) kullanhuuhdonnan vaikutuksista poronhoidolle, muille elinkeinoille, saamelaisten ase-
malle alkuperäkansana saamelaisten kotiseutualueella ja kolttien kolttalain mukaisille oikeuk-
sille kolttalu-alueella.*

Tarkempia säännöksiä selvityksessä annettavista tiedoista sekä yleisölle avoimesta tilaisuus-
desta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

30 §

Kullanhuuhdonta-alueen lopputarkastus

Saatuaan 29 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen kaivosviranomaisen on järjestettävä lopputarkas-
tus, jollei sitä ole pidettävä ilmeisen tarpeettomana. Jos kullanhuuhtoja laiminlyö mainitun il-
moitusvelvollisuuden, voi kaivosviranomaisen omasta aloitteesta käynnistää lopputarkastuk-
sen.

Kaivosviranomaisen on tiedotettava lopputarkastuksesta kullanhuuhtojalle ja alueen hallin-
nasta vastaavalle viranomaiselle tai laitokselle sekä saamelaisten kotiseutualueella saamelais-
käräjille, kolttalu-alueella kolttien kyläkokoukselle ja *poronhoitoalueella asianomaisille palis-
kunnille.*

31 a §

Hakijan neuvonta

Sen lisäksi, mitä hallintolain (434/2003) 8 §:ssä säädetään viranomaisen velvollisuudesta antaa hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa, lupaviranomaisen on annettava pyynnöstä hakijalle sähköisessä muodossa tietoa:

- 1) lupahakemuksessa esitettävistä tiedoista ja hakemukseen liitettävistä selvityksistä;*
- 2) asian selvittämiseksi hankittavista lausunnoista ja niiden antamiselle varattavasta määräajasta;*
- 3) päätöksen arvioidusta antamisajankohdasta.*

Lupaviranomainen voi lisäksi hakijan pyynnöstä tai omasta aloitteestaan järjestää tapaamisen lupa-asiasta hakijan ja viranomaisen välillä neuvonnan järjestämiseksi. Tapaamiseen voidaan kutsua myös muita hankkeen viranomaiskäsittelyssä toimivaltaisia viranomaisia.

Neuvonta on maksutonta.

32 §

Etuoikeusjärjestys varausilmoituksen ja lupahakemuksen perusteella

Etuoikeuden malminetsintälupaan voi saada tekemällä varausilmoituksen tai jättämällä malminetsintälupahakemuksen ensimmäisenä. Etuoikeuden kaivoslupaan ja kullanhuuhtontalupaan voi saada jättämällä ensimmäisenä kaivoslupahakemuksen tai kullanhuuhtontalupahakemuksen.

Malminetsintälupahakemuksen valmistelua varten hakija voi varata itselleen alueen tekemällä asiasta ilmoituksen kaivosviranomaiselle (varausilmoitus). Varausilmoitukseen perustuva etuoikeus on voimassa, kun varausilmoitus on tehty 44 §:ssä säädetyllä tavalla eikä varauksen hyväksymiselle ole tässä laissa säädettyä estettä. Etuoikeuden voimassaolo päättyy, kun kaivosviranomaisen varausilmoituksen johdosta tekemä päätös (varauspäätos) raukeaa tai se peruutetaan.

Etuoikeus malminetsintälupaan, kaivoslupaan ja kullanhuuhtontalupaan on sillä, joka on ensimmäisenä hakenut lupaa 34 §:ssä säädetyllä tavalla. Mainitun pykälän 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettu selvitys luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisesta arvioinnista ja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) mukaiset arviointiselostus ja yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä voidaan kuitenkin toimittaa kaivosviranomaiselle etuoikeutta menettämättä myös lupahakemuksen jättämisen jälkeen, mutta ennen tämän lain 37 §:ssä tarkoitettua lausuntomenettelyä ja 40 §:n mukaista lupahakemuksesta tiedottamista.

Jos kaivoslupaa haetaan malminetsintäalueella olevaan esiintymään, on edellä 1 momentista poiketen etuoikeus kaivoslupaan malminetsintäluvan haltijalla, jos tämä tekee kaivoslupahakemuksen 34 §:ssä säädetyllä tavalla ennen malminetsintäluvan raukeamista tai peruuttamista.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu etuoikeus kaivoslupaan säilyy malminetsintäluvan haltijalla myös siinä tapauksessa, että 34 §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettu selvitys luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisesta arvioinnista sekä ympäristövaikutusten arviointiselostus ja yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä toimitetaan kaivosviranomaiselle vasta malminetsintäluvan raukeamisen tai peruuttamisen jälkeen.

34 §

Lupahakemus

Malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhtontalupaa koskeva hakemus on toimitettava lupaviranomaiselle.

Lupahakemuksessa on esitettävä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen ja luotettava selvitys:

- 1) hakijasta sekä hakijan edellytyksistä harjoittaa haettuun lupaan perustuvaa toimintaa *mukaan lukien tieto hakijan hakemista tai voimassaolevista muista luvista*;
 - 2) hakemuksen kohteena olevasta alueesta ja sen kaavoitustilanteesta sekä alueen käyttöä koskevista rajoituksista ja niiden huomioon ottamisesta;
 - 3) niistä, joiden etua, oikeutta tai velvollisuutta asia saattaa koskea (asianosainen);
 - 4) toiminnan edellytyksistä:
 - a) erityisesti alustava arvio alueella olevista kaivosmineraaleista ja mihin arvio perustuu, kun kyse on malminetsintälupahakemuksesta;
 - b) erityisesti esiintymän hyödyntämiskelpoisuudesta, kun kyse on kaivoslupahakemuksesta;
 - 5) toimintaa koskevista suunnitelmista;
 - 6) toiminnan ympäristö- ja muista vaikutuksista ottaen huomioon suunniteltujen toimenpiteiden laatu ja laajuus;
 - 7) toiminnan lopettamisesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä sekä jälkitoimenpiteistä.
- Lupahakemukseen on liitettävä:
- 1) viranomaisen todistukset, rekisterinotteet ja vastaavat asiakirjat, joilla varmennetaan hakemuksessa esitettyjen tietojen sekä säädettyjen vaatimusten huomioon ottaminen;
 - 2) tarvittaessa selvitys luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitetusta arvioinnista ja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) mukainen ympäristövaikutusten arviointiselostus ja yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä;
 - 3) *saamelaisten kotiseutualueella riittävä selvitys 38 §:n mukaista menettelyä varten hankkeen vaikutuksista saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan*;
 - 4) tiivistelmä hakemuksessa ja sen liitteissä esitetyistä tiedoista.
- Malminetsintälupaa ja kullanhuuhdontalupaa koskevaan hakemukseen on lisäksi liitettävä kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma, jos hakija ei ole velvollinen tekemään sellaista ympäristönsuojelulain nojalla.
- Niiltä osin kuin 2 momentin 2 ja 5–7 kohdassa vaaditut selvitykset sisältyvät 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun selvitykseen luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisesta arvioinnista tai ympäristövaikutusten arviointiselostukseen, ei niitä kuitenkaan ole tarpeen esittää malminetsintälupaa, kaivoslupaa tai kullanhuuhdontalupaa koskevassa hakemuksessa. Hakemuksessa tulee tällöin mainita, mitkä 2 momentissa vaadituista selvityksistä sisältyvät 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettuihin asiakirjoihin sekä arvio asiakirjojen toimittamisajankohdasta.
- Kaivoslupahakemuksessa on vaadittava kaivoksen apualueeksi tarkoitettuun alueeseen rajoitettua käyttö- tai muuta oikeutta. Jos kullanhuuhdonta-alueella on välttämätöntä saada oikeus poiketa 26 §:n 1 momentissa säädetystä rakentamiskiellostä, on sitä vaadittava kullanhuuhdontalupahakemuksessa.
- Tarkempia säännöksiä lupahakemuksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

36 §

Lupahakemuksen täydentäminen

Lupahakemuksen täydentämisestä säädetään hallintolain (434/2003) 22 ja 33 §:ssä.
Jos asiaa käsiteltäessä kaivosviranomaisella ilmenee tarve pyytää hakijalta asian ratkaisemiseksi tarpeellisia selvityksiä, tätä koskevassa pyynnössä on yksilöitävä, mistä erityisistä seikoista selvitystä on esitettävä ja millä perusteella niiden esittäminen on tarpeen.

38 §

Asian selvittäminen saamelaisten kotiseutualueella, koltta-alueella ja erityisellä poronhoito-alueella

Lupaviranomaisen tulee saamelaisten kotiseutualueella selvittää yhteistyössä luvan hakijan, saamelaiskäräjien, alueen paliskuntien ja alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen tai laitoksen kanssa malminetsintäluvan, kaivoslupan tai kullanhuuhtontaluvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat vaikutukset saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana sekä harkita haittojen vähentämiseksi ja estämiseksi tarvittavat toimenpiteet. *Yhteistyötä tehdään luvan hakijan lupahakemuksessaan toimittaman selvityksen pohjalta.* Tällöin on otettava erityisesti huomioon:

1) hakemuksessa tarkoitetun toiminnan tiedossa olevat tai todennäköiset vaikutukset saamelaisten oikeudelle ylläpitää ja kehittää alueella kieltään ja kulttuuriaan sekä harjoittaa perinteisiä elinkeinojaan;

2) hakemuksessa tarkoitetun alueen läheisyydessä voimassa olevat vastaavat luvat;

3) mitä saamelaisten oikeuden kannalta alkuperäiskansana tärkeitä alueita hakemus koskee;

4) muut saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana häiritsevät alueiden käyttömuodot hakemuksessa tarkoitettulla alueella ja sen läheisyydessä.

Selvityksessä on arvioitava, olisiko kyseessä olevalla alueella luvan myöntämisestä huolimatta mahdollista edelleen ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria sekä harjoittaa saamelaisten perinteisiä elinkeinoja.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös sellaisia saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella toteutettavia hankkeita, joilla on huomattava merkitys saamelaisten oikeuden kannalta alkuperäiskansana.

Lupaviranomaisen tulee koltta-alueella pyytää lausunto kolttien kyläkokoukselta luvan mukaisesta toiminnasta kolttien elinkeinoille ja elinolosuhteille aiheutuvien vaikutusten selvittämiseksi. Lausuntomenettelystä säädetään kolttalain 56 §:ssä.

Lupaviranomaisen tulee erityisellä poronhoitoalueella selvittää yhteistyössä alueella toimivien paliskuntien kanssa luvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat haitat poronhoidolle.

Asian selvittämiseksi lupaviranomainen voi tarvittaessa järjestää tilaisuuden, johon kutsutaan kuultavaksi saamelaiskäräjien, kolttien kyläkokouksen, kolttaneuvoston, asianomaisten paliskuntien, hakijan, alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen tai laitoksen, kunnan, kalastusalueen ja yhteismetsien edustajat. Neuvotteluvaihtoiteesta säädetään lisäksi saamelaiskäräjistä annetun lain 9 §:ssä ja poronhoitolain 53 §:ssä.

Tarkempia säännöksiä menettelystä ja selvityksen sisällöstä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

39 §

Muistutukset ja mielipiteet

Lupaviranomaisen on ennen malminetsintälupaa, kaivoslupaa, kullanhuuhtontalupaa ja kaivosalueenastuslupaa koskevan asian ratkaisemista varattava asianosaisille tilaisuus tehdä muistutuksia lupa-asian johdosta.

Muille kuin asianosaisille on varattava tilaisuus ilmaista mielipiteensä malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhtontalupaa koskevassa asiassa.

Muistutusten ja mielipiteiden esittämistä varten on asetettava asian laatuun nähden riittävä määräaika.

Edellä 1-3 momentissa säädetyn lisäksi, kaivosviranomaisen on järjestettävä yleisölle avoin tilaisuus muistutusten ja mielipiteiden tekemisen tueksi, kun kyseessä on kaivoslupaa, kaivosluvan muuttamista tai kaivoslupan voimassaolon jatkamista koskeva hakemus, ellei tilaisuuden järjestämistä ole pidettävä ilmeisen tarpeettomana. Tilaisuudessa on annettava selvitys

lupahakemuksen sisällöstä. Tarkempia säännöksiä tilaisuudesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

44 §

Varausilmoitus

Varausilmoitus on toimitettava kaivosviranomaiselle. Ilmoituksessa on esitettävä tarpeellinen ja luotettava selvitys:

- 1) varaajasta;
- 2) alueesta, jota etuoikeuden varaus koskee (*varausalue*);
- 3) tutkimussuunnitelman laadinnasta ja muista malminetsintälupahakemusta valmistelevista toimenpiteistä sekä niiden aikataulusta.

Varausalueesta on rajattava 7 §:n 2 momentissa sekä 9 §:n 4 momentissa tarkoitetut alueet.

Varausilmoitus ei saa koskea aluetta, joka kuuluu malminetsintäalueeseen, kaivosalueeseen tai kullanhuuhdonta-alueeseen. Varausilmoitus ei myöskään saa koskea aiemmin varausalueena ollutta aluetta, ennen kuin vuosi on kulunut varauspäätöksen raukeamisesta tai peruuttamisesta.

Varaajan on tiedotettava varausilmoituksen jättämisestä sitä kuntaa tai niitä kuntia, joilla varausalue sijaitsee. Jos varausalue sijoittuu saamelaiden kotiseutualueelle, on tiedotettava myös saamelaiskäräjiä ja kolttien kyläkokousta, jos varausalue sijoittuu kolttialueelle.

Tarkempia säännöksiä varausilmoituksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

46 §

Malminetsintäluvan ja kullanhuuhdontaluvan myöntämisen esteet

Malminetsintälupaa ja kullanhuuhdontalupaa ei saa myöntää:

- 1) 7 §:n 2 momentissa tarkoitetulle alueelle;
- 2) 9 §:n 4 momentissa tarkoitetulle alueelle;
- 3) aiemmin malminetsintäalueena olleelle alueelle ennen kuin malminetsintäluvan raukeamisesta tai peruttamisesta on kulunut kaksi vuotta luvan viimeisestä voimassaolopäivästä lukien;
- 4) aiemmin kaivosalueena olleelle alueelle ennen kuin kaksi vuotta on kulunut kaivostöiden lopettamispäätöksen lainvoimaiseksi tuleminen edeltäneestä päivästä;
- 5) alueelle, joka kuuluu malminetsintäalueeseen, kaivosalueeseen tai kullanhuuhdonta-alueeseen tai josta on tehty varausilmoitus 44 §:ssä säädettyllä tavalla;
- 6) alueelle, jossa luvan mukainen toiminta vaikeuttaisi oikeusvaikutteisen kaavan toteuttamista;
- 7) alueelle, jonka osalta kunta vastustaa luvan myöntämistä kaavoituksesta johtuvasta tai muusta alueiden käyttöön liittyvästä *painavasta* syystä, jollei *tärkeä yleinen etu edellytä luvan myöntämistä*;
- 8) alueelle, jossa luvan mukainen toiminta aiheuttaa olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle;
- 9) jos on painavia perusteita epäillä, että haetun alueen laajuuden johdosta taikka hakemuksen käsittelyn yhteydessä ilmenneistä muista syistä hakijalla ei ole edellytyksiä tai ilmeisesti tarkoitustaan ryhtyä luvan mukaiseen toimintaan, taikka hakija on aikaisemmin olennaisesti laiminlyönyt *tämän lain mukaisessa toiminnassa toimintaan sovellettavaan lainsäädäntöön* perustuvia velvollisuuksia; laiminlyöntien olennaista arvioitaessa on otettava huomioon

erityisesti laiminlyöntien suunnitelmallisuus, niiden kesto ja toistuvuus sekä laiminlyönneistä aiheutuneiden vahinkojen määrä.

Malminetsintälupa ja kullanhuuhtontalupa voidaan kuitenkin myöntää 1 momentin 1–4 kohdassa tarkoitettulle alueelle asiassa toimivaltaisen viranomaisen tai laitoksen taikka asianomaisen oikeudenhaltijan suostumuksella, ei kuitenkaan 7 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettulle alueelle. Luvan myöntämisen esteenä ei myöskään pidetä sellaista asumiseen tai työnte-koon tarkoitettua rakennusta tai muuta tilaa, joka on kaivostoimintaa tai kullanhuuhtontaa varten ja sijaitsee kaivosalueella tai kullanhuuhtonta-alueella.

Malminetsintälupaa ei saa myöntää, ellei alueella voida perustellusti arvioida olevan kaivos-mineraaleja.

47 §

Kaivosluvan myöntämisen edellytykset

Esiintymän tulee olla kooltaan, pitoisuudeltaan ja teknisiltä ominaisuuksiltaan hyödyntämis-kelpoinen.

Kaivosalue ja kaivoksen apualue eivät saa sijaita alueella, jolle ei 46 §:n 1 momentin 1–5 kohdan mukaan voida myöntää malminetsintälupaa eikä kullanhuuhtontalupaa.

Hakijalla tulee olla käytettävissä haettuun lupaan perustuvaan toimintaan nähden tarpeelli-nen asiantuntemus ja muutoin riittävät taloudelliset edellytykset.

Kaivoslupa voidaan kuitenkin myöntää 46 §:n 1 momentin 1–4 kohdassa tarkoitettusta es-teestä huolimatta, jos:

- 1) 46 §:n 2 momentissa säädetty edellytykset täyttyvät; tai
- 2) kaivosalue ei muutoin ole mahdollista 19 §:n mukaisesti toteuttaa ja kyseinen alue ei ole 7 §:n 2 momentin 1 tai 2 kohdassa taikka 9 §:n 4 momentissa tarkoitettu alue.

Kaivostoiminnan tulee perustua maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen voimassa olevaan yleiskaavaan tai asemakaavaan, jossa kaivosalueen ja kaivoksen apualueen sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön on selvitetty.

48 §

Kaivosluvan myöntämisen esteet

Kaivoslupaa ei saa myöntää, jos on painavia perusteita epäillä, että hakemuksen käsittelyn yhteydessä ilmenneistä syistä hakijalla ei ole *käytettävissä haettuun lupaan perustuvaan toi-mintaan nähden tarpeellista asiantuntemusta tai muutoin riittäviä taloudellisia edellytyksiä* tai ilmeisesti tarkoitustakaan huolehtia kaivostoiminnan aloittamisesta taikka hakija on aikaisem-min olennaisesti laiminlyönyt *tämän lain mukaisessa toiminnassa toimintaan soveltuvaan lainsäädäntöön* perustuvia velvollisuuksia. Laiminlyöntien olennaisuutta arvioitaessa on otet-tava huomioon erityisesti laiminlyöntien suunnitelmallisuus, niiden kesto ja toistuvuus sekä laiminlyönneistä aiheutuneiden vahinkojen määrä.

Vaikka kaivosluvan myöntämisen edellytykset täyttyvät eikä luvan myöntämiselle ole tässä laissa säädettyä estettä, lupaa ei saa myöntää, jos kaivostoiminta aiheuttaa vaaraa yleiselle tur-vallisuudelle, aiheuttaa huomattavia vahingollisia ympäristövaikutuksia *taikka* heikentää mer-kittävästi paikkakunnan asutus- tai elinkeino-oloja eikä mainittua vaaraa tai vaikutuksia voida lupamääräyksen poistaa.

51 §

Malminetsintäluvassa annettavat määräykset

Malminetsintäluvassa on määrättävä malminetsintäalueen sijainti ja rajat.

Malminetsintäluvassa on annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset:

1) malminetsintätutkimusten ajankohdista ja menetelmistä sekä malminetsintään liittyvistä laitteista ja rakennelmista;

2) poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella ja saamelaisten kotiseutualueella muille saamelaisten perinteisille elinkeinoille aiheutuvien haittojen vähentämiseksi;

3) sen varmistamiseksi, ettei luvassa tarkoitettulla toiminnalla vaaranneta saamelaisten kotiseutualueella saamelaisten oikeutta ylläpitää ja kehittää alueella kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan ja kolttien kolttalain mukaisia oikeuksia koltta-alueella;

4) tutkimustöitä ja -tuloksia koskevasta selvityselvällisyydestä;

5) jälkitoimenpiteistä ja ajankohdasta, jolloin jälkitoimenpiteitä koskeva ilmoitus on viimeistään tehtävä;

6) kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmasta ja sen noudattamisesta;

7) velvollisuudesta ilmoittaa tutkimustöistä asianomaiselle toimialallaan yleistä etua valvovalle viranomaiselle;

8) malminetsintäalueen koon pienentämisen aikataulusta;

9) vakuudesta 10 luvun mukaisesti;

10) toimenpiteistä, joilla varmistetaan, ettei malminetsinnästä ja muusta malminetsintäalueen käytöstä aiheudu haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle, olen-naista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle, merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, harvi-naisten tai arvokkaiden luonnonesiintymien olennaista vahingoittumista, merkittävää maise-mallista haittaa tai muuta merkittävää vahingollista ympäristövaikutusta;

11) muista malminetsintää ja malminetsintäalueen käyttöä koskevista seikoista sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu tässä laissa kiellettyä seurausta;

12) muista yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja luvan edellytysten toteut-tamiseen liittyvistä seikoista.

2 momentin 1 kohdan mukaisia lupamääräyksiä malminetsintätutkimusten ajankohdista ja menetelmistä sekä malminetsintään liittyvistä laitteista ja rakennelmista annettaessa on otet-tava huomioon hyvät käytänteet malminetsinnästä aiheutuvien ympäristövaikutusten vähentä-miseksi.

Tarkempia säännöksiä malminetsintäluvassa annettavista määräyksistä voidaan antaa val-tioneuvoston asetuksella.

52 §

Kaivosluvassa annettavat määräykset

Kaivosluvassa on määrättävä muodostettavan kaivosalueen ja kaivoksen apualueen sijainti ja rajat ottaen huomioon, mitä 19 ja 47 §:ssä säädetään, sekä kaivoksen apualueen koskevien käyttö- ja muiden erityisten oikeuksien sisältö. Lupaviranomainen voi tehdä hakemuksessa esitettyyn kaivosalueeseen tai kaivoksen apualueeseen sellaisia sijaintia ja rajoja koskevia muutoksia, jotka ovat tämän lain säännökset huomioon ottaen tarpeellisia.

Kaivosluvassa tulee asettaa määräaika, jonka kuluessa kaivosluvan haltijan on ryhdyttävä kaivostoimintaan tai muuhun sellaiseen valmistavaan työhön, joka osoittaa luvan haltijan vaka-vasti pyrkivän varsinaiseen kaivostoimintaan. Määräaika voi olla enintään kymmenen vuotta luvan lainvoimaiseksi tulosta.

Kaivosluvassa on annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset:

- 1) kaivostoiminnasta aiheutuvien haitallisten vaikutusten välttämiseksi tai rajoittamiseksi sekä ihmisten terveyden ja yleisen turvallisuuden varmistamiseksi;
 - 2) toimenpiteistä, joilla varmistetaan, että kaivostoiminnassa ei harjoiteta ilmeistä kaivosmineraalien tuhlausta taikka kaivoksen mahdollista tulevaa käyttöä ja louhimistyötä ei vaaranneta tai vaikeuteta;
 - 3) esiintymän hyödyntämisen laajuutta ja tuloksia koskevasta selvitysvelvollisuudesta;
 - 4) poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella *ja saamelaiden kotiseutualueella muille saamelaisten perinteisille elinkeinoille aiheutuvien haittojen vähentämiseksi*;
 - 5) sen varmistamiseksi, ettei luvassa tarkoitettulla toiminnalla vaaranneta saamelaisten kotiseutualueella *saamelaisten oikeutta ylläpitää ja kehittää alueella kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan* ja kolttien kolttalain mukaisia oikeuksia koltta-alueella;
 - 6) kaivostoiminnan lopettamiseen liittyvästä vakuudesta 10 luvun mukaisesti sekä muista lopettamiseen liittyvistä ja lopettamisen jälkeisistä velvollisuuksista;
 - 7) lupamääräysten tarkistamiseen liittyvien selvitysten toimittamiseen asetettavasta määräajasta;
 - 8) muista kaivosluvan nojalla tapahtuvaa toimintaa koskevista seikoista sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu tässä laissa kiellettyä seurausta;
 - 9) puuston, muun kasvillisuuden säilyttämisestä, uusimisesta ja uusista istutuksista kaivos-toiminnan aikana;
 - 10) kaivosalueen toimintojen sijoittelusta ottaen huomioon luonnon monimuotoisuus ja muut ympäristövaikutukset;
 - 11) toimenpiteistä, joilla estetään huomattavien vahingollisten ympäristövaikutusten aiheutumista;
 - 12) toimenpiteistä, joilla estetään paikkakunnan asutus- tai elinkeino-olojen merkittävää heikentymistä;
 - 13) kaivoksen vaiheittaisesta sulkemisesta
 - 14) muista yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja luvan edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.
- Tarkempia säännöksiä kaivosluvassa annettavista määräyksistä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

54 §

Kullanhuuhdentaluvassa annettavat määräykset

Kullanhuuhdentaluvassa on määrättävä kullanhuuhdonta-alueen sijainti ja rajat.

Kullanhuuhdentaluvassa on annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset:

- 1) kullanhuuhdonnan ajankohdista ja menetelmistä;
- 2) kullanhuuhdonta-alueen kunnossapidosta;
- 3) poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella *ja saamelaiden kotiseutualueella muille saamelaisten perinteisille elinkeinoille aiheutuvien haittojen vähentämiseksi*;
- 4) sen varmistamiseksi, ettei luvassa tarkoitettulla toiminnalla saamelaisten kotiseutualueella *saamelaisten oikeutta ylläpitää ja kehittää alueella kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan* ja kolttien kolttalain mukaisia oikeuksia koltta-alueella;
- 5) kullanhuuhdonta koskevasta selvitysvelvollisuudesta;
- 6) jälkitoimenpiteistä;

- 7) kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmasta ja sen noudattamisesta;
- 8) vakuudesta 10 luvun mukaisesti;
- 9) muista kullanhuuhdontaa ja kullanhuuhdonta-alueen käyttöä koskevista seikoista sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu tässä laissa kiellettyä seurausta;
- 10) muista yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja luvan edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

Tarkempia säännöksiä kullanhuuhdontaluvassa annettavista määräyksistä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

55 a §

Varauspäätöksen sisältö

Varausta koskevassa päätöksessä on selostettava varauksen tarkoitus ja vaikutukset.

Varauspäätöksessä on vahvistettava varausalueen sijainti ja rajat. Kaivosviranomaisen on varmistettava, että vahvistettava varausalue ei sijaitse 7 §:n 2 momentissa sekä 9 §:n 4 momentissa tarkoitetuilla alueilla.

Päätöksessä on ilmoitettava varauspäätöksen voimassaoloaika ja siitä on käytävä ilmi voimassaoloaikaa koskeva harkinta. Päätöksestä on käytävä ilmi kaivoslain 55 §:ssä säädettyjen varausilmoituksen ratkaisuperusteiden soveltaminen.

Tarkempia säännöksiä varauspäätöksen sisällöstä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

56 §

Lupapäätöksen sisältö

Malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhdontalupaa sekä kaivosaluelunastuslupaa koskevassa päätöksessä on selostettava hakemuksen tarkoitus tai liitettävä hakemus tarpeellisilta osin päätökseen. Päätöksessä on *vastattava* lausunnoissa, muistutuksissa ja *mielipiteissä* esitettyihin yksilöityihin vaatimuksiin.

Jos hakemus koskee ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitettua hanketta, päätökseen on sisällytettävä yhteysviranomaisen tekemä perusteltu päätelmä. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten ympäristövaikutusten arviointiselostus, perusteltu päätelmä ja mahdolliset ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 29 §:ssä tarkoitetut, valtioiden rajat ylittäviin vaikutuksiin liittyvät kansainvälistä kuulemista koskevat asiakirjat on otettu huomioon.

Kaivoslupaa koskevaan päätökseen on liitettävä kartta kaivosalueesta.

Tarkempia säännöksiä lupapäätöksen perusteluista ja liitekartasta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

58 §

Lupapäätöksestä tiedottaminen

Lupapäätös malminetsintäluvasta, kaivosluvasta ja kullanhuuhdontaluvasta on toimitettava hakijalle, ja niille, jotka ovat sitä erikseen pyytäneet, sekä valvontaviranomaisille ja asiassa yleistä etua valvoville viranomaisille. Päätös on lisäksi toimitettava niille kunnille, elinkeino-,

liikenne- ja ympäristökeskuksille ja muille tahoille, joille on asian käsittelyn aikana annettu tieto ja joilta on pyydetty lausunto.

Tieto päätöksen antamisesta on lähetettävä kirjeellä tai sähköisesti 40 §:n 1 momentissa tarkoitetuille asianosaisille, ja asiassa muistutuksen tehneille sekä mielipiteen ilmaiseille. Tieto päätöksen antamisesta annetaan sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 19 §:ssä tarkoitettuna tavallisena sähköisenä tiedoksiantona.

Lisäksi kaivoslupan myöntämisestä koskevasta päätöksestä on viipymättä toimitettava jäljennös Säteilyturvakeskukselle ja Maanmittauslaitokselle.

Jos päätöksestä on annettava tieto yhteisen alueen järjestäytymättömälle osakaskunnalle, sovelletaan, mitä lupahakemuksesta tiedottamisesta 40 §:n 3 momentissa säädetään.

Jos päätös kohdistuu saamelaisten kotiseutualueelle tai se koskee 38 §:n 2 momentissa tarkoitettua hanketta, on jäljennös päätöksestä toimitettava saamelaiskäräjille. Koltta-alueelle kohdistuvasta päätöksestä on toimitettava jäljennös kolttien kyläkokoukselle.

Jäljennös päätöksestä on toimitettava asianomaisille paliskunnille.

Tieto 57 §:n mukaisesta kuulutuksesta on julkaistava toiminnan vaikutusalueen kunnissa. Kunnan ilmoituksesta säädetään kuntalain 108 §:ssä. Kuulutuksen julkaisemisesta on tiedotettava ainakin yhdessä päätöksessä tarkoitettun toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai jos sen julkaiseminen on muutoin tarpeellista.

Lupaviranomaisen on huolehdittava, että malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhudontalupaa koskevasta päätöksestä tehdään merkintä kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta annetussa laissa (453/2002) tarkoitettuun kiinteistötietojärjestelmään.

Jos lupapäätökseen sovelletaan eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia, päätöksestä tiedottamiseen sovelletaan sen sijaan, mitä 1–6 momentissa säädetään, mainitun lain 15 §:ää.

59 §

Kaivosaluelunastuslupaa koskevasta päätöksestä tiedottaminen

Lupaviranomaisen on toimitettava kaivosaluelunastuslupaa koskeva päätös hakijalle.

Lupaviranomaisen on toimitettava jäljennös päätöksestä kaivosalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille ja haltijoille sekä viipymättä *kaivosviranomaiselle ja Maanmittauslaitokselle.*

Lupaviranomaisen on huolehdittava, että tieto päätöksestä julkaistaan noudattaen, mitä lupapäätöksestä tiedottamisesta 58 §:n 6 momentissa säädetään.

61 §

Malminetsintäluvan voimassaolon jatkaminen

Malminetsintäluvan voimassaoloa voidaan jatkaa enintään kolme vuotta kerrallaan siten, että lupa on voimassa yhteensä enintään viisitoista vuotta.

Malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksenä on, että:

1) *lupanhaltija on olennaisilta osin toteuttanut malminetsintäluvan perusteena olevan tutkimussuunnitelman mukaiset tutkimustoimenpiteet ja malminetsintä on muutoinkin ollut tehokasta ja järjestelmällistä;*

2) *esiintymän hyödyntämismahdollisuuksien selvittäminen edellyttää jatkotutkimuksia;*

3) *lupanhaltija ei ole olennaisesti laiminlyönyt hakemuksen kohteena olevaan lupaan perustuvassa toiminnassa toimintaan soveltuvaan lainsäädäntöön perustuvia velvollisuuksia taikka*

hakemuksen kohteena olevassa luvassa annettuja lupamääräyksiä; laiminlyöntien olennaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon erityisesti laiminlyöntien suunnitelmallisuus, niiden kesto ja toistuvuus sekä laiminlyönneistä aiheutuneiden vahinkojen määrä.

4) voimassaolon jatkamisesta ei aiheudu kohtuutonta haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle.

61 a §

Maanomistajan suostumus malminetsintäluvan voimassaolon jatkamiselle

Sen lisäksi mitä 61 §:ssä säädetään malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksistä, on malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksenä alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen tai laitoksen tai kiinteistöjen omistajien suostumus, kun jatkoa haetaan vähintään kymmenen vuotta voimassa olleelle luvalla. Annettu suostumus on voimassa, kunnes malminetsintä lupa raukeaa tai peruutetaan.

1 momentissa säädetty edellytys täyttyy, jos hakija osoittaa, että suostumuksen ovat antaneet ne alueen hallinnasta vastaavat viranomaiset tai laitokset tai kiinteistöjen omistajat, joiden omistamat kiinteistöt kattavat vähintään puolet malminetsintäalueesta.

Mikäli edellä 1 momentissa tarkoitettu suostumus ei täyty 2 momentissa säädetyllä tavalla, voi toiminnanharjoittaja hakea valtioneuvostolta puolta malminetsintäluvan voimassaolon jatkamiselle, jos hanke on tärkeän yleisen edun vaatima. Tärkeän yleisen edun vaatimusta arvioidaan erityisesti hankkeen paikallis- ja aluetaloudellisten sekä työllisyysvaikutusten ja yhteiskunnan raaka-ainehuollon tarpeen perusteella.

Tarkempia säännöksiä maanomistajasuostumuksen antamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

61 b §

Malminetsintäluvan voimassaolon jatkaminen poikkeuksellisissa tilanteissa

Jos lainvoimaiseen lupaan perustuva malminetsintä on luvan voimassa ollessa täytynyt ylivoimaisen esteen takia tai muista toiminnanharjoittajasta johtumattomista erityisistä syistä keskeyttää, voi kaivosviranomainen toiminnanharjoittajan hakemuksesta pidentää luvan voimassaoloa enintään niin pitkän ajan kuin työ on ollut keskeytettynä. Hakemuksen käsittelyyn sovelletaan, mitä 37–40 ja 42 §:ssä säädetään lupahakemuksen käsittelystä. Päätökseen sovelletaan, mitä 56 §:n 1 momentissa säädetään lupapäätöksen sisällöstä, 57 §:ssä lupapäätöksen antamisesta ja 58 §:ssä lupapäätöksestä tiedottamisesta. Tässä momentissa tarkoitettua luvan voimassaolon pidennystä ei huomioida 1 momentissa tarkoitettua luvan enimmäiskestoa tarkasteltaessa.

62 §

Kaivosluvan määräaikainen tarkistaminen ja määräaikaisuus

Kaivoslupa on voimassa toistaiseksi luvan lainvoimaiseksi tulosta. Kaivoslupa voidaan myös myöntää määräajaksi, jos se on perusteltua ottaen huomioon esiintymän laatu ja laajuus, hakijan edellytykset huolehtia kaivostoiminnan aloittamisesta sekä muut hakemuksen käsittelyn yhteydessä ilmenneet seikat. Määräaikainen kaivoslupa voi olla voimassa enintään kymmenen vuotta päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Lupaviranomaisen on tarkistettava toistaiseksi voimassa olevan kaivosluvan määräyksiä vähintään kymmenen vuoden välein. Lupaviranomaisen on ilmoitettava tarkistusväli luvassa. Välttämättömän yleisen tai yksityisen edun turvaamiseksi taikka muusta erityisestä syystä myös määräajan voimassa olevan kaivosluvan määräyksiä voidaan määrätä tarkistettavaksi määräajoin. *Kaivosluvan määräyksiä tarkistettaessa lupaviranomaisen tulee lisäksi varmistua, että kaivosluvan haltija täyttää 48 §:ssä säädetyt luvan myöntämisen edellytykset.*

Lupamääräysten tarkistaminen ei saa sanottavasti vähentää kaivoshankkeesta saatavaa hyötyä.

63 §

Kaivosluvan voimassaolon jatkaminen

Määräajan voimassa olevalle kaivosluvalle voidaan myöntää jatkoaikaa toistaiseksi tai enintään kymmenen vuotta kerrallaan sen mukaan kuin on edelleen tarpeen esiintymän hyödyntämiseksi ja ottaen huomioon muut hakemuksen käsittelyn yhteydessä ilmenneet seikat.

Kaivosluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksenä on, että:

- 1) esiintymää on hyödynnetty tehokkaasti ja järjestelmällisesti;
- 2) esiintymä on kooltaan, pitoisuudeltaan ja teknisiltä ominaisuuksiltaan edelleen hyödyntämiskelpoinen;
- 3) luvanhaltija *ei ole olennaisesti laiminlyönyt hakemuksen kohteena olevaan lupaan perustuvassa toiminnassa toimintaan soveltuvaan lainsäädäntöön perustuvia velvollisuuksia taikka hakemuksen kohteena olevassa luvassa annettuja lupamääräyksiä; laiminlyöntien olennaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon erityisesti laiminlyöntien suunnitelmallisuus, niiden kesto ja toistuvuus sekä laiminlyönneistä aiheutuneiden vahinkojen määrä.*

65 §

Kullanhuuhdontaluvan voimassaolon jatkaminen

Kullanhuuhdontaluvan voimassaoloa voidaan jatkaa enintään kymmenen vuotta kerrallaan. Kullanhuuhdontaluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksenä on, että:

- 1) kultanhuuhdonta on ollut tehokasta ja järjestelmällistä;
- 2) kultanhuuhdonta-alueella on edelleen maalajeista huuhdottavaa kultaa niin runsaasti ja sellaisessa muodossa, että kultanhuuhdonnan jatkamiselle on edellytykset;
- 3) kultanhuuhtoja *ei ole olennaisesti laiminlyönyt hakemuksen kohteena olevaan lupaan perustuvassa toiminnassa toimintaan soveltuvaan lainsäädäntöön perustuvia velvollisuuksia taikka hakemuksen kohteena olevassa luvassa annettuja lupamääräyksiä; laiminlyöntien olennaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon erityisesti laiminlyöntien suunnitelmallisuus, niiden kesto ja toistuvuus sekä laiminlyönneistä aiheutuneiden vahinkojen määrä;*
- 4) voimassaolon jatkamisesta ei aiheudu kohtuutonta haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle.

73 §

Luvan siirto

Malminetsintälupa, kaivoslupa ja kultanhuuhdontalupa voidaan siirtää toiselle. Siirron saajan tulee täyttää vastaavat vaatimukset kuin luvanhaltijalta tämän lain mukaan edellytetään.

Uraanin tai toriumin tuottamista koskevan kaivosluvan siirron saajalla tulee lisäksi olla ydin-energiainlain mukainen lupa kaivostoimintaan.

Luvanhaltija voi hakea luvan siirtoa tekemällä asiasta hakemuksen kaivosviranomaiselle. Hakemuksessa on esitettävä siirron kannalta tarpeellinen ja luotettava selvitys siirron saajasta, *siirron tarkoituksesta ja siirron saajan suunnitelmasta toteuttaa siirrettävään lupaan perustuvaa toimintaa* sekä siirron käsittelyn kannalta muut merkitykselliset seikat. Hakemukseen on liitettävä tarvittavat viranomaisen todistukset, rekisterinotteet ja vastaavat asiakirjat, joilla varmennetaan hakemuksessa esitetyt tiedot ja siirron saajan suostumus. Tarkempia säännöksiä hakemuksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Kaivosviranomaisen on hyväksyttävä luvan siirto, jos siirron saaja täyttää 1 momentissa mainitut edellytykset ja viranomaiselle on toimitettu 2 momentissa tarkoitetut selvitykset. Kaivosviranomaisen voi kuitenkin hylätä malminetsintäluvan ja kullanhuuhdontaluvan siirtoa koskevan hakemuksen 46 §:n 1 momentin 9 kohdassa mainituin perustein sekä kaivosluvan siirtoa koskevan hakemuksen 48 §:n 1 momentissa mainituin perustein.

74 §

Luvan siirtoa koskevan päätöksen antaminen ja siitä tiedottaminen

Malminetsintäluvan, kaivosluvan ja kullanhuuhdontaluvan siirtoa koskevan päätöksen antamiseen sovelletaan, mitä 57 §:ssä säädetään lupapäätöksen antamisesta.

Kaivosviranomaisen on toimitettava päätös hakijalle ja jäljennös siitä siirron saajalle sekä ilmoitettava asiasta kirjallisesti lupa-alueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille.

Kaivosviranomaisen on julkaistava tieto päätöksestä ainakin yhdessä päätöksessä tarkoitetun toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä.

Kaivosviranomaisen on huolehdittava, että kunnat, joiden alueita luvan siirtopäätös koskee, julkaisevat viipymättä tiedon päätöksestä kunnan ilmoituksena. Kunnan ilmoituksista säädetään kuntalain 108 §:ssä.

Kaivosviranomaisen on tiedotettava kaivosaluelunastusluvan siirrosta luvanhaltijalle ja siirron saajalle *sekä kaivosaluelunastusluvan kohteena olevien kiinteistöjen omistajille.*

75 §

Varauspäätöksen antaminen ja siitä tiedottaminen

Varauspäätöksen antamiseen sovelletaan, mitä 57 §:ssä säädetään lupapäätöksen antamisesta.

Kaivosviranomaisen on toimitettava varauspäätös varaajalle.

Kaivosviranomaisen on julkaistava tieto päätöksestä ainakin yhdessä päätöksessä tarkoitettulla varausalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä ja tarvittaessa sellaisessa sanomalehdessä, josta alueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajien ja haltijoiden voidaan otaksua parhaiten saavan tiedon asiasta.

Kaivosviranomaisen on huolehdittava, että kunnat, joiden alueilla varausalue sijaitsee, julkaisevat viipymättä tiedon päätöksestä kunnan ilmoituksena. Kunnan ilmoituksista säädetään kuntalain 108 §:ssä.

Jos varausalue sijoittuu saamelaisten kotiseutualueelle, on jäljennös päätöksestä toimitettava saamelaiskäräjille ja kolttien kyläkokoukselle, jos varausalue sijoittuu koltta-alueelle.

Jos varausalue sijoittuu poronhoitoalueelle, on päätöksestä toimitettava jäljennös asianomaiselle paliskunnalle.

76 §

Varauspäättöksen voimassaolo

Varauspäättös on voimassa enintään *kaksitoista* kuukautta siitä, kun varausilmoitus on tehty. Kaivosviranomaisen on varauspäättöksen voimassaolon pituutta harkitessaan otettava huomioon erityisesti tutkimussuunnitelman laadintaan ja muihin malminetsintälupahakemuksen valmisteleviin toimenpiteisiin tarvittava aika.

Varauspäättös raukeaa määräajan päättyessä. Varauspäättös raukeaa myös kokonaan tai osittain, kun sen tuottamalla etuoikeudella on haettu malminetsintälupaa 34 §:ssä säädetyllä tavalla. Kaivosviranomaisen on lisäksi päätettävä, että varauspäättös raukeaa, jos varaaja tekee asiasta kirjallisen ilmoituksen kaivosviranomaiselle.

Kaivosviranomainen voi peruuttaa varauspäättöksen, jos varausilmoituksessa tai sen liitteissä on annettu virheellisiä tai puutteellisia tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet varauspäättökseen liittyvään harkintaan.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään varauspäättöksen voimassaolosta, voi kaivosviranomainen päättää, että varauspäättös on voimassa enintään kaksikymmentäneljä kuukautta siitä, kun varausilmoitus on tehty, jos varaaja osoittaa erityisten syiden puoltavan 1 momentissa säädetystä varauksen voimassaolosta poikkeamista, ellei varausilmoituksen käsittelyn yhteydessä ilmenneet muut syyt estä varauspäättöksen myöntämistä kahtatoista kuukautta pidemmäksi ajaksi.

77 §

Kaivostoimitus

Kaivostoimituksessa suoritetaan kaivosalueeksi ja kaivoksen apualueeksi tarvittavien alueiden käyttöoikeuksien ja muiden erityisten oikeuksien lunastaminen sekä määritetään kaivosalueen ulottuvuus. Lunastamisessa noudatetaan, jollei jäljempänä muuta säädetä, mitä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa (603/1977), jäljempänä lunastuslaki, säädetään. Kaivostoimituksessa havaitun virheen korjaamisesta tai oikaisemisesta sekä toimituksen tai päätöksen purkamista koskevasta esityksestä on voimassa, mitä kiinteistönmuodostamislaissa (554/1995) kiinteistötoimituksesta säädetään.

Toimitusinsinööri voi kuitenkin suorittaa kaivostoimituksen ilman uskottuja miehiä, jos kukaan 81 §:ssä tarkoitetuista kaivostoimituksen asianosaisista ei sitä vaadi eikä toimituksessa ole kysymys korvauksista.

77 a §

Kaivostoimitus erityisissä tapauksissa

Jos kaivosalueen, kaivospiirin tai kaivoksen apualueen raja on epäselvä, voidaan rajan selvittämiseksi suorittaa kaivostoimitus. Raja määrätään kaivosluvassa tarkoitetun rajan mukaisesti. Kaivosluvan mukaisesta rajasta voidaan erityisestä syystä poiketa vähäisessä määrin. Jos raja on määrätty aikaisemmassa toimituksessa, se on määrättävä entiseen paikkaansa. Toimituksessa voidaan määrätä korvaus haitasta ja vahingosta, jos kaivostoiminta on laajentunut kaivosluvassa osoitetun alueen tai aikaisemmassa toimituksessa määrätyn alueen ulkopuolelle.

Toimitusta voi hakea kaivosoikeuden haltija, kaivoslupaan perustuvan käyttö- tai muun oikeuden kohdekiinteistön tai edellä tarkoitettuun kiinteistöön rajoittuvan kiinteistön omistaja taikka kiinteistörekisterin pitäjä.

8a luku

Varausmaksu

98 a §

Varausmaksun maksuvelvollisuus ja suuruus

Varaajan on velvollinen maksamaan varausmaksun. Maksun suuruus määräytyy varausalueen koon mukaan, ja se on 1 euroa hehtaarilta.

1 momentista poiketen varausmaksua ei tarvitse suorittaa, jos varaaja on 31 §:n 2 momentin mukainen valtion laitos.

98 b §

Varausmaksun määrääminen

Kaivosviranomainen määrää varausmaksun 55 §:n mukaisessa varausilmoituksen hyväksymistä koskevassa päätöksessä. Varausmaksu määrätään maksettavaksi kaivosviranomaiselle.

Varausmaksu on maksettava viimeistään 14 päivänä siitä, kun 55 §:n mukainen varausilmoituksen hyväksymistä koskeva päätös on tullut lainvoimaiseksi.

98 c §

Oikaisu maksuvelvollisen hyväksi

Jos maksuvelvolliselle on virheen johdosta määrätty liikaa varausmaksua, maksupäätös on oikaistava, jollei asiaa ole valitukseen annettulla päätöksellä ratkaistu. Oikaisu maksuvelvollisen hyväksi voidaan tehdä kolmen vuoden kuluessa maksuerän määräämistä seuraavan kalenterivuoden alusta.

98 d §

Oikaisu maksunsaajan hyväksi

Jos maksuvelvolliselle on laskuvirheen tai siihen verrattavan erehdyksen vuoksi taikka sen johdosta, ettei asiaa ole joltakin osalta tutkittu, jäänyt määräämättä säädetty varausmaksu tai osa siitä maksuvelvollisen sitä aiheuttamatta, maksupäätös on oikaistava, jollei asiaa ole valitukseen annettulla päätöksellä ratkaistu. Oikaisu maksunsaajan hyväksi voidaan tehdä vuoden kuluessa sitä seuraavan kalenterivuoden alusta, jolloin maksu tai osa siitä määrättiin tai olisi pitänyt määrätä.

98 e §

Varausmaksun periminen ja korko

Varausmaksu on suoraan ulosottokelpoinen. Valtiolla suoritettavien maksujen ja korvausten perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa.

Jos maksu viivästyy, sille on maksettava korkolain (633/1982) 4 §:ssä säädetty viivästyskorko.

107 §

Vakuus malminetsintää ja kullanhuuhdonta varten

Malminetsintäluvan haltijan ja kullanhuuhtojen on asetettava vakuus mahdollisen vahingon ja haitan korvaamista sekä jälkitoimenpiteiden suorittamista varten.

Sen estämättä mitä 1 momentissa säädetään vakuuden asettamisesta, voi kaivosviranomainen malminetsintäluvassa päättää, että vakuutta ei tarvitse asettaa, mikäli malminetsintäluvan haltija on 31 §:n 2 momentin tarkoitettu valtion laitos.

108 §

*Vakuus kaivostoiminnan lopettamista **ja eräitä poikkeavia tilanteita** varten*

Kaivosluvan haltijan on asetettava vakuus:

- 1) *kaivostoiminnan lopetus- ja jälkitoimenpiteitä varten, joiksi luetaan*
 - a. *kaivosluvassa erikseen määrätyt lopetus- ja jälkitoimenpiteet;*
 - b. *143 §:ssä ja 144 §:n 1 momentissa tarkoitettut toimenpiteet;*
 - c. *kaivostoiminnan lopettamispäätöksessä erikseen määrätyt lopetus- ja jälkitoimenpiteet;*
 - d. *150 §:n 1 ja 2 momenteissa tarkoitettut toimenpiteet vähintään 30 vuoden ajalta, ellei kaivosluvan haltija osoita muuta riittäväksi;*
- 2) *poikkeavien tilanteiden turvallisuustoimenpiteitä varten yhden vuoden ajalle;*
- 3) *100 §:n 2 momentin mukaista louhintakorvauksen yhden vuoden pinta-alaperusteista osaa vastaava summaa varten siltä osin, kun kaivosluvan haltija ei osin tai kokonaan omista kaivosalueeseen kuuluvia kiinteistöjä.*

Asetettavan vakuuden on oltava riittävä kaivostoiminnan laatu ja laajuus, toimintaa varten annettavat lupamääräykset ja muun lain nojalla vaaditut vakuudet huomioon ottaen. Valtioneuvosto voi antaa tarkempia säännöksiä vakuuden määrän laskemisesta.

109 §

Vakuuden asettamista koskeva menettely

Lupaviranomainen määrää vakuuden lajin ja suuruuden asianomaisessa luvassa.

Vakuuden suuruutta on tarvittaessa tarkistettava, kun kaivoslupaa tarkistetaan 62 §:n mukaisesti taikka malminetsintä lupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhdonta lupaa muutetaan 69 §:n mukaisesti tai lupien voimassaoloa jatketaan 61, 63 tai 65 §:n mukaisesti.

Lupaviranomaisen on omasta aloitteestaan tarkistettava vakuuden suuruutta, jos toiminnan laatu ja laajuus tai toiminnasta aiheutuvat vaikutukset yleiseen turvallisuuteen, ihmisten terveyteen tai ympäristöön ovat luvan myöntämisen jälkeen muuttuneet siten, että vakuuden lajia tai suuruutta on tämän vuoksi tarpeen tarkistaa. Samalla kaivosviranomaisen on määrättävä ajankohta, josta lukien muutokset ovat voimassa.

Vakuus on asetettava kaivosviranomaiselle, jonka tulee valvoa korvauksen saajan etua vakuuden asettamisessa sekä tarvittaessa toimia vakuuden rahaksi muuttamista ja varojen jakamista koskevilla asioilla.

112 §

Yleinen velvollisuus huolehtia kaivosturvallisuudesta

Kaivostoiminnan harjoittaja on velvollinen huolehtimaan kaivosturvallisuudesta. Toiminnanharjoittajan on erityisesti huolehdittava kaivoksen rakenteellisesta ja teknisestä turvallisuudesta sekä kaivoksessa tapahtuvien vaaratilanteiden, onnettomuuksien ja muiden poikkeuksellisten tilanteiden ehkäisemisestä ja niistä aiheutuvien terveydelle, ympäristölle ja yleiselle turvallisuudelle haitallisten seurausten rajoittamisesta.

Kaivoksen työturvallisuudesta säädetään erikseen.

120 §

Varautuminen kaivostoiminnan lopettamiseen

Kaivostoiminnan harjoittajan on kaivoksen suunnittelussa ja rakentamisessa sekä kaivostoiminnassa otettava huomioon *kaivoksen vaiheittainen sulkeminen, alueen käyttö kaivostoiminnan loputtua sekä se, että kaivostoiminta voidaan lopettaa ja kaivos sulkea turvallisesti.*

143 §

Alueen kunnostaminen

Kaivostoiminnan harjoittajan on viimeistään kahden vuoden kuluttua kaivostoiminnan päättymisestä saatettava kaivosalue ja kaivoksen apualue yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, huolehdittava niiden kunnostamisesta, siistimisestä ja maisemoinnista sekä suoritettava kaivosluvassa ja kaivosturvallisuusluvassa määrätyt toimenpiteet siten, *että suljetusta kaivoksesta ei aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia ihmisten terveydelle tai ympäristölle.*

Tarkempia säännöksiä alueen kunnostamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

144 §

*Louhittujen kaivosmineraalien, **kaivoksen laitteistojen, laitteiden**, rakennusten ja rakennelmien poistaminen*

Kaivostoiminnan harjoittaja saa pitää paikallaan kaivoksesta louhitut kaivosmineraalit, *kaivoksen laitteistot ja laitteet* sekä maan pinnalla olevat rakennukset ja rakennelmat kahden vuo-

den ajan siitä, kun kaivostoiminta on päättynyt. Tämän jälkeen ne siirtyvät korvauksetta kiinteistön omistajalle, joka voi vaatia niiden poistamista *tai muuta asianmukaista loppusijoittamista* toiminnanharjoittajan kustannuksella.

Edellä 1 momentista poiketen kaivosviranomaisen voi väliaikaisesti kieltää kaivostoimintaan liittyvien rakennusten ja rakennelmien poistamisen, jos tämä vaikeuttaa tai vaarantaa kaivoksen mahdollisen tulevan käytön tai louhimistyön. Väliaikainen kiello voi olla voimassa enintään siihen asti, kunnes kaivostoiminnan lopettamispäätös on saanut lainvoiman.

Tarkempia säännöksiä louhittujen kaivosmineraalien, *kaivoksen laitteistojen, laitteiden sekä rakennusten ja rakennelmien poistamisesta* voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

146 §

Lopputarkastus

Saatuaan 145 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen kaivosviranomaisen on järjestettävä lopputarkastus, jollei sitä ole pidettävä ilmeisen tarpeettomana. Lopputarkastuksessa on todettava, ovatko 143 §:ssä ja 144 §:n 1 momentissa tarkoitetut toimenpiteet olennaisilta osin tehty, sekä arvioitava yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen kannalta välttämättömät seikat.

Kaivosviranomaisen on tiedotettava lopputarkastuksesta:

- 1) kaivostoiminnan harjoittajalle ja muille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee;
- 2) kaivoksen sijaintikunnalle ja muulle kunnalle, jonka alueella kaivostoiminnan lopettamiseen liittyvät ympäristö- tai turvallisuusvaikutukset saattavat ilmetä;
- 3) sille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, jonka toimialueella kaivostoiminnan lopettamiseen liittyvät ympäristövaikutukset saattavat ilmetä;
- 4) tarvittaessa muille toimialallaan yleistä etua valvoville viranomaisille;
- 5) saamelaisten kotiseutualueella saamelaiskäräjille *ja* kolttala-alueella kolttien kyläkokoukselle;
- 6) *poronhoitoalueella asianomaisille paliskunnille.*

Lopputarkastuksesta tiedotetaan noudattaen, mitä 40 §:ssä säädetään lupahakemuksesta tiedottamisesta.

Jos kaivostoiminnan harjoittaja laiminlyö 143–145 §:ssä tarkoitetun velvollisuuden, kaivosviranomaisen on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin lopputarkastuksen järjestämiseksi.

Lopputarkastuksesta on laadittava tarkastuskertomus, josta tulee käydä ilmi tarkastuksen kulku ja siinä tehdyt havainnot sekä keskeisiltä osin esitetyt muistutukset ja mielipiteet.

Tarkempia säännöksiä lopputarkastuksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

150 §

Velvollisuus seurantaan ja korjaaviin toimenpiteisiin

Kaivostoiminnan päätyttyä kaivostoiminnan harjoittaja vastaa edelleen kaivosluvassa annettujen määräysten tai kaivostoiminnan lopettamispäätöksessä annettujen määräysten mukaisesti kaivosalueen ja kaivoksen apualueen seurannasta sekä tarvittavista korjaavista toimenpiteistä ja niiden kustannuksista. Toiminnanharjoittajalla on oikeus päästä kaivosalueelle ja kaivoksen apualueelle mainittujen velvoitteiden toteuttamiseksi.

Kaivostoiminnan harjoittajan on ilmoitettava kaivosviranomaiselle kaikista seurannassa ilmenneistä merkittävistä haitallisista vaikutuksista yleiselle turvallisuudelle, *ympäristölle tai ihmisten terveydelle* ja toteutettava viipymättä tarvittavat korjaavat toimenpiteet. Kaivosviranomaisen voi antaa määräyksiä tarvittavista korjaavista toimenpiteistä.

Jos kaivostoiminnan harjoittajaa ei enää ole, tätä ei tavoiteta tai ei saada täyttämään velvoitetta ja kaivosaluetta tai kaivoksen apualuetta on tarpeen seurata yleiseen turvallisuuteen liittyvistä syistä, seurannasta ja tarvittavista korjaavista toimenpiteistä vastaa alueen haltija. Alueen haltija vastaa kuitenkin vain, jos tämä on tiennyt tai tämän olisi pitänyt tietää alueen kunto sitä hankkiessaan eikä vastuu seurannasta ja tarvittavista korjaavista toimenpiteistä ole ilmeisen kohtuutonta. Kun alueen haltijaa ei voida velvoittaa vastuuseen tai kyse on alueesta, jonka hallinta- ja käyttöoikeus on palautunut kiinteistön omistajalle 149 §:n nojalla, seurannasta ja korjaavista toimenpiteistä vastaa kuitenkin kaivosviranomainen.

151 b §

Kaivosviranomaisen valvontatehtävä

Kaivosviranomaisen on huolehdittava kaivoslain mukaisen toiminnan asianmukaisesta ja riittävästä valvonnasta ja seurannasta hankkimalla tietoja ja tekemällä tarkastuksia.

156 §

Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

Kaivosviranomaisen on:

- 1) *kiellettävä* sitä, joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettua määräystä, jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä;
- 2) *määrättävä* sen, joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettua määräystä, täyttämään velvollisuutensa.

Kaivosviranomaisen on lisäksi kiellettävä sellaisen kaivoksen laitteiston tai laitteen käytön, jonka katsotaan aiheuttavan vakavaa uhkaa ihmisten terveydelle tai turvallisuudelle, sekä *määrättävä* kaivostoiminnan harjoittaja tekemään vaadittavat korjaukset määräajassa.

Jos kaivosviranomainen toteaa kaivosturvallisuuden vastuuhenkilön hoitavan puutteellisesti tehtävänsä siten, että siitä voi aiheutua vaaraa kaivosturvallisuudelle, kaivosviranomainen voi määrätä kaivostoiminnan harjoittajan nimeämään uuden pätevyysvaatimukset täyttävän vastuuhenkilön.

Kaivosviranomaisen on valvottava, että annettua kieltoa tai määräystä noudatetaan.

165 §

Valitusoikeus

Malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhtontalupaa koskevaan päätökseen, mainitun luvan voimassaolon jatkamista, raukeamista, muuttamista ja peruuttamista koskevaan päätökseen sekä kaivostoiminnan lopettamispäätökseen saa hakea muutosta:

- 1) asianosainen;
- 2) rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät;
- 3) toiminnan sijaintikunta tai muu kunta, jonka alueella toiminnan haitalliset vaikutukset ilmenevät;
- 4) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja muu asiassa toimialallaan yleistä etua valvova viranomainen;

5) saamelaiskäräjät sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan;
6) kolttien kyläkokous sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää koltta-alueella kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja.
2 momentti on kumottu L:lla 11.12.2020/966.

Edellä 67 §:n 3 momentissa tarkoitettuun kaivosviranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla ainoastaan luvan raukeamista koskevan ilmoituksen tehnyt luvanhaltija.

Edellä 61 b §:ssä tarkoitettuun kaivosviranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla ainoastaan luvan haltija sekä asianosainen.

169 §

Päätöksen täytäntöönpano muutoksenhausta huolimatta

Kaivosviranomaisen voi perustellusta syystä hakijan pyynnöstä malminetsintäluvan tai kullanhuuhdontaluvan voimassaolon jatkamista taikka *malminetsintälupaa*, kullanhuuhdontalupaa, kaivoslupaa tai kaivosturvallisuusalupaa koskevassa päätöksessä määrätä, että luvassa yksilöityihin toimenpiteisiin voidaan valituksesta huolimatta ryhtyä lupapäätöstä noudattaen. *Kaivosviranomaisen voi tarvittaessa määrätä täytäntöönpanon lupapäätöstä suppeammaksi sekä määrätä täytäntöönpanon aloitusajankohdasta.* Sanottu ei koske uraanin tai toriumin tuottamista koskevaa kaivoslupaa.

Edellytyksenä määräykselle on, että täytäntöönpano ei tee muutoksenhakua hyödyttömäksi ja hakija asettaa kaivosviranomaisen määräämän vakuuden niiden edunmenetyksen ja kustannusten korvaamiseksi, jotka päätöksen kumoaminen tai lupamääräysten muuttaminen voi aiheuttaa. Vakuuteen sovelletaan vastaavasti, mitä 10 luvussa säädetään. Kaivosluvan ja kaivosturvallisuusaluvan osalta edellytyksenä määräykselle on lisäksi, että kaivosalue ja kaivoksen apualue on otettu luvanhaltijan haltuun 82 §:n mukaisesti, jolleivät alueet kuulu luvanhaltijalle.

Kaivosviranomaisen voi päätöksellään antaa 1 momentissa tarkoitettun määräyksen samoin edellytyksin valitusajan kuluessa tai 14 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä erikseen tehdystä hakemuksesta. Hakemuksen käsittelyyn sovelletaan, mitä 37–40 ja 42 §:ssä säädetään lupahakemuksen käsittelystä. Päätökseen sovelletaan, mitä 56 §:n 1 momentissa säädetään lupapäätöksen sisällöstä, 57 §:ssä lupapäätöksen antamisesta ja 58 §:ssä lupapäätöksestä tiedottamisesta. Lisäksi kaivosviranomaisen on viipymättä toimitettava jäljennös päätöksestä asianomaiselle hallinto-oikeudelle ja muutosta hakeneille. Se, joka on valittanut asianomaisesta lupapäätöksestä, voi hallinto-oikeudessa vaatia määräyksen kumoamista tai muuttamista ilman, että hänen olisi siitä erikseen valitettava.

Muutoksenhakutuomioistuimien voi valituksesta kumota 1 ja 3 momentissa tarkoitettun määräyksen tai muuttaa sitä taikka muutoinkin kieltää 1 ja 3 momentissa tarkoitettun päätöksen täytäntöönpanon. Hallinto-oikeuden päätöksestä täytäntöönpanoa koskevassa asiassa voidaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian yhteydessä.

Malminetsintäluvan ja kullanhuuhdontaluvan haltijan on suoritettava malminetsintäkorvaus tai kullanhuuhdontakorvaus viimeistään 30 päivänä siitä, kun kaivosviranomaisen on antanut 1 tai 3 momentissa tarkoitettun määräyksen. Malminetsintäkorvaukseen sovelletaan muutoin, mitä 99 §:ssä säädetään. Kullanhuuhdontakorvaukseen sovelletaan muutoin, mitä 102 §:ssä säädetään. Velvollisuus louhintakorvaukseen alkaa, kun kaivosviranomaisen on antanut 1 tai 3 momentissa tarkoitettun määräyksen. Louhintakorvaukseen sovelletaan muutoin, mitä 100 §:ssä säädetään.

170 a §

Kaivosrekisteri

Kaivosviranomainen pitää varausilmoituksia, malminetsintälupia ja kullanhuuhdontalupia sekä kaivoslupia koskevista asioista kaivosrekisteriä.

Jokaisella on oikeus saada otteita rekisteristä.

Kaivosrekisteriin tallennettavista tiedoista voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

174 a §

Panttaustietojen julkisuus

Kaivosrekisterin panttioikeuksia koskevat tiedot ovat julkisia. Kaivosviranomaisen on pyynnöstä annettava rekisteristä todistuksia.

Panttaustodistusten sisällöstä voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Kaivosviranomaisessa tai tuomioistuimessa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevissa asioissa noudatetaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jollei jäljempänä toisin säädetä. Jos muutoksenhakutuomioistuin tämän lain voimaan tultua kumoaa päätöksen, johon on sovellettava tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain säännösten mukaisesti.

Kaivosviranomaisen on annettava kaivosoikeuden haltijalle tämän lain mukaiset yleisten ja yksityisten etujen kannalta tarpeelliset määräykset ja tarkistettava vakuutta koskeva lupamääräys 62 §:n mukaisen kaivosluvan määräaikaisen tarkistamisen yhteydessä tai, kun lupaa muutetaan 69 §:n 1 tai 4 momentin perusteella, kuitenkin viimeistään viiden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Siltä osin, kun kyse on olemassa olevalle kaivokselle määrättävästä vähäisestä apualueesta tai alueesta, jolla vähäisesti laajennetaan olemassa olevaa kaivosta, tulee kaivostoiminnan perustua maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen oikeusvaikutteiseen kaavaan taikka kaivostoiminnan vaikutukset huomioon ottaen asian tulee olla muutoin riittävästi selvitetty yhteistyössä kunnan, maakunnan liiton ja elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen kanssa. Kaivosluvan haltijan on jätettävä kaivoksen laajentamista koskeva hakemus viimeistään viiden vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

..ministeri Etunimi Sukunimi

Laki

kaivoslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
*muutetaan
lisätään*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on edistää kaivos-toimintaa ja järjestää sen edellyttämä alueiden käyttö ja malminetsintä niin, että ne ovat yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäviä. Lain tarkoituksen toteuttaminen edellyttää yleisten ja yksityisten etujen turvaamista ottaen erityisesti huomioon:

- 1) kaivostoiminnan harjoittamisen edellytykset;
- 2) kiinteistöjen omistajien ja yksityisten haitankärsijöiden oikeusasema;
- 3) toiminnan vaikutukset ympäristöön ja maankäyttöön sekä luonnonvarojen säästävä käyttö.

Lain tarkoituksena on myös turvata kuntien vaikuttamismahdollisuudet sekä yksilön mahdollisuudet vaikuttaa itseään ja elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon.

Lain tarkoituksena on lisäksi edistää kaivosten turvallisuutta sekä ehkäistä, vähentää ja torjua tässä laissa tarkoitettusta toiminnasta aiheutuvat haitat ja vahingot ja varmistaa haitan tai vahingon aiheuttajan korvausvelvollisuus.

Tässä laissa tarkoitettu toiminta sovitetaan yhteen saamelaiskäräjistä annetussa laissa (974/1995) tarkoitettulla saamelaisten kotiseutualueella siten, että saamelaisten oikeudet alkuperäiskansana turvataan. Yhteensovittami-

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on edistää sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävää malminetsintää ja kaivostoimintaa, ja järjestää sen edellyttämä alueiden käyttö. Lain tarkoituksen toteuttaminen edellyttää yleisten ja yksityisten etujen turvaamista ottaen erityisesti huomioon:

- 1) kaivostoiminnan harjoittamisen edellytykset;*
- 2) kiinteistöjen omistajien ja yksityisten haitankärsijöiden oikeusasema;*
- 3) toiminnan vaikutukset ympäristöön ja maankäyttöön, luonnon monimuotoisuuteen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö.*

Lain tarkoituksena on myös turvata kuntien vaikuttamismahdollisuudet sekä yksilön mahdollisuudet vaikuttaa itseään ja elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon.

Lain tarkoituksena on lisäksi edistää kaivosten turvallisuutta sekä ehkäistä, vähentää ja torjua tässä laissa tarkoitettusta toiminnasta aiheutuvat haitat ja vahingot ja varmistaa haitan tai vahingon aiheuttajan korvausvelvollisuus.

Tässä laissa tarkoitettu toiminta sovitetaan yhteen saamelaiskäräjistä annetussa laissa (974/1995) tarkoitettulla saamelaisten kotiseutualueella siten, että saamelaisten oikeudet alkuperäiskansana *ylläpitää ja kehittää omaa kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä*

sessä otetaan huomioon myös, mitä koltta-laissa (253/1995) säädetään kolttaväestön ja -alueen elinolosuhteiden ja toimeentulomahdollisuuksien edistämisestä sekä kolttakulttuurin ylläpitämisestä ja edistämisestä.

elinkeinojaan turvataan. Yhteensovittamisessa otetaan huomioon myös, mitä koltta-laissa (253/1995) säädetään kolttaväestön ja -alueen elinolosuhteiden ja toimeentulomahdollisuuksien edistämisestä sekä kolttakulttuurin ylläpitämisestä ja edistämisestä.

3 §

Lain suhde muuhun lainsäädäntöön

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, sovelletaan tämän lain mukaista lupa- tai muuta asiaa ratkaistaessa ja muutoin tämän lain mukaan toimittaessa muun muassa luonnonsuojelulakia (1096/1996), ympäristönsuojelulakia (527/2014), erämaalakia (62/1991), maankäyttö- ja rakennuslakia (132/1999), vesilakia (587/2011), poronhoitolakia (848/1990), säteilylakia (592/1991), ydinenergialakia (990/1987), muinaismuistolakia (295/1963), maastoliikennelakia (1710/1995) ja patoturvallisuuslakia (494/2009).

3 §

Lain suhde muuhun lainsäädäntöön

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, sovelletaan tämän lain mukaista lupa- tai muuta asiaa ratkaistaessa ja muutoin tämän lain mukaan toimittaessa muun muassa luonnonsuojelulakia (1096/1996), ympäristönsuojelulakia (527/2014), erämaalakia (62/1991), maankäyttö- ja rakennuslakia (132/1999), vesilakia (587/2011), poronhoitolakia (848/1990), säteilylakia (592/1991), ydinenergialakia (990/1987), muinaismuistolakia (295/1963), maastoliikennelakia (1710/1995), patoturvallisuuslakia (494/2009), *saamelaiskäräjistä annettua lakia, saamen kielilakia (1086/2003), kielilakia (423/2003), lakia ulkomaalaisten yritysostojen seurannasta (172/2012), lakia eräiden kiinteistönhankintojen luvanvaraisuudesta (470/2019), lakia valtion etuusto-oikeudesta eräillä alueilla (469/2019) ja laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi (468/2019).*

6 §

Yleiset periaatteet

Tässä laissa tarkoitettussa toiminnassa on periaatteena, että:

1) käytettävissä on toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden tarpeellinen asiantuntemus ja muutoin riittävät edellytykset;

6 §

Yleiset periaatteet

Tässä laissa tarkoitettussa toiminnassa on periaatteena, että:

1) käytettävissä on toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden tarpeellinen asiantuntemus ja muutoin riittävät edellytykset;

2) toiminnan vaikutuksista sekä vahinkojen ja haitallisten vaikutusten ehkäisemis- ja vähentämismahdollisuuksista on riittävä selvyyys;

3) toiminnan turvallisuudesta huolehditaan tarpeellisilla toimenpiteillä ja tällöin otetaan huomioon tekniikan kehittyminen;

4) niin pitkälle kuin mahdollista:

a) estetään vahingot ja toiminnasta aiheutuvat haitalliset vaikutukset;

b) poistetaan käytöstä haitallisia vaikutuksia aiheuttavat toiminnot tai, jos tämä ei ole mahdollista, korvataan ne vähemmän haitallisilla;

c) varaudutaan häiriö- ja vaaratilanteisiin;

5) toiminnasta aiheutuneet haitat ja vahingot korvataan.

2) toiminnan vaikutuksista sekä vahinkojen ja haitallisten vaikutusten ehkäisemis- ja vähentämismahdollisuuksista on riittävä selvyyys;

3) toiminnan turvallisuudesta huolehditaan tarpeellisilla toimenpiteillä ja tällöin otetaan huomioon tekniikan kehittyminen;

4) niin pitkälle kuin mahdollista:

a) estetään vahingot ja toiminnasta aiheutuvat haitalliset vaikutukset;

b) poistetaan käytöstä haitallisia vaikutuksia aiheuttavat toiminnot tai, jos tämä ei ole mahdollista, korvataan ne vähemmän haitallisilla;

c) varaudutaan häiriö- ja vaaratilanteisiin;

d) varmistetaan, että kaivostoiminnan kaikissa vaiheissa hyödynnetään kaikki alueen tavatut kaivosmineraalit, jotka ovat teknistaloudellisesti hyödynnettävissä;

e) vältetään vahingollisia ympäristövaikutuksia;

5) kaivosmineraalien hallinta järjestetään asianmukaisesti;

6) toiminnasta aiheutuneet haitat ja vahingot korvataan.

8 §

Ilmoitus etsintätöyöhön liittyvästä näytteenotosta

8 §

Ilmoitus etsintätöyöhön liittyvästä näytteenotosta

Etsintätöyöstä vastaavan on ennen 7 §:ssä tarkoitetun näytteenoton aloittamista tehtävä kirjallinen ilmoitus etsintätöyön kohteena olevaan alueeseen (etsintäalue) kuuluvan kiinteistön omistajalle ja haltijalle, jonka etua tai oikeutta asia saattaa koskea. *Erityisellä poronhoitoalueella etsintätöyöstä vastaavan on tehtävä kirjallinen ilmoitus myös alueen paliskunnalle.*

Ilmoituksessa on esitettävä etsintätöyöstä vastaavan yhteystiedot, etsintäalueen tiedot ja näytteenottoa koskeva suunnitelma. Suunnitelman tulee sisältää tiedot käytettävistä välineistä ja menetelmistä, näytteenoton aikataulusta ja tutkimuksen kohteena olevasta kaivosmineraalista.

Tarkempia säännöksiä ilmoitusmenettelystä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

11 §

Malminetsintä luvan nojalla

Malminetsintäluvan haltijan on rajoitettava malminetsintä ja muu malminetsintäalueen käyttö tutkimustyön kannalta välttämättömiin toimenpiteisiin. Toimenpiteet on suunniteltava siten, että niistä ei aiheudu kohtuudella vältettävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta.

Malminetsintäluvan nojalla tapahtuvasta malminetsinnästä ja muusta malminetsintäalueen käytöstä ei saa aiheutua:

- 1) haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle;
- 2) olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle;
- 3) merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa;
- 4) harvinaisten tai arvokkaiden luonnonesiintymien olennaista vahingoittumista;
- 5) merkittävää maisemallista haittaa.

11 §

Malminetsintä luvan nojalla

Malminetsintäluvan haltijan on rajoitettava malminetsintä ja muu malminetsintäalueen käyttö tutkimustyön kannalta välttämättömiin toimenpiteisiin. Toimenpiteet on suunniteltava siten, että niistä ei aiheudu kohtuudella vältettävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta.

Malminetsintäluvan nojalla tapahtuvasta malminetsinnästä ja muusta malminetsintäalueen käytöstä ei saa aiheutua:

- 1) haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle;
- 2) olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle;
- 3) merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa;
- 4) harvinaisten tai arvokkaiden luonnonesiintymien olennaista vahingoittumista;
- 5) merkittävää maisemallista haittaa;
- 6) *muuta merkittävää vahingollista ympäristövaikutusta.*

Malminetsintäluvan myöntäminen edellyttää, ettei malminetsinnästä, asetettavat lupamääräykset ja malminetsintäalueen sijainti huomioon ottaen, aiheudu edellä 2 momentissa tarkoitettua seurausta.

12 §

Ilmoitus malminetsintäalueen maastotöistä ja rakennelmista

Malminetsintäluvan haltijan on ilmoitettava kirjallisesti malminetsintäalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille ja muille oikeudenhaltijoille etukäteen kaikista maastotöistä, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa tai haittaa, sekä väliaikaisista rakennelmista.

Ilmoitus on lisäksi tehtävä saamelaiden koltiseutualueella saamelaiskäräjille, poronhoito- laissa säädetyllä erityisesti poronhoitoa varten

12 §

*Ilmoitus **malminetsinnästä, malminetsintäalueen maastotöistä ja rakennelmista***

Malminetsintäluvan haltijan on ilmoitettava kirjallisesti malminetsintäalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille ja muille oikeudenhaltijoille etukäteen kaikista maastotöistä, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa tai haittaa, sekä väliaikaisista rakennelmista.

Ilmoitus on lisäksi tehtävä saamelaiden koltiseutualueella saamelaiskäräjille ja kolttilaissa tarkoitettulla koltta-alueella kolttien kyläkokoukselle.

tarkoitettulla alueella (*erityinen poronhoito-alue*) asianomaisille paliskunnille ja koltta-laissa tarkoitettulla koltta-alueella kolttien kyläkokoukselle.

Ilmoitus on tehtävä poronhoitoalueella asianomaisille paliskunnille.

Malminetsintäluvan haltijan on ilmoitettava maastotöistä toimialallaan yleistä etua valvo-ville viranomaisille sen mukaan kuin malmin-etsintäluvassa tarkemmin määrätään.

Malminetsintäluvan haltijan on ilmoitettava maastotöistä toimialallaan yleistä etua valvo-ville viranomaisille sen mukaan kuin malmin-etsintäluvassa tarkemmin määrätään.

Mikäli malminetsintää toteutetaan 9 §:n 1 momentissa tarkoitettulla kiinteistön omista-jan suostumuksella, on malminetsinnästä vas-taavan ennen etsinnän aloittamista tehtävä kirjallinen ilmoitus malminetsinnästä kaivos-viranomaiselle.

Tarkempia säännöksiä ilmoitusmenettelystä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Tarkempia säännöksiä ilmoitusmenette-lyistä voidaan antaa valtioneuvoston asetuk-sella.

14 §

14 §

Selvitys malminetsintäalueen tutkimustöistä ja -tuloksista

Selvitys malminetsintäalueen tutkimustöistä ja -tuloksista

Malminetsintäluvan haltijan on vuosittain toimitettava kaivosviranomaiselle selvitys suoritetuista tutkimustöistä ja niiden tulok-sista.

Malminetsintäluvan haltijan on vuosittain toimitettava kaivosviranomaiselle selvitys suoritetuista tutkimustöistä ja niiden tulok-sista.

Edellä 1 momentin lisäksi malminetsintälu-van haltija on velvollinen vuosittain järjestä-mään yleisölle avoimen tilaisuuden, jossa on annettava selvitys:

1) suoritetuista tutkimustöistä ja niiden tu-loksista;

2) suoritettujen tutkimustöiden ympäristö-ja muista vaikutuksista;

3) tulevista tutkimustöistä;

4) tulevien tutkimustöiden arvioiduista ym-päristö- ja muista vaikutuksista.

Tarkempia säännöksiä selvityksessä annet-tavista tiedoista sekä yleisölle avoimesta tilai-suudesta voidaan antaa valtioneuvoston ase-tuksella.

15 §

15 §

Malminetsintäalueen jälkitoimenpiteet

Malminetsintäalueen jälkitoimenpiteet

Kun malminetsintälupa on rauennut tai peruutettu, malminetsintäluvan haltijan on:

Kun malminetsintälupa on rauennut tai peruutettu, malminetsintäluvan haltijan on:

1) välittömästi saatettava malminetsintäalue yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, poistettava väliaikaiset rakennelmat ja laitteet, huolehdittava alueen kunnostamisesta ja siistimisestä sekä saatettava alue mahdollisimman luonnonmukaiseen tilaan;

1) välittömästi saatettava malminetsintäalue yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, poistettava väliaikaiset rakennelmat ja laitteet, huolehdittava alueen kunnostamisesta ja siistimisestä sekä saatettava alue mahdollisimman luonnonmukaiseen tilaan;

2) kuuden kuukauden kuluessa luovutettava kaivosviranomaiselle tutkimustyöselostus, tutkimukseen liittyvä tietoaaineisto ja edustava osa kairasydämistä.

2) kuuden kuukauden kuluessa luovutettava kaivosviranomaiselle tutkimustyöselostus, tutkimukseen liittyvä tietoaaineisto ja edustava osa kairasydämistä.

Malminetsintäluvan haltijan on tehtävä kirjallinen ilmoitus kaivosviranomaiselle, malminetsintäalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille ja muille oikeudenhaltijoille, kun 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut toimenpiteet on saatettu loppuun.

Malminetsintäluvan haltijan on tehtävä kirjallinen ilmoitus kaivosviranomaiselle, malminetsintäalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille ja muille oikeudenhaltijoille, kun 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut toimenpiteet on saatettu loppuun.

Ilmoitus on lisäksi tehtävä saamelaisten kotiseutualueella saamelaiskäräjille, erityisellä poronhoitoalueella asianomaisille paliskunnille ja kolttä-alueella kolttien kyläkokoukselle.

Ilmoitus on lisäksi tehtävä saamelaisten kotiseutualueella saamelaiskäräjille ja kolttä-alueella kolttien kyläkokoukselle.

Ilmoitus on tehtävä poronhoitoalueella asianomaisille paliskunnille.

18 §

18 §

Kaivosluvan haltijan velvollisuudet

Kaivosluvan haltijan velvollisuudet

Kaivosluvan haltija on velvollinen huolehtimaan siitä, että:

Kaivosluvan haltija on velvollinen huolehtimaan siitä, että:

1) kaivostoiminnasta ei aiheudu haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle;

1) kaivostoiminnasta ei aiheudu haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle;

2) kaivostoiminnasta ei aiheudu huomattavaa haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle eikä kaivostoiminnan kokonaiskustannukset huomioon ottaen kohtuudella vältettävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta;

2) kaivostoiminnasta ei aiheudu huomattavaa haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle eikä kaivostoiminnan kokonaiskustannukset huomioon ottaen kohtuudella vältettävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta;

3) louhinnassa ja hyödyntämisessä ei tapahdu kaivosmineraalien ilmeistä tuhlausta;

3) louhinnassa ja hyödyntämisessä ei tapahdu kaivosmineraalien ilmeistä tuhlausta;

4) kaivoksen ja esiintymän mahdollista tulevaa käyttöä ja louhimistyötä ei vaaranneta tai vaikeuteta.

4) kaivosalueen tulevaa käyttöä tai esiintymän tulevaa hyödyntämistä ei vaaranneta tai vaikeuteta;

5) kaivostoiminnan suunnittelussa otetaan huomioon niin pitkälle kuin mahdollista kaivoksen vaiheittaisen sulkemisen mahdollisuus;

6) kaivoksen sulkemiseen liittyvät toimenpiteet toteutetaan siten, ettei suljetusta kaivoksesta aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia ihmisten terveydelle tai ympäristölle.

Kaivosluvan haltija on velvollinen vuosittain toimittamaan kaivosviranomaiselle selvityksen esiintymän hyödyntämisen laajuudesta ja tuloksista sekä ilmoittamaan, jos tiedot mineraalivarannoista muuttuvat olennaisesti. Tarkempia säännöksiä kaivosviranomaiselle toimitettavista tiedoista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Kaivosluvan haltija on velvollinen vuosittain toimittamaan kaivosviranomaiselle selvityksen esiintymän hyödyntämisen laajuudesta ja tuloksista sekä ilmoittamaan, jos tiedot mineraalivarannoista muuttuvat olennaisesti. Tarkempia säännöksiä kaivosviranomaiselle toimitettavista tiedoista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Edellä 2 momentissa säädetyn lisäksi kaivosluvan haltija on velvollinen vuosittain järjestämään yleisölle avoimen tilaisuuden, jossa on annettava selvitys:

1) esiintymän hyödyntämisen aikataulusta, laajuudesta ja tuloksista sekä ilmoittamaan, jos tiedot mineraalivarannoista muuttuvat olennaisesti;

2) kaivostoiminnan vaikutuksista.

Tarkempia säännöksiä yleisölle avoimesta tilaisuudesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

24 §

Kullanhuuhtojen velvollisuudet

Kullanhuuhdonta on rajoitettava 23 §:n 1 momentissa tarkoitetun oikeuden kannalta välttämättömiin toimenpiteisiin.

Kullanhuuhdontaluvan nojalla tapahtuvasta toiminnasta ja muusta kullanhuuhdonta-alueen käytöstä ei saa aiheutua 11 §:n 2 momentissa tarkoitettua tai muille lähistöllä olevien alueiden käyttötärpeille haittaa tai vahinkoa eikä vahinkoa alueella sijaitseville kulttuurihistoriallisesti arvokkaille rakennuksille ja niiden pihapiireille.

24 §

Kullanhuuhtojen velvollisuudet

Kullanhuuhdonta on rajoitettava 23 §:n 1 momentissa tarkoitetun oikeuden kannalta välttämättömiin toimenpiteisiin.

Kullanhuuhdontaluvan nojalla tapahtuvasta toiminnasta ja muusta kullanhuuhdonta-alueen käytöstä ei saa aiheutua 11 §:n 2 momentissa tarkoitettua tai muille lähistöllä olevien alueiden käyttötärpeille haittaa tai vahinkoa eikä vahinkoa alueella sijaitseville kulttuurihistoriallisesti arvokkaille rakennuksille ja

Kullanhuuhtojan on pidettävä kullanhuuhdonta-alue sellaisessa kunnossa, että se jatkuvasti täyttää turvallisuuden vaatimukset eikä haitallisia ympäristövaikutuksia aiheudu.

27 §

Ilmoitus kullanhuuhdonta-alueen maastotöistä

Kullanhuuhtojan on ilmoitettava kirjallisesti alueen hallinnasta vastaavalle viranomaiselle tai laitokselle etukäteen kaikista maastotöistä, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa tai haittaa.

Ilmoitus on lisäksi tehtävä saamelaisten kotiseutualueella saamelaiskäräjille, erityisellä poronhoitoalueella asianomaisille paliskunnille ja kolttala-alueella kolttien kyläkokoukselle.

28 §

Selvitys kullanhuuhdonnasta

Kullanhuuhtoja on velvollinen vuosittain toimittamaan kaivosviranomaiselle selvityksen talteen otetun kullan ja käsitellyn irtomaan määrästä sekä rakentamisesta kullanhuuhdonta-alueella ja muusta alueen käytöstä.

Tarkempia säännöksiä selvityksessä annettavista tiedoista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

niiden pihapiireille tai muille vastaaville kohteille taikka poronhoidon rakenteille tai porojen kuljetusreiteille.

Kullanhuuhtojan on pidettävä kullanhuuhdonta-alue sellaisessa kunnossa, että se jatkuvasti täyttää turvallisuuden vaatimukset eikä haitallisia ympäristövaikutuksia aiheudu.

27 §

Ilmoitus kullanhuuhdonta-alueen maastotöistä

Kullanhuuhtojan on ilmoitettava kirjallisesti alueen hallinnasta vastaavalle viranomaiselle tai laitokselle etukäteen kaikista maastotöistä, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa tai haittaa.

Ilmoitus on lisäksi tehtävä saamelaisten kotiseutualueella saamelaiskäräjille ja kolttala-alueella kolttien kyläkokoukselle.

Ilmoitus on tehtävä poronhoitoalueella asianomaisille paliskunnille.

28 §

Selvitys kullanhuuhdonnasta

Kullanhuuhtoja on velvollinen vuosittain toimittamaan kaivosviranomaiselle selvityksen talteen otetun kullan ja käsitellyn irtomaan määrästä sekä rakentamisesta kullanhuuhdonta-alueella ja muusta alueen käytöstä.

Kaivosviranomaisen on vuosittain järjestettävä yleisölle avoin tilaisuus, jossa on esitettävä selvitys:

- 1) kullanhuuhdontalupiin perustuvasta kullanhuuhdonnasta*
- 2) kullanhuuhdonnan vaikutuksista poronhoidolle, muille elinkeinoille, saamelaisten asemalle alkuperäkansana saamelaisten kotiseutualueella ja kolttien kolttalain mukaisille oikeuksille kolttala-alueella.*

Tarkempia säännöksiä selvityksessä annettavista tiedoista sekä yleisölle avoimesta tilaisuudesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

30 §

Kullanhuuhdonta-alueen lopputarkastus

Saatuaan 29 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen kaivosviranomaisen on järjestettävä lopputarkastus, jollei sitä ole pidettävä ilmeisen tarpeettomana. Jos kullanhuuhtoja laiminlyö mainitun ilmoitusvelvollisuuden, voi kaivosviranomainen omasta aloitteesta käynnistää lopputarkastuksen.

Kaivosviranomaisen on tiedotettava lopputarkastuksesta kullanhuuhtojalle ja alueen hallinnasta vastaavalle viranomaiselle tai laitokselle sekä saamelaisten kotiseutualueella saamelaiskäräjille, koltta-alueella kolttien kyläkokoukselle ja erityisellä poronhoitoalueella alueen paliskunnille.

30 §

Kullanhuuhdonta-alueen lopputarkastus

Saatuaan 29 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen kaivosviranomaisen on järjestettävä lopputarkastus, jollei sitä ole pidettävä ilmeisen tarpeettomana. Jos kullanhuuhtoja laiminlyö mainitun ilmoitusvelvollisuuden, voi kaivosviranomainen omasta aloitteesta käynnistää lopputarkastuksen.

Kaivosviranomaisen on tiedotettava lopputarkastuksesta kullanhuuhtojalle ja alueen hallinnasta vastaavalle viranomaiselle tai laitokselle sekä saamelaisten kotiseutualueella saamelaiskäräjille, koltta-alueella kolttien kyläkokoukselle ja *poronhoitoalueella asianomaisille paliskunnille.*

31 a §

Hakijan neuvonta

Sen lisäksi, mitä hallintolain (434/2003) 8 §:ssä säädetään viranomaisen velvollisuudesta antaa hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa, lupaviranomaisen on annettava pyynnöstä hakijalle sähköisessä muodossa tietoa:

1) lupahakemuksessa esitettävistä tiedoista ja hakemukseen liitettävistä selvityksistä;

2) asian selvittämiseksi hankittavista lausunnoista ja niiden antamiselle varattavasta määräajasta;

3) päätöksen arvioidusta antamisajankohdasta.

Lupaviranomainen voi lisäksi hakijan pyynnöstä tai omasta aloitteestaan järjestää tapaamisen lupa-asiasta hakijan ja viranomaisen välillä neuvonnan järjestämiseksi. Tapaamiseen voidaan kutsua myös muita hankkeen viranomaiskäsittelyissä toimivaltaisia viranomaisia.

Neuvonta on maksutonta.

32 §

Etuoikeusjärjestys

Etuoikeus malminetsintälupaan, kaivoslupaan ja kullanhuuhtontalupaan on sillä, joka on ensimmäisenä hakenut lupaa 34 §:ssä säädettyllä tavalla. Mainitun pykälän 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettu selvitys luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisesta arvioinnista ja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) mukaiset arviointi-selostus ja yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä voidaan kuitenkin toimittaa kaivosviranomaiselle etuoikeutta menettämättä myös lupahakemuksen jättämisen jälkeen, mutta ennen tämän lain 37 §:ssä tarkoitettua lausuntomenettelyä ja 40 §:n mukaista lupahakemuksesta tiedottamista.

Jos kaivoslupaa haetaan malminetsintäalueella olevaan esiintymään, on edellä 1 momentista poiketen etuoikeus kaivoslupaan malminetsintäluvan haltijalla, jos tämä tekee kaivoslupahakemuksen 34 §:ssä säädettyllä tavalla ennen malminetsintäluvan raukeamista tai peruuttamista.

32 §

*Etuoikeusjärjestys **varausilmoituksen ja lupahakemuksen perusteella***

Etuoikeuden malminetsintälupaan voi saada tekemällä varausilmoituksen tai jättämällä malminetsintälupahakemuksen ensimmäisenä. Etuoikeuden kaivoslupaan ja kullanhuuhtontalupaan voi saada jättämällä ensimmäisenä kaivoslupahakemuksen tai kullanhuuhtontalupahakemuksen.

Malminetsintälupahakemuksen valmistelua varten hakija voi varata itselleen alueen tekemällä asiasta ilmoituksen kaivosviranomaiselle (varausilmoitus). Varausilmoitukseen perustuva etuoikeus on voimassa, kun varausilmoitus on tehty 44 §:ssä säädettyllä tavalla eikä varauksen hyväksymiselle ole tässä laissa säädettyä estettä. Etuoikeuden voimassaolo päättyy, kun kaivosviranomaisen varausilmoituksen johdosta tekemä päätös (varauspäätös) raukeaa tai se peruutetaan.

Etuoikeus malminetsintälupaan, kaivoslupaan ja kullanhuuhtontalupaan on sillä, joka on ensimmäisenä hakenut lupaa 34 §:ssä säädettyllä tavalla. Mainitun pykälän 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettu selvitys luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisesta arvioinnista ja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) mukaiset arviointi-selostus ja yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä voidaan kuitenkin toimittaa kaivosviranomaiselle etuoikeutta menettämättä myös lupahakemuksen jättämisen jälkeen, mutta ennen tämän lain 37 §:ssä tarkoitettua lausuntomenettelyä ja 40 §:n mukaista lupahakemuksesta tiedottamista.

Jos kaivoslupaa haetaan malminetsintäalueella olevaan esiintymään, on edellä 1 momentista poiketen etuoikeus kaivoslupaan malminetsintäluvan haltijalla, jos tämä tekee kaivoslupahakemuksen 34 §:ssä säädettyllä tavalla ennen malminetsintäluvan raukeamista tai peruuttamista.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu etuoikeus kaivoslupa- ja säilyy malminetsintäluvan haltijalla myös siinä tapauksessa, että 34 §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettu selvitys luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisesta arvioinnista sekä ympäristövaikutusten arviointiselostus ja yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä toimitetaan kaivosviranomaiselle vasta malminetsintäluvan raukeamisen tai peruuttamisen jälkeen.

Malminetsintälupahakemuksen valmistelua varten hakija voi varata itselleen alueen tekeillä asiasta ilmoituksen kaivosviranomaiselle (varausilmoitus). Varausilmoitukseen perustuva etuoikeus on voimassa, kun varausilmoitus on tehty 44 §:ssä säädettyllä tavalla eikä varauksen hyväksymiselle ole tässä laissa säädettyä estettä. Etuoikeuden voimassaolo päättyy, kun kaivosviranomaisen varausilmoituksen johdosta tekemä päätös (varauspäättös) raukeaa tai se peruutetaan.

34 §

Lupahakemus

Malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhtontalupaa koskeva hakemus on toimitettava lupaviranomaiselle.

Lupahakemuksessa on esitettävä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen ja luotettava selvitys:

1) hakijasta sekä hakijan edellytyksistä harjoittaa haettuun lupaan perustuvaa toimintaa;

2) hakemuksen kohteena olevasta alueesta ja sen kaavoitustilanteesta sekä alueen käyttöä koskevista rajoituksista ja niiden huomioon ottamisesta;

3) niistä, joiden etua, oikeutta tai velvollisuutta asia saattaa koskea (asianosainen);

4) toiminnan edellytyksistä:

a) erityisesti alustava arvio alueella olevista kaivosmineraaleista ja mihin arvio perustuu, kun kyse on malminetsintälupahakemuksesta;

b) erityisesti esiintymän hyödyntämiskelpoisuudesta, kun kyse on kaivoslupahakemuksesta;

Edellä 2 momentissa tarkoitettu etuoikeus kaivoslupa- ja säilyy malminetsintäluvan haltijalla myös siinä tapauksessa, että 34 §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettu selvitys luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisesta arvioinnista sekä ympäristövaikutusten arviointiselostus ja yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä toimitetaan kaivosviranomaiselle vasta malminetsintäluvan raukeamisen tai peruuttamisen jälkeen.

34 §

Lupahakemus

Malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhtontalupaa koskeva hakemus on toimitettava lupaviranomaiselle.

Lupahakemuksessa on esitettävä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen ja luotettava selvitys:

1) hakijasta sekä hakijan edellytyksistä harjoittaa haettuun lupaan perustuvaa toimintaa *mukaan lukien tieto hakijan hakemista tai voimassaolevista muista luvista;*

2) hakemuksen kohteena olevasta alueesta ja sen kaavoitustilanteesta sekä alueen käyttöä koskevista rajoituksista ja niiden huomioon ottamisesta;

3) niistä, joiden etua, oikeutta tai velvollisuutta asia saattaa koskea (asianosainen);

4) toiminnan edellytyksistä:

a) erityisesti alustava arvio alueella olevista kaivosmineraaleista ja mihin arvio perustuu, kun kyse on malminetsintälupahakemuksesta;

5) toimintaa koskevista suunnitelmista;
6) toiminnan ympäristö- ja muista vaikutuksista ottaen huomioon suunniteltujen toimenpiteiden laatu ja laajuus; (26.4.2019/578)

7) toiminnan lopettamisesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä sekä jälkitoimenpiteistä.

Lupahakemukseen on liitettävä:

1) viranomaisen todistukset, rekisterinotteet ja vastaavat asiakirjat, joilla varmennetaan hakemuksessa esitettyjen tietojen sekä säädettyjen vaatimusten huomioon ottaminen;

2) tarvittaessa selvitys luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitetusta arvioinnista ja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) mukainen ympäristövaikutusten arviointiselostus ja yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä; sekä

3) tiivistelmä hakemuksessa ja sen liitteissä esitetyistä tiedoista.

Malminetsintä lupaa ja kullanhuuhdontalupaa koskevaan hakemukseen on lisäksi liitettävä kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma, jos hakija ei ole velvollinen tekemään sellaista ympäristönsuojelulain nojalla.

Niiltä osin kuin 2 momentin 2 ja 5–7 kohdassa vaaditut selvitykset sisältyvät 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun selvitykseen luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisesta arvioinnista tai ympäristövaikutusten arviointiselostukseen, ei niitä kuitenkaan ole tarpeen esittää malminetsintä lupaa, kaivoslupaa tai kullanhuuhdontalupaa koskevassa hakemuksessa. Hakemuksessa tulee tällöin mainita, mitkä 2 momentissa vaadituista selvityksistä sisältyvät 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettuihin asiakirjoihin sekä arvio asiakirjojen toimittamisajankohdasta. (26.4.2019/578)

Kaivoslupahakemuksessa on vaadittava kaivoksen apualueeksi tarkoitettuun alueeseen rajoitettua käyttö- tai muuta oikeutta. Jos kullanhuuhdonta-alueella on välttämätöntä saada oikeus poiketa 26 §:n 1 momentissa säädetystä rakentamiskiellosta, on sitä vaadittava kullanhuuhdotalupahakemuksessa.

Tarkempia säännöksiä lupahakemuksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

b) erityisesti esiintymän hyödyntämiskelpoisuudesta, kun kyse on kaivoslupahakemuksesta;

5) toimintaa koskevista suunnitelmista;

6) toiminnan ympäristö- ja muista vaikutuksista ottaen huomioon suunniteltujen toimenpiteiden laatu ja laajuus;

7) toiminnan lopettamisesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä sekä jälkitoimenpiteistä.

Lupahakemukseen on liitettävä:

1) viranomaisen todistukset, rekisterinotteet ja vastaavat asiakirjat, joilla varmennetaan hakemuksessa esitettyjen tietojen sekä säädettyjen vaatimusten huomioon ottaminen;

2) tarvittaessa selvitys luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitetusta arvioinnista ja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) mukainen ympäristövaikutusten arviointiselostus ja yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä;

3) *saamelaiden kotiseutualueella riittävä selvitys 38 §:n mukaista menettelyä varten hankkeen vaikutuksista saamelaiden oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan;*

4) tiivistelmä hakemuksessa ja sen liitteissä esitetyistä tiedoista.

Malminetsintä lupaa ja kullanhuuhdontalupaa koskevaan hakemukseen on lisäksi liitettävä kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma, jos hakija ei ole velvollinen tekemään sellaista ympäristönsuojelulain nojalla.

Niiltä osin kuin 2 momentin 2 ja 5–7 kohdassa vaaditut selvitykset sisältyvät 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun selvitykseen luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisesta arvioinnista tai ympäristövaikutusten arviointiselostukseen, ei niitä kuitenkaan ole tarpeen esittää malminetsintä lupaa, kaivoslupaa tai kullanhuuhdontalupaa koskevassa hakemuksessa. Hakemuksessa tulee tällöin mainita, mitkä 2 momentissa vaadituista selvityksistä sisältyvät 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettuihin asiakirjoihin sekä arvio asiakirjojen toimittamisajankohdasta.

Kaivoslupahakemuksessa on vaadittava kaivoksen apualueeksi tarkoitettuun alueeseen

rajoitettua käyttö- tai muuta oikeutta. Jos kullanhuuhdonta-alueella on välttämätöntä saada oikeus poiketa 26 §:n 1 momentissa säädetystä rakentamiskiellosta, on sitä vaadittava kullanhuuhdontalupahakemuksessa.

Tarkempia säännöksiä lupahakemuksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

36 §

Lupahakemuksen täydentäminen

Lupahakemuksen täydentämisestä säädetään hallintolain (434/2003) 22 ja 33 §:ssä.

36 §

Lupahakemuksen täydentäminen

Lupahakemuksen täydentämisestä säädetään hallintolain (434/2003) 22 ja 33 §:ssä.

Jos asiaa käsiteltäessä kaivosviranomaisella ilmenee tarve pyytää hakijalta asian ratkaisemiseksi tarpeellisia selvityksiä, tätä koskevassa pyynnössä on yksilöitävä, mistä erityisistä seikoista selvitystä on esitettävä ja millä perusteella niiden esittäminen on tarpeen.

38 §

Asian selvittäminen saamelaisten kotiseutualueella, koltta-alueella ja erityisellä poronhoitoalueella

Lupaviranomaisen tulee saamelaisten kotiseutualueella selvittää yhteistyössä saamelaiskäräjien, alueen paliskuntien, alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen tai laitoksen ja hakijan kanssa malminetsintäluvan, kaivosluvan tai kullanhuuhdontaluvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat vaikutukset saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä harkita haittojen vähentämiseksi ja estämiseksi tarvittavat toimenpiteet. Tällöin on otettava huomioon:

1) hakemuksessa tarkoitetun alueen läheisyydessä voimassa olevat vastaavat luvat;

2) mitä saamelaisten oikeuden kannalta alkuperäiskansana tärkeitä alueita hakemus koskee;

38 §

Asian selvittäminen saamelaisten kotiseutualueella, koltta-alueella ja erityisellä poronhoitoalueella

Lupaviranomaisen tulee saamelaisten kotiseutualueella selvittää yhteistyössä luvan hakijan, saamelaiskäräjien, alueen paliskuntien ja alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen tai laitoksen kanssa malminetsintäluvan, kaivosluvan tai kullanhuuhdontaluvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat vaikutukset saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana sekä harkita haittojen vähentämiseksi ja estämiseksi tarvittavat toimenpiteet. Yhteistyötä tehdään luvan hakijan lupahakemuksessaan toimittaman selvityksen pohjalta. Tällöin on otettava erityisesti huomioon:

1) hakemuksessa tarkoitetun toiminnan tiedossa olevat tai todennäköiset vaikutukset saamelaisten oikeudelle ylläpitää ja kehittää alueella kieltään ja kulttuuriaan sekä harjoittaa perinteisiä elinkeinojaan;

3) muut saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana häiritsevät alueiden käyttömuodot hakemuksessa tarkoitettulla alueella ja sen läheisyydessä.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös sellaisia saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella toteutettavia hankkeita, joilla on huomattava merkitys saamelaisten oikeuden kannalta alkuperäiskansana.

Lupaviranomaisen tulee koltta-alueella pyytää lausunto kolttien kyläkokoukselta luvan mukaisesta toiminnasta kolttien elinkeinoille ja elinolosuhteille aiheutuvien vaikutusten selvittämiseksi. Lausuntomenettelystä säädetään kolttalain 56 §:ssä.

Lupaviranomaisen tulee erityisellä poronhoitoalueella selvittää yhteistyössä alueella toimivien paliskuntien kanssa luvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat haitat poronhoidolle.

Asian selvittämiseksi lupaviranomainen voi tarvittaessa järjestää tilaisuuden, johon kutsutaan kuultavaksi saamelaiskäräjien, kolttien kyläkokouksen, koltthaneuvoston, asianomaisten paliskuntien, hakijan, alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen tai laitoksen, kunnan, kalastusalueen ja yhteismetsien edustajat. Neuvotteluvaihtoiteesta säädetään lisäksi saamelaiskäräjistä annetun lain 9 §:ssä ja poronhoitolain 53 §:ssä.

2) hakemuksessa tarkoitettun alueen läheisyydessä voimassa olevat vastaavat luvat;

3) mitä saamelaisten oikeuden kannalta alkuperäiskansana tärkeitä alueita hakemus koskee;

4) muut saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana häiritsevät alueiden käyttömuodot hakemuksessa tarkoitettulla alueella ja sen läheisyydessä.

Selvityksessä on arvioitava, olisiko kyseessä olevalla alueella luvan myöntämisestä huolimatta mahdollista edelleen ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria sekä harjoittaa saamelaisten perinteisiä elinkeinoja.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös sellaisia saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella toteutettavia hankkeita, joilla on huomattava merkitys saamelaisten oikeuden kannalta alkuperäiskansana.

Lupaviranomaisen tulee koltta-alueella pyytää lausunto kolttien kyläkokoukselta luvan mukaisesta toiminnasta kolttien elinkeinoille ja elinolosuhteille aiheutuvien vaikutusten selvittämiseksi. Lausuntomenettelystä säädetään kolttalain 56 §:ssä.

Lupaviranomaisen tulee erityisellä poronhoitoalueella selvittää yhteistyössä alueella toimivien paliskuntien kanssa luvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat haitat poronhoidolle.

Asian selvittämiseksi lupaviranomainen voi tarvittaessa järjestää tilaisuuden, johon kutsutaan kuultavaksi saamelaiskäräjien, kolttien kyläkokouksen, koltthaneuvoston, asianomaisten paliskuntien, hakijan, alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen tai laitoksen, kunnan, kalastusalueen ja yhteismetsien edustajat. Neuvotteluvaihtoiteesta säädetään lisäksi saamelaiskäräjistä annetun lain 9 §:ssä ja poronhoitolain 53 §:ssä.

Tarkempia säännöksiä menettelystä ja selvityksen sisällöstä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Lupaviranomaisen on ennen malminetsintä-lupaa, kaivoslupaa, kullanhuuhdonta-lupaa ja kaivosaluelunastuslupaa koskevan asian ratkaisemista varattava asianosaisille tilaisuus tehdä muistutuksia lupa-asian johdosta.

Muille kuin asianosaisille on varattava tilaisuus ilmaista mielipiteensä malminetsintä-lupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhdonta-lupaa koskevassa asiassa.

Muistutusten ja mielipiteiden esittämistä varten on asetettava asian laatuun nähden riittävä määräaika.

Lupaviranomaisen on ennen malminetsintä-lupaa, kaivoslupaa, kullanhuuhdonta-lupaa ja kaivosaluelunastuslupaa koskevan asian ratkaisemista varattava asianosaisille tilaisuus tehdä muistutuksia lupa-asian johdosta.

Muille kuin asianosaisille on varattava tilaisuus ilmaista mielipiteensä malminetsintä-lupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhdonta-lupaa koskevassa asiassa.

Muistutusten ja mielipiteiden esittämistä varten on asetettava asian laatuun nähden riittävä määräaika.

Edellä 1–3 momentissa säädetyn lisäksi, kaivosviranomaisen on järjestettävä yleisölle avoin tilaisuus muistutusten ja mielipiteiden tekemisen tueksi, kun kyseessä on kaivoslupaa, kaivosluvan muuttamista tai kaivosluvan voimassaolon jatkamista koskeva hakemus, ellei tilaisuuden järjestämistä ole pidettävä ilmeisen tarpeettomana. Tilaisuudessa on annettava selvitys lupahakemuksen sisällöstä. Tarkempia säännöksiä tilaisuudesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

44 §

Varausilmoitus

Varausilmoitus on toimitettava kaivosviranomaiselle. Ilmoituksessa on esitettävä tarpeellinen ja luotettava selvitys:

- 1) varaajasta;
- 2) alueesta, jota etuoikeuden varaus koskee (*varausalue*);
- 3) tutkimussuunnitelman laadinnasta ja muista malminetsintälupahakemusta valmis-televista toimenpiteistä sekä niiden aikataulusta.

Varausilmoitus ei saa koskea aluetta, joka kuuluu malminetsintäalueeseen, kaivosalueeseen tai kullanhuuhdonta-alueeseen. Varausilmoitus ei myöskään saa koskea aiemmin varausalueena ollutta aluetta, ennen kuin vuosi

44 §

Varausilmoitus

Varausilmoitus on toimitettava kaivosviranomaiselle. Ilmoituksessa on esitettävä tarpeellinen ja luotettava selvitys:

- 1) varaajasta;
- 2) alueesta, jota etuoikeuden varaus koskee (*varausalue*);
- 3) tutkimussuunnitelman laadinnasta ja muista malminetsintälupahakemusta valmis-televista toimenpiteistä sekä niiden aikataulusta.

Varausalueesta on rajattava 7 §:n 2 momentissa sekä 9 §:n 4 momentissa tarkoitetut alueet.

Varausilmoitus ei saa koskea aluetta, joka kuuluu malminetsintäalueeseen, kaivosalueeseen tai kullanhuuhdonta-alueeseen. Varausilmoitus ei myöskään saa koskea aiemmin varausalueena ollutta aluetta, ennen kuin vuosi

on kulunut varauspäättöksen raukeamisesta tai peruuttamisesta.

on kulunut varauspäättöksen raukeamisesta tai peruuttamisesta.

Varaajan on tiedotettava varausilmoituksen jättämisestä sitä kuntaa tai niitä kuntia, joilla varausalue sijaitsee. Jos varausalue sijoittuu saamelaisten kotiseutualueelle, on tiedotettava myös saamelaiskäräjiä ja kolttien kyläkokousta, jos varausalue sijoittuu koltta-alueelle.

Tarkempia säännöksiä varausilmoituksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Tarkempia säännöksiä varausilmoituksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

46 §

46 §

Malminetsintäluvan ja kullanhuuhdontaluvan myöntämisen esteet

Malminetsintäluvan ja kullanhuuhdontaluvan myöntämisen esteet

Malminetsintälupaa ja kullanhuuhdontalupaa ei saa myöntää:

1) 7 §:n 2 momentissa tarkoitettulle alueelle;
2) 9 §:n 4 momentissa tarkoitettulle alueelle;
3) aiemmin malminetsintäalueena olleelle alueelle ennen kuin malminetsintäluvan raukeamisesta tai peruttamisesta on kulunut kaksi vuotta luvan viimeisestä voimassaolopäivästä lukien;

4) aiemmin kaivosalueena olleelle alueelle ennen kuin kaksi vuotta on kulunut kaivostoinnin lopettamispäätöksen lainvoimaiseksi tulemistä edeltäneestä päivästä;

5) alueelle, joka kuuluu malminetsintäalueeseen, kaivosalueeseen tai kullanhuuhdonta-alueeseen tai josta on tehty varausilmoitus 44 §:ssä säädettyllä tavalla;

6) alueelle, jossa luvan mukainen toiminta vaikeuttaisi oikeusvaikutteisen kaavan toteuttamista;

7) alueelle, jonka osalta kunta vastustaa luvan myöntämistä kaavoituksesta johtuvasta tai muusta alueiden käyttöön liittyvästä pätevistä syistä, jollei luvan myöntämiselle ole erityistä syytä;

8) jos on painavia perusteita epäillä, että haetun alueen laajuuden johdosta taikka hakemuksen käsittelyn yhteydessä ilmenneistä muista syistä hakijalla ei ole edellytyksiä tai

Malminetsintälupaa ja kullanhuuhdontalupaa ei saa myöntää:

1) 7 §:n 2 momentissa tarkoitettulle alueelle;
2) 9 §:n 4 momentissa tarkoitettulle alueelle;
3) aiemmin malminetsintäalueena olleelle alueelle ennen kuin malminetsintäluvan raukeamisesta tai peruttamisesta on kulunut kaksi vuotta luvan viimeisestä voimassaolopäivästä lukien;

4) aiemmin kaivosalueena olleelle alueelle ennen kuin kaksi vuotta on kulunut kaivostoinnin lopettamispäätöksen lainvoimaiseksi tulemistä edeltäneestä päivästä;

5) alueelle, joka kuuluu malminetsintäalueeseen, kaivosalueeseen tai kullanhuuhdonta-alueeseen tai josta on tehty varausilmoitus 44 §:ssä säädettyllä tavalla;

6) alueelle, jossa luvan mukainen toiminta vaikeuttaisi oikeusvaikutteisen kaavan toteuttamista;

7) alueelle, jonka osalta kunta vastustaa luvan myöntämistä kaavoituksesta johtuvasta tai muusta alueiden käyttöön liittyvästä *painavasta* syystä, jollei *tärkeä yleinen etu edellytä luvan myöntämistä*;

8) *alueelle, jossa luvan mukainen toiminta aiheuttaa olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle;*

ilmeisesti tarkoitustakaan ryhtyä luvan mukaiseen toimintaan, taikka hakija on aikaisemmin olennaisesti laiminlyönyt tähän lakiin perustuvia velvollisuuksia; laiminlyöntien olennaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon erityisesti laiminlyöntien suunnitelmallisuus, niiden kesto ja toistuvuus sekä laiminlyönneistä aiheutuneiden vahinkojen määrä.

9) jos on painavia perusteita epäillä, että haetun alueen laajuuden johdosta taikka hakemuksen käsittelyn yhteydessä ilmenneistä muista syistä hakijalla ei ole edellytyksiä tai ilmeisesti tarkoitustakaan ryhtyä luvan mukaiseen toimintaan, taikka hakija on aikaisemmin olennaisesti laiminlyönyt *tämän lain mukaisessa toiminnassa toimintaan sovellettavaan lainsäädäntöön* perustuvia velvollisuuksia; laiminlyöntien olennaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon erityisesti laiminlyöntien suunnitelmallisuus, niiden kesto ja toistuvuus sekä laiminlyönneistä aiheutuneiden vahinkojen määrä.

Malminetsintälupa ja kullanhuuhdontalupa voidaan kuitenkin myöntää 1 momentin 1–4 kohdassa tarkoitettulle alueelle asiassa toimivaltaisen viranomaisen tai laitoksen taikka asianomaisen oikeudenhaltijan suostumuksella, ei kuitenkaan 7 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettulle alueelle. Luvan myöntämisen esteenä ei myöskään pidetä sellaista asu-miseen tai työntekoon tarkoitettua rakennusta tai muuta tilaa, joka on kaivostoimintaa tai kullanhuuhdontaa varten ja sijaitsee kaivos-alueella tai kullanhuuhdonta-alueella.

Malminetsintälupaa ei saa myöntää, ellei alueella voida perustellusti arvioida olevan kaivosmineraaleja.

Malminetsintälupa ja kullanhuuhdontalupa voidaan kuitenkin myöntää 1 momentin 1–4 kohdassa tarkoitettulle alueelle asiassa toimivaltaisen viranomaisen tai laitoksen taikka asianomaisen oikeudenhaltijan suostumuksella, ei kuitenkaan 7 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettulle alueelle. Luvan myöntämisen esteenä ei myöskään pidetä sellaista asu-miseen tai työntekoon tarkoitettua rakennusta tai muuta tilaa, joka on kaivostoimintaa tai kullanhuuhdontaa varten ja sijaitsee kaivos-alueella tai kullanhuuhdonta-alueella.

Malminetsintälupaa ei saa myöntää, ellei alueella voida perustellusti arvioida olevan kaivosmineraaleja.

47 §

Kaivosluvan myöntämisen edellytykset

Esiintymän tulee olla kooltaan, pitoisuudeltaan ja teknisiltä ominaisuuksiltaan hyödyntämiskelpoinen.

47 §

Kaivosluvan myöntämisen edellytykset

Esiintymän tulee olla kooltaan, pitoisuudeltaan ja teknisiltä ominaisuuksiltaan hyödyntämiskelpoinen.

Kaivosalue ja kaivoksen apualue eivät saa sijaita alueella, jolle ei 46 §:n 1 momentin 1–5 kohdan mukaan voida myöntää malminetsintälupaa eikä kullanhuuhtontalupaa.

Kaivosalue ja kaivoksen apualue eivät saa sijaita alueella, jolle ei 46 §:n 1 momentin 1–5 kohdan mukaan voida myöntää malminetsintälupaa eikä kullanhuuhtontalupaa.

Hakijalla tulee olla käytettävissä haettuun lupaan perustuvaan toimintaan nähden tarpeellinen asiantuntemus ja muutoin riittävät taloudelliset edellytykset.

Kaivoslupa voidaan kuitenkin myöntää 46 §:n 1 momentin 1–4 kohdassa tarkoitetusta esteestä huolimatta, jos:

1) 46 §:n 2 momentissa säädetty edellytykset täyttyvät; tai

2) kaivosalue ei muutoin ole mahdollista 19 §:n mukaisesti toteuttaa ja kyseinen alue ei ole 7 §:n 2 momentin 1 tai 2 kohdassa taikka 9 §:n 4 momentissa tarkoitettu alue.

Kaivosalueen ja kaivoksen apualueen suhde muuhun alueiden käyttöön tulee olla selvitetty. Kaivostoiminnan tulee perustua maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen oikeusvaikutteiseen kaavaan taikka kaivostoiminnan vaikutukset huomioon ottaen asian tulee olla muutoin riittävästi selvitetty yhteistyössä kunnan, maakunnan liiton ja elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen kanssa. Kaavan oikeusvaikutuksista säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa.

Kaivoslupa voidaan kuitenkin myöntää 46 §:n 1 momentin 1–4 kohdassa tarkoitetusta esteestä huolimatta, jos:

1) 46 §:n 2 momentissa säädetty edellytykset täyttyvät; tai

2) kaivosalue ei muutoin ole mahdollista 19 §:n mukaisesti toteuttaa ja kyseinen alue ei ole 7 §:n 2 momentin 1 tai 2 kohdassa taikka 9 §:n 4 momentissa tarkoitettu alue.

Kaivostoiminnan tulee perustua maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen voimassa olevaan yleiskaavaan tai asemakaavaan, jossa kaivosalueen ja kaivoksen apualueen sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön on selvitetty.

48 §

Kaivoslupan myöntämisen esteet

Kaivoslupaa ei saa myöntää, jos on painavia perusteita epäillä, että hakemuksen käsittelyn yhteydessä ilmenneistä syistä hakijalla ei ole edellytyksiä tai ilmeisesti tarkoitustakaan huolehtia kaivostoiminnan aloittamisesta, taikka hakija on aikaisemmin olennaisesti laiminlyönyt tähän lakiin perustuvia velvollisuuksia. Laiminlyöntien olennaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon erityisesti laiminlyöntien suunnitelmallisuus, niiden kesto ja toistuvuus sekä laiminlyönneistä aiheutuneiden vahinkojen määrä.

48 §

Kaivoslupan myöntämisen esteet

Kaivoslupaa ei saa myöntää, jos on painavia perusteita epäillä, että hakemuksen käsittelyn yhteydessä ilmenneistä syistä hakijalla ei ole käytettävissä haettuun lupaan perustuvaan toimintaan nähden tarpeellista asiantuntemusta tai muutoin riittäviä taloudellisia edellytyksiä tai ilmeisesti tarkoitustakaan huolehtia kaivostoiminnan aloittamisesta, taikka hakija on aikaisemmin olennaisesti laiminlyönyt tämän lain mukaisessa toiminnassa toimintaan soveltuvaan lainsäädänteen mukaisesti.

Vaikka kaivosluvan myöntämisen edellytykset täyttyvät eikä luvan myöntämiselle ole tässä laissa säädettyä estettä, lupaa ei saa myöntää, jos kaivostoiminta aiheuttaa vaaraa yleiselle turvallisuudelle, aiheuttaa huomattavia vahingollisia ympäristövaikutuksia tai heikentää merkittävästi paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloja eikä mainittua vaaraa tai vaikutuksia voida lupamääräyksin poistaa.

töön perustuvia velvollisuuksia. Laiminlyöntien olennaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon erityisesti laiminlyöntien suunnitelmallisuus, niiden kesto ja toistuvuus sekä laiminlyönneistä aiheutuneiden vahinkojen määrä.

Vaikka kaivosluvan myöntämisen edellytykset täyttyvät eikä luvan myöntämiselle ole tässä laissa säädettyä estettä, lupaa ei saa myöntää, jos kaivostoiminta aiheuttaa vaaraa yleiselle turvallisuudelle, aiheuttaa huomattavia vahingollisia ympäristövaikutuksia *taikka* heikentää merkittävästi paikkakunnan asutus- tai elinkeino-oloja eikä mainittua vaaraa tai vaikutuksia voida lupamääräyksin poistaa.

51 §

Malminetsintäluvassa annettavat määräykset

Malminetsintäluvassa on määrättävä malminetsintäalueen sijainti ja rajat.

Malminetsintäluvassa on annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset:

- 1) malminetsintätutkimusten ajankohdista ja menetelmistä sekä malminetsintään liittyvistä laitteista ja rakennelmista;
- 2) poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella;
- 3) sen varmistamiseksi, ettei luvassa tarkoitettulla toiminnalla vaaranneta saamelaisten asemaa alkuperäkansana saamelaisten kotiseutualueella ja kolttien kolttalain mukaisia oikeuksia koltta-alueella;
- 4) tutkimustöitä ja -tuloksia koskevasta selvitysvelvollisuudesta;
- 5) jälkitoimenpiteistä ja ajankohdasta, jolloin jälkitoimenpiteitä koskeva ilmoitus on viimeistään tehtävä;
- 6) kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmasta ja sen noudattamisesta;
- 7) velvollisuudesta ilmoittaa tutkimustöistä asianomaiselle toimialallaan yleistä etua valvovalle viranomaiselle;
- 8) malminetsintäalueen koon pienentämisen aikataulusta;

51 §

Malminetsintäluvassa annettavat määräykset

Malminetsintäluvassa on määrättävä malminetsintäalueen sijainti ja rajat.

Malminetsintäluvassa on annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset:

- 1) malminetsintätutkimusten ajankohdista ja menetelmistä sekä malminetsintään liittyvistä laitteista ja rakennelmista;
- 2) poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella *ja saamelaisten kotiseutualueella muille saamelaisten perinteisille elinkeinoille aiheutuvien haittojen vähentämiseksi*;
- 3) sen varmistamiseksi, ettei luvassa tarkoitettulla toiminnalla vaaranneta *saamelaisten kotiseutualueella saamelaisten oikeutta ylläpitää ja kehittää alueella kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan* ja kolttien kolttalain mukaisia oikeuksia koltta-alueella;
- 4) tutkimustöitä ja -tuloksia koskevasta selvitysvelvollisuudesta;
- 5) jälkitoimenpiteistä ja ajankohdasta, jolloin jälkitoimenpiteitä koskeva ilmoitus on viimeistään tehtävä;
- 6) kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmasta ja sen noudattamisesta;

9) vakuudesta 10 luvun mukaisesti;
10) muista malminetsintää ja malminetsintäalueen käyttöä koskevista seikoista sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu tässä laissa kiellettyä seurausta;

11) muista yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja luvan edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

7) velvollisuudesta ilmoittaa tutkimustoista asianomaiselle toimialallaan yleistä etua valvovalle viranomaiselle;

8) malminetsintäalueen koon pienentämisen aikataulusta;

9) vakuudesta 10 luvun mukaisesti;

10) toimenpiteistä, joilla varmistutaan, ettei malminetsinnästä ja muusta malminetsintäalueen käytöstä aiheudu haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle, olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle, merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, harvinaisten tai arvokkaiden luonnonesiintymien olennaista vahingoittumista, merkittävää maisemallista haittaa tai muuta merkittävää vahingollista ympäristövaikutusta;

11) muista malminetsintää ja malminetsintäalueen käyttöä koskevista seikoista sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu tässä laissa kiellettyä seurausta;

12) muista yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja luvan edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

2 momentin 1 kohdan mukaisia lupamääräyksiä malminetsintätutkimusten ajankohdista ja menetelmistä sekä malminetsintään liittyvistä laitteista ja rakennelmista annettaessa on otettava huomioon hyvät käytänteet malminetsinnästä aiheutuvien ympäristövaikutusten vähentämiseksi.

Tarkempia säännöksiä malminetsintäluvassa annettavista määräyksistä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

52 §

Kaivosluvassa annettavat määräykset

Kaivosluvassa on määrättävä muodostettavan kaivosalueen ja kaivoksen apualueen sijainti ja rajat ottaen huomioon, mitä 19 ja 47 §:ssä säädetään, sekä kaivoksen apualueella koskevien käyttö- ja muiden erityisten oikeuksien sisältö. Lupaviranomainen voi tehdä hakemuksessa esitettyyn kaivosalueeseen tai kaivoksen apualueeseen sellaisia sijaintia ja

52 §

Kaivosluvassa annettavat määräykset

Kaivosluvassa on määrättävä muodostettavan kaivosalueen ja kaivoksen apualueen sijainti ja rajat ottaen huomioon, mitä 19 ja 47 §:ssä säädetään, sekä kaivoksen apualueella koskevien käyttö- ja muiden erityisten oikeuksien sisältö. Lupaviranomainen voi tehdä hakemuksessa esitettyyn kaivosalueeseen tai kaivoksen apualueeseen sellaisia sijaintia ja

rajoja koskevia muutoksia, jotka ovat tämän lain säännökset huomioon ottaen tarpeellisia.

Kaivosluvassa tulee asettaa määräaika, jonka kuluessa kaivosluvan haltijan on ryhdyttävä kaivostoimintaan tai muuhun sellaiseen valmistavaan työhön, joka osoittaa luvanhaltijan vakavasti pyrkivän varsinaiseen kaivostoimintaan. Määräaika voi olla enintään kymmenen vuotta luvan lainvoimaiseksi tulosta.

Kaivosluvassa on annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset:

1) kaivostoiminnasta aiheutuvien haitallisten vaikutusten välttämiseksi tai rajoittamiseksi sekä ihmisten terveyden ja yleisen turvallisuuden varmistamiseksi;

2) toimenpiteistä, joilla varmistetaan, että kaivostoiminnassa ei harjoiteta ilmeistä kaivosmineraalien tuhlausta taikka kaivoksen mahdollista tulevaa käyttöä ja louhimistyötä ei vaaranneta tai vaikeuteta;

3) esiintymän hyödyntämisen laajuutta ja tuloksia koskevasta selvitysvelvollisuudesta;

4) poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella;

5) sen varmistamiseksi, ettei luvassa tarkoitettulla toiminnalla vaaranneta saamelaisten asemaa alkuperäiskansana saamelaisten kotiseutualueella ja kolttien kolttalain mukaisia oikeuksia koltta-alueella;

6) kaivostoiminnan lopettamiseen liittyvästä vakuudesta 10 luvun mukaisesti sekä muista lopettamiseen liittyvistä ja lopettamisen jälkeisistä velvollisuuksista;

7) lupamääräysten tarkistamiseen liittyvien selvitysten toimittamiseen asetettavasta määräajasta;

8) muista kaivosluvan nojalla tapahtuvaa toimintaa koskevista seikoista sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu tässä laissa kiellettyä seurausta;

9) muista yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja luvan edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

rajoja koskevia muutoksia, jotka ovat tämän lain säännökset huomioon ottaen tarpeellisia.

Kaivosluvassa tulee asettaa määräaika, jonka kuluessa kaivosluvan haltijan on ryhdyttävä kaivostoimintaan tai muuhun sellaiseen valmistavaan työhön, joka osoittaa luvanhaltijan vakavasti pyrkivän varsinaiseen kaivostoimintaan. Määräaika voi olla enintään kymmenen vuotta luvan lainvoimaiseksi tulosta.

Kaivosluvassa on annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset:

1) kaivostoiminnasta aiheutuvien haitallisten vaikutusten välttämiseksi tai rajoittamiseksi sekä ihmisten terveyden ja yleisen turvallisuuden varmistamiseksi;

2) toimenpiteistä, joilla varmistetaan, että kaivostoiminnassa ei harjoiteta ilmeistä kaivosmineraalien tuhlausta taikka kaivoksen mahdollista tulevaa käyttöä ja louhimistyötä ei vaaranneta tai vaikeuteta;

3) esiintymän hyödyntämisen laajuutta ja tuloksia koskevasta selvitysvelvollisuudesta;

4) poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella ja saamelaisten kotiseutualueella muille saamelaisten perinteisille elinkeinoille aiheutuvien haittojen vähentämiseksi;

5) sen varmistamiseksi, ettei luvassa tarkoitettulla toiminnalla vaaranneta saamelaisten kotiseutualueella saamelaisten oikeutta ylläpitää ja kehittää alueella kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan ja kolttien kolttalain mukaisia oikeuksia koltta-alueella;

6) kaivostoiminnan lopettamiseen liittyvästä vakuudesta 10 luvun mukaisesti sekä muista lopettamiseen liittyvistä ja lopettamisen jälkeisistä velvollisuuksista;

7) lupamääräysten tarkistamiseen liittyvien selvitysten toimittamiseen asetettavasta määräajasta;

8) muista kaivosluvan nojalla tapahtuvaa toimintaa koskevista seikoista sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu tässä laissa kiellettyä seurausta;

9) puuston, muun kasvillisuuden säilyttämisestä, uusimisesta ja uusista istutuksista kaivostoiminnan aikana;

10) kaivosalueen toimintojen sijoittelusta ottaen huomioon luonnon monimuotoisuus ja muut ympäristövaikutukset;

11) toimenpiteistä, joilla estetään huomattavien vahingollisten ympäristövaikutusten aiheutumista;

12) toimenpiteistä, joilla estetään paikkakunnan asutus- tai elinkeino-olojen merkittävää heikentymistä;

13) kaivoksen vaiheittaisesta sulkemisesta

14) muista yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja luvan edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

Tarkempia säännöksiä kaivosluvassa annettavista määräyksistä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

54 §

Kullanhuuhdontaluvassa annettavat määräykset

Kullanhuuhdontaluvassa on määrättävä kullanhuuhdonta-alueen sijainti ja rajat.

Kullanhuuhdontaluvassa on annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset:

1) kullanhuuhdonnan ajankohdista ja menettelmistä;

2) kullanhuuhdonta-alueen kunnossapidosta;

3) poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella;

4) sen varmistamiseksi, ettei luvassa tarkoitulla toiminnalla vaaranneta saamelaisten asemaa alkuperäiskansana saamelaisten kotiseutualueella ja kolttien kolttalain mukaisia oikeuksia koltta-alueella;

5) kullanhuuhdontaa koskevasta selvityselvöllisyydestä;

6) jälkitoimenpiteistä;

7) kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmasta ja sen noudattamisesta;

8) vakuudesta 10 luvun mukaisesti;

9) muista kullanhuuhdontaa ja kullanhuuhdonta-alueen käyttöä koskevista seikoista sen

54 §

Kullanhuuhdontaluvassa annettavat määräykset

Kullanhuuhdontaluvassa on määrättävä kullanhuuhdonta-alueen sijainti ja rajat.

Kullanhuuhdontaluvassa on annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset:

1) kullanhuuhdonnan ajankohdista ja menettelmistä;

2) kullanhuuhdonta-alueen kunnossapidosta;

3) poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella ja saamelaisten kotiseutualueella muille saamelaisten perinteisille elinkeinoille aiheutuvien haittojen vähentämiseksi;

4) sen varmistamiseksi, ettei luvassa tarkoitulla toiminnalla saamelaisten kotiseutualueella saamelaisten oikeutta ylläpitää ja kehittää alueella kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan ja kolttien kolttalain mukaisia oikeuksia koltta-alueella;

5) kullanhuuhdontaa koskevasta selvityselvöllisyydestä;

6) jälkitoimenpiteistä;

7) kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmasta ja sen noudattamisesta;

Voimassa oleva laki

varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu tässä laissa kiellettyä seurausta;

10) muista yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja luvan edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

Ehdotus

8) vakuudesta 10 luvun mukaisesti;

9) muista kullanhuuhtontaa ja kullanhuuhtonta-alueen käyttöä koskevista seikoista sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu tässä laissa kiellettyä seurausta;

10) muista yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja luvan edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

Tarkempia säännöksiä kullanhuuhtontaluvassa annettavista määräyksistä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

55 a §

Varauspäätöksen sisältö

Varausta koskevassa päätöksessä on selostettava varauksen tarkoitus ja vaikutukset.

Varauspäätöksessä on vahvistettava varausalueen sijainti ja rajat. Kaivosviranomaisen on varmistettava, että vahvistettava varausalue ei sijaitse 7 §:n 2 momentissa sekä 9 §:n 4 momentissa tarkoitetuilla alueilla.

Päätöksessä on ilmoitettava varauspäätöksen voimassaoloaika ja siitä on käytävä ilmi voimassaoloaika koskeva harkinta. Päätöksestä on käytävä ilmi kaivoslain 55 §:ssä säädettyjen varausilmoituksen ratkaisuperusteiden soveltaminen.

Tarkempia säännöksiä varauspäätöksen sisällöstä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

56 §

Lupapäätöksen sisältö

Malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhtontalupaa sekä kaivosalueenastuslupaa koskevassa päätöksessä on selostettava hakemuksen tarkoitus tai liitettävä hakemus tarpeellisilta osin päätökseen. Päätöksessä on otettava kantaa lausunnoissa ja muistutuksissa esitettyihin yksilöityihin vaatimuksiin.

56 §

Lupapäätöksen sisältö

Malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhtontalupaa sekä kaivosalueenastuslupaa koskevassa päätöksessä on selostettava hakemuksen tarkoitus tai liitettävä hakemus tarpeellisilta osin päätökseen. Päätöksessä on vastattava lausunnoissa, muistutuksissa ja mielipiteissä esitettyihin yksilöityihin vaatimuksiin.

Jos hakemus koskee ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitettua hanketta, päätökseen on sisällytettävä yhteysviranomaisen tekemä perusteltu päätelmä. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten ympäristövaikutusten arviointiselostus, perusteltu päätelmä ja mahdolliset ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 29 §:ssä tarkoitetut, valtioiden rajat ylittäviin vaikutuksiin liittyvät kansainvälistä kuulemistä koskevat asiakirjat on otettu huomioon.

Jos hakemus koskee ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitettua hanketta, päätökseen on sisällytettävä yhteysviranomaisen tekemä perusteltu päätelmä. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten ympäristövaikutusten arviointiselostus, perusteltu päätelmä ja mahdolliset ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 29 §:ssä tarkoitetut, valtioiden rajat ylittäviin vaikutuksiin liittyvät kansainvälistä kuulemistä koskevat asiakirjat on otettu huomioon.

Kaivoslupaa koskevaan päätökseen on liitettävä kartta kaivosalueesta.

Tarkempia säännöksiä lupapäätöksen perusteluista ja liitekartasta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

58 §

Lupapäätöksestä tiedottaminen

Lupapäätös malminetsintäluvasta, kaivosluvasta ja kullanhuuhtontaluvasta on toimitettava hakijalle, ja niille, jotka ovat sitä erikseen pyytäneet, sekä valvontaviranomaisille ja asiassa yleistä etua valvoville viranomaisille. Päätös on lisäksi toimitettava niille kunnille, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille ja muille tahoille, joille on asian käsittelyn aikana annettu tieto ja joilta on pyydetty lausunto.

Tieto päätöksen antamisesta on lähetettävä kirjeellä tai sähköisesti 40 §:n 1 momentissa tarkoitetuille asianosaisille, ja asiassa muistutuksen tehneille sekä mielipiteen ilmaiseille. Tieto päätöksen antamisesta annetaan sähköisesti asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 19 §:ssä tarkoitettuna tavallisena sähköisenä tiedoksiantona.

Lisäksi kaivoslupan myöntämisestä koskeva päätöksestä on viipymättä toimitettava jäljennös Säteilyturvakeskukselle ja Maanmittauslaitokselle.

Jos päätöksestä on annettava tieto yhteisen alueen järjestäytymättömälle osakaskunnalle, sovelletaan, mitä lupahakemuksesta tiedottamisesta 40 §:n 3 momentissa säädetään.

58 §

Lupapäätöksestä tiedottaminen

Lupapäätös malminetsintäluvasta, kaivosluvasta ja kullanhuuhtontaluvasta on toimitettava hakijalle, ja niille, jotka ovat sitä erikseen pyytäneet, sekä valvontaviranomaisille ja asiassa yleistä etua valvoville viranomaisille. Päätös on lisäksi toimitettava niille kunnille, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille ja muille tahoille, joille on asian käsittelyn aikana annettu tieto ja joilta on pyydetty lausunto.

Tieto päätöksen antamisesta on lähetettävä kirjeellä tai sähköisesti 40 §:n 1 momentissa tarkoitetuille asianosaisille, ja asiassa muistutuksen tehneille sekä mielipiteen ilmaiseille. Tieto päätöksen antamisesta annetaan sähköisesti asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 19 §:ssä tarkoitettuna tavallisena sähköisenä tiedoksiantona.

Lisäksi kaivoslupan myöntämisestä koskeva päätöksestä on viipymättä toimitettava jäljennös Säteilyturvakeskukselle ja Maanmittauslaitokselle.

Jos päätöksestä on annettava tieto yhteisen alueen järjestäytymättömälle osakaskunnalle, sovelletaan, mitä lupahakemuksesta tiedottamisesta 40 §:n 3 momentissa säädetään.

Jos päätös kohdistuu saamelaisten kotiseutualueelle tai se koskee 38 §:n 2 momentissa tarkoitettua hanketta, on jäljennös päätöksestä toimitettava saamelaiskäräjille. Koltta-alueelle kohdistuvasta päätöksestä on toimitettava jäljennös kolttien kyläkokoukselle ja erityiselle poronhoitoalueelle kohdistuvasta päätöksestä jäljennös asianomaiselle paliskunnalle.

Jos päätös kohdistuu saamelaisten kotiseutualueelle tai se koskee 38 §:n 2 momentissa tarkoitettua hanketta, on jäljennös päätöksestä toimitettava saamelaiskäräjille. Koltta-alueelle kohdistuvasta päätöksestä on toimitettava jäljennös kolttien kyläkokoukselle.

Jäljennös päätöksestä on toimitettava asianomaisille paliskunnille.

Tieto 57 §:n mukaisesta kuulutuksesta on julkaistava toiminnan vaikutusalueen kunnissa. Kunnan ilmoituksesta säädetään kuntalain 108 §:ssä. Kuulutuksen julkaisemisesta on tiedotettava ainakin yhdessä päätöksessä tarkoitetun toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai jos sen julkaiseminen on muutoin tarpeetonta.

Tieto 57 §:n mukaisesta kuulutuksesta on julkaistava toiminnan vaikutusalueen kunnissa. Kunnan ilmoituksesta säädetään kuntalain 108 §:ssä. Kuulutuksen julkaisemisesta on tiedotettava ainakin yhdessä päätöksessä tarkoitetun toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai jos sen julkaiseminen on muutoin tarpeetonta.

Lupaviranomaisen on huolehdittava, että malminetsintä lupaa, kaivos lupaa ja kullanhuuhtontalupaa koskevasta päätöksestä tehdään merkintä kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta annetussa laissa (453/2002) tarkoitettuun kiinteistötietojärjestelmään.

Lupaviranomaisen on huolehdittava, että malminetsintä lupaa, kaivos lupaa ja kullanhuuhtontalupaa koskevasta päätöksestä tehdään merkintä kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta annetussa laissa (453/2002) tarkoitettuun kiinteistötietojärjestelmään.

Jos lupapäätökseen sovelletaan eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia, päätöksestä tiedottamiseen sovelletaan sen sijaan, mitä 1–6 momentissa säädetään, mainitun lain 15 §:ää.

Jos lupapäätökseen sovelletaan eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia, päätöksestä tiedottamiseen sovelletaan sen sijaan, mitä 1–6 momentissa säädetään, mainitun lain 15 §:ää.

59 §

59 §

*Kaivosalue lunastus lupaa koskevasta päätöksestä tiedottaminen**Kaivosalue lunastus lupaa koskevasta päätöksestä tiedottaminen*

Lupaviranomaisen on toimitettava kaivosalue lunastus lupaa koskeva päätös hakijalle.

Lupaviranomaisen on toimitettava kaivosalue lunastus lupaa koskeva päätös hakijalle.

Lupaviranomaisen on toimitettava jäljennös päätöksestä kaivosalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille ja haltijoille sekä viipymättä Maanmittauslaitokselle.

Lupaviranomaisen on toimitettava jäljennös päätöksestä kaivosalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille ja haltijoille sekä viipymättä *kaivosviranomaiselle* ja Maanmittauslaitokselle.

Lupaviranomaisen on huolehdittava, että tieto päätöksestä julkaistaan noudattaen, mitä

Lupaviranomaisen on huolehdittava, että tieto päätöksestä julkaistaan noudattaen, mitä

lupapäätöksestä tiedottamisesta 58 §:n 6 momentissa säädetään.

lupapäätöksestä tiedottamisesta 58 §:n 6 momentissa säädetään.

61 §

Malminetsintäluvan voimassaolon jatkaminen

Malminetsintäluvan voimassaoloa voidaan jatkaa enintään kolme vuotta kerrallaan siten, että lupa on voimassa yhteensä enintään viisi toista vuotta.

Malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksenä on, että:

1) malminetsintä on ollut tehokasta ja järjestelmällistä;

2) esiintymän hyödyntämismahdollisuuksien selvittäminen edellyttää jatkotutkimuksia;

3) luvanhaltija on noudattanut tässä laissa säädettyjä velvollisuuksia samoin kuin lupamääräyksiä;

4) voimassaolon jatkamisesta ei aiheudu kohtuutonta haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle.

61 §

Malminetsintäluvan voimassaolon jatkaminen

Malminetsintäluvan voimassaoloa voidaan jatkaa enintään kolme vuotta kerrallaan siten, että lupa on voimassa yhteensä enintään viisi toista vuotta.

Malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksenä on, että:

1) luvanhaltija on olennaisilta osin toteuttanut malminetsintäluvan perusteena olevan tutkimussuunnitelman mukaiset tutkimustoimenpiteet ja malminetsintä on muutoinkin ollut tehokasta ja järjestelmällistä;

2) esiintymän hyödyntämismahdollisuuksien selvittäminen edellyttää jatkotutkimuksia;

3) luvanhaltija ei ole olennaisesti laiminlyönyt hakemuksen kohteena olevaan lupaan perustuvassa toiminnassa toimintaan soveltuvaan lainsäädäntöön perustuvia velvollisuuksia taikka hakemuksen kohteena olevassa luvassa annettuja lupamääräyksiä; laiminlyöntien olennaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon erityisesti laiminlyöntien suunnitelmallisuus, niiden kesto ja toistuvuus sekä laiminlyönneistä aiheutuneiden vahinkojen määrä.

4) voimassaolon jatkamisesta ei aiheudu kohtuutonta haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle.

61 a §

Maanomistajan suostumus malminetsintäluvan voimassaolon jatkamiselle

Sen lisäksi mitä 61 §:ssä säädetään malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisen

edellytyksistä, on malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksenä alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen tai laitoksen tai kiinteistöjen omistajien suostumus, kun jatkoa haetaan vähintään kymmenen vuotta voimassa olleelle luvalla. Annettu suostumus on voimassa, kunnes malminetsintä lupa raukeaa tai peruutetaan.

1 momentissa säädetty edellytys täyttyy, jos hakija osoittaa, että suostumuksen ovat antaneet ne alueen hallinnasta vastaavat viranomaiset tai laitokset tai kiinteistöjen omistajat, joiden omistamat kiinteistöt kattavat vähintään puolet malminetsintäalueesta.

Mikäli edellä 1 momentissa tarkoitettu suostumus ei täyty 2 momentissa säädetyllä tavalla, voi toiminnanharjoittaja hakea valtioneuvostolta puoltaa malminetsintäluvan voimassaolon jatkamiselle, jos hanke on tärkeän yleisen edun vaatima. Tärkeän yleisen edun vaatimusta arvioidaan erityisesti hankkeen paikallis- ja aluetaloudellisten sekä työllisyysvaikutusten ja yhteiskunnan raaka-ainehuollon tarpeen perusteella.

Tarkempia säännöksiä maanomistajasuostumuksen antamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

61 b §

Malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisen poikkeuksellisissa tilanteissa

Jos lainvoimaiseen lupaan perustuva malminetsintä on luvan voimassa ollessa täytynyt ylivoimaisen esteen takia tai muista toiminnanharjoittajasta johtumattomista erityisistä syistä keskeyttää, voi kaivosviranomainen toiminnanharjoittajan hakemuksesta pidentää luvan voimassaoloa enintään niin pitkän ajan kuin työ on ollut keskeytettynä. Hakemuksen käsittelyyn sovelletaan, mitä 37–40 ja 42 §:ssä säädetään lupahakemuksen käsittelystä. Päätökseen sovelletaan, mitä 56 §:n 1 momentissa säädetään lupapäätöksen sisällöstä, 57 §:ssä lupapäätöksen antamisesta ja 58 §:ssä lupapäätöksestä tiedottamisesta. Tässä

momentissa tarkoitettua luvan voimassaolon pidennystä ei huomioida 1 momentissa tarkoitettua luvan enimmäiskestoä tarkasteltaessa.

62 §

Kaivoslupan määrääikainen tarkistaminen ja määrääikaisuus

Kaivoslupa on voimassa toistaiseksi luvan lainvoimaiseksi tulosta. Kaivoslupa voidaan myös myöntää määrääjaksi, jos se on perusteltua ottaen huomioon esiintymän laatu ja laajuus, hakijan edellytykset huolehtia kaivostoinnin aloittamisesta sekä muut hakemuksen käsittelyn yhteydessä ilmenneet seikat. Määrääikainen kaivoslupa voi olla voimassa enintään kymmenen vuotta päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Lupaviranomaisen on tarkistettava toistaiseksi voimassa olevan kaivoslupan määräyksiä vähintään kymmenen vuoden välein. Lupaviranomaisen on ilmoitettava tarkistusväli luvassa. Välttämättömän yleisen tai yksityisen edun turvaamiseksi taikka muusta erityisestä syystä myös määrääajan voimassa olevan kaivoslupan määräyksiä voidaan määrätä tarkistettavaksi määräajoin.

Lupamääräysten tarkistaminen ei saa sanotavasti vähentää kaivoshankkeesta saatavaa hyötyä.

63 §

Kaivoslupan voimassaolon jatkaminen

Määrääajan voimassa olevalle kaivosluvalle voidaan myöntää jatkoaikaa toistaiseksi tai enintään kymmenen vuotta kerrallaan sen mukaan kuin on edelleen tarpeen esiintymän hyö-

62 §

Kaivoslupan määrääikainen tarkistaminen ja määrääikaisuus

Kaivoslupa on voimassa toistaiseksi luvan lainvoimaiseksi tulosta. Kaivoslupa voidaan myös myöntää määrääjaksi, jos se on perusteltua ottaen huomioon esiintymän laatu ja laajuus, hakijan edellytykset huolehtia kaivostoinnin aloittamisesta sekä muut hakemuksen käsittelyn yhteydessä ilmenneet seikat. Määrääikainen kaivoslupa voi olla voimassa enintään kymmenen vuotta päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Lupaviranomaisen on tarkistettava toistaiseksi voimassa olevan kaivoslupan määräyksiä vähintään kymmenen vuoden välein. Lupaviranomaisen on ilmoitettava tarkistusväli luvassa. Välttämättömän yleisen tai yksityisen edun turvaamiseksi taikka muusta erityisestä syystä myös määrääajan voimassa olevan kaivoslupan määräyksiä voidaan määrätä tarkistettavaksi määräajoin. *Kaivoslupan määräyksiä tarkistettaessa lupaviranomaisen tulee lisäksi varmistua, että kaivoslupan haltija täyttää 48 §:ssä säädetyt luvan myöntämisen edellytykset.*

Lupamääräysten tarkistaminen ei saa sanotavasti vähentää kaivoshankkeesta saatavaa hyötyä.

63 §

Kaivoslupan voimassaolon jatkaminen

Määrääajan voimassa olevalle kaivosluvalle voidaan myöntää jatkoaikaa toistaiseksi tai enintään kymmenen vuotta kerrallaan sen mukaan kuin on edelleen tarpeen esiintymän hyö-

dyntämiseksi ja ottaen huomioon muut hakemuksen käsittelyn yhteydessä ilmenneet seikat.

Kaivosluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksenä on, että:

- 1) esiintymää on hyödynnetty tehokkaasti ja järjestelmällisesti;
- 2) esiintymä on kooltaan, pitoisuudeltaan ja teknisiltä ominaisuuksiltaan edelleen hyödyntämiskelpoinen;
- 3) luvanhaltija ei ole olennaisesti rikkonut tässä laissa säädettyjä velvollisuuksia taikka lupamääräyksiä.

dyntämiseksi ja ottaen huomioon muut hakemuksen käsittelyn yhteydessä ilmenneet seikat.

Kaivosluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksenä on, että:

- 1) esiintymää on hyödynnetty tehokkaasti ja järjestelmällisesti;
- 2) esiintymä on kooltaan, pitoisuudeltaan ja teknisiltä ominaisuuksiltaan edelleen hyödyntämiskelpoinen;
- 3) luvanhaltija *ei ole olennaisesti laiminlyönyt hakemuksen kohteena olevaan lupaan perustuvassa toiminnassa toimintaan soveltuvaan lainsäädäntöön perustuvia velvollisuuksia taikka hakemuksen kohteena olevassa luvassa annettuja lupamääräyksiä; laiminlyöntien olennaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon erityisesti laiminlyöntien suunnitelmallisuus, niiden kesto ja toistuvuus sekä laiminlyönneistä aiheutuneiden vahinkojen määrä.*

65 §

Kullanhuuhdentaluvan voimassaolon jatkaminen

Kullanhuuhdentaluvan voimassaoloa voidaan jatkaa enintään kymmenen vuotta kerrallaan. Kullanhuuhdentaluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksenä on, että:

- 1) kullanhuuhdonta on ollut tehokasta ja järjestelmällistä;
- 2) kullanhuuhdonta-alueella on edelleen maalajeista huuhdottavaa kultaa niin runsaasti ja sellaisessa muodossa, että kullanhuuhdonnan jatkamiselle on edellytykset;
- 3) kullanhuuhtoja on noudattanut tässä laissa säädettyjä velvollisuuksia samoin kuin lupamääräyksiä;

65 §

Kullanhuuhdentaluvan voimassaolon jatkaminen

Kullanhuuhdentaluvan voimassaoloa voidaan jatkaa enintään kymmenen vuotta kerrallaan. Kullanhuuhdentaluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksenä on, että:

- 1) kullanhuuhdonta on ollut tehokasta ja järjestelmällistä;
- 2) kullanhuuhdonta-alueella on edelleen maalajeista huuhdottavaa kultaa niin runsaasti ja sellaisessa muodossa, että kullanhuuhdonnan jatkamiselle on edellytykset;
- 3) kullanhuuhtoja *ei ole olennaisesti laiminlyönyt hakemuksen kohteena olevaan lupaan perustuvassa toiminnassa toimintaan soveltuvaan lainsäädäntöön perustuvia velvollisuuksia taikka hakemuksen kohteena olevassa luvassa annettuja lupamääräyksiä; laiminlyöntien olennaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon erityisesti laiminlyöntien suunnitel-*

4) voimassaolon jatkamisesta ei aiheudu kohtuutonta haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle.

mallisuus, niiden kesto ja toistuvuus sekä lainlyönnöistä aiheutuneiden vahinkojen määrä;

4) voimassaolon jatkamisesta ei aiheudu kohtuutonta haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle.

73 §

Luvan siirto

Malminetsintälupa, kaivoslupa ja kullanhuhdentalupa voidaan siirtää toiselle. Siirron saajan tulee täyttää vastaavat vaatimukset kuin luvanhaltijalta tämän lain mukaan edellytetään. Uraanin tai toriumin tuottamista koskevan kaivosluvan siirron saajalla tulee lisäksi olla ydinenergialain mukainen lupa kaivostointintaan.

Luvanhaltija voi hakea luvan siirtoa tekemällä asiasta hakemuksen kaivosviranomaiselle. Hakemuksessa on esitettävä siirron kannalta tarpeellinen ja luotettava selvitys siirron saajasta sekä siirron käsittelyn kannalta muut merkitykselliset seikat. Hakemukseen on liitettävä tarvittavat viranomaisen todistukset, rekisterinotteet ja vastaavat asiakirjat, joilla varmennetaan hakemuksessa esitetyt tiedot ja siirron saajan suostumus. Tarkempia säännöksiä hakemuksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Kaivosviranomaisen on hyväksyttävä luvan siirto, jos siirron saaja täyttää 1 momentissa mainitut edellytykset ja viranomaiselle on toimitettu 2 momentissa tarkoitetut selvitykset. Kaivosviranomaisen voi kuitenkin hylätä malminetsintäluvan ja kullanhuhdentaluvan siirtoa koskevan hakemuksen 46 §:n 1 momentin 8 kohdassa mainituin perustein sekä kaivosluvan siirtoa koskevan hakemuksen 48 §:n 1 momentissa mainituin perustein.

74 §

73 §

Luvan siirto

Malminetsintälupa, kaivoslupa ja kullanhuhdentalupa voidaan siirtää toiselle. Siirron saajan tulee täyttää vastaavat vaatimukset kuin luvanhaltijalta tämän lain mukaan edellytetään. Uraanin tai toriumin tuottamista koskevan kaivosluvan siirron saajalla tulee lisäksi olla ydinenergialain mukainen lupa kaivostointintaan.

Luvanhaltija voi hakea luvan siirtoa tekemällä asiasta hakemuksen kaivosviranomaiselle. Hakemuksessa on esitettävä siirron kannalta tarpeellinen ja luotettava selvitys siirron saajasta, *siirron tarkoituksesta ja siirron saajan suunnitelmasta toteuttaa siirrettävään lupaan perustuvaa toimintaa* sekä siirron käsittelyn kannalta muut merkitykselliset seikat. Hakemukseen on liitettävä tarvittavat viranomaisen todistukset, rekisterinotteet ja vastaavat asiakirjat, joilla varmennetaan hakemuksessa esitetyt tiedot ja siirron saajan suostumus. Tarkempia säännöksiä hakemuksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Kaivosviranomaisen on hyväksyttävä luvan siirto, jos siirron saaja täyttää 1 momentissa mainitut edellytykset ja viranomaiselle on toimitettu 2 momentissa tarkoitetut selvitykset. Kaivosviranomaisen voi kuitenkin hylätä malminetsintäluvan ja kullanhuhdentaluvan siirtoa koskevan hakemuksen 46 §:n 1 momentin 9 kohdassa mainituin perustein sekä kaivosluvan siirtoa koskevan hakemuksen 48 §:n 1 momentissa mainituin perustein.

74 §

*Luvan siirtoa koskevan päätöksen antaminen
ja siitä tiedottaminen*

*Luvan siirtoa koskevan päätöksen antaminen
ja siitä tiedottaminen*

Malminetsintäluvan, kaivosluvan ja kullanhuuhdontaluvan siirtoa koskevan päätöksen antamiseen sovelletaan, mitä 57 §:ssä säädetään lupapäätöksen antamisesta.

Kaivosviranomaisen on toimitettava päätös hakijalle ja jäljennös siitä siirron saajalle. Malminetsintäluvan siirron saaja on velvollinen viipymättä ilmoittamaan asiasta kirjallisesti malminetsintäalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille ja kaivosluvan siirron saaja kaivosalueeseen kuuluvien kiinteistön omistajille.

Kaivosviranomaisen on julkaistava tieto päätöksestä ainakin yhdessä päätöksessä tarkoitetun toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä.

Kaivosviranomaisen on huolehdittava, että kunnat, joiden alueita luvan siirtopäätös koskee, julkaisevat viipymättä tiedon päätöksestä kunnan ilmoituksena. Kunnan ilmoituksista säädetään kuntalain 108 §:ssä.

Kaivosviranomaisen on tiedotettava kaivosaluelunastusluvan siirrosta luvanhaltijalle ja siirron saajalle.

Malminetsintäluvan, kaivosluvan ja kullanhuuhdontaluvan siirtoa koskevan päätöksen antamiseen sovelletaan, mitä 57 §:ssä säädetään lupapäätöksen antamisesta.

Kaivosviranomaisen on toimitettava päätös hakijalle ja jäljennös siitä siirron saajalle sekä ilmoitettava asiasta kirjallisesti lupa-alueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille.

Kaivosviranomaisen on julkaistava tieto päätöksestä ainakin yhdessä päätöksessä tarkoitetun toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä.

Kaivosviranomaisen on huolehdittava, että kunnat, joiden alueita luvan siirtopäätös koskee, julkaisevat viipymättä tiedon päätöksestä kunnan ilmoituksena. Kunnan ilmoituksista säädetään kuntalain 108 §:ssä.

Kaivosviranomaisen on tiedotettava kaivosaluelunastusluvan siirrosta luvanhaltijalle ja siirron saajalle *sekä kaivosaluelunastusluvan kohteena olevien kiinteistöjen omistajille.*

75 §

75 §

Varauspäätöksen antaminen ja siitä tiedottaminen

Varauspäätöksen antaminen ja siitä tiedottaminen

Varauspäätöksen antamiseen sovelletaan, mitä 57 §:ssä säädetään lupapäätöksen antamisesta.

Kaivosviranomaisen on toimitettava varauspäätös varaajalle.

Kaivosviranomaisen on julkaistava tieto päätöksestä ainakin yhdessä päätöksessä tarkoitetulla varausalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä ja tarvittaessa sellaisessa sanomalehdessä, josta alueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajien ja haltijoiden voidaan otaksua parhaiten saavan tiedon asiasta.

Varauspäätöksen antamiseen sovelletaan, mitä 57 §:ssä säädetään lupapäätöksen antamisesta.

Kaivosviranomaisen on toimitettava varauspäätös varaajalle.

Kaivosviranomaisen on julkaistava tieto päätöksestä ainakin yhdessä päätöksessä tarkoitetulla varausalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä ja tarvittaessa sellaisessa sanomalehdessä, josta alueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajien ja haltijoiden voidaan otaksua parhaiten saavan tiedon asiasta.

Kaivosviranomaisen on huolehdittava, että kunnat, joiden alueilla varausalue sijaitsee, julkaisevat viipymättä tiedon päätöksestä kunnan ilmoituksena. Kunnan ilmoituksista säädetään kuntalain 108 §:ssä.

Kaivosviranomaisen on huolehdittava, että kunnat, joiden alueilla varausalue sijaitsee, julkaisevat viipymättä tiedon päätöksestä kunnan ilmoituksena. Kunnan ilmoituksista säädetään kuntalain 108 §:ssä.

Jos varausalue sijoittuu saamelaisten kotiseutualueelle, on jäljennös päätöksestä toimitettava saamelaiskäräjille ja kolttien kyläkoukselle, jos varausalue sijoittuu koltta-alueelle.

Jos varausalue sijoittuu poronhoitoalueelle, on päätöksestä toimitettava jäljennös asianomaiselle paliskunnalle.

76 §

Varauspäätöksen voimassaolo

Varauspäätös on voimassa enintään kaksikymmentäneljä kuukautta siitä, kun varausilmoitus on tehty. Kaivosviranomaisen on varauspäätöksen voimassaolon pituutta harkitessaan otettava huomioon erityisesti tutkimussuunnitelman laadintaan ja muihin malminetsintäluvhakemuksen valmisteleviin toimenpiteisiin tarvittava aika.

Varauspäätös raukeaa määräajan päättyessä. Varauspäätös raukeaa myös kokonaan tai osittain, kun sen tuottamalla etuoikeudella on haettu malminetsintäluvhakemusta 34 §:ssä säädettyllä tavalla. Kaivosviranomaisen on lisäksi päätettävä, että varauspäätös raukeaa, jos varaaja tekee asiasta kirjallisen ilmoituksen kaivosviranomaiselle.

Kaivosviranomaisen voi peruuttaa varauspäätöksen, jos varausilmoituksessa tai sen liitteissä on annettu virheellisiä tai puutteellisia tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet varauspäätökseen liittyvään harkintaan.

76 §

Varauspäätöksen voimassaolo

Varauspäätös on voimassa enintään kaksitoista kuukautta siitä, kun varausilmoitus on tehty. Kaivosviranomaisen on varauspäätöksen voimassaolon pituutta harkitessaan otettava huomioon erityisesti tutkimussuunnitelman laadintaan ja muihin malminetsintäluvhakemuksen valmisteleviin toimenpiteisiin tarvittava aika.

Varauspäätös raukeaa määräajan päättyessä. Varauspäätös raukeaa myös kokonaan tai osittain, kun sen tuottamalla etuoikeudella on haettu malminetsintäluvhakemusta 34 §:ssä säädettyllä tavalla. Kaivosviranomaisen on lisäksi päätettävä, että varauspäätös raukeaa, jos varaaja tekee asiasta kirjallisen ilmoituksen kaivosviranomaiselle.

Kaivosviranomaisen voi peruuttaa varauspäätöksen, jos varausilmoituksessa tai sen liitteissä on annettu virheellisiä tai puutteellisia tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet varauspäätökseen liittyvään harkintaan.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään varauspäätöksen voimassaolosta, voi kaivosviranomaisen päättää, että varauspäätös on voimassa enintään kaksikymmentäneljä kuukautta siitä, kun varausilmoitus on tehty, jos varaaja osoittaa erityisten syiden puoltavan 1 momentissa säädetystä varauksen voi-

massaolosta poikkeamista, ellei varausilmoituksen käsittelyn yhteydessä ilmenneet muut syyt estä varauspäätöksen myöntämistä kah-tatoista kuukautta pidemmäksi ajaksi.

77 §

Kaivostoimitus

Kaivosalueeksi ja kaivoksen apualueeksi tarvittavien alueiden käyttöoikeuksien ja muiden erityisten oikeuksien lunastaminen suori-tetaan kaivostoimituksessa. Lunastamisessa noudatetaan, jollei jäljempänä muuta säädetä, mitä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuk-sien lunastuksesta annetussa laissa (603/1977), jäljempänä lunastuslaki, sääde-tään. Kaivostoimituksessa havaitun virheen korjaamisesta tai oikaisemisesta sekä toimi-tuksen tai päätöksen purkamista koskevasta esityksestä on voimassa, mitä kiinteistönmuo-dostamislaissa (554/1995) kiinteistötoimituk-sesta säädetään.

Toimitusinsinööri voi kuitenkin suorittaa kaivostoimituksen ilman uskottuja miehiä, jos kukaan 81 §:ssä tarkoitetuista kaivostoimituk-sen asianosaisista ei sitä vaadi eikä toimituk-sessa ole kysymys korvauksista.

77 §

Kaivostoimitus

*Kaivostoimituksessa suoritetaan kaivosalu-
eeksi ja kaivoksen apualueeksi tarvittavien
alueiden käyttöoikeuksien ja muiden erityisten
oikeuksien lunastaminen sekä määritetään
kaivosalueen ulottuvuus. Lunastamisessa
noudatetaan, jollei jäljempänä muuta säädetä,
mitä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuk-
sien lunastuksesta annetussa laissa
(603/1977), jäljempänä lunastuslaki, sääde-
tään. Kaivostoimituksessa havaitun virheen
korjaamisesta tai oikaisemisesta sekä toimi-
tuksen tai päätöksen purkamista koskevasta
esityksestä on voimassa, mitä kiinteistönmuo-
dostamislaissa (554/1995) kiinteistötoimituk-
sesta säädetään.*

Toimitusinsinööri voi kuitenkin suorittaa kaivostoimituksen ilman uskottuja miehiä, jos kukaan 81 §:ssä tarkoitetuista kaivostoimituk-sen asianosaisista ei sitä vaadi eikä toimituk-sessa ole kysymys korvauksista.

77 a §

Kaivostoimitus erityisissä tapauksissa

*Jos kaivosalueen, kaivospiirin tai kaivoksen
apualueen raja on epäselvä, voidaan rajan
selvittämiseksi suorittaa kaivostoimitus. Raja
määritään kaivosluvassa tarkoitetun rajan
mukaisesti. Kaivosluvan mukaisesta rajasta
voidaan erityisestä syystä poiketa vähäisessä
määrin. Jos raja on määrätty aikaisemmassa
toimituksessa, se on määrättävä entiseen
paikkaansa. Toimituksessa voidaan määrätä
korvaus haitasta ja vahingosta, jos kaivostoi-
minta on laajentunut kaivosluvassa osoitetun*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 luku

Malminetsinnästä, kaivostoiminnasta ja kullanhuuhdonnasta suoritettavat korvaukset

alueen tai aikaisemmassa toimituksessa määrätyn alueen ulkopuolelle. Toimitusta voi hakea kaivosoikeuden haltija, kaivoslupa perustuvan käyttö- tai muun oikeuden kohde-kiinteistön tai edellä tarkoitettuun kiinteistöön rajoittuvan kiinteistön omistaja taikka kiinteistörekisterin pitäjä.

8a luku

Varausmaksu

98 a §

Varausmaksun maksuvelvollisuus ja suuruus

Varaajan on velvollinen maksamaan varausmaksun. Maksun suuruus määräytyy varausalueen koon mukaan, ja se on 1 euroa hehtaarilta.

1 momentista poiketen varausmaksua ei tarvitse suorittaa, jos varaaja on 31 §:n 2 momentin mukainen valtion laitos.

98 b §

Varausmaksun määrääminen

Kaivosviranomaisen määrää varausmaksun 55 §:n mukaisessa varausilmoituksen hyväksymistä koskevassa päätöksessä. Varausmaksu määrätään maksettavaksi kaivosviranomaiselle.

Varausmaksu on maksettava viimeistään 14 päivänä siitä, kun 55 §:n mukainen varausilmoituksen hyväksymistä koskeva päätös on tullut lainvoimaiseksi.

98 c §

Oikaisu maksuvelvollisen hyväksi

Jos maksuvelvolliselle on virheen johdosta määrätty liikaa varausmaksua, maksupäätös

on oikaistava, jollei asiaa ole valitukseen annetulla päätöksellä ratkaistu. Oikaisu maksuvelvollisen hyväksi voidaan tehdä kolmen vuoden kuluessa maksuerän määräämistä seuraavan kalenterivuoden alusta.

98 d §

Oikaisu maksunsaajan hyväksi

Jos maksuvelvolliselle on laskuvirheen tai siihen verrattavan erehdyksen vuoksi taikka sen johdosta, ettei asiaa ole joltakin osalta tutkittu, jäänyt määräämättä säädetty varausmaksu tai osa siitä maksuvelvollisen sitä aiheuttamatta, maksupäätös on oikaistava, jollei asiaa ole valitukseen annetulla päätöksellä ratkaistu. Oikaisu maksunsaajan hyväksi voidaan tehdä vuoden kuluessa sitä seuraavan kalenterivuoden alusta, jolloin maksu tai osa siitä määrättiin tai olisi pitänyt määrätä.

98 e §

Varausmaksun periminen ja korko

Varausmaksu on suoraan ulosottokelpoinen. Valtiolle suoritettavien maksujen ja korvausten perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa.

Jos maksu viivästyy, sille on maksettava korkolain (633/1982) 4 §:ssä säädetty viivästyskorko.

107 §

Vakuus malminetsintää ja kullanhuuhdontaa varten

Malminetsintäluvan haltijan ja kullanhuuhdojan on asetettava vakuus mahdollisen vahingon ja haitan korvaamista sekä jälkitoimenpiteiden suorittamista varten, jollei tätä ole pi-

107 §

Vakuus malminetsintää ja kullanhuuhdontaa varten

Malminetsintäluvan haltijan ja kullanhuuhdojan on asetettava vakuus mahdollisen vahingon ja haitan korvaamista sekä jälkitoimenpiteiden suorittamista varten.

dettävä tarpeettomana toiminnan laatu ja laajuus, toiminta-alueen erityispiirteet, toimintaa varten annettavat lupamääräykset ja luvan hakijan vakavaraisuus huomioon ottaen.

Sen estämättä mitä 1 momentissa säädetään vakuuden asettamisesta, voi kaivosviranomaisen malminetsintäluvassa päättää, että vakuutta ei tarvitse asettaa, mikäli malminetsintäluvan haltija on 31 §:n 2 momentin tarkoitettu valtion laitos.

108 §

Vakuus kaivostoiminnan lopettamista varten

Kaivosluvan haltijan on asetettava kaivostoiminnan lopetus- ja jälkitoimenpiteitä varten vakuus, jonka on oltava riittävä kaivostoiminnan laatu ja laajuus, toimintaa varten annettavat lupamääräykset ja muun lain nojalla vaaditut vakuudet huomioon ottaen.

108 §

Vakuus kaivostoiminnan lopettamista ja eräitä poikkeavia tilanteita varten

Kaivosluvan haltijan on asetettava vakuus:
1) kaivostoiminnan lopetus- ja jälkitoimenpiteitä varten, joiksi luetaan

- a. kaivosluvassa erikseen määrätyt lopetus- ja jälkitoimenpiteet;*
- b. 143 §:ssä ja 144 §:n 1 momentissa tarkoitetut toimenpiteet;*
- c. kaivostoiminnan lopettamispäätöksessä erikseen määrätyt lopetus- ja jälkitoimenpiteet;*
- d. 150 §:n 1 ja 2 momenteissa tarkoitetut toimenpiteet vähintään 30 vuoden ajalta, ellei kaivosluvan haltija osoita muuta riittäväksi;*

2) poikkeavien tilanteiden turvallisuustoimenpiteitä varten yhden vuoden ajalle;

3) 100 §:n 2 momentin mukaista louhintakorvauksen yhden vuoden pinta-alaperusteista osaa vastaava summaa varten siltä osin, kun kaivosluvan haltija ei osin tai kokonaan omista kaivosalueeseen kuuluvia kiinteistöjä.

Asetettavan vakuuden on oltava riittävä kaivostoiminnan laatu ja laajuus, toimintaa varten annettavat lupamääräykset ja muun lain nojalla vaaditut vakuudet huomioon ottaen. Valtioneuvosto voi antaa tarkempia säännöksiä vakuuden määrän laskemisesta.

109 §

109 §

Vakuuden asettamista koskeva menettely

Lupaviranomainen määrää vakuuden lajin ja suuruuden asianomaisessa luvassa.

Vakuuden suuruutta on tarvittaessa tarkistettava, kun kaivoslupaa tarkistetaan 62 §:n mukaisesti taikka malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhtontalupaa muutetaan 69 §:n mukaisesti tai lupien voimassaoloa jatketaan 61, 63 tai 65 §:n mukaisesti.

Vakuus on asetettava kaivosviranomaiselle, jonka tulee valvoa korvauksen saajan etua vakuuden asettamisessa sekä tarvittaessa toimia vakuuden rahaksi muuttamista ja varojen jakamista koskevilla asioilla.

112 §

Yleinen velvollisuus huolehtia kaivosturvallisuudesta

Kaivostoiminnan harjoittaja on velvollinen huolehtimaan kaivosturvallisuudesta. Toiminnanharjoittajan on erityisesti huolehdittava kaivoksen rakenteellisesta ja teknisestä turvallisuudesta sekä kaivoksessa tapahtuvien vaaratilanteiden ja onnettomuuksien ehkäisemisestä ja niistä aiheutuvien haitallisten seurausten rajoittamisesta.

Kaivoksen työturvallisuudesta säädetään erikseen.

Vakuuden asettamista koskeva menettely

Lupaviranomainen määrää vakuuden lajin ja suuruuden asianomaisessa luvassa.

Vakuuden suuruutta on tarvittaessa tarkistettava, kun kaivoslupaa tarkistetaan 62 §:n mukaisesti taikka malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhtontalupaa muutetaan 69 §:n mukaisesti tai lupien voimassaoloa jatketaan 61, 63 tai 65 §:n mukaisesti.

Lupaviranomaisen on omasta aloitteestaan tarkistettava vakuuden suuruutta, jos toiminnan laatu ja laajuus tai toiminnasta aiheutuvat vaikutukset yleiseen turvallisuuteen, ihmisten terveyteen tai ympäristöön ovat luvan myöntämisen jälkeen muuttuneet siten, että vakuuden lajia tai suuruutta on tämän vuoksi tarpeen tarkistaa. Samalla kaivosviranomaisen on määrättävä ajankohta, josta lukien muutokset ovat voimassa.

Vakuus on asetettava kaivosviranomaiselle, jonka tulee valvoa korvauksen saajan etua vakuuden asettamisessa sekä tarvittaessa toimia vakuuden rahaksi muuttamista ja varojen jakamista koskevilla asioilla.

112 §

Yleinen velvollisuus huolehtia kaivosturvallisuudesta

Kaivostoiminnan harjoittaja on velvollinen huolehtimaan kaivosturvallisuudesta. Toiminnanharjoittajan on erityisesti huolehdittava kaivoksen rakenteellisesta ja teknisestä turvallisuudesta sekä kaivoksessa tapahtuvien vaaratilanteiden, onnettomuuksien ja muiden poikkeuksellisten tilanteiden ehkäisemisestä ja niistä aiheutuvien terveydelle, ympäristölle ja yleiselle turvallisuudelle haitallisten seurausten rajoittamisesta.

Kaivoksen työturvallisuudesta säädetään erikseen.

120 §

Varautuminen kaivostoiminnan lopettamiseen

Kaivostoiminnan harjoittajan on kaivoksen suunnittelussa ja rakentamisessa sekä kaivostoiminnassa otettava huomioon, että kaivostoiminta voidaan lopettaa ja kaivos sulkea turvallisesti.

120 §

Varautuminen kaivostoiminnan lopettamiseen

Kaivostoiminnan harjoittajan on kaivoksen suunnittelussa ja rakentamisessa sekä kaivostoiminnassa otettava huomioon *kaivoksen vaiheittainen sulkeminen, alueen käyttö kaivostoiminnan loputtua sekä se*, että kaivostoiminta voidaan lopettaa ja kaivos sulkea turvallisesti.

143 §

Alueen kunnostaminen

Kaivostoiminnan harjoittajan on viimeistään kahden vuoden kuluttua kaivostoiminnan päättymisestä saatettava kaivosalue ja kaivoksen apualue yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, huolehdittava niiden kunnostamisesta, siistimisestä ja maisemoinnista sekä suoritettava kaivosluvassa ja kaivosturvallisuusluvassa määrätyt toimenpiteet.

143 §

Alueen kunnostaminen

Kaivostoiminnan harjoittajan on viimeistään kahden vuoden kuluttua kaivostoiminnan päättymisestä saatettava kaivosalue ja kaivoksen apualue yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, huolehdittava niiden kunnostamisesta, siistimisestä ja maisemoinnista sekä suoritettava kaivosluvassa ja kaivosturvallisuusluvassa määrätyt toimenpiteet *siten, että suljetusta kaivoksesta ei aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia ihmisten terveydelle tai ympäristölle.*

Tarkempia säännöksiä alueen kunnostamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

144 §

Louhittujen kaivosmineraalien, rakennusten ja rakennelmien poistaminen

Kaivostoiminnan harjoittaja saa pitää paikallaan kaivoksesta louhitut kaivosmineraalit sekä maan pinnalla olevat rakennukset ja rakennelmat kahden vuoden ajan siitä, kun kaivostoiminta on päättynyt. Tämän jälkeen ne siirtyvät korvauksetta kiinteistön omistajalle,

144 §

*Louhittujen kaivosmineraalien, **kaivoksen laitteistojen, laitteiden**, rakennusten ja rakennelmien poistaminen*

Kaivostoiminnan harjoittaja saa pitää paikallaan kaivoksesta louhitut kaivosmineraalit, *kaivoksen laitteistot ja laitteet* sekä maan pinnalla olevat rakennukset ja rakennelmat kahden vuoden ajan siitä, kun kaivostoiminta on

joka voi vaatia niiden poistamista toiminnanharjoittajan kustannuksella.

Edellä 1 momentista poiketen kaivosviranomaisen voi väliaikaisesti kieltää kaivostointaan liittyvien rakennusten ja rakennelmien poistamisen, jos tämä vaikeuttaa tai vaarantaa kaivoksen mahdollisen tulevan käytön tai louhimistyön. Väliaikainen kieltä voi olla voimassa enintään siihen asti, kunnes kaivostoiminnan lopettamispäätös on saanut lainvoiman.

Tarkempia säännöksiä louhittujen kaivosmineraalien, rakennusten ja rakennelmien poistamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

päättynyt. Tämän jälkeen ne siirtyvät korvauksetta kiinteistön omistajalle, joka voi vaatia niiden poistamista *tai muuta asianmuksista loppusijoittamista* toiminnanharjoittajan kustannuksella.

Edellä 1 momentista poiketen kaivosviranomaisen voi väliaikaisesti kieltää kaivostointaan liittyvien rakennusten ja rakennelmien poistamisen, jos tämä vaikeuttaa tai vaarantaa kaivoksen mahdollisen tulevan käytön tai louhimistyön. Väliaikainen kieltä voi olla voimassa enintään siihen asti, kunnes kaivostoiminnan lopettamispäätös on saanut lainvoiman.

Tarkempia säännöksiä louhittujen kaivosmineraalien, *kaivoksen laitteistojen, laitteiden sekä* rakennusten ja rakennelmien poistamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

146 §

Lopputarkastus

Saatuaan 145 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen kaivosviranomaisen on järjestettävä lopputarkastus, jollei sitä ole pidettävä ilmeisen tarpeettomana. Lopputarkastuksessa on todettava, ovatko 143 §:ssä ja 144 §:n 1 momentissa tarkoitetut toimenpiteet olennaisilta osin tehty, sekä arvioitava yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen kannalta välttämättömät seikat.

Kaivosviranomaisen on tiedotettava lopputarkastuksesta:

- 1) kaivostoiminnan harjoittajalle ja muille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee;
- 2) kaivoksen sijaintikunnalle ja muulle kunnalle, jonka alueella kaivostoiminnan lopettamiseen liittyvät ympäristö- tai turvallisuusvaikutukset saattavat ilmetä;

146 §

Lopputarkastus

Saatuaan 145 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen kaivosviranomaisen on järjestettävä lopputarkastus, jollei sitä ole pidettävä ilmeisen tarpeettomana. Lopputarkastuksessa on todettava, ovatko 143 §:ssä ja 144 §:n 1 momentissa tarkoitetut toimenpiteet olennaisilta osin tehty, sekä arvioitava yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen kannalta välttämättömät seikat.

Kaivosviranomaisen on tiedotettava lopputarkastuksesta:

- 1) kaivostoiminnan harjoittajalle ja muille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee;
- 2) kaivoksen sijaintikunnalle ja muulle kunnalle, jonka alueella kaivostoiminnan lopettamiseen liittyvät ympäristö- tai turvallisuusvaikutukset saattavat ilmetä;

3) sille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, jonka toimialueella kaivostoiminnan lopettamiseen liittyvät ympäristövaikutukset saattavat ilmetä;

4) tarvittaessa muille toimialallaan yleistä etua valvoville viranomaisille;

5) saamelaisten kotiseutualueella saamelaiskäräjille, koltta-alueella kolttien kyläkokoukselle ja erityisellä poronhoitoalueella alueen paliskunnille.

Lopputarkastuksesta tiedotetaan noudattaen, mitä 40 §:ssä säädetään lupahakemuksesta tiedottamisesta.

Jos kaivostoiminnan harjoittaja laiminlyö 143–145 §:ssä tarkoitetun velvollisuuden, kaivosviranomaisen on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin lopputarkastuksen järjestämiseksi.

Lopputarkastuksesta on laadittava tarkastuskertomus, josta tulee käydä ilmi tarkastuksen kulku ja siinä tehdyt havainnot sekä keskeisiltä osin esitetyt muistutukset ja mielipiteet.

Tarkempia säännöksiä lopputarkastuksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

3) sille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, jonka toimialueella kaivostoiminnan lopettamiseen liittyvät ympäristövaikutukset saattavat ilmetä;

4) tarvittaessa muille toimialallaan yleistä etua valvoville viranomaisille;

5) saamelaisten kotiseutualueella saamelaiskäräjille ja koltta-alueella kolttien kyläkokoukselle;

6) *poronhoitoalueella asianomaisille paliskunnille.*

Lopputarkastuksesta tiedotetaan noudattaen, mitä 40 §:ssä säädetään lupahakemuksesta tiedottamisesta.

Jos kaivostoiminnan harjoittaja laiminlyö 143–145 §:ssä tarkoitetun velvollisuuden, kaivosviranomaisen on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin lopputarkastuksen järjestämiseksi.

Lopputarkastuksesta on laadittava tarkastuskertomus, josta tulee käydä ilmi tarkastuksen kulku ja siinä tehdyt havainnot sekä keskeisiltä osin esitetyt muistutukset ja mielipiteet.

Tarkempia säännöksiä lopputarkastuksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

150 §

Velvollisuus seurantaan ja korjaaviin toimenpiteisiin

Kaivostoiminnan päätyttyä kaivostoiminnan harjoittaja vastaa edelleen kaivosluvassa annettujen määräysten tai kaivostoiminnan lopettamispäätöksessä annettujen määräysten mukaisesti kaivosalueen ja kaivoksen apualueen seurannasta sekä tarvittavista korjaavista toimenpiteistä ja niiden kustannuksista. Toiminnanharjoittajalla on oikeus päästä kaivosalueelle ja kaivoksen apualueelle mainittujen velvoitteiden toteuttamiseksi.

Kaivostoiminnan harjoittajan on ilmoitettava kaivosviranomaiselle kaikista seurannassa ilmenneistä merkittävistä haitallisista vaikutuksista yleiselle turvallisuudelle ja toteutettava viipymättä tarvittavat korjaavat toimenpiteet. Kaivosviranomaisella on oikeus antaa

150 §

Velvollisuus seurantaan ja korjaaviin toimenpiteisiin

Kaivostoiminnan päätyttyä kaivostoiminnan harjoittaja vastaa edelleen kaivosluvassa annettujen määräysten tai kaivostoiminnan lopettamispäätöksessä annettujen määräysten mukaisesti kaivosalueen ja kaivoksen apualueen seurannasta sekä tarvittavista korjaavista toimenpiteistä ja niiden kustannuksista. Toiminnanharjoittajalla on oikeus päästä kaivosalueelle ja kaivoksen apualueelle mainittujen velvoitteiden toteuttamiseksi.

Kaivostoiminnan harjoittajan on ilmoitettava kaivosviranomaiselle kaikista seurannassa ilmenneistä merkittävistä haitallisista vaikutuksista yleiselle turvallisuudelle, *ympäristölle tai ihmisten terveydelle* ja toteutettava viipymättä tarvittavat korjaavat toimenpiteet.

määräyksiä tarvittavista korjaavista toimenpiteistä.

Jos kaivostoiminnan harjoittajaa ei enää ole, tätä ei tavoiteta tai ei saada täyttämään veloitetta ja kaivosaluetta tai kaivoksen apualuetta on tarpeen seurata yleiseen turvallisuuteen liittyvistä syistä, seurannasta ja tarvittavista korjaavista toimenpiteistä vastaa alueen haltija. Alueen haltija vastaa kuitenkin vain, jos tämä on tiennyt tai tämän olisi pitänyt tietää alueen kunto sitä hankkiessaan eikä vastuu seurannasta ja tarvittavista korjaavista toimenpiteistä ole ilmeisen kohtuutonta. Kun alueen haltijaa ei voida velvoittaa vastuuseen tai kyse on alueesta, jonka hallinta- ja käyttö-oikeus on palautunut kiinteistön omistajalle 149 §:n nojalla, seurannasta ja korjaavista toimenpiteistä vastaa kuitenkin kaivosviranomaisen.

Kaivosviranomaisen voi antaa määräyksiä tarvittavista korjaavista toimenpiteistä.

Jos kaivostoiminnan harjoittajaa ei enää ole, tätä ei tavoiteta tai ei saada täyttämään veloitetta ja kaivosaluetta tai kaivoksen apualuetta on tarpeen seurata yleiseen turvallisuuteen liittyvistä syistä, seurannasta ja tarvittavista korjaavista toimenpiteistä vastaa alueen haltija. Alueen haltija vastaa kuitenkin vain, jos tämä on tiennyt tai tämän olisi pitänyt tietää alueen kunto sitä hankkiessaan eikä vastuu seurannasta ja tarvittavista korjaavista toimenpiteistä ole ilmeisen kohtuutonta. Kun alueen haltijaa ei voida velvoittaa vastuuseen tai kyse on alueesta, jonka hallinta- ja käyttö-oikeus on palautunut kiinteistön omistajalle 149 §:n nojalla, seurannasta ja korjaavista toimenpiteistä vastaa kuitenkin kaivosviranomaisen.

151 b §

Kaivosviranomaisen valvontatehtävä

Kaivosviranomaisen on huolehdittava kaivoslain mukaisen toiminnan asianmukaisesta ja riittävästä valvonnasta ja seurannasta hankkimalla tietoja ja tekemällä tarkastuksia.

156 §

Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

Kaivosviranomaisen voi:

1) kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettua määräystä, jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä;

2) määrätä sen, joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettua määräystä, täyttämään velvollisuutensa.

Kaivosviranomaisen voi lisäksi kieltää sellaisen kaivoksen laitteiston tai laitteen käytön, jonka katsotaan aiheuttavan vakavaa uhkaa ihmisten terveydelle tai turvallisuudelle, sekä

156 §

Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

Kaivosviranomaisen on:

1) *kiellettävä* sitä, joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettua määräystä, jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä;

2) *määrättävä* sen, joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettua määräystä, täyttämään velvollisuutensa.

Kaivosviranomaisen on lisäksi kiellettävä sellaisen kaivoksen laitteiston tai laitteen käytön, jonka katsotaan aiheuttavan vakavaa uhkaa ihmisten terveydelle tai turvallisuudelle,

määrätä kaivostoiminnan harjoittaja tekemään vaadittavat korjaukset määräajassa.

Jos kaivosviranomainen toteaa kaivosturvallisuuden vastuuhenkilön hoitavan puutteellisesti tehtävänsä siten, että siitä voi aiheutua vaaraa kaivosturvallisuudelle, kaivosviranomainen voi määrätä kaivostoiminnan harjoittajan nimeämään uuden pätevyysvaatimukset täyttävän vastuuhenkilön.

sekä *määrättävä* kaivostoiminnan harjoittaja tekemään vaadittavat korjaukset määräajassa.

Jos kaivosviranomainen toteaa kaivosturvallisuuden vastuuhenkilön hoitavan puutteellisesti tehtävänsä siten, että siitä voi aiheutua vaaraa kaivosturvallisuudelle, kaivosviranomainen voi määrätä kaivostoiminnan harjoittajan nimeämään uuden pätevyysvaatimukset täyttävän vastuuhenkilön.

Kaivosviranomaisen on valvottava, että annettua kieltoa tai määräystä noudatetaan.

165 §

Valitusoikeus

Malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuhdantalupaa koskevaan päätökseen, mainitun luvan voimassaolon jatkamista, raukeamista, muuttamista ja peruuttamista koskevaan päätökseen sekä kaivostoiminnan lopettamispäätökseen saa hakea muutosta:

- 1) asianosainen;
- 2) rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuin ympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät;
- 3) toiminnan sijaintikunta tai muu kunta, jonka alueella toiminnan haitalliset vaikutukset ilmenevät;
- 4) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja muu asiassa toimialallaan yleistä etua valvova viranomainen;
- 5) saamelaiskäräjät sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan;
- 6) kolttien kyläkokous sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää koltta-alueella kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja.

2 momentti on kumottu L:lla 11.12.2020/966.

Edellä 67 §:n 3 momentissa tarkoitettuun kaivosviranomaisen päätökseen saa hakea

165 §

Valitusoikeus

Malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuhdantalupaa koskevaan päätökseen, mainitun luvan voimassaolon jatkamista, raukeamista, muuttamista ja peruuttamista koskevaan päätökseen sekä kaivostoiminnan lopettamispäätökseen saa hakea muutosta:

- 1) asianosainen;
- 2) rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuin ympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät;
- 3) toiminnan sijaintikunta tai muu kunta, jonka alueella toiminnan haitalliset vaikutukset ilmenevät;
- 4) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja muu asiassa toimialallaan yleistä etua valvova viranomainen;
- 5) saamelaiskäräjät sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan;
- 6) kolttien kyläkokous sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää koltta-alueella kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja.

2 momentti on kumottu L:lla 11.12.2020/966.

Edellä 67 §:n 3 momentissa tarkoitettuun kaivosviranomaisen päätökseen saa hakea

muutosta valittamalla ainoastaan luvan raukeamista koskevan ilmoituksen tehnyt luvan haltija.

muutosta valittamalla ainoastaan luvan raukeamista koskevan ilmoituksen tehnyt luvan haltija.

Edellä 61 b §:ssä tarkoitettuun kaivosviranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla ainoastaan luvan haltija sekä asianosainen.

169 §

Päätöksen täytäntöönpano muutoksenhausta huolimatta

Kaivosviranomainen voi perustellusta syystä hakijan pyynnöstä malminetsintäluvan tai kullanhuuhdontaluvan voimassaolon jatkamista taikka kullanhuuhdontalupaa, kaivoslupaa tai kaivosturvallisuushupaa koskevassa päätöksessä määrätä, että luvassa yksilöityihin toimenpiteisiin voidaan valituksesta huolimatta ryhtyä lupapäätöstä noudattaen. Sanottu ei koske uraanin tai toriumin tuottamista koskevaa kaivoslupaa.

Edellytyksenä määräykselle on, että täytäntöönpano ei tee muutoksenhakua hyödyttömäksi ja hakija asettaa kaivosviranomaisen määräämän vakuuden niiden edunmenetysten ja kustannusten korvaamiseksi, jotka päätöksen kumoaminen tai lupamääräysten muuttaminen voi aiheuttaa. Vakuuteen sovelletaan vastaavasti, mitä 10 luvussa säädetään. Kaivosluvan ja kaivosturvallisuushupaa osalta edellytyksenä määräykselle on lisäksi, että kaivosalue ja kaivoksen apualue on otettu luvanhaltijan haltuun 82 §:n mukaisesti, jolleivät alueet kuulu luvanhaltijalle.

Kaivosviranomainen voi päätöksellään antaa 1 momentissa tarkoitetun määräyksen samoin edellytyksin valitusajan kuluessa tai 14 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä erikseen tehdystä hakemuksesta. Hakemuksen käsittelyyn sovelletaan, mitä 37–40 ja 42 §:ssä säädetään lupahakemuksen käsittelystä.

169 §

Päätöksen täytäntöönpano muutoksenhausta huolimatta

Kaivosviranomainen voi perustellusta syystä hakijan pyynnöstä malminetsintäluvan tai kullanhuuhdontaluvan voimassaolon jatkamista taikka *malminetsintälupaa*, kullanhuuhdontalupaa, kaivoslupaa tai kaivosturvallisuushupaa koskevassa päätöksessä määrätä, että luvassa yksilöityihin toimenpiteisiin voidaan valituksesta huolimatta ryhtyä lupapäätöstä noudattaen. *Kaivosviranomainen voi tarvittaessa määrätä täytäntöönpanon lupapäätöstä suppeammaksi sekä määrätä täytäntöönpanon aloitusajankohdasta.* Sanottu ei koske uraanin tai toriumin tuottamista koskevaa kaivoslupaa.

Edellytyksenä määräykselle on, että täytäntöönpano ei tee muutoksenhakua hyödyttömäksi ja hakija asettaa kaivosviranomaisen määräämän vakuuden niiden edunmenetysten ja kustannusten korvaamiseksi, jotka päätöksen kumoaminen tai lupamääräysten muuttaminen voi aiheuttaa. Vakuuteen sovelletaan vastaavasti, mitä 10 luvussa säädetään. Kaivosluvan ja kaivosturvallisuushupaa osalta edellytyksenä määräykselle on lisäksi, että kaivosalue ja kaivoksen apualue on otettu luvanhaltijan haltuun 82 §:n mukaisesti, jolleivät alueet kuulu luvanhaltijalle.

Kaivosviranomainen voi päätöksellään antaa 1 momentissa tarkoitetun määräyksen samoin edellytyksin valitusajan kuluessa tai 14 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä erikseen tehdystä hakemuksesta. Hakemuksen käsittelyyn sovelletaan, mitä 37–40 ja 42 §:ssä säädetään lupahakemuksen käsittelystä.

Päätökseen sovelletaan, mitä 56 §:n 1 momentissa säädetään lupapäätöksen sisällöstä, 57 §:ssä lupapäätöksen antamisesta ja 58 §:ssä lupapäätöksestä tiedottamisesta. Lisäksi kaivosviranomaisen on viipymättä toimitettava jäljennös päätöksestä asianomaiselle hallinto-oikeudelle ja muutosta hakeneille. Se, joka on valittanut asianomaisesta lupapäätöksestä, voi hallinto-oikeudessa vaatia määräyksen kumoamista tai muuttamista ilman, että hänen olisi siitä erikseen valitettava.

Muutoksenhakutuomioistuimien voi valituksesta kumota 1 ja 3 momentissa tarkoitetun määräyksen tai muuttaa sitä taikka muutoinkin kieltää 1 ja 3 momentissa tarkoitetun päätöksen täytäntöönpanon. Hallinto-oikeuden päätöksestä täytäntöönpanoa koskevassa asiassa voidaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian yhteydessä.

Malminetsintäluvan ja kullanhuuhdontaluvan haltijan on suoritettava malminetsintäkorvaus tai kullanhuuhdontakorvaus viimeistään 30 päivänä siitä, kun kaivosviranomaisen on antanut 1 tai 3 momentissa tarkoitetun määräyksen. Malminetsintäkorvaukseen sovelletaan muutoin, mitä 99 §:ssä säädetään. Kullanhuuhdontakorvaukseen sovelletaan muutoin, mitä 102 §:ssä säädetään. Velvollisuus louhintakorvaukseen alkaa, kun kaivosviranomaisen on antanut 1 tai 3 momentissa tarkoitetun määräyksen. Louhintakorvaukseen sovelletaan muutoin, mitä 100 §:ssä säädetään.

Päätökseen sovelletaan, mitä 56 §:n 1 momentissa säädetään lupapäätöksen sisällöstä, 57 §:ssä lupapäätöksen antamisesta ja 58 §:ssä lupapäätöksestä tiedottamisesta. Lisäksi kaivosviranomaisen on viipymättä toimitettava jäljennös päätöksestä asianomaiselle hallinto-oikeudelle ja muutosta hakeneille. Se, joka on valittanut asianomaisesta lupapäätöksestä, voi hallinto-oikeudessa vaatia määräyksen kumoamista tai muuttamista ilman, että hänen olisi siitä erikseen valitettava.

Muutoksenhakutuomioistuimien voi valituksesta kumota 1 ja 3 momentissa tarkoitetun määräyksen tai muuttaa sitä taikka muutoinkin kieltää 1 ja 3 momentissa tarkoitetun päätöksen täytäntöönpanon. Hallinto-oikeuden päätöksestä täytäntöönpanoa koskevassa asiassa voidaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian yhteydessä.

Malminetsintäluvan ja kullanhuuhdontaluvan haltijan on suoritettava malminetsintäkorvaus tai kullanhuuhdontakorvaus viimeistään 30 päivänä siitä, kun kaivosviranomaisen on antanut 1 tai 3 momentissa tarkoitetun määräyksen. Malminetsintäkorvaukseen sovelletaan muutoin, mitä 99 §:ssä säädetään. Kullanhuuhdontakorvaukseen sovelletaan muutoin, mitä 102 §:ssä säädetään. Velvollisuus louhintakorvaukseen alkaa, kun kaivosviranomaisen on antanut 1 tai 3 momentissa tarkoitetun määräyksen. Louhintakorvaukseen sovelletaan muutoin, mitä 100 §:ssä säädetään.

170 a §

Kaivosrekisteri

Kaivosviranomaisen pitää varausilmoituksia, malminetsintäluvia ja kullanhuuhdontaluvia sekä kaivoslupia koskevista asioista kaivosrekisteriä.

Jokaisella on oikeus saada otteita rekisteristä.

Kaivosrekisteriin tallennettavista tiedoista voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

174 a §

Panttaustietojen julkisuus

Kaivosrekisterin panttioikeuksia koskevat tiedot ovat julkisia. Kaivosviranomaisen on pyynnöstä annettava rekisteristä todistuksia.

Panttaustodistusten sisällöstä voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Kaivosviranomaisessa tai tuomioistuimessa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevissa asioissa noudatetaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jollei jäljempänä toisin säädetä. Jos muutoksenhaku-tuomioistuin tämän lain voimaan tultua kumoaa päätöksen, johon on sovellettava tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain säännösten mukaisesti.

Kaivosviranomaisen on annettava kaivosoi-keuden haltijalle tämän lain mukaiset yleisten ja yksityisten etujen kannalta tarpeelliset määräykset ja tarkistettava vakuutta koskeva lupamääräys 62 §:n mukaisen kaivosluvan määräaikaisen tarkistamisen yhteydessä tai, kun lupaa muutetaan 69 §:n 1 tai 4 momentin perusteella, kuitenkin viimeistään viiden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Siltä osin, kun kyse on olemassa olevalle kaivokselle määrättävästä vähäisestä apualueesta tai alueesta, jolla vähäisesti laajennetaan olemassa olevaa kaivosta, tulee kaivos-toiminnan perustua maankäyttö- ja rakennus-lain mukaiseen oikeusvaikutteiseen kaavaan taikka kaivostoiminnan vaikutukset huomioon

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ottaen asian tulee olla muutoin riittävästi selvitetty yhteistyössä kunnan, maakunnan liiton ja elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen kanssa. Kaivosluvan haltijan on jätettävä kaivoksen laajentamista koskeva hakemus viimeistään viiden vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Lag

om ändring av gruvlagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs
ändras
fogas som följer:

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att främja en socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar malmletning och gruvdrift, och att ordna användningen av de områden som behövs för detta. För att lagens syfte ska nås krävs det att allmänna och enskilda intressen tryggas med särskild hänsyn till

- 1) förutsättningarna för bedrivande av gruvdrift,
- 2) den rättsliga ställningen för fastighetsägarna och för enskilda som orsakas olägenhet,
- 3) konsekvenserna av verksamheten för miljön och markanvändningen, *naturens mångfald* och en *hållbar* användning av naturresurser.

Lagens syfte är också att trygga kommunernas möjligheter till påverkan och enskildas möjligheter att påverka beslutsfattande som gäller dem själva och deras livsmiljö.

Lagen syftar dessutom till att främja säkerheten i gruvor och att förebygga, minska och avvärja de olägenheter och skador som verksamhet enligt denna lag orsakar och säkerställa att den som orsakar olägenhet eller skada blir ersättningsskyldig.

De verksamheter som avses i denna lag samordnas inom samernas hembygdsområde, om vilket det föreskrivs i sametingslagen (974/1995), så att samernas rättigheter som urfolk *att bevara och utveckla sitt språk, sin kultur och sina traditionella näringar* tryggas. Vid samordningen beaktas också vad som i skoltlagen (253/1995) föreskrivs om att främja levnadsförhållandena och utkomstmöjligheterna för skolterna och skolområdet och om att bevara och främja skolkulturen.

3 §

Lagens förhållande till annan lagstiftning

När tillståndsärenden eller andra ärenden enligt denna lag avgörs och i övrigt när åtgärder vidtas enligt denna lag ska, utöver bestämmelserna i denna lag, bland annat vad som föreskrivs i följande lagar tillämpas: naturvårdslagen (1096/1996), miljöskyddslagen (527/2014), ödemarkslagen (62/1991), markanvändnings- och bygglagen (132/1999), vattenlagen (587/2011), renskötsellagen (848/1990), strålsäkerhetslagen (859/2018), kärnenergilagen (990/1987), lagen om fornminnen (295/1963), terrängtrafiklagen (1710/1995), dammsäkerhetslagen (494/2009), *sametingslagen, samiska språklagen (1086/2003), språklagen (423/2003), lagen om tillsyn över utlåningars företagsköp (172/2012), lagen om tillståndsplikt för vissa fastighetsförvärv (470/2019), lagen om statens förköpsrätt inom vissa områden (469/2019) och lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter för säkerställande av den nationella säkerheten (468/2019).*

6 §

Allmänna principer

Inom verksamhet enligt denna lag gäller följande principer:

- 1) behövlig sakkunskap och tillräckliga andra förutsättningar med tanke på verksamhetens art och omfattning ska stå till förfogande,
- 2) konsekvenserna av verksamheten och möjligheterna att förebygga och minska skador och skadliga verkningar ska vara tillräckligt kända,
- 3) verksamhetens säkerhet ska tryggas genom behövliga åtgärder och med beaktande av den tekniska utvecklingen,
- 4) så långt möjligt ska
 - a) skador och verksamhetens skadliga verkningar förhindras,

- b) funktioner som orsakar skadliga verkningar elimineras eller, om detta inte är möjligt, ersätts med mindre skadliga funktioner,
- c) förberedelser för störningar och tillbud vidtas,
- d) *det säkerställas att alla gruvmineral som påträffats på området och som är tekniskt och ekonomiskt utvinningsbara utnyttjas i alla faser av gruvdriften,*
- e) *skadliga miljökonsekvenser undvikas,*
- 5) *förvaltningen av gruvmineral ordnas på behörigt sätt,*
- 6) de olägenheter och skador som orsakats av verksamheten ska ersättas.

8 §

Anmälan om provtagning i anslutning till prospekteringsarbete

Den som ansvarar för prospekteringsarbetet ska innan provtagning enligt 7 § påbörjas göra en skriftlig anmälan till den som äger eller innehar en fastighet inom det område där prospekteringsarbetet ska utföras (*prospekteringsområde*) och vars fördel eller rätt ärendet kan gälla. *Inom det särskilda renskötselområdet ska den som ansvarar för prospekteringsarbetet göra en skriftlig anmälan också till renbeteslaget på området.*

I anmälan ska kontaktuppgifterna om den som ansvarar för prospekteringsarbetet, information om prospekteringsområdet anges och provtagningsplanen presenteras. Planen ska innehålla uppgifter om de redskap och metoder som ska användas, om tidsplanen för provtagningen och om de gruvmineral som undersökningen gäller.

Närmare bestämmelser om anmälningsförfarandet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

11 §

Malmletning med stöd av tillstånd

En innehavare av malmletningstillstånd ska begränsa malmletningen och annan användning av malmletningsområdet till sådana åtgärder som är nödvändiga med tanke på undersökningen. Åtgärderna ska planeras så att de inte orsakar sådan kränkning av allmänt eller enskilt intresse som rimligen kan undvikas.

Malmletning och annan användning av malmletningsområdet med stöd av malmletningstillstånd får inte medföra

- 1) olägenhet för människors hälsa eller fara för den allmänna säkerheten,
- 2) väsentlig olägenhet för annan näringsverksamhet,
- 3) betydande förändringar i naturförhållandena,
- 4) väsentlig skada på sällsynta eller värdefulla naturförekomster,
- 5) avsevärd olägenhet för landskapet,
- 6) *andra betydande skadliga miljökonsekvenser.*

Beviljandet av malmletningstillstånd förutsätter att malmletningen, med beaktande av tillståndsvillkoren och malmletningsområdets läge, inte medför någon i 2 mom. avsedd följd.

12 §

Anmälan om malmletning, terrängarbeten och konstruktioner på malmletningsområdet.

En innehavare av malmletningstillstånd ska på förhand skriftligen underrätta dem som äger fastigheter inom malmletningsområdet och andra rättsinnehavare om alla terrängarbeten som kan orsaka skada eller olägenhet och om tillfälliga konstruktioner.

Anmälan ska dessutom inom samernas hembygdsområde göras till sametinget och inom det skoltområde som avses i skollagen till skolternas bystämma.

Anmälan ska inom renskötselområdet göras till de berörda renbeteslagen.

Innehavaren av malmletningstillstånd är skyldig att underrätta de myndigheter som inom sitt behörighetsområde bevakar allmänt intresse om terrängarbetena i enlighet med vad som närmare anges i malmletningstillståndet.

Om malmletning genomförs med fastighetsägarens samtycke enligt 9 § 1 mom., ska den som ansvarar för malmletningen innan malmletningen inleds göra en skriftlig anmälan om malmletningen till gruvmyndigheten.

Närmare bestämmelser om anmälningsförfarandena får utfärdas genom förordning av statsrådet.

14 §

Redogörelse för undersökningsarbeten och undersökningsresultat

En innehavare av malmletningstillstånd ska till gruvmyndigheten årligen lämna en redogörelse för utförda undersökningsarbeten och resultaten av dem.

Utöver vad som föreskrivs i 1 mom. är en innehavare av malmletningstillstånd skyldig att årligen ordna en för allmänheten öppen tillställning, där det redogörs för

- 1) utförda undersökningsarbeten och resultaten av dem,*
- 2) miljökonsekvenserna och andra konsekvenser av utförda undersökningsarbeten,*
- 3) kommande undersökningsarbeten,*
- 4) en bedömning av miljökonsekvenserna och andra konsekvenser av kommande undersökningsarbeten.*

Närmare bestämmelser om de uppgifter som ska anges i redogörelsen och om de för allmänheten öppna tillställningarna får utfärdas genom förordning av statsrådet.

15 §

Efterbehandlingsåtgärder på malmletningsområdet

När malmletningstillståndet har förfallit eller återkallats ska dess innehavare

1) omedelbart försätta malmletningsområdet i det skick som den allmänna säkerheten kräver, bortskaffa tillfälliga konstruktioner och anordningar, se till att området istandsätts och snyggas upp och återställa det i ett så naturenligt skick som möjligt,

2) inom sex månader till gruvmyndigheten lämna en redogörelse för undersökningsarbetet, det informationsmaterial som gäller undersökningen och en representativ del av borrhälsarna.

Innehavaren av malmletningstillstånd ska skriftligen anmäla till gruvmyndigheten, ägarna till fastigheter inom malmletningsområdet och övriga rättsinnehavare när de åtgärder som avses i 1 mom. 1 punkten har slutförts.

Anmälan ska dessutom inom samernas hembygdsområde göras till sametinget och inom skoltområdet till skolternas bystämma.

Anmälan ska inom renkötselområdet göras till de berörda renbeteslagen.

18 §

Skyldigheter för innehavare av gruvtillstånd

En innehavare av gruvtillstånd är skyldig att se till att

- 1) gruvdriften inte medför olägenhet för människors hälsa eller fara för den allmänna säkerheten,
- 2) gruvdriften inte orsakar avsevärd olägenhet för allmänt eller enskilt intresse och inte heller sådan kränkning av allmänt eller enskilt intresse som med beaktande av de totala kostnaderna för gruvdriften rimligen kan undvikas,
- 3) uppenbart slöseri med gruvmineral inte förekommer i samband med brytningen och utvinningen,
- 4) *den framtida användningen av gruvområdet eller den framtida utvinningen av fyndigheten inte äventyras eller försvåras,*
- 5) *möjligheten att gruvan stängs stegvis beaktas så långt möjligt vid planeringen av gruvdriften,*
- 6) *åtgärder i samband med stängningen av gruvan vidtas så att den stängda gruvan inte medför några betydande skadliga konsekvenser för människors hälsa eller miljön.*

Innehavaren av gruvtillstånd är skyldig att årligen till gruvmyndigheten lämna en redogörelse för omfattningen och resultaten av utvinningen av fyndigheten och att anmäla väsentliga förändringar i uppgifterna om mineralreserverna. Närmare bestämmelser om de uppgifter som ska lämnas till gruvmyndigheten får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Utöver vad som föreskrivs i 2 mom. är en innehavare av gruvtillstånd skyldig att årligen ordna en för allmänheten öppen tillställning, där det redogörs för

- 1) tidsplanen, omfattningen och resultaten av utvinningen av fyndigheten samt väsentliga förändringar i uppgifterna om mineralreserverna,*
- 2) gruvdriftens konsekvenser.*

Närmare bestämmelser om de för allmänheten öppna tillställningarna får utfärdas genom förordning av statsrådet.

24 §

Guldvasfarens skyldigheter

Guldvasfning ska begränsas till sådana åtgärder som är nödvändiga med tanke på den rätt som avses i 23 § 1 mom.

Verksamhet och annan användning av guldvasfningsområdet med stöd av guldvasfningstillstånd får inte orsaka olägenhet eller skada enligt 11 § 2 mom. eller vara till förfång för eller skada användningsändamålet för andra närbelägna områden eller orsaka skada på sådana kulturhistoriskt värdefulla byggnader och deras gårdsområden eller andra motsvarande objekt, eller konstruktioner för renskötsel eller renarnas flyttleder som är belägna på området.

En guldvasfare ska hålla guldvasfningsområdet i ett sådant skick att det hela tiden uppfyller säkerhetskraven och inte medför skadliga miljökonsekvenser.

27 §

Anmälan om terrängarbeten på guldvasfningsområde

En guldvasfare ska på förhand skriftligen underrätta den myndighet eller inrättning som ansvarar för förvaltningen av området om alla terrängarbeten som kan medföra skada eller olägenhet.

Anmälan ska dessutom inom samernas hembygdsområde göras till sametinget och inom skoltområdet till skolternas byastämma.

Anmälan ska inom renskötselområdet göras till de berörda renbeteslagen.

28 §

Redogörelse för guldvasfningen

En guldvasfare ska årligen till gruvmyndigheten lämna in en redogörelse för den mängd guld som tagits till vara och lösjord som hanterats och för byggandet på guldvasfningsområdet och annan användning av området.

Gruvmyndigheten ska årligen ordna en för allmänheten öppen tillställning, där det redogörs för

1) guldvasfning som grundar sig på guldvasfningstillstånd,
2) guldvasfnings konsekvenser för renskötseln, för andra näringar, för samernas ställning som urfolk inom samernas hembygdsområde och för skolternas rättigheter inom skoltområdet enligt skoltlagen.

Närmare bestämmelser om de uppgifter som ska anges i redogörelsen och om de för allmänheten öppna tillställningarna får utfärdas genom förordning av statsrådet.

30 §

Slutbesiktning på guldvasfningsområde

Efter att ha fått den anmälan som avses i 29 § ska gruvmyndigheten utföra slutbesiktning, om det inte kan anses vara uppenbart onödigt. Om en guldvasfare försummar anmälningsskyldigheten kan gruvmyndigheten på eget initiativ inleda slutbesiktning.

Gruvmyndigheten ska lämna en underrättelse om slutbesiktningen till guldvasfaren och den myndighet eller inrättning som ansvarar för förvaltningen av området samt inom samernas hembygdsområde till sametinget, inom skoltområdet till skolternas byastämma och inom renskötselområdet till de berörda renbeteslagen.

31 a §

Rådgivning till sökande

Utöver vad som i 8 § i förvaltningslagen (434/2003) föreskrivs om myndigheternas skyldighet att ge råd i anslutning till skötseln av ett förvaltningsärende, ska tillståndsmyndigheten på begäran ge sökanden information i elektronisk form om

1) vilka uppgifter som ska uppges i tillståndsansökan och vilka utredningar som ska bifogas ansökan,

2) vilka utlåtanden som kommer att begäras i ärendet och den tidsfrist som ska reserveras för detta,

3) uppskattad tidpunkt för meddelande av tillståndsbeslutet.

Tillståndsmyndigheten kan dessutom på sökandens begäran eller på eget initiativ arrangera ett samråd mellan sökanden och myndigheten för att ordna rådgivningen i tillståndsärendet. Till samrådet kan också kallas andra myndigheter som är behöriga när det gäller behandlingen av projektet vid myndigheterna.

Rådgivningen är avgiftsfri.

32 §

Företrädesrätt på basis av förbehållsanmälan och tillståndsansökan

Företrädesrätt till malmletningstillstånd får den som gör en förbehållsanmälan eller som först lämnar in en ansökan om malmletningstillstånd. Företrädesrätt till gruvtillstånd och guldvaskningstillstånd får den som först lämnar in en ansökan om gruvtillstånd eller en ansökan om guldvaskningstillstånd.

För förberedelse av ansökan om malmletningstillstånd kan sökanden reservera området genom en anmälan till gruvmyndigheten (*förbehållsanmälan*). En företrädesrätt som grundar sig på förbehållsanmälan är i kraft när anmälan har gjorts på det sätt som föreskrivs i 44 § och det inte finns något hinder enligt denna lag för godkännande av förbehållet. Företrädesrätten upphör att gälla när gruvmyndighetens beslut med anledning av förbehållsanmälan (*förbehållsbeslut*) förfaller eller återkallas.

Företrädesrätt vid ansökan om malmletningstillstånd, gruvtillstånd och guldvaskningstillstånd har den som först sökt tillstånd på det sätt som föreskrivs i 34 §. Den i 34 § 3 mom. 2 punkten avsedda utredningen om bedömningen enligt 65 § i naturvårdslagen samt miljökonsekvensbeskrivningen och kontaktmyndighetens motiverade slutsats enligt lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017) kan dock ges in till gruvmyndigheten utan att företrädesrätten går förlorad, också efter det att tillståndsansökan lämnats in men innan förfarandet för utlåtanden enligt 37 § och informationen om tillståndsansökan enligt 40 § i denna lag inleds.

Om gruvtillstånd söks för en fyndighet på ett malmletningsområde, har innehavaren av malmletningstillstånd med avvikelse från 1 mom. företrädesrätt till gruvtillstånd, om denne ansöker om gruvtillstånd på det sätt som föreskrivs i 34 § innan malmletningstillståndet förfaller eller återkallas.

Den företrädesrätt till gruvtillstånd som avses i 2 mom. kvarstår hos innehavaren av malmletningstillstånd också fastän den i 34 § 3 mom. 2 punkten avsedda utredningen om bedömningen enligt 65 § i naturvårdslagen samt miljökonsekvensbeskrivningen och kontaktmyndighetens motiverade slutsats ges in till gruvmyndigheten först efter att malmletningstillståndet förfallit eller återkallats.

34 §

Tillståndsansökan

Ansökan om malmletningstillstånd, gruvtillstånd och guldvaskningstillstånd ska lämnas till tillståndsmyndigheten.

I tillståndsansökan ska en med tanke på tillståndsprövningen behövlig och tillförlitlig redogörelse ges om

1) sökanden och sökandens förutsättningar att bedriva verksamhet som grundar sig på tillståndet, *inbegripet uppgifter om sökandens andra ansökta eller gällande tillstånd*,

2) det område som ansökan gäller, planläggningssituationen för området och vilka begränsningar som gäller användningen av området och hur de ska beaktas,

3) den vars rätt, fördel eller skyldighet ärendet kan gälla (*sakägare*),

4) förutsättningarna för verksamheten,

a) i synnerhet en preliminär uppskattning om gruvmineralerna på området och vad uppskattningen bygger på, när det är fråga om en ansökan om malmletningstillstånd,

b) i synnerhet om att fyndigheten är utvinningsbar, när det är fråga om en ansökan om gruvtillstånd,

5) verksamhetsplanerna,

6) miljökonsekvenserna och andra konsekvenser av verksamheten med beaktande av de planerade åtgärdernas art och omfattning,

7) upphörande av verksamheten och de åtgärder som ska vidtas i samband med och efter det.

Till tillståndsansökan ska fogas

1) myndighetsintyg, registerutdrag och motsvarande handlingar som verifierar att uppgifterna i ansökan och de föreskrivna kraven beaktas,

2) vid behov en utredning om den bedömning som avses i 65 § i naturvårdslagen samt en miljökonsekvensbeskrivning och kontaktmyndighetens motiverade slutsats enligt lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017),

3) inom samernas hembygdsområde en tillräcklig utredning för förfarandet enligt 38 § om vilka konsekvenser projektet har för samernas rättigheter som urfolk att bevara och utveckla sitt språk, sin kultur och sina traditionella näringar,

4) ett sammandrag av uppgifterna i ansökan och dess bilagor.

Till ansökan om malmletningstillstånd och guldvaskningstillstånd ska dessutom en plan för hantering av utvinningsavfall fogas, om sökanden inte är skyldig att upprätta en sådan plan med stöd av miljöskyddslagen.

Till den del de redogörelser som krävs enligt 2 mom. 2 och 5–7 punkten ingår i den i 3 mom. 2 punkten avsedda utredningen om bedömningen enligt 65 § i naturvårdslagen eller miljökonsekvensbeskrivningen behöver de dock inte tas in i en ansökan om malmletningstillstånd, gruvtillstånd eller guldvaskningstillstånd. I ansökan ska i det fallet nämnas vilka redogörelser enligt 2 mom. som ingår i de handlingar som avses i 3 mom. 2 punkten samt en uppskattning av när handlingarna ges in.

I ansökan om gruvtillstånd ska begränsad nyttjanderätt eller annan rätt till det område som är avsett som hjälpområde för gruvan begäras. Om det på ett guldvaskningsområde är nödvändigt att få rätt att avvika från byggförbudet enligt 26 § 1 mom., ska sådan rätt begäras i ansökan om guldvaskningstillståndet.

Närmare bestämmelser om tillståndsansökan får utfärdas genom förordning av statsrådet.

36 §

Komplettering av tillståndsansökan

Bestämmelser om komplettering av tillståndsansökan finns i 22 och 33 § i förvaltningslagen.

Om det under behandlingen av ett ärende visar sig att gruvmyndigheten behöver begära utredning från sökanden för att ärendet ska kunna avgöras, ska det i begäran om utredning specificeras vilka särskilda omständigheter som behöver läggas fram och på vilken grund.

38 §

Utredning inom samernas hembygdsområde, skoltområdet och det särskilda renskötseområdet

Tillståndsmyndigheten ska inom samernas hembygdsområde i samarbete med *sökanden*, sametinget, renbeteslagen på området och den myndighet eller inrättning som ansvarar för förvaltningen av området utreda vilka konsekvenser verksamheten enligt malmletningstillståndet, gruvtillståndet eller guldvaskningstillståndet har för samernas rätt som urfolk, och överväga vilka åtgärder som behövs för att minska och förebygga olägenheterna. *Samarbetet sker utifrån den redogörelse som sökanden lämnat i sin tillståndsansökan.* I detta sammanhang ska särskild uppmärksamhet fästas vid

1) kända eller sannolika konsekvenser av den verksamhet som avses i ansökan för samernas rätt att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur samt att utöva sina traditionella näringar på området,

2) motsvarande gällande tillstånd i närheten av det område som avses i ansökan,

3) vilka sådana områden ansökan gäller som med tanke på samernas rättigheter som urfolk är viktiga,

4) andra former av områdesanvändning som stör samernas rättigheter som urfolk inom det område som avses i ansökan och i dess närhet.

I utredningen ska det bedömas om det trots beviljandet av tillstånd fortfarande är möjligt att inom området i fråga bevara och utveckla samekulturen samt att bedriva samernas traditionella näringar.

Vad som föreskrivs i 1 mom. gäller också sådana projekt utanför samernas hembygdsområde som har en avsevärd betydelse för samernas rättigheter som urfolk.

Tillståndsmyndigheten ska inom skoltområdet begära utlåtande av skolternas byastämman för att utreda vilka konsekvenser verksamhet enligt tillståndet har för skolternas näringar och levnadsförhållanden. Bestämmelser om remissförfarandet finns i 56 § i skollagen.

Tillståndsmyndigheten ska inom det särskilda renskötseområdet i samarbete med renbeteslagen på området utreda vilka olägenheter verksamhet enligt tillståndet orsakar renskötelsen.

Tillståndsmyndigheten kan för att utreda ärendet vid behov ordna ett möte till vilket företrädare för sametinget, skolternas byastämman, skoltrådet, de berörda renbeteslagen, sökanden, den myndighet eller inrättning som ansvarar för förvaltningen av området, kommunen, fiskeområdet och de samfälliga skogarna inbjuds för att höras. I fråga om förhandlingsskyldigheten föreskrivs dessutom i 9 § i sametingslagen och 53 § i renskötseagen.

Närmare bestämmelser om förfarandet och om innehållet i utredningen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

39 §

Anmärkningar och åsikter

Tillståndsmyndigheten ska innan ett ärende om malmletningstillstånd, gruvtillstånd, guldvaskningstillstånd och gruvområdesinlösningstillstånd avgörs ge sakägarna tillfälle att framställa anmärkning med anledning av tillståndsärendet.

Andra än sakägare ska ges tillfälle att framföra sin åsikt i frågan om malmletningstillstånd, gruvtillstånd och guldvaskningstillstånd.

En med hänsyn till sakens natur tillräcklig tidsfrist ska bestämmas för framställande av anmärkningar och framförande av åsikter.

Utöver vad som föreskrivs i 1–3 mom. ska gruvmyndigheten ordna en för allmänheten öppen tillställning som stöd för framställandet av anmärkningar och framförandet av åsikter när det är fråga om en ansökan om gruvtillstånd, ändring av gruvtillstånd eller förlängning av giltighetstiden för ett gruvtillstånd, om det inte kan anses vara uppenbart onödigt att ordna tillställningen. Vid tillställningen ska det ges en redogörelse för innehållet i tillståndsansökan. Närmare bestämmelser om tillställningen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

44 §

Förbehållsanmälan

En förbehållsanmälan ska lämnas till gruvmyndigheten. Anmälan ska innehålla behövliga och tillförlitliga uppgifter om

- 1) den som gör förbehållet,
- 2) det område som förbehållet för företrädesrätt gäller (*förbehållsområde*),
- 3) uppgörandet av arbetsplan och andra åtgärder för förberedande av ansökan om malmletningstillstånd samt tidsplan för dessa.

Från förbehållsområdet ska avgränsas de områden som avses i 7 § 2 mom. och 9 § 4 mom.

Förbehållsanmälan får inte gälla ett område som hör till ett malmletningsområde, gruvområde eller guldvaskningsområde. Förbehållsanmälan får inte heller gälla ett område som tidigare varit förbehållsområde, om inte ett år har förflutit sedan förbehållsbeslutet upphörde att gälla eller återkallades.

Den som gör förbehållet ska informera den eller de kommuner där förbehållsområdet finns om att en förbehållsanmälan har lämnats. Om förbehållsområdet finns inom samernas hembygdsområde ska också sameetingen informeras, och om förbehållsområdet finns inom skoltområdet ska också skolternas bystämma informeras.

Närmare bestämmelser om förbehållsanmälan får utfärdas genom förordning av statsrådet.

46 §

Hinder för beviljande av malmletningstillstånd och guldvaskningstillstånd

Malmletningstillstånd och guldvaskningstillstånd får inte beviljas

- 1) för ett område som avses i 7 § 2 mom.,
- 2) för ett område som avses i 9 § 4 mom.,
- 3) för ett område som tidigare varit malmletningsområde, om inte två år räknat från tillståndets sista giltighetsdag har förflutit sedan malmletningstillståndet förföll eller återkallades,
- 4) för ett område som tidigare varit gruvområde, om inte två år har förflutit sedan den dag som föregår dagen då beslutet om upphörande av gruvdriften vann laga kraft,
- 5) för ett område som hör till ett malmletningsområde, ett gruvområde eller ett guldvaskningsområde eller i fråga om vilket förbehållsanmälan har gjorts enligt vad som föreskrivs i 44 §,
- 6) för ett område där verksamhet enligt tillståndet skulle komplicera genomförandet av en plan med rättsverkningar,
- 7) för ett område i fråga om vilket kommunen av *vägende skäl* som har samband med planläggning eller annan områdesanvändning motsätter sig att tillstånd beviljas, *om inte ett viktigt allmänt intresse kräver att tillstånd beviljas*,
- 8) för ett område där verksamhet enligt tillståndet medför väsentlig olägenhet för annan näringsverksamhet,
- 9) om det finns vägende skäl att misstänka att sökanden, på grund av omfattningen av det område ansökan gäller eller av andra orsaker som kommit fram i samband med handläggningen av ansökan, inte har förutsättningar eller uppenbarligen inte heller avser att inleda verksamhet enligt tillståndet, eller om sökanden tidigare i väsentlig grad i verksamhet enligt denna lag har försummat de skyldigheter som grundar sig på den

lagstiftning som tillämpas på verksamheten; vid bedömningen av hur väsentliga försummelserna är ska särskild vikt fästas vid hur systematiska försummelserna är, hur länge de varat, hur ofta de upprepats och hur stort antal skador de orsakat.

Malmletningstillstånd och guldvaskningstillstånd kan dock beviljas för ett område som avses i 1 mom. 1–4 punkten med samtycke av den myndighet eller inrättning som är behörig i saken eller av den berörda rättsinnehavaren, dock inte för ett område som avses i 7 § 2 mom. 1 punkten. Som hinder för beviljande av tillstånd betraktas inte heller en sådan byggnad som är avsedd för boende eller arbete eller andra lokaler som behövs för gruvdrift eller guldvaskning och som är belägna på gruvområdet eller guldvaskningsområdet.

Malmletningstillstånd får beviljas bara om det med fog kan antas att det finns gruvmineral på området.

47 §

Förutsättningar för beviljande av gruvtillstånd

Fyndigheten ska till sin storlek, halt och tekniska egenskaper vara utvinningsbar.

Gruvområdet och hjälpområdet för gruvan får inte finnas på ett sådant område som det enligt 46 § 1 mom. 1–5 punkten inte kan beviljas malmletningstillstånd eller guldvaskningstillstånd för.

Sökanden ska förfoga över sådan sakkunskap som behövs med tanke på verksamheten enligt tillståndet och i övrigt tillräckliga ekonomiska förutsättningar.

Gruvtillstånd kan dock beviljas trots hinder enligt 46 § 1 mom. 1–4 punkten, om

- 1) de villkor som föreskrivs i 46 § 2 mom. uppfylls, eller
- 2) gruvområdet inte annars kan ordnas i enlighet med 19 § och området i fråga inte är ett sådant område som avses i 7 § 2 mom. 1 eller 2 punkten eller 9 § 4 mom.

Gruvdriften ska grunda sig på en gällande generalplan eller detaljplan enligt markanvändnings- och bygglagen i vilken gruvområdets och hjälpområdets läge och förhållande till den övriga områdesanvändningen har utretts.

48 §

Hinder för beviljande av gruvtillstånd

Gruvtillstånd får inte beviljas om det finns vägande skäl att misstänka att sökanden, på grund av omständigheter som kommit fram i samband med handläggningen av ansökan, inte förfogar över sådan sakkunskap som behövs med tanke på verksamheten enligt tillståndet eller i övrigt tillräckliga ekonomiska förutsättningar eller uppenbarligen inte heller avser att se till att gruvdrift inleds, eller om sökanden tidigare i väsentlig grad i verksamhet enligt denna lag har försummat de skyldigheter som grundar sig på *den lagstiftning som tillämpas på verksamheten*. Vid bedömningen av hur väsentliga försummelserna är ska särskild vikt fästas vid hur systematiska försummelserna är, hur länge de varat, hur ofta de upprepats och hur stort antal skador de orsakat.

Även om villkoren för beviljande av gruvtillstånd uppfylls och det enligt denna lag inte finns något hinder för att bevilja tillstånd, får tillstånd inte beviljas, om gruvdriften orsakar fara för allmän säkerhet eller betydande skadliga miljökonsekvenser eller i hög grad försämrar ortens bosättnings- eller näringsförhållanden och faran eller konsekvenserna inte kan förhindras genom tillståndsvillkor.

51 §

Bestämmelser i malmletningstillstånd

I ett malmletningstillstånd ska malmletningsområdets läge och gränser fastställas.

Malmletningstillståndet ska innehålla behövliga bestämmelser för att trygga allmänna och enskilda intressen om

- 1) tidpunkterna och metoderna för malmletningsundersökningarna och om de anordningar och konstruktioner som har samband med malmletningen,
- 2) minskandet av olägenheter för renskötseln inom det särskilda renskötselområdet *och för andra av samernas traditionella näringar inom samernas hembygdsområde,*
- 3) säkerställandet av att verksamhet enligt tillståndet inte äventyrar samernas rätt att bevara och utveckla sitt språk, sin kultur och sina traditionella näringar inom samernas hembygdsområde och skolternas rättigheter inom skoltområdet enligt skoltlagen,
- 4) skyldigheten att redogöra för undersökningsarbeten och undersökningsresultat,

- 5) efterbehandlingsåtgärder och tidpunkten för när anmälan om efterbehandlingsåtgärderna senast ska göras,
 - 6) planen för hantering av utvinningsavfall och iakttagandet av den,
 - 7) skyldigheten att underrätta den myndighet om undersökningsarbetena som inom sitt behörighetsområde bevakar allmänt intresse,
 - 8) tidsplanen för minskning av malmletningsområdets storlek,
 - 9) säkerhet enligt 10 kap.,
 - 10) åtgärder för att säkerställa att malmletningen och annan användning av malmletningsområdet inte medför olägenhet för människors hälsa eller fara för den allmänna säkerheten, väsentlig olägenhet för annan näringsverksamhet, betydande förändringar i naturförhållandena, väsentlig skada på sällsynta eller värdefulla naturförekomster, avsevärd olägenhet för landskapet eller andra betydande skadliga miljökonsekvenser,
 - 11) andra omständigheter som gäller malmletningen och användningen av malmletningsområdet i syfte att säkerställa att verksamheten inte har följder som är förbjudna i denna lag,
 - 12) andra omständigheter som är nödvändiga för allmänt och enskilt intresse och som har samband med uppfyllandet av tillståndsvillkoren.
- När tillståndsvillkor enligt 2 mom. 1 punkten meddelas om tidpunkterna och metoderna för malmletningsundersökningarna och om de anordningar och konstruktioner som har samband med malmletningen ska god praxis för att minska miljökonsekvenserna av malmletningen beaktas.
- Närmare bestämmelser om bestämmelserna i malmletningstillstånd får utfärdas genom förordning av statsrådet.

52 §

Bestämmelser i gruvtillstånd

I ett gruvtillstånd ska läget och gränserna för det gruvområde och det hjälpområde för gruvan som ska inrättas fastställas med beaktande av vad som föreskrivs i 19 och 47 §. Dessutom ska innehållet i nyttjanderätten och andra särskilda rättigheter som gäller hjälpområdet fastställas i tillståndet. Tillståndsmyndigheten kan göra sådana ändringar i fråga om läget och gränserna för det i ansökan angivna gruvområdet eller hjälpområdet som behövs med beaktande av bestämmelserna i denna lag.

I gruvtillståndet ska en tidsfrist fastställas inom vilken innehavaren av gruvtillståndet ska inleda gruvdrift eller annat sådant förberedande arbete som visar att tillståndshavaren har seriösa avsikter att bedriva egentlig gruvdrift. Tidsfristen kan vara högst tio år räknat från det att tillståndet har vunnit laga kraft.

Gruvtillståndet ska innehålla behövliga bestämmelser för att trygga allmänna och enskilda intressen om

- 1) åtgärder för undvikande eller begränsande av skadliga konsekvenser av gruvdriften och för tryggnad av människors hälsa och den allmänna säkerheten,
- 2) åtgärder för att säkerställa att det inte förekommer uppenbart slöseri med gruvmineral vid gruvdrift eller att en eventuell framtida användning av gruvan och eventuellt framtida brytningsarbete inte äventyras eller försåras vid gruvdriften,
- 3) skyldigheten att redogöra för omfattningen och resultaten av utvinningen av fyndigheten,
- 4) minskandet av olägenheter för renskötseln inom det särskilda renskötselområdet och för andra av samernas traditionella näringar inom samernas hembygdsområde,
- 5) säkerställandet av att verksamhet enligt tillståndet inte äventyrar samernas rätt att bevara och utveckla sitt språk, sin kultur och sina traditionella näringar inom samernas hembygdsområde och skolternas rättigheter inom skoltområdet enligt skoltlagen,
- 6) sådan säkerhet enligt 10 kap. som gäller upphörande av gruvdrift och andra skyldigheter i samband med och efter det att verksamheten upphör,
- 7) tidsfrist för inlämnande av de rapporter som behövs för översyn av tillståndsvillkoren,
- 8) andra omständigheter som gäller verksamheten enligt gruvtillståndet i syfte att säkerställa att verksamheten inte har följder som är förbjudna i denna lag,
- 9) bevarande och förnyande av trädbestånd och annan växtlighet samt nya planteringar under gruvdriften,
- 10) placeringen av funktionerna på gruvområdet med beaktande av naturens mångfald och övriga miljökonsekvenser,
- 11) åtgärder för att förhindra betydande skadliga miljökonsekvenser,
- 12) åtgärder för att förhindra att ortens bosättnings- eller näringsförhållanden försämras avsevärt,
- 13) stegvis stängning av gruvan,
- 14) andra omständigheter som är nödvändiga för allmänt och enskilt intresse och som har samband med uppfyllandet av tillståndsvillkoren.

Närmare bestämmelser om bestämmelserna i gruvtillstånd får utfärdas genom förordning av statsrådet.

54 §

Bestämmelser i guldvaskningstillstånd

I ett guldvaskningstillstånd ska guldvaskningsområdets läge och gränser fastställas.

Guldvaskningstillståndet ska innehålla behövliga bestämmelser för att trygga allmänna och enskilda intressen om

- 1) tidpunkterna och metoderna för guldvaskningen,
- 2) underhållet av guldvaskningsområdet,
- 3) minskandet av olägenheter för renskötseln inom det särskilda renskötseområdet *och för andra av samernas traditionella näringar inom samernas hembygdsområde*,
- 4) säkerställandet av att verksamheten enligt tillståndet inte äventyrar samernas rätt att bevara och utveckla sitt språk, sin kultur och sina traditionella näringar inom samernas hembygdsområde och skolternas rättigheter inom skoltområdet enligt skoltlagen,
- 5) skyldigheten att redogöra för guldvaskningen,
- 6) efterbehandlingsåtgärderna,
- 7) planen för hantering av utvinningsavfall och iakttagandet av den,
- 8) säkerhet enligt 10 kap.,
- 9) andra omständigheter som har samband med guldvaskningen och användningen av guldvaskningsområdet i syfte att säkerställa att verksamheten inte har följder som är förbjudna i denna lag,
- 10) andra omständigheter som är nödvändiga för allmänt och enskilt intresse och som har samband med uppfyllandet av tillståndsvillkoren.

Närmare bestämmelser om bestämmelserna i guldvaskningstillstånd får utfärdas genom förordning av statsrådet.

55 a §

Förbehållsbeslutets innehåll

I ett förbehållsbeslut ska förbehållets syfte och verkningar beskrivas.

I förbehållsbeslutet ska förbehållsområdets läge och gränser fastställas. Gruvmyndigheten ska säkerställa att det förbehållsområde som ska fastställas inte är beläget på områden som avses i 7 § 2 mom. och 9 § 4 mom.

I beslutet ska anges förbehållsbeslutets giltighetstid och av det ska framgå prövningen av giltighetstiden. Av beslutet ska tillämpningen av de grunder för avgörande av ärenden om förbehållsanmälan som anges i 55 § framgå.

Närmare bestämmelser om innehållet i förbehållsbeslutet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

56 §

Tillståndsbeslutets innehåll

I ett beslut som gäller malmletningstillstånd, gruvtillstånd, guldvaskningstillstånd och gruvområdesinlösningsstillstånd ska syftet med ansökan anges eller ansökan i behövlig omfattning fogas till beslutet. I beslutet ska *specificerade yrkanden som har framställts i utlåtanden, anmärkningar och åsikter bemötas.*

Om ansökan gäller ett projekt enligt lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning, ska kontaktmyndighetens motiverade slutsats tas in i beslutet. Av beslutet ska framgå hur miljökonsekvensbeskrivningen, den motiverade slutsatsen och eventuella sådana handlingar rörande internationellt hörande om gränsöverskridande konsekvenser som avses i 29 § i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning har beaktats.

Till ett beslut om gruvtillstånd ska fogas en karta över gruvområdet.

Närmare bestämmelser om tillståndsbeslutets motivering och om den karta som ska fogas till tillståndsbeslutet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

58 §

Information om tillståndsbeslut

Tillståndsbeslutet om malmletningstillstånd, gruvtillstånd och guldvaskningstillstånd ska sändas till sökanden, och dem som uttryckligen har begärt det samt till tillsynsmyndigheterna och de myndigheter som bevakar *allmänt* intresse i ärendet. Beslutet ska dessutom sändas till de kommuner, närings-, trafik- och miljöcentraler och andra myndigheter som delgetts ärendet under handläggningen eller av vilka utlåtande har begärts.

Information om meddelande av beslutet ska sändas per brev eller elektroniskt till de parter som avses i 40 § 1 mom. och till dem som framställt anmärkningar och åsikter i ärendet. Besluten delges som sådan vanlig elektronisk delgivning som avses i 19 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003).

En kopia av ett beslut om beviljande av gruvtillstånd ska omedelbart sändas till Strålsäkerhetscentralen och till Lantmäteriverket.

Om ett icke konstituerat delägarlag för ett samfällt område ska delges beslutet, tillämpas vad som föreskrivs om information om tillståndsansökan i 40 § 3 mom.

Om beslutet omfattar samernas hembygdsområde eller gäller ett sådant projekt som avses i 38 § 2 mom., ska en kopia av beslutet sändas till sametinget. Om beslutet omfattar skolområdet ska en kopia av det sändas till skolternas byastämma.

En kopia av beslutet ska sändas till de berörda renbeteslagen.

Information om en kungörelse enligt 57 § ska publiceras i kommunerna inom det område som påverkas av verksamheten. Bestämmelser om kommunala tillkännagivanden finns 108 § i kommunallagen. Information om offentliggörande av kungörelsen ska publiceras i åtminstone en tidning med allmän spridning inom det område som påverkas av beslutet, om inte ärendet är av ringa betydelse eller det annars är onödigt att publicera informationen.

Tillståndsmyndigheten ska sörja för att beslutet om malmletningstillstånd, gruvtillstånd och guldvaskningstillstånd antecknas i det fastighetsdatasystem som avses i lagen om ett fastighetsdatasystem och anslutande informationstjänster (453/2002).

Om lagen om samordning av vissa miljörelaterade tillståndsförfaranden tillämpas på ett tillståndsbeslut, ska 15 § i den lagen tillämpas i stället för 1–6 mom. i denna paragraf.

59 §

Information om beslut om gruvområdesinlösningstillstånd

Tillståndsmyndigheten ska sända sökanden sitt beslut om gruvområdesinlösningstillstånd.

Tillståndsmyndigheten ska sända en kopia av beslutet till ägarna och innehavarna av fastigheterna på gruvområdet och utan dröjsmål till *gruvmyndigheten* och Lantmäteriverket.

Tillståndsmyndigheten ska sörja för att uppgift om beslutet offentliggörs med iakttagande av vad som föreskrivs i 58 § 6 mom. om offentliggörande av tillståndsbeslut.

61 §

Förlängning av malmletningstillstånds giltighetstid

Ett malmletningstillstånds giltighetstid kan förlängas högst tre år åt gången så att tillståndet är i kraft sammanlagt högst femton år.

Villkor för en förlängning av malmletningstillståndets giltighetstid är att

1) *innehavaren av tillståndet till väsentliga delar har utfört undersökningsåtgärderna enligt den arbetsplan som ligger till grund för malmletningstillståndet och malmletningen även i övrigt har varit effektiv och systematisk,*

2) *det krävs fortsatta undersökningar för att utreda möjligheterna till utvinning av fyndigheten,*

3) *tillståndshavaren inte i väsentlig grad i verksamhet enligt det tillstånd som ansökan gäller har försummat de skyldigheter som grundar sig på den lagstiftning som tillämpas på verksamheten eller de tillståndsvillkor som meddelats i det tillstånd som ansökan gäller; vid bedömningen av hur väsentliga försummelserna är ska särskild vikt fästas vid hur systematiska försummelserna är, hur länge de varat, hur ofta de upprepats och hur stort antal skador de orsakat,*

4) *en förlängning av giltighetstiden inte orsakar oskäligen olägenhet för allmänt eller enskilt intresse.*

61 a §

Markägarens samtycke till förlängning av malmletningstillstånds giltighetstid

Utöver vad som i 61 § föreskrivs om villkoren för en förlängning av malmletningstillståndets giltighetstid krävs för en förlängning av tillståndets giltighetstid samtycke av den myndighet eller inrättning som ansvarar för förvaltningen av området eller av fastighetsägarna när förlängning söks för ett tillstånd som varit i kraft i minst tio år. Samtycket gäller tills malmletningstillståndet förfaller eller återkallas.

Villkoret i 1 mom. uppfylls om sökanden visar att samtycket har getts av de myndigheter eller inrättningar som ansvarar för förvaltningen av området eller de fastighetsägare vars fastigheter täcker minst hälften av malmletningsområdet.

Uppfylls inte det samtycke som avses i 1 mom. på det sätt som föreskrivs i 2 mom., kan verksamhetsutövaren hos statsrådet ansöka om förordnande för en förlängning av malmletningstillståndets giltighetstid, om projektet är nödvändigt av ett viktigt allmänt intresse. Kravet på ett viktigt allmänt intresse bedöms i synnerhet utifrån projektets lokala och regionala ekonomiska konsekvenser, sysselsättningseffekterna och samhällets behov av råvaruförsörjning.

Närmare bestämmelser om markägarens samtycke får utfärdas genom förordning av statsrådet.

61 b §

Förlängning av malmletningstillståndets giltighetstid i exceptionella situationer

Om malmletning som grundar sig på ett lagakraftvunnet tillstånd, medan tillståndet varit i kraft, måste avbrytas på grund av force majeure eller av andra särskilda skäl som inte beror på verksamhetsutövaren, kan gruvmyndigheten på ansökan av verksamhetsutövaren förlänga tillståndets giltighetstid högst så länge som arbetet har varit avbrutet. På handläggningen av ansökan tillämpas bestämmelserna i 37–40 och 42 § om handläggning av tillståndsansökan. På beslutet tillämpas vad som föreskrivs i 56 § 1 mom. om innehållet i tillståndsbeslut, i 57 § om meddelande av tillståndsbeslut och i 58 § om information om tillståndsbeslut. En i detta moment avsedd förlängning av ett tillståndets giltighetstid beaktas inte när den maximitid för tillståndet som avses i 1 mom. granskas.

62 §

Regelbunden översyn samt tidsbegränsning av gruvtillstånd

Ett gruvtillstånd är i kraft tills vidare efter det att tillståndet vunnit laga kraft. Gruvtillstånd kan också beviljas för en bestämd tid, om det är motiverat med beaktande av fyndighetens art och omfattning, sökandens förutsättningar att se till att gruvdrift inleds och övriga omständigheter som kommit fram i samband med handläggningen av ansökan. Ett tidsbegränsat gruvtillstånd kan vara i kraft högst tio år efter det att tillståndsbeslutet har vunnit laga kraft.

Tillståndsmyndigheten ska se över bestämmelserna i gruvtillstånd som är i kraft tills vidare minst vart tionde år. Tillståndsmyndigheten ska uppge översynsintervallet i tillståndet. För att trygga ett nödvändigt allmänt eller enskilt intresse eller av något annat särskilt skäl kan det bestämmas att också villkoren i ett tidsbegränsat gruvtillstånd ska ses över regelbundet. När bestämmelserna i gruvtillstånd ses över ska tillståndsmyndigheten dessutom försäkra sig om att innehavaren av gruvtillståndet uppfyller de villkor för beviljande av tillstånd som anges i 48 §.

En översyn av tillståndsvillkoren får inte nämnvärt minska den nytta som gruvprojektet för med sig.

63 §

Förlängning av gruvtillståndets giltighetstid

Ett gruvtillstånd som är i kraft en bestämd tid kan förlängas så att det gäller tills vidare eller för högst tio år åt gången enligt vad som fortfarande behövs för utvinning av fyndigheten och med beaktande av andra omständigheter som framkommit i samband med handläggningen av ansökan.

Villkor för en förlängning av gruvtillståndets giltighetstid är att

- 1) fyndigheten har utvunnits effektivt och systematiskt,
- 2) fyndigheten till sin storlek, halt och tekniska egenskaper fortfarande är utvinningsbar,
- 3) tillståndshavaren inte i väsentlig grad i verksamhet enligt det tillstånd som ansökan gäller har försummat de skyldigheter som grundar sig på den lagstiftning som tillämpas på verksamheten eller de tillståndsvillkor som meddelats i det tillstånd som ansökan gäller; vid bedömningen av hur väsentliga försummelserna

är ska särskild vikt fästas vid hur systematiska försummelserna är, hur länge de varat, hur ofta de upprepats och hur stort antal skador de orsakat.

65 §

Förlängning av guldvaskningstillstånds giltighetstid

Ett guldvaskningstillstånds giltighetstid kan förlängas med högst tio år åt gången. Villkor för en förlängning av guldvaskningstillståndets giltighetstid är att

- 1) guldvaskningen har varit effektiv och systematisk,
- 2) det på guldvaskningsområdet fortfarande finns guld att utvinna ur jordarterna i så riklig mängd och i en sådan form att det finns förutsättningar för fortsatt guldvaskning,
- 3) *guldvaskaren inte i väsentlig grad i verksamhet enligt det tillstånd som ansökan gäller har försummat de skyldigheter som grundar sig på den lagstiftning som tillämpas på verksamheten eller de tillståndsvillkor som meddelats i det tillstånd som ansökan gäller; vid bedömningen av hur väsentliga försummelserna är ska särskild vikt fästas vid hur systematiska försummelserna är, hur länge de varat, hur ofta de upprepats och hur stort antal skador de orsakat,*
- 4) en förlängning av giltighetstiden inte orsakar oskälig olägenhet för allmänt eller enskilt intresse.

73 §

Överföring av tillstånd

Malmletningstillstånd, gruvtillstånd och guldvaskningstillstånd kan överföras till en annan part. Mottagaren ska uppfylla de krav som enligt denna lag ställs på tillståndshavaren. Mottagaren av ett överfört gruvtillstånd som gäller utvinning av uran eller torium ska dessutom ha tillstånd att bedriva gruvdrift enligt kärnenergilagen.

Tillståndshavaren kan ansöka om överföring av tillståndet genom ansökan hos gruvmyndigheten. *I ansökan ska en med tanke på överföringen behövlig och tillförlitlig redogörelse ges om mottagaren, om syftet med överföringen, om mottagarens planer på att bedriva verksamhet enligt det tillstånd som överförs och om andra omständigheter som är betydande med tanke på handläggningen av överföringen.* Till ansökan ska behövliga myndighetsintyg, registerutdrag och motsvarande handlingar fogas genom vilka uppgifterna i ansökan och mottagarens samtycke verifieras. Närmare bestämmelser om ansökan får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Gruvmyndigheten ska godkänna överföringen av ett tillstånd, om mottagaren uppfyller de villkor som nämns i 1 mom. och de handlingar som avses i 2 mom. har lämnats in till myndigheten. Gruvmyndigheten kan dock på de grunder som nämns i 46 § 1 mom. 9 punkten avslå en ansökan om överföring av malmletningstillstånd och guldvaskningstillstånd och på de grunder som nämns i 48 § 1 mom. avslå en ansökan om överföring av gruvtillstånd.

74 §

Meddelande av beslut om överföring av tillstånd och information om detta

På meddelande av beslut om överföring av malmletningstillstånd, gruvtillstånd och guldvaskningstillstånd tillämpas vad som föreskrivs om meddelande av tillståndsbeslut i 57 §.

Gruvmyndigheten ska sända beslutet till sökanden och en kopia av det till mottagaren samt skriftligen underrätta ägarna av fastigheter inom tillståndsområdet om saken.

Gruvmyndigheten ska offentliggöra uppgift om beslutet i åtminstone en tidning med allmän spridning inom det område som påverkas av verksamheten enligt beslutet.

Gruvmyndigheten ska sörja för att uppgift om beslutet utan dröjsmål offentliggörs som ett kommunalt tillkännagivande av de kommuner vars områden beslutet om överföring av tillstånd gäller. Bestämmelser om kommunala tillkännagivanden finns 108 § i kommunallagen.

Gruvmyndigheten ska informera tillståndshavaren och mottagaren *samt ägarna av de fastigheter som tillståndet gäller* om överföringen av ett gruvområdesinlösningsstillstånd.

75 §

Meddelande av förbehållsbeslut och information om detta

På meddelande av förbehållsbeslut tillämpas vad som föreskrivs om meddelande av tillståndsbeslut i 57 §. Gruvmyndigheten ska sända beslutet till den som gjort förbehållet.

Gruvmyndigheten ska offentliggöra uppgift om beslutet i åtminstone en tidning med allmän spridning inom det förbehållsområde som avses i beslutet och vid behov i en sådan tidning där fastighetsägarna och fastighetsinnehavarna på området bäst kan antas få informationen.

Gruvmyndigheten ska sörja för att uppgift om beslutet utan dröjsmål offentliggörs som ett kommunalt tillkännagivande av de kommuner där förbehållsområdet finns. Bestämmelser om kommunala tillkännagivanden finns i 108 § i kommunallagen.

Om förbehållsområdet finns inom samernas hembygdsområde ska en kopia av beslutet sändas till samedinget, och om förbehållsområdet finns inom skolområdet ska en kopia sändas till skolernas bystämma.

Om förbehållsområdet finns inom renskötseområdet, ska en kopia av beslutet sändas till det berörda rensbeteslaget.

76 §

Förbehållsbesluts giltighet

Ett förbehållsbeslut är i kraft högst 12 månader efter det att förbehållsanmälan har gjorts. Gruvmyndigheten ska när förbehållsbeslutets giltighetstid övervägs särskilt beakta den tid som behövs för uppgörandet av en arbetsplan och för andra åtgärder för att förbereda ansökan om malmletningstillstånd.

Förbehållsbeslutet förfaller när den avtalade tidsfristen löper ut. Förbehållsbeslutet förfaller helt eller delvis också när malmletningstillstånd med stöd av den företrädesrätt som beslutet ger har sökts enligt vad som föreskrivs i 34 §. Gruvmyndigheten ska dessutom bestämma att förbehållsbeslutet förfaller, om den som gjort förbehållet skriftligen meddelar detta till gruvmyndigheten.

Gruvmyndigheten kan återkalla förbehållsbeslutet, om det i förbehållsanmälan eller i dess bilagor har uppgetts felaktiga eller bristfälliga uppgifter som väsentligt har påverkat prövningen av förbehållsbeslutet.

Trots vad som i 1 mom. föreskrivs om förbehållsbesluts giltighet kan gruvmyndigheten besluta att förbehållsbeslutet är i kraft högst 24 månader från det att förbehållsanmälan har gjorts, om den som gjort förbehållet visar att särskilda skäl talar för en avvikelse från förbehållets giltighetstid enligt 1 mom., om inte andra orsaker som framkommit i samband med handläggningen av förbehållsanmälan hindrar att förbehållsbeslutet beviljas för en längre tid än 12 månader.

77 §

Gruvförrättning

Vid en gruvförrättning görs inlösen av nyttjanderätt och av andra särskilda rättigheter till de områden som behövs som gruvområde och hjälpområde för gruvan samt fastställs gruvområdets dimensioner. Vid inlösen iakttas bestämmelserna i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977), nedan inlösningslagen, om inte något annat föreskrivs nedan. I fråga om rättande eller korrigering av fel som upptäckts vid gruvförrättningen eller framställning om återbrytande av en förrättning eller ett beslut gäller vad som föreskrivs om fastighetsförrättning i fastighetsbildningslagen (554/1995).

Förrättningsingenjören kan dock verkställa en förrättning utan gode män, om ingen sådan sakägare i gruvförrättningen som avses i 81 § kräver gode män och förrättningen inte gäller ersättningar.

77 a §

Gruvförrättning i särskilda fall

Om det råder oklarhet om gränsen för ett gruvområde, ett utmål eller ett hjälpområde för en gruva, kan en gruvförrättning verkställas för att utreda gränsen. Gränsen bestäms enligt den gräns som avses i gruvtillståndet. Ringa avvikelser från den gräns som anges i gruvtillståndet får göras av särskilda skäl. Om gränsen har bestämts vid en tidigare förrättning, ska den behålla sin förra sträckning. Vid förrättningen kan ersättning bestämmas för olägenhet och skada, om gruvdriften har utvidgats utanför det område som anvisats i gruvtillståndet eller det område som anvisats vid en tidigare förrättning. Förrättning får sökas av innehavaren av gruvrätt, ägaren till en fastighet som med stöd av gruvtillstånd omfattas av nyttjanderätt eller annan rätt eller till en fastighet som gränsar till en ovan avsedd fastighet eller fastighetsregisterföaren.

8 a kap.

Avgift för förbehåll

98 a §

Skyldighet att betala avgift för förbehåll samt avgiftens storlek

Den som gjort förbehållet är skyldig att betala en avgift för förbehållet. Avgiftens storlek bestäms enligt förbehållsområdets storlek och är 1 euro per hektar.

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 mom. behöver en avgift för förbehåll inte betalas, om den som gjort förbehållet är en i 31 § 2 mom. avsedd statlig inrättning.

98 b §

Påförande av avgift för förbehåll

Gruvmyndigheten påför en avgift för förbehåll i ett i 55 § avsett beslut om godkännande av förbehållsanmälan. Avgiften för förbehåll ska betalas till gruvmyndigheten.

Avgiften för förbehåll ska betalas senast inom 14 dagar från det att ett i 55 § avsett beslut om godkännande av förbehållsanmälan har vunnit laga kraft.

98 c §

Rättelse till den avgiftsskyldiges fördel

Om en avgiftsskyldig har påförts en för stor avgift för förbehåll på grund av ett fel ska avgiftsbeslutet rättas, om inte saken har avgjorts genom beslut med anledning av besvär. Rättelse till den avgiftsskyldiges fördel får göras inom tre år från ingången av kalenderåret efter det år då avgiften påfördes.

98 d §

Rättelse till avgiftsmottagarens fördel

Om en avgiftsskyldig, på grund av ett räknefel eller ett motsvarande misstag eller på grund av att saken till någon del inte har utretts, inte har påförts avgift för förbehåll eller en del av avgiften oberoende av den avgiftsskyldige, ska avgiftsbeslutet rättas, om inte saken har avgjorts genom beslut med anledning av besvär. Rättelse till avgiftsmottagarens fördel kan göras inom ett år från ingången av kalenderåret efter det år då avgiften eller en del av den påfördes eller borde ha påförts.

98 e §

Indrivning av avgift för förbehåll och ränta

Avgiften för förbehåll är direkt utsökbar. Bestämmelser om indrivning av avgifter och ersättningar som ska betalas till staten finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter.

Om avgiften inte betalas i tid, ska det på avgiften betalas dröjsmålsränta enligt 4 § i räntelagen (633/1982).

107 §

Säkerhet för malmletning och guldvaskning

En innehavare av malmletningstillstånd och en guldvaskare ska ställa säkerhet för ersättning av eventuell skada och olägenhet och för genomförande av efterbehandlingsåtgärder.

Trots vad som i 1 mom. föreskrivs om ställande av säkerhet kan gruvmyndigheten i malmletningstillståndet besluta att säkerhet inte behöver ställas, om innehavaren av malmletningstillståndet är en i 31 § 2 mom. avsedd statlig inrättning.

108 §

Säkerhet för avslutande av gruvdriften och för vissa avvikande situationer

En innehavare av gruvtillstånd ska ställa säkerhet

- 1) *för de avslutande åtgärder och efterbehandlingsåtgärder i samband med gruvdriften vilka avser*
 - a. *i gruvtillståndet särskilt fastställda avslutande åtgärder och efterbehandlingsåtgärder,*
 - b. *åtgärder enligt 143 § och 144 § 1 mom.,*
 - c. *i beslutet om upphörande av gruvdrift särskilt fastställda avslutande åtgärder och efterbehandlingsåtgärder,*
 - d. *åtgärder enligt 150 § 1 och 2 mom. under en tid av minst 30 år, om inte innehavaren av gruvtillstånd visar att något annat räcker,*
- 2) *för säkerhetsåtgärder i avvikande situationer under en period av ett år,*
- 3) *för ett belopp motsvarande den i 100 § 2 mom. avsedda arealbaserade delen av brytningsersättningen för ett år, om inte innehavaren av gruvtillståndet helt eller delvis äger fastigheter inom gruvområdet.*

Säkerheten ska vara tillräcklig med beaktande av gruvdriftens art och omfattning, tillståndsvillkoren för verksamheten och de säkerheter som krävs med stöd av någon annan lag. Närmare bestämmelser om hur säkerheten räknas ut får utfärdas genom förordning av statsrådet.

109 §

Förfarande för ställande av säkerhet

Tillståndsmyndigheten bestämmer säkerhetens art och storlek i tillståndet.

Säkerhetens storlek ska vid behov justeras när gruvtillståndet ses över i enlighet med 62 §, malmletningstillståndet, gruvtillståndet eller guldvaskningstillståndet ändras i enlighet med 69 § eller tillståndens giltighet förlängs i enlighet med 61, 63 eller 65 §.

Tillståndsmyndigheten ska på eget initiativ justera säkerhetens storlek, om verksamhetens art och omfattning eller verksamhetens konsekvenser för den allmänna säkerheten, människors hälsa eller miljön efter det att tillståndet beviljades har förändrats så att säkerhetens art eller storlek därför behöver justeras. Samtidigt ska gruvmyndigheten bestämma en tidpunkt för när ändringarna träder i kraft.

Säkerheten ska ställas hos gruvmyndigheten, som ska övervaka ersättningstagarens intresse vid ställandet av säkerhet och vid behov vidta åtgärder i ärenden som gäller förvandling av säkerheten till pengar och fördelning av tillgångarna.

112 §

Allmän skyldighet att sörja för gruvssäkerheten

Den som bedriver gruvdrift är skyldig att sörja för gruvssäkerheten. Denne är skyldig att särskilt sörja för gruvans strukturella och tekniska säkerhet och för att förebygga tillbud, olyckor och andra exceptionella situationer i gruvan och begränsa de skadliga följderna av dem för hälsan, miljön eller den allmänna säkerheten.

Bestämmelser om arbetarskydd i gruvor finns separat.

120 §

Beredskap för att avsluta gruvdriften

Den som bedriver gruvdrift ska vid planeringen och anläggandet av en gruva och vid gruvdriften beakta *en stegvis stängning av gruvan, användningen av området efter det att gruvdriften upphört samt att gruvdriften ska kunna avslutas och gruvan stängas på ett säkert sätt.*

143 §

Istandsättning av området

Den som bedriver gruvdrift ska senast två år efter det att gruvdriften upphört försätta gruvområdet och hjälpområdet för gruvan i det skick som den allmänna säkerheten kräver, sörja för att de istandsätts, snyggas upp och anpassas till landskapet samt vidta de åtgärder som fastställts i gruvtillståndet och gruvsäkerhetstillståndet *så att den stängda gruvan inte medför några betydande skadliga konsekvenser för människors hälsa eller miljön.*

Närmare bestämmelser om istandsättning av området får utfärdas genom förordning av statsrådet.

144 §

Bortskaffande av brutna gruvmineral, av utrustningar eller anordningar i gruva och av byggnader och konstruktioner

Den som bedriver gruvdrift får hålla kvar gruvmineral som brutits i gruvan, *utrustningar eller anordningar i gruva* samt byggnader och konstruktioner ovan jord i två år efter det att gruvdriften upphört. Efter detta övergår de utan ersättning till fastighetsägaren, som kan kräva att de bortskaffas *eller på något annat ändamålsenligt sätt slutförvaras* på verksamhetsutövarens bekostnad.

Med avvikelse från 1 mom. kan gruvmyndigheten tillfälligt förbjuda att byggnader och konstruktioner med anknytning till gruvdriften bortskaffas, om det försvårar eller äventyrar en eventuell framtida användning av gruvan eller eventuellt framtida brytningsarbete. Det tillfälliga förbudet kan vara i kraft högst till dess att beslutet om att gruvdriften upphör har vunnit laga kraft.

Närmare bestämmelser om bortskaffande av brutna gruvmineral, av utrustningar eller anordningar i gruva och av byggnader och konstruktioner får utfärdas genom förordning av statsrådet.

146 §

Slutbesiktning

Efter att ha fått den anmälan som avses i 145 § är gruvmyndigheten skyldig att utföra slutbesiktning, om det inte kan anses vara uppenbart onödigt. Vid slutbesiktningen ska det fastställas om de åtgärder som avses i 143 § och 144 § 1 mom. har utförts till väsentlig del och de omständigheter utvärderas som är nödvändiga för att trygga allmänna och enskilda intressen.

Gruvmyndigheten ska informera följande parter och instanser om slutbesiktningen:

- 1) den som bedriver gruvdrift och övriga sakägare som saken särskilt gäller,
- 2) den kommun där gruvan är belägen och andra kommuner där miljö- eller säkerhetskonsekvenser kan uppträda i samband med att gruvdriften avslutas,
- 3) den närings-, trafik- och miljöcentral inom vars verksamhetsområde miljökonsekvenser kan uppträda i samband med att gruvdriften avslutas,
- 4) vid behov andra myndigheter som inom sitt behörighetsområde bevakar allmänt intresse,
- 5) inom samernas hembygdsområde sametinget och inom skoltområdet skolternas byastämma,
- 6) inom renskötselområdet de berörda renbeteslagen.

På information om slutbesiktningen tillämpas vad som föreskrivs om information om tillståndsansökan i 40 §.

Om den som bedriver gruvdrift försummar en skyldighet som avses i 143–145 §, ska gruvmyndigheten vidta nödvändiga åtgärder för att ordna med slutbesiktning.

Över slutbesiktningen ska en besiktningsrapport upprättas av vilken besiktningsförloppet och de observationer som gjorts i samband med besiktningen samt de anmärkningar och åsikter som framförts till centrala delar ska framgå.

Närmare bestämmelser om slutbesiktningen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

150 §

Skyldighet till övervakning och till att vidta korrigerande åtgärder

Efter avslutad gruvdrift svarar den som bedriver gruvdrift i enlighet med bestämmelserna i gruvtillståndet eller beslutet om upphörande av gruvdrift fortfarande för övervakningen av gruvområdet och hjälpområdet för gruvan, för de korrigerande åtgärder som behövs och för kostnaderna för dem. Verksamhetsutövaren har rätt att få tillträde till gruvområdet och hjälpområdet för gruvan för att kunna fullgöra dessa skyldigheter.

Den som bedriver gruvdrift ska underrätta gruvmyndigheten om alla betydande skadliga konsekvenser för den allmänna säkerheten, *miljön eller människors hälsa* som upptäckts vid övervakningen och omedelbart vidta de korrigerande åtgärder som behövs. Gruvmyndigheten får utfärda bestämmelser om nödvändiga korrigerande åtgärder.

Om det inte längre finns någon som bedriver gruvdrift eller den som bedriver gruvdrift inte kan nå eller förmås att fullgöra sina skyldigheter, och gruvområdet eller hjälpområdet för gruvan behöver övervakas av orsaker som har samband med allmän säkerhet, svarar innehavaren av området för övervakningen och de behövliga korrigerande åtgärderna. Innehavaren av området svarar för detta dock bara i det fallet att innehavaren känt till eller borde ha känt till områdets tillstånd vid anskaffningen och ansvaret för övervakningen och de behövliga korrigerande åtgärderna inte är uppenbart oskäligt. När ansvaret inte kan läggas på innehavaren av området eller när det gäller ett område vars besittnings- och nyttjanderätt med stöd av 149 § har återgått till fastighetsägaren, svarar dock gruvmyndigheten för övervakningen och de korrigerande åtgärderna.

151 b §

Gruvmyndighetens tillsynsuppgift

Gruvmyndigheten ska övervaka och följa den verksamhet som avses i denna lag på behörigt och tillräckligt sätt genom att skaffa information och utföra inspektioner.

156 §

*Åtgärdande av en förseelse eller försummelse**Gruvmyndigheten ska*

1) förbjuda den som bryter mot denna lag eller bestämmelser utfärdade med stöd av den att fortsätta med eller upprepa det förfarande som bryter mot bestämmelserna eller föreskrifterna,

2) ålägga den som bryter mot denna lag eller en bestämmelse som utfärdats med stöd av den att uppfylla sin skyldighet.

Gruvmyndigheten ska dessutom förbjuda användningen av sådana utrustningar eller anordningar i gruva som anses medföra ett allvarligt hot mot människors hälsa eller säkerhet samt ålägga den som bedriver gruvdrift att inom en utsatt tid utföra de reparationer som krävs.

Om gruvmyndigheten konstaterar att den gruvssäkerhetsansvarige sköter sin uppgift bristfälligt så att gruvsäkerheten kan hotas, kan myndigheten ålägga den som bedriver gruvdrift att utse en ny säkerhetsansvarig som uppfyller kompetenskraven.

Gruvmyndigheten ska övervaka att förbud och ålägganden iakttas.

165 §

Besvärsrätt

I beslut om malmletningstillstånd, gruvtillstånd och guldvaskningstillstånd, beslut om förlängning av ett sådant tillstånds giltighetstid och om upphörande, ändring och återkallelse av sådana tillstånd och beslut om upphörande av gruvdrift får ändring sökas av

1) en sakägare,

2) en registrerad förening eller stiftelse vars syfte är att främja skyddet av miljön, hälsan eller naturen eller trivselen i en boendemiljö och inom vars stadgeenliga verksamhetsområde miljökonsekvenserna i fråga uppträder,

3) den kommun där verksamheten bedrivs eller andra kommuner där skadliga konsekvenser av verksamheten uppträder,

4) närings-, trafik- och miljöcentralen och en annan myndighet som inom sitt behörighetsområde bevakar allmänt intresse i frågan,

5) sametinget, på den grunden att den verksamhet som avses i tillståndet inskränker samernas rätt som urfolk att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur,

6) skolternas byastämman, på den grunden att den verksamhet som avses i tillståndet försämrar skolternas levnadsförhållanden och möjligheter att driva näring inom skoltområdet.

[2 mom. har upphävts genom L 11.12.2020/966]

I ett beslut av gruvmyndigheten enligt 67 § 3 mom. får endast den tillståndshavare som gjort en anmälan om att tillståndet förfaller söka ändring genom besvär.

I ett beslut av gruvmyndigheten enligt 61 b § får endast tillståndshavaren och en sakägare söka ändring genom besvär.

169 §

Verkställighet av beslut trots att ändring sökts

Gruvmyndigheten kan av grundad anledning på begäran av sökanden i ett beslut som gäller förlängning av malmletningstillståndets eller guldvaskningstillståndets giltighetstid eller *malmletningstillstånd*, guldvaskningstillstånd, gruvtillstånd eller gruvssäkerhetstillstånd fastställa att de åtgärder som specificerats i tillståndet får inledas med iakttagande av tillståndsbeslutet trots att ändring har sökts. *Gruvmyndigheten kan vid behov förordna om inskränkningar i verkställigheten av tillståndsbeslutet och om tidpunkten för när verkställigheten kan inledas.* Det ovan sagda gäller inte gruvtillstånd för utvinning av uran eller torium.

En förutsättning för fastställelsen är att verkställigheten inte gör ändringssökandet onödigt och att sökanden ställer den säkerhet som gruvmyndigheten fastställt för att ersätta de förluster av förmåner och de kostnader som kan föranledas av att tillståndsbeslutet upphävs eller tillståndsvillkoren ändras. På säkerheten tillämpas på motsvarande sätt vad som föreskrivs i 10 kap. I fråga om gruvtillstånd och gruvssäkerhetstillstånd är en förutsättning för fastställelsen dessutom att gruvområdet och hjälpområdet för gruvan har tagits i besittning av tillståndshavaren i enlighet med 82 §, om dessa områden inte hör till tillståndshavaren.

Gruvmyndigheten kan besluta om fastställelse enligt 1 mom. på samma villkor inom förloppet av besvärstiden eller på separat ansökan inom 14 dagar efter utgången av besvärstiden. På handläggningen av ansökan tillämpas bestämmelserna i 37–40 och 42 § om handläggning av tillståndsansökan. På beslutet tillämpas vad som föreskrivs i 56 § 1 mom. om innehållet i tillståndsbeslut, i 57 § om meddelande av tillståndsbeslut och i 58 § om information om tillståndsbeslut. Gruvmyndigheten ska dessutom omedelbart sända en kopia av beslutet till den förvaltningsdomstol som saken berör och till dem som sökt ändring. Den som har anfört besvär över tillståndsbeslutet kan hos förvaltningsdomstolen yrka upphävande eller ändring av fastställelsen utan att särskilt behöva överklaga det.

Fullföljdsdomstolen kan med anledning av besvär upphäva den fastställelse som avses i 1 och 3 mom. eller ändra den eller även i övrigt förbjuda verkställigheten av ett i 1 och 3 mom. avsett beslut. Förvaltningsdomstolens beslut i ett ärende som gäller verkställighet får överklagas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen endast i samband med huvudsaken.

En innehavare av malmletningstillstånd eller guldvaskningstillstånd ska betala malmletningsersättning eller guldvaskningsersättning senast den 30 dagen efter det att gruvmyndigheten har meddelat fastställelse enligt 1 eller 3 mom. På malmletningsersättningen tillämpas i övrigt 99 §. På guldvaskningsersättningen tillämpas i övrigt 102 §. Skyldighet att betala brytningsersättning uppkommer när gruvmyndigheten har meddelat fastställelse enligt 1 eller 3 mom. På brytningsersättningen tillämpas i övrigt 100 §.

170 a §

Gruvregistret

Gruvmyndigheten för ett gruvregister över ärenden som gäller förbehållsanmälningar, malmletningstillstånd, guldvaskningstillstånd och gruvtillstånd.

Var och en har rätt att få utdrag ur registret.

Närmare bestämmelser om uppgifter som kan föras in i gruvregistret får utfärdas genom förordning av statsrådet.

174 a §

Pantsättningsuppgifternas offentlighet

Gruvregistrets uppgifter om panträtter är offentliga. Gruvmyndigheten ska på begäran ge intyg ur registret.

Närmare bestämmelser om innehållet i intyg om pantsättning får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

De bestämmelser som gällde vid denna lags ikraftträdande iakttas i fråga om sådana ärenden som med stöd av den upphävda lagen är anhängiga vid gruvmyndigheten och domstolen vid ikraftträdandet, om inte något annat föreskrivs nedan. Om fullföljdsdomstolen efter denna lags ikraftträdande upphäver ett beslut på vilket de bestämmelser som gällde vid denna lags ikraftträdande ska tillämpas och återförvisar ärendet i sin helhet för ny behandling, handläggs och avgörs ärendet i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

Gruvmyndigheten ska meddela innehavaren av gruvrätt sådana föreskrifter enligt denna lag som behövs med tanke på allmänna och enskilda intressen och se över tillståndsvillkoret om säkerhet i samband med den regelbundna översynen av gruvtillstånd enligt 62 § eller när tillståndet ändras enligt 69 § 1 eller 4 mom., dock senast fem år från det att denna lag har trätt i kraft.

Vid bestämmande av ett litet hjälpområde för en befintlig gruva eller vid en liten utvidgning av det område där en befintlig gruva finns, ska gruvdriften grunda sig på en plan med rättsverkningar enligt markanvändnings- och bygglagen eller ärendet ska, med hänsyn till konsekvenserna av gruvdriften, i övrigt vara tillräckligt utrett i samarbete med kommunen, landskapsförbundet och närings-, trafik- och miljöcentralen. En innehavare av gruvtillstånd ska lämna in en ansökan om utvidgning av gruvan senast inom fem år från lagens ikraftträdande.

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av gruvlagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att gruvlagen ändras.

Propositionen baserar sig på den strategiska helheten ”Ett klimatneutralt Finland som tryggar den biologiska mångfalden” och dess mål 8 ”Miljöskyddet i anslutning till gruvor förbättras” i regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering. I denna proposition föreslås sådana bestämmelser om förbättrande av miljöskyddet som hänför sig till gruvlagens och arbets- och näringsministeriets ansvarsområde.

I propositionen beaktas också de anmärkningar som förts fram i riksdagens skrivelse om medborgarinitiativet Gruvlagen Nu. Dessutom preciseras gruvmyndighetens tillståndsverksamhet också på förordningsnivå, och därför föreslås bemyndiganden att utfärda närmare bestämmelser genom förordning av statsrådet.

I syfte att öka acceptansen och möjligheterna till påverkan på det lokala planet föreslås det i propositionen att beviljandet av gruvtillstånd ska förutsätta en plan som godkänts av kommunen. Bland annat i syfte att öka acceptansen och möjligheterna till påverkan på det lokala planet föreslås det i propositionen också att andra näringar bättre än för närvarande ska beaktas vid tillståndsprövning enligt gruvlagen. I syfte att förbättra fastighetsägarens ställning och minska de olägenheter som invånarna i området upplever föreslås det i propositionen att villkoren för förlängning av malmletningstillstånds giltighetstid skärps, bland annat krävs markägarens samtycke när malmletningstillståndet har varit i kraft i tio år. I propositionen föreslås det också att rätten till information ska förbättras genom årliga offentliga tillställningar. I bestämmelserna om förbehåll föreslås flera ändringar, bland annat en avgift av skattenatur för förbehållsområdena och en kortare förbehållstid.

För att förbättra nivån på miljöskyddet föreslås det i propositionen sådana ändringar i regleringen enligt gruvlagen som förpliktar till att i högre grad än tidigare beakta landskaps- och miljöaspekter samt naturens mångfald vid tillståndsprövning enligt gruvlagen. I propositionen föreslås också ändringar i gruvlagens allmänna principer, bland annat att verksamhetsutövaren i alla faser av gruvdriften ska utnyttja alla gruvmineral som påträffas på området och som verksamhetsutövaren tekniskt och ekonomiskt kan utvinna. Propositionen innehåller dessutom preciseringar i bestämmelserna om myndigheternas rådgivningsskyldighet och ett anmälningsförfarande för malmletning som genomförs med fastighetsägarens samtycke. I propositionen föreslås skärpningar i gruvlagens bestämmelser om säkerheter och ändringar i de bestämmelser som gäller upphörande av gruvdrift så att en stegvis stängning av gruvan beaktas bättre än tidigare under gruvdriften och att nedläggning av gruvor genomförs på ett ansvarsfullt sätt.

I propositionen föreslås det ändringar i bestämmelserna om samernas rättigheter som urfolk, bland annat preciseras sökandens utredningsskyldighet. Dessutom föreslås det i propositionen att renbeteslagens ställning ska förenhetligas när det gäller bestämmelserna om information och deltagande.

För att göra lagen mer fungerande föreslås i propositionen ändringar i de bestämmelser som gäller överföring av tillstånd, offentlighet för uppgifter om pantsättning, gruvförrättning och förvaltningstväng.

När det gäller tillståndsmyndigheternas resurser kommer behövliga resurser att föreslås för gruvmyndigheten i statsbudgeten för 2023.

Lagen avses träda i kraft den x.x.2022.

SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS

YLEISTÄ

Esityksen tavoitteena on toteuttaa hallitusohjelman strategisen kokonaisuuden ”Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi” tavoitetta kaivosten ympäristönsuojelun parantamisesta, jonka keinoina mainitaan seuraavat:

”Kaivoslainsäädäntö uudistetaan. Uudistuksen lähtökohtana on ympäristönsuojelun tason parantaminen, kaivosten toimintaedellytysten varmistaminen sekä paikallisen hyväksyttävyyden ja vaikuttamismahdollisuuksien parantaminen.” Tavoitteen saavuttamiseksi esityksellä toimeenpannaan hallitusohjelmassa tunnistettuja keinoja kaivoslainsäädännön uudistamiseksi siten, että hallitusohjelmaan kirjatut kaivoslainsäädännön uudistuksen lähtökohdat, ympäristönsuojelun tason parantaminen, kaivosten toimintaedellytysten varmistaminen sekä paikallisen hyväksyttävyyden ja vaikuttamismahdollisuuksien parantaminen, huomioidaan. Hallitusohjelman kirjauksella ympäristönsuojelun parantamisesta on liittymäkohtia myös muiden hallinnonalojen lakeihin. Tässä esityksessä ehdotetaan sellaisia muutoksia, jotka liittyvät kaivoslain soveltamisalaan ja työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan.

Voimassa olevan kaivolain kokonaisuudistusta koskevan hallituksen esityksen (HE 273/2009) yhteydessä hallitus katsoi, että esitys voitiin säätää normaalissa lainsäädäntöjärjestyksessä, mutta esitykseen liittyvien valtiosääntöoikeudellisten näkökohtien vuoksi oli syytä pyytää asiasta perustuslakivaliokunnan lausunto. Hallituksen esityksessä otettiin erityisesti esille omaisuuden suoja, elinkeinovapautta, ympäristöperusoikeutta, kansalaisvaikuttamista ja osallistumista sekä oikeusturvaa ja saamelaisten oikeuksia koskevat kysymykset. Kiinteistön omistajien ja muiden haitankärsijöiden oikeusasemaa arvioitiin lähinnä perustuslain 15 §:n omaisuudensuojasäännösten näkökulmasta. Laissa tarkoitettujen luvanhaltijoiden oikeuksia ja velvollisuuksia tarkasteltiin omaisuuden suojan ja perustuslain 18 §:n 1 momentissa turvatun elinkeinovapauden kannalta. Perustuslain 20 §:n sisältämän ympäristöperusoikeuden merkitys tuotiin esiin sekä muiden oikeuksien tulkintaan vaikuttavana tekijänä että sisällöllisiä ja menettelyllisiä säännöksiä edellyttävänä säännöksenä. Lisäksi sääntelyä tarkasteltiin perustuslain 21 §:n oikeusturvasäännösten, saamelaisten oikeuksia koskevien perustuslain 17 §:n 3 momentin säännösten ja kansainvälisten ihmisoikeusmääräysten, perustuslain 9 §:n 1 momentin liikkumisvapaussäännöksen, perustuslain 10 §:ssä turvatun yksityiselämän ja kotirauhan suojan samoin kuin perustuslain 8 §:ssä vahvistetun rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kannalta. Sääntämisperusteluuihin sisältyi myös arvio ehdotetuista valtuutussäännöksistä perustuslain 80 §:n 1 momentin valossa ja kuntien vaikuttamismahdollisuuksien turvaamisesta sekä kuntien tehtävistä perustuslain 121 §:n kannalta. Perustuslakivaliokunta (PeVL 32/2010 vp) katsoi, että hallituksen esityksen sääntely oli pääosaltaan sopusoinnussa perustuslakivaliokunnan käytännön kanssa. Se edellytti kuitenkin, että viittaus rikoslakiin lakiehdotuksen 153 §:n 2 momentissa on rajattava koskemaan vain sen 1 ja 2 §:ää. Valiokunta edellytti, että säännöstä oli täydennettävä niin, että tarkastus voidaan toimittaa vain, jos se on rangaistavan menettelyn selvittämiseksi välttämätöntä.

Tämän lakiehdotuksen kannalta keskeiset perusoikeudet ovat perustuslain 15 §:n omaisuuden suoja, 18 §:n elinkeinovapaus, vastuuta ympäristöstä koskeva 20 §:n 1 momentti, kansalaisten osallistumista koskeva 20 §:n 2 momentti, valtion veroja ja maksuja koskeva 81 § sekä saamelaisten oikeutta oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen ja kehittämiseen koskeva 17 §. Lisäksi merkitystä on 22 §:n perusoikeuksien turvaamisella ja 6 §:n yhdenvertaisuutta koskevalla säännöksellä. Esityksessä on myös asetuksenantovaltuuksia, joita koskee perustuslain 80 §.

Perustuslakivaliokunnan (PeVM 25/1994 vp) kannan mukaan perusoikeuksien rajoittamisen on perustuttava laintasoiseen säädökseen. Perustuslakivaliokunta on asettanut seuraavat edellytykset perusoikeuksien rajoittamiselle: rajoitusten tulee perustua laintasoiseen säädökseen, rajoitusten on oltava tarkkarajaisia ja riittävän täsmällisesti määriteltäviä, rajoitusperusteiden tulee olla perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttäviä, painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimia, lailla ei voida säätää perusoikeuden ytimeen kuuluvaa rajoitusta, rajoitusten tulee olla välttämättömiä tavoitteen saavuttamiseksi sekä laajuudeltaan oikeassa suhteessa perusoikeuksien suojaamaan oikeushyvään ja rajoituksen taustalla olevaan yhteiskunnalliseen intressin painoarvoon, perusoikeutta rajoitettaessa on huolehdittava riittävästä oikeusturvajärjestelystä eivätkä rajoitukset saa olla ristiriidassa Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa.

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla. Valtioneuvosto voi kuitenkin antaa asetuksia laissa säädetyin valtuuden nojalla. Ehdotettava kaivoslaki sisältää lukuisia valtuuksia, joiden perusteella voidaan antaa lain yleisiä säännöksiä tarkentavia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Ehdotettua sääntelyä on siten kokonaisuudessaan arvioitava myös perustuslain 80 §:n kannalta. Myös perustuslakivaliokunnan vakiintuneen kannan mukaan on edellytettävä sääntelyn täsmällisyyttä ja tarkkarajaisuutta (PeVL 25/2005 vp, s.4. ja PeVL 1/2004 vp, s. 2). Lailla on säädettävä yksilön

oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista. Laista tulee käydä selvästi ilmi, mistä on tarkoitus säätää asetuksella, mutta tällöinkin oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla.

Esitettyjen muutosten ei katsota olevan perusoikeuksien kannalta merkittäviä. Ehdotetut säännökset sisältävät lukuisia asetuksenantovaltuuksia, joita voidaan pitää perustuslain 80 §:n mukaisina.

VASTUU YMPÄRISTÖSTÄ

Perustuslain 20 §:n 1 momentissa säädetään yleisestä ympäristöön kohdistuvasta vastuusta: vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Pykälän perustelujen mukaan vastuu kattaa elollisen luonnon (eliöt ja kasvit), elottoman luonnonympäristön (maan ja kallioperän) sekä ihmistoiminnan tuloksena syntyneen kulttuuriympäristön (rakennukset ja maisemat). Vastuu tarkoittaa sekä aktiivisen tekemisen että passiivisen pidättäytymisen ympäristön vahingoittamisesta. Pykälän 2 momentin mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Perustuslain 20 §:n 2 momentissa säädetyn velvoitteen on katsottu merkitsevän perustuslaillista toimeksiantoa ympäristölainsäädännön kehittämiseksi siten, että ihmisten vaikutusmahdollisuuksia omaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon laajennetaan (HE 309/1993 vp, s. 67/I, PeVL 38/1998 vp, s. 2/I). Ympäristöperusoikeuden toteutuminen edellyttää julkiselta vallalta kaivostoiminnassa lainsäädännön kokonaisuuden hallintaa, kuten kaivoslain ja ympäristönsuojelusta annetun lain säännösten muodostaman kokonaisuuden ymmärtämistä, sekä kaivostoimintaa ohjaavien viranomaisten, kuten kaivosviranomaisen ja ympäristölupaviranomaisten, yhteistyötä. Tämä edellyttää myös säännösten selkeyttä niin, että viranomaiset tuntevat vastuullaan olevat asiat. Tähän pyritään esitettyjen säädösmuutosten lisäksi edellä mainituilla kaivosasetukseen tehtävillä tarkennuksilla.

Säännösten tarkoituksena on turvata, ettei kaivostoimintaa ja muuta lain soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa harjoiteta luonnon monimuotoisuutta, ympäristöä tai kulttuuriperintöä vaarantavalla tavalla. Lisäksi säännösehdoitusten pitää, kuten nykyisinkin, perustua luonnonvarojen käytön ja suojelun periaatteille. Kaivostoiminnassa on usein kytkentä kahden perusoikeuden välillä - omaisuudensuojan ja ympäristöperusoikeuden.

Yhtäältä perustuslakivaliokunta on aiemmissa lausunnoissaan todennut, että perustuslain 20 §:n ympäristöperusoikeussäännös ei perusta yksilöittäin todennettavissa olevia velvoitteita eikä se myöskään muodosta erilliseksi perusteeksi kohdistaa maanomistajiin erityisesti ulottuvia sietämisvelvoitteita. Toisaalta saman perusoikeussäännösten osina niillä kummallakin voi olla vaikutusta toistensa tulkintoihin sen kaltaisessa yhteydessä, jossa pyritään ihmisen ja ympäristön välistä tasapainoa edistäviin lainsäädäntöratkaisuihin (esim. PeVL 10/2014 vp, PeVL 36/2013 vp, PeVL 32/2010 vp, PeVL 20/2010 vp, PeVL 6/2010 vp, PeVL 38/1998 vp ja PeVL 21/1996 vp). Perustuslakivaliokunta on omaisuuden käyttörajoituksia koskevassa hyväksyttävyy- ja oikeasuhtaisuusarvioinnissaan antanut uudemmassa käytännössään erityistä painoa perustuslain 20 §:ään kiinnittyville perusteille (esim. PeVL 55/2018 vp, PeVL 69/2018, PeVL 10/2014 vp, PeVL 36/2013 vp ja PeVL 6/2010 vp).

Ehdotuksen mukaan kaivoslain 1 §:n nojalla kaivoslain tarkoituksena on edistää sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävää malminetsintää ja kaivostoimintaa, ja järjestää sen edellyttämä alueiden käyttö (voimassa olevan kaivoslain mukaan lain tarkoituksena on edistää kaivostoimintaa ja järjestää sen edellyttämä alueiden käyttö ja malminetsintä niin, että ne ovat yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäviä). Lisäksi 1 momentin 3 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi lain tarkoituksen toteuttamisessa huomioon otettavaksi vaikutukseksi luonnon monimuotoisuus ja luonnonvarojen säästävä käyttö ehdotetaan muutettavaksi luonnonvarojen kestäväksi käytöksi. Yleisiä periaatteita koskevaan 6 §:ään ehdotetaan lisättäväksi, että kaivosmineraalien hallinta järjestetään asianmukaisesti ja että niin pitkälle kuin mahdollista varmistetaan, että kaivostoiminnan kaikissa vaiheissa hyödynnetään kaikki alueen tavatut kaivosmineraalit, jotka ovat teknistaloudellisesti hyödynnettävissä ja vältetään vahingollisia ympäristövaikutuksia.

Esityksessä ehdotetaan muutoksia, joiden tarkoituksena on ottaa huomioon maisemalliset ja ympäristölliset sekä luonnon monimuotoisuuteen liittyvät kysymykset entistä vahvemmin kaivoslain mukaisessa malminetsintä- ja kaivoslupaa koskevassa lupaharkinnassa (51, 52 §). Ehdotuksessa tarkennetaan kaivoksen sulkemiseen liittyvää sääntelyä ja otetaan myös vaiheittainen sulkeminen sääntelyn kohteeksi (18, 52, 120, 143, 144 §). Säännösehdoituksissa on otettu huomioon se, että kaivostoiminta käytännössä aina edellyttää ympäristönsuojelulain mukaisen ympäristöluvan.

Lisäksi esitys sisältää tarkennuksia viranomaisten neuvontavelvollisuuteen liittyvään sääntelyyn (31 a §) ja ilmoitusmenettelyä kiinteistön omistajan suostumuksella toteuttavalle malminetsinnälle (12 §). Esityksessä

ehdotetaan tiukennuksia kaivoslain mukaiseen vakuussäätelyyn (107–109 §). Esityksen mukaisilla velvoitteilla järjestää yleisölle avoimia tilaisuuksia parannetaan yleisön tiedonsaantia, millä lisätään myös tiedonsaantia ympäristöstä (14, 18, 28, 39 §).

Ehdotukset kytkeytyvät ympäristöperusoikeuteen liittyvien tavoitteiden toteutumisen varmistamiseen.

OMAISUUDENSUOJA

Kaivoslainsäädäntö on niin Suomessa kuin kansainvälisestikin ollut perinteisesti lähtökohdiltaan muusta maankäyttöä koskevasta lainsäädännöstä erillinen kokonaisuutensa. Erityisesti erot liittyvät maanomistajan mahdollisuuksiin käyttää hyväkseen maaperän aineksia. Omaisuuden suojaa koskeva perusoikeuslauseke sisältyy perustuslain 15 §:ään. Pykälän 1 momentin nojalla jokaisen omaisuus on turvattu ja pykälän 2 momentin mukaan omaisuuden pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen säädetään lailla. Omaisuudella tarkoitetaan varallisuusarvoisia etuja, kuten omistusoikeus. Omistusoikeus koostuu vakiintuneesti omistajan hallinto-oikeudesta, omistajan määräämisvallasta ja omistajan nauttimasta suojasta. Kaivostoiminnassa omistusoikeus koskee sekä luonnollisten henkilöiden että oikeushenkilöiden omistusoikeutta. Kaivoslaissa omaisuuden suojaan voidaan puuttua pakkolunastuksella tai omaisuuden käyttöä rajoittamalla. Omaisuuden käyttörajoituksia koskeva asia ratkaistaan perusoikeuksien yleisten rajoitusperiaatteiden mukaisesti. Pakkolunastusta tai siihen verrattavaa toimenpidettä koskeva asia ratkaistaan perustuslain 15 §:n 2 momentin mukaan, jolloin on arvioitava, onko kyseessä yleinen tarve ja onko kyseessä täysi korvaus. Kiinteistöjen omistajien ja muiden yksityisten haitankärsijöiden oikeuksien rajoittamista on pidetty vakiintuneesti hyväksyttävänä, koska kaivostoiminta edistää yleisiä etuja, kuten alue- ja paikallistaloutta ja työllisyyttä. Lisäksi se tuottaa raaka-aineita, myös huoltovarmuuden tarpeisiin. Perustuslakivaliokunta on omaisuuden käyttörajoituksia koskevassa hyväksyttävyy- ja oikeasuhtaisuusarvioinnissaan antanut uudemmassa käytännössään erityistä painoa perustuslain 20 §:ään kiinnittyville perusteille (esim. PeVL 55/2018 vp, PeVL 69/2018, PeVL 10/2014 vp, PeVL 36/2013 vp ja PeVL 6/2010 vp).

Perustuslain 15 §:ää on arvioitava sellaisten kiinteistöjen omistajien ja muiden yksityisten haitankärsijöiden kannalta, joiden varallisuusarvoiksiin malminetsintä tai kaivostoiminta vaikuttaa joko välittömästi tai välillisesti. Kullanhuuhtoutta tapahtuu valtion maalla, joten sen säätelyyn liittyviä muutoksia ei ole tarpeen arvioida toisin kuin malminetsintää ja kaivostoimintaa koskevia säännöksiä.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut omaisuuden suojaan puuttuvaa säätelyä perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten, kuten säätelyn tarkoituksen hyväksyttävyyden ja säätelyn oikeasuhtaisuuden kannalta. Joissakin tapauksissa perustuslakivaliokunta on hyväksynyt omaisuuden suojaa rajoittavien säännösten muodostumisen verraten joustaviksi ja yleisluonteisiksi. Kaivoslakiuudistuksesta antamassaan lausunnossa (PeVL 32/2010 vp.) perustuslakivaliokunta piti seurausta väistämättömänä mutta hyväksyttävänä kaivos-hankkeiden vaiheiden ja ominaispiirteiden moninaisuuden vuoksi. Se piti hyväksyttävänä erityisesti lupasäätelyn jättämistä ”jonkin verran yleisluontoisemmaksi kuin perusoikeuksia koskevan säätelyn tarkkuudelta yleensä vaaditaan”.

Tässä esityksessä ehdotetaan muiden elinkeinojen huomioon ottamista nykyistä vahvemmin kaivoslain mukaisessa lupaharkinnassa, ja maisemallisten, ympäristöllisten ja luonnon monimuotoisuuteen liittyvien kysymyksen huomioon ottamista lupaharkinnassa. Muutoksilla on merkitystä myös hallinnon selkeyden ja ennalta arvattavuuden vuoksi. Hallitus katsoo, että näiden tarkennustenkin jälkeen lupaehdot säilyvät toiminnan kannalta riittävän joustavina. Tarkennukset eivät myöskään aiheuta merkittäviä lisärajoitteita omistajan suojaa ajatellen.

Esityksessä ehdotetaan tiukennuksia malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista koskeviin edellytyksiin: tutkimussuunnitelman mukaisten toimenpiteiden toteuttamista ja toimintaan soveltuvan lainsäädännön noudattamista sekä maanomistajien suostumuksen edellyttämistä, kun malminetsintälupa on ollut voimassa kymmenen vuotta (46, 61–61 a §). Esityksillä on osaltaan vaikutusta omaisuudensuojan kannalta.

ELINKEINOVAPAUS

Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Elinkeinovapauden periaatetta pidetään elinkeinonharjoittamista koskevana pääsääntönä, josta poikkeaminen on kuitenkin mahdollista muiden tärkeiden yhteiskunnallisten etujen puoltaessa sitä.

Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti pitänyt elinkeinovapautta perustuslain mukaisena pääsääntönä, mutta katsonut elinkeinotoiminnan luvanvaraisuuden olevan mahdollista poikkeuksellisesti. Luvanvaraisuudesta on säädetty lailla, jonka on täytettävä perusoikeutta rajoittavalta lailta vaadittavat yleiset edellytykset. Sääntelyn sisällön osalta valiokunta on pitänyt tärkeänä, että säännökset luvan edellytyksistä ja pysyvyydestä antavat riittävän ennustettavuuden viranomaistoiminnasta (PeVL 69/2014 vp, s. 2, PeVL 13/2014 vp, s. 2, PeVL 34/2012 vp, s. 2, PeVL 32/2010 vp, s. 7).

Yritykset ja muut elinkeinon harjoittajat eivät voi perustellusti odottaa elinkeinotoimintaansa sääntelevän lainsäädännön pysyvän muuttumattomana (PeVL 32/2010 vp, PeVL 31/2006 vp ja PeVL 56/2005 vp). Eräiden valiokunnan lausuntojen mukaan on voitu lailla säätää lupaviranomaisen toimivallasta muuttaa elinkeinon harjoittamiseen oikeuttavaa lupaa ja sen ehtoja, vaikka luvanhaltija ei ole muutosta hakenut tai muutokseen suostunut. Tällöin toimivalta on sääntelyn suhteellisuuden takia tullut kuitenkin rajata tilanteisiin, joissa muutokset ovat välttämättömiä toiminnan edellytyksissä tapahtuneiden olennaisten muutosten takia (PeVL 36/2004 vp, s. 4, PeVL 62/2002 vp, s. 3, PeVL 61/2002 vp, s. 2-3). Yleisen hallinto-oikeudellisen suhteellisuusperiaatteen näkökulmasta lupaehtojen muuttamisella ei saa myöskään aiheuttaa kohtuutonta haittaa luvanhaltijan toiminnalle tai tämän jo tekemien investointien hyödyntämiselle (PeVL 44/2004).

Esityksessä ehdotetaan kaivoslain vakuussääntelyn tiukentamista, malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisen ehtojen tiukentamista, luvan hakijaa koskevien edellytysten tiukentamista ja muiden elinkeinojen huomioon ottamista nykyistä vahvemmin kaivoslain mukaisessa lupaharkinnassa. Ehdotetuilla muutoksilla on osaltaan vaikutusta elinkeinovapauden kannalta.

VARAUSMAKSU-VERO

Hallituksen esityksessä ehdotettu varausmaksu on merkityksellistä valtion veroja ja maksuja koskevan perustuslain 81 §:n kannalta. Valtion veroista säädetään perustuslain 81 §:n 1 momentin mukaan lailla, joka sisältää säännökset verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteista sekä verovelvollisten oikeusturvasta. Perustuslain 81 §:n 2 momentin mukaan valtion viranomaisten virkatoimien, palvelujen ja muun toiminnan maksullisuuden sekä maksujen suuruuden yleisistä perusteista säädetään lailla.

Vakiintuneen määritelmän mukaan vero on rahasuoritus, joka ei ole korvaus tai vastike julkisen vallan maksuvelvolliselle antamista eduista tai palveluista ja jolle on ominaista valtion menojen rahoittaminen (HE 1/1998 vp, s. 134/II).

Hallituksen esityksessä ehdotetaan uuden veron, varausmaksun, käyttöönottoa. Varaaja maksaisi valtiolle varausalueen pinta-alan perustuvaa varausmaksua. Varausmaksun käyttöönotolla kannustetaan varaajia rajaamaan varausalueiden kokoja. Esitys sisältää myös perustuslain vaatimat säännökset verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteista sekä verovelvollisten oikeusturvasta.

OIKEUSTURVA

Oikeusturvavaatimus on erittäin tärkeä perustuslainmukaisuuden arvioinnissa. Sillä viitataan ennen muuta muutoksenhakumahdollisuuteen, mutta myös muihin menettelyllisiin oikeusturvatakeisiin. Vaatimuksella on läheinen yhteys perustuslain oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä ja hyvää hallintoa koskevaan perustuslain 21 §:ään. Yleisesti kattavan muutoksenhakumahdollisuuden järjestäminen tuomioistuimiin riittää täyttämään oikeusturvavaatimukset. Kaivoslain säännösten on katsottu täyttävän perustuslain 21 §:n kuin 20 §:n 2 momentin vaatimukset (PeVL 32/2010). Näiltä osin ei esitykseen sisälly muutoksia.

SAAMELAISTEN OIKEUDET

Saamelaisilla alkuperäiskansana on perustuslain 17 §:n 3 momentin perusteella oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Vakiintuneesti katsotaan, että säännöksellä turvataan muun muassa saamelaisen kulttuurimuotoon kuuluvien perinteisten elinkeinojen kuten poronhoidon, perinteisen kalastuksen ja metsästyksen harjoittaminen (HE 309/1993, PeVL 29/2004 vp, PeVL 21/2007). YK:n ihmisoikeuskomitean KP-sopimuksen 27 artiklan mukaan kansallisiin, uskonnollisiin ja kielellisiin vähemmistöihin kuuluilta henkilöiltä ei saa muun ohessa kieltää oikeutta nauttia omasta kulttuuristaan. Tämä kulttuurin määritelmä kattaa myös poronhoidon. Poronhoidon osalta poronhoitolain 2 §:n 2 momentin mukaan erityisellä poronhoitoalueella maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytännön (KHO 1999:14) mukaan KP-sopimus, perustuslain 17 §:n 3 momentti ja

poronhoitolaki on otettava huomioon kaivoslainsäädännön mukaisia viranomaispäätöksiä tehtäessä. Voimassa olevan kaivoslain käsittelyn yhteydessä perustuslakivaliokunta totesi, että 50 §:n olennaisuuskriteerit asettavat melko korkean kynnyksen saamelaisten oikeuksien huomioon ottamiselle luvan myöntämisen esiteitä arvioitaessa ja katsoi, että olisi tärkeää, että olennaisuuskriteerejä arvioitaisiin perusoikeusmyönteisellä tavalla ja ottaen huomioon YK:n ihmisoikeuskomitean KP-sopimuksen 27 artiklaa koskeva käytäntö (PeVL 32/2010). Kaivoslain 50 §:n mukaan malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhtontalupaa ei saa ensinnäkään myöntää, jos luvan mukainen toiminta yksin tai yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueiden muiden käyttömuotojen kanssa heikentäisi saamelaisten kotiseutualueella olennaisia edellytyksiä harjoittaa perinteisiä saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria. Lupaa ei myöskään saa myöntää, jos sen mukainen toiminta heikentäisi olennaisesti kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja koltta-alueella tai aiheuttaisi erityisellä poronhoitoalueella huomattavaa haittaa poronhoidolle.

Lakiehdotuksessa on useita kohtia, joilla täsmennetään saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan. Koska muun muassa perustuslakivaliokunnan esittämän huomautuksen taustasyynä on useissa tapauksissa lupien saamelaisiin kohdistuvien arvioinnin laatu, on lakiehdotuksessa esitetty tarkennuksia sekä lupahakemuksia koskevaan 34 §:ään että asian selvittämistä saamelaisten kotiseutualueella, koltta-alueella ja erityisellä poronhoitoalueella koskevaan 38 §:ään. Muutosten tavoitteena on parantaa saamelaisten perustuslain turvaamaa asemaa.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Alkuperäisessä lausuntopyynnössä (3.3.2022) esitetyt kysymykset; luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kaivoslain muuttamisesta

Lausunnonantajilta toivotaan erityisesti vastausta seuraaviin kysymyksiin:

1. Varausjärjestelmään esitetään seuraavia muutoksia:

- alueellisia rajoituksia,
- hehtaariperusteinen varausmaksu
- varausajan lyhentäminen
- varauspäätöksen sisällön tarkentaminen
- varaajan velvollisuus tiedottaa varausilmoituksen jättämisestä.
- Mitä hyötyjä näet esitetyissä muutoksissa? Mitä muita muutoksia ehdotat ja miksi?

2. Onko keskeisten lakien soveltamisalojen rajat selvät: kaivoslaki, ympäristönsuojelulaki, luonnonsuojelulaki? Jos ei, miten tätä sääntelykokonaisuutta voisi mielestäsi selkeyttää?

3. Onko sinulla kokemuksia malminetsinnän aiheuttamista konkreettisista haitoista itsellesi, omaisuudellesi, harjoittamallesi elinkeinolle tai muutoin? Kerro niistä. Olisiko haitat voitu ehkäistä lupaehdoilla? Millaisilla?

4. Kaivosprojektit ja niiden vaikutukset eivät aina rajoitu yhden kunnan alueelle. Nykyisin kaivoksen maankäyttö on voitu ratkaista myös maakuntakaavalla, mutta jatkossa edellytettäisiin kuntatason kaavaa, millä vahvistetaan kunnan päätösvaltaa asiassa. Mitä vaikutuksia näet nyt esitetyillä muutoksilla olevan kaavoitukseen? Mitä ratkaisuja näet kuntarajat ylittävien vaikutusten huomioimiseksi?

5. Kaivoksiin liittyy kaksi erillistä vakuutta, kaivosvakuus ja jätevakuus. Kaivoslaissa säädetään kaivosvakuudesta, jota esityksellä täsmennettäisiin. Kaivosvakuuden tulisi kattaa kaivosten sulkemistoimet, kuten rakennusten, rakennelmien, tiestön ja sähköverkon purkaminen, mikäli kaivostoiminnan harjoittaja on varaton. Lisäksi kaivosvakuutta esitettäisiin laajennettavaksi poikkeavien tilanteiden turvallisuustoimenpiteisiin ja maanomistajakorvauksiin. Jätevakuudesta säädetään ympäristönsuojelulaissa ja lisäksi ympäristöministeriössä kehitetään ympäristövahinkojen toissijaisia vastuujärjestelmiä. Näetkö vakuussäätelyn kattavana vai onko vielä jokin ilmeinen aukko ja mitä se koskee?

6. Esitysluonnoksessa ehdotetaan lupamääräyksiä saamelaisten perinteisille elinkeinoille aiheutuvien haittojen vähentämiseksi (51, 52 ja 54 §). Miten arvioit esitettyjen muutosten vaikutusta?

- ottaen huomioon saamelaisten oikeudet alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan
- ottaen huomioon muut elinkeinot, kuten matkailun ja porotalouden

Muut kommentit liittyen hallituksen esitysluonnokseen: